

Gemeente
Geertruidenberg

Jaarstukken 2018

Inhoud

Voorwoord	3	Deel B Jaarrekening	95
Samenvatting	5	Waarderingsgrondslagen	96
Deel A Jaarverslag	6	Balans (in € 1000)	100
Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid	7	Toelichting op de balans (in € 1000)	104
Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme	15	Financiële positie	139
Programma 3 Sportvoorzieningen	19	Overzicht baten en lasten	142
Programma 4 Onderwijs	25	Toelichting op het overzicht baten en lasten	143
Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen	27	Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid	143
Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur	35	Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme	153
Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering	38	Programma 3 Sportvoorzieningen	155
Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	44	Programma 4 Onderwijs	158
Overhead	48	Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen	161
Overzicht kader stellende beleidsnota's per programma.	49	Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur	167
Paragrafen	51	Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering	170
Paragraaf A – Lokale heffingen	51	Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	176
Paragraaf B – Weerstandsvermogen en risicobeheersing	63	Overzicht Overhead	180
Paragraaf C – Onderhoud kapitaalgoederen	71	Overzicht baten en lasten per taakveld	182
Paragraaf D – Financiering	74	Overzicht incidentele baten en lasten	195
Paragraaf E – Bedrijfsvoering	79	SISA verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen	200
Paragraaf F – Verbonden partijen	81		
Paragraaf G – Grondbeleid	84		
Paragraaf H – Dongeburgh	89		
Paragraaf I – Rechtmatigheid	90		

Voorwoord

Met genoegen bieden wij u het verslag over het jaar 2018 aan, waarin wij verantwoording afleggen over het in 2018 gevoerde beleid en de daarbij behorende resultaten.

2018 was een verkiezingsjaar. Dat betekent dat we in het begin van het jaar hebben ingezet op het realiseren en afronden van de afspraken uit het coalitieprogramma 'uitnodiging voor de toekomst'. Daarna stond dit jaar in het teken van het maken van plannen voor de toekomst, die samengebracht zijn in het raadsprogramma 2018-2022.

We kunnen aan het einde van 2018 dan ook stellen dat het een jaar was van nieuwe plannen maken en gelijktijdig realiseren, uitvoeren en resultaten halen. We kijken terug op een jaar met mooie resultaten. We hebben de basis gelegd voor het realiseren van het raadsprogramma. In 2018 is het plan uitgewerkt om kinderen van 4 tot 12 in de gemeente vanaf 2019 te voorzien van een gratis zwembadabonnement. Daarnaast werkten we intensief aan het eerste wijkplan, voor Raamsdonksveer Zuid, in het kader van Langer Thuis, het programma dat erop gericht is om mensen mogelijk te maken om duurzaam in hun eigen vertrouwde omgeving te kunnen blijven wonen. We hebben de voorbereidingen getroffen voor het loket werk, inkomen, zorg, waar inwoners terecht kunnen voor al hun vragen op dit gebied. Ook de verdere ontwikkeling van het CJG hebben we in gang gezet. We hebben ingezet op de deregulering van de APV. Er is een duurzaamheidsprogramma vastgesteld wat de basis legt om in de komende jaren concrete stappen te zetten naar een duurzamer Geertruidenberg. Met het koersdocument hebben we een basis gelegd voor de verdere voorbereiding op de Omgevingswet. Het verkoopproces van Hermenzeil is uitgewerkt en er werd afgetrapt

met een open dag op locatie. We hebben het wijkgericht werken geëvalueerd en hebben geconstateerd dat de inwoners tevreden zijn over deze nieuwe werkwijze. In de komende jaren zetten we deze werkwijze voort. Tot slot besloot de raad over de manier waarop we met afval aan de slag willen in onze gemeente.

Kortom: de basis voor het realiseren van de plannen in het raadsprogramma zijn in 2018 gelegd.

Het spreekt voor zich dat wij deze en andere resultaten enkel hebben kunnen bereiken door de inzet van onze organisatie, de steun van onze gemeenteraad en door medewerking van onze inwoners en het bedrijfsleven. Daarvoor willen wij hen graag bedanken.

Blik op de toekomst

In de toekomst blijft behoedzaamheid rondom financiën een belangrijk aandachtspunt. Voor u ligt een jaarrekening met nog altijd een positief resultaat, maar we zien in de komende jaren diverse financiële uitdagingen op ons af komen. We willen daarom het belang benadrukken om scherp naar financiën te blijven kijken, bewuste afwegingen te maken in de plannen voor de toekomst en scherp te zijn en te blijven op risico's.

We gaan er vanuit dat we in de komende jaren samen tot mooie resultaten kunnen komen binnen de beschikbare middelen.

Raamsdonkveer, 9 april 2019.

Samenvatting

Hieronder geven wij de financiële resultaten van 2018 op hoofdlijnen weer. De afwijkingen op hoofdlijnen zijn voorzien van een korte toelichting. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u naar de toelichting bij de programma's, zoals opgenomen in het gedeelte jaarverslag en naar de toelichting op de financiële afwijkingen, zoals opgenomen in het jaarrekeninggedeelte.

Financiële resultaten op hoofdlijnen

De jaarrekening sluit met een positief resultaat van € 239.000 (afgerond). De beginstand van de begroting, inclusief de verschillende begrotingswijzigingen als gevolg van raadsbesluiten gedurende het jaar, hebben geleid tot een nadeel van € 93.000. De Tussenrapportage sloot met een voordelig saldo van € 518.000. Het verwachte jaarrekeningsaldo werd daarmee berekend op € 425.000.

Met het opstellen van de jaarrekening bleek dat er in het 2e gedeelte van 2018 nog een aantal negatieve afwijkingen zijn ontstaan waardoor het resultaat met € 186.000 is afgenomen.

Het nadelige verschil is een saldo van vele afwijkingen. In de onderstaande tabel wordt volstaan met het benoemen van de significante afwijkingen.

Omschrijving	Bedrag	V/N
Begrotingswijzigingen 2018	€ 93.000	N
Turap 2018	€ 518.000	V
	€ 425.000	V

Omschrijving	Bedrag	V/N
Voorziening APPA	€ 312.000	V
Overhead	€ 417.000	V
WMO	€ 393.000	N
Jeugd	€ 446.000	N
Leges omgevingsvergunning	€ 459.000	V
Grondverkopen	€ 258.000	V
Algemene uitkeringen	€ 255.000	N
Onroerende zaakbelastingen	€ 279.000	N
Mutatie voorraad gereed product	€ 340.000	N
Saldo overige afwijkingen	€ 81.000	V
	€ 186.000	N

De bovenstaande selectie is gebaseerd op significante afwijkingen > € 100.000. Met name bij de WMO zijn er op een 3-tal onderdelen afwijkingen > € 100.000 die worden gecompenseerd door positieve afwijkingen < € 100.000. Enige nuancering is derhalve noodzakelijk. In deel B Jaarrekening, is per programma op detailniveau een

toelichting opgenomen van de afwijkingen van zowel de baten als de lasten. Het totaal van de afwijkingen -en daarmee het positieve rekeningresultaat bedraagt € 239.000. Het resultaat bestaat, op hoofdlijnen, uit een structureel nadeel van € 71.000 en een incidenteel voordeel van € 308.000. In hoeverre het structurele nadeel doorwerkt in de begroting 2019 -2022 valt nu nog niet te zeggen. Dit zal bij de Turap 2019-1 worden beoordeeld.

Risico's versus interne beheersing

In de jaarstukken wordt in de programma's een toelichting opgenomen op de belangrijkste risico's, waaronder de top 10 risico's, zoals opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (paragraaf B)) wordt tevens aangegeven welke risico's zich hebben voorgedaan in 2018 en welke beheersmaatregelen het college daarvoor heeft genomen.

De risico's, die zijn opgenomen in de top 10 van de paragraaf Weerstandsvermogen, zijn voorzien van een cijfer. Dit cijfer correspondeert met het cijfer in de top 10.

Deel A Jaarverslag

Programma 1

Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid

Wat wilden we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

Integrale veiligheid

Onderwerp	Toelichting
We werken sinds oktober 2016 intensief samen rondom crisisbeheersing in het district de Baronie. Zo zorgen we gezamenlijk voor bezetting van de functies in de crisisorganisatie. Samen met de gemeente Drimmelen vormen wij een cluster binnen het district en vervullen we in geval van crisis de bezetting van de lokale functies in beide gemeenten.	In 2018 is er een systeem oefening gehouden in de gemeente Geertruidenberg. Medewerkers uit het hele district hebben hieraan deelgenomen. Ook hebben onze medewerkers elders in het district meegedaan aan een dergelijke oefening in het kader van de districtelijke samenwerking. Zowel medewerkers als bestuurders hebben opleidingen en trainingen gevolgd, zodat hun kennis en kunde op het gebied van crisisbeheersing op peil blijft. Daarnaast is er geoefend met het Gemeentelijk Beleidsteam, dat bij een ernstige ramp of crisis bij elkaar komt om de impact hiervan te bespreken en besluiten te nemen over hoe de ramp/crisis bestreden moet worden.

Jaarlijks stelt het college een jaaruitvoeringsprogramma integrale veiligheid (JUP IV) vast. Het kader voor dit programma is het Integrale Veiligheidsbeleid dat door de raad is vastgesteld voor de periode 2013-2016 en tot en met 2018 is verlengd. De prioriteiten uit dit beleid zijn:

- Woninginbraken.
- Gewelddsmisdrijven;
- Alcoholgebruik onder jongeren.
- Aanpak georganiseerde criminaliteit.
- Aanpassen van het BIBOB-beleid na de wetswijziging.

Het JUP IV zal ter informatie aan de raad worden aangeboden.

In 2017 is er een JUP IV opgesteld voor de jaren 2017 en 2018.

De woninginbraken zijn in 2018 verder gedaald tot 36 stuks t.o.v. 48 in 2017 (in 2014 waren dit er nog 96). Het aantal gewelddsmisdrijven is in 2018 gedaald ten opzichte van 2017 (76) tot 55.

Eind 2017 zijn we gestart met een nieuwe aanpak op het gebied van de hangjongeren, om nog meer aan de voorkant te komen. In 2018 is deze aanpak geïntensiveerd.

Op het gebied van ondermijning is de situatie op Hermenzeil verder genormaliseerd. De verkoop van Hermenzeil wordt medio 2019 verwacht. Daarnaast heeft de gemeente een bijdrage geleverd in andere casuïstiek lokaal, maar ook in de regio.

Wegen en infrastructurele werken

Onderwerp	Toelichting
In de Wingerdstraat, Laurierstraat, Klimopstraat en een klein deel van de Vijfhoevenlaan voeren we in 2019 rioleringswerkzaamheden uit. Deze werkzaamheden combineren we met een kleinschalige herinrichting en bereiden we in 2018 integraal voor. Herinrichtingen kunnen we niet vanuit de voorziening riolering betalen. Hiervoor vragen we een bedrag van € 96.000.	De voorbereidingen van dit werk zijn ver gevorderd. De voorbereiding, waarbij de bewoners zijn betrokken, worden in de eerste helft van 2019 afgerond. De uitvoering staat gepland voor 2020.

Wij hebben diverse voertuigen en aanhang- gers in eigendom om de werkzaamheden uit te voeren. Een deel van het materieel is aan vervan- ging toe. We zetten vanuit duurzaamheid in op de aanschaf van elektrische voertuigen, waar de functionaliteit dit ook toelaat. De totale vervangingskosten bedragen € 356.000.	In 2018 hebben wij 2 bussen met open laadbak vervangen. Helaas bleken er in de markt nog geen geschikte elektrische voertuigen beschikbaar. Ook is een nieuwe schaftkeet aangekocht voor het wijk- team Raamsdonk.
In samenwerking met de gemeente Drimmelen realiseren we in 2018 een glasvezelverbinding in de buitengebieden. In dit proces nemen we de wensen en mogelijkheden vanuit de gemeente mee voor het mogelijk aanleggen van extra glasvezel ten behoeve van onder andere: zorginstellingen, gemeentelijke gebouwen, sportaccommodaties, toerisme, horeca en de openbare veiligheid.	In 2018 is het buitengebied ten oosten van de A27 en ten zuiden van de A59 voorzien van glasvezel. Voor de realisatie, in het meest westelijke deel (Peuzelaar en omgeving) in de kern Geerttruidenberg, worden nog gesprekken gevoerd. In de kernen zelf ligt glas- vezel tot in de wijk en buurtkasten. Hier wordt alleen op verzoek van particulieren en bedrijven glasvezel tot in het pand gelegd.
We heffen precariobelasting aan bedrijven over het netwerk van kabels en leidingen die zij onder, op, of boven de gemeente- grond exploiteren.	Een aantal nutsbedrijven heeft bezwaar gemaakt tegen de heffing 2017. Deze procedures lopen nog. De heffing over 2018 wordt begin 2019 verzonden op basis van actuele kabel- en leiding gegevens.
In 2014 heeft er een verschuiving van de waterschapslasten plaatsgevonden van agrarische bestemming naar wegen. Hierdoor stijgen de gemeentelijke kosten met € 22.000.	Hiervoor zijn met ingang van de begroting 2018 structureel middelen opgenomen.
Overig.	De geplande werken voor kunstwerken, baggeren, openbare verlichting en wegen zijn uitgevoerd. Het project Haven, Centrumplan fase 4, loopt vertraging op, vooral in de te maken keuzes over o.a. water in de Haven. De voorbereiding en uitvoering verschuiven naar 2019 en 2020.

Riolering

Onderwerp	Toelichting
Vanaf 2018 verlagen we de rioolheffing met € 200.000. Dit betekent lagere tarieven vanaf 2018. De exploitatie vanuit het nieu- we VGRP+ en de stand van de voorziening bieden die ruimte. We blijven dezelfde ambitie hanteren met de daarbij behorende projecten en uitgaven, maar belasten de inwoner niet meer dan noodzakelijk.	Door een tekort in personele capaciteit kunnen we niet al het geplande uitvoeren. Een aantal onder- zoeken en werken verschuiven van 2018 naar 2019 en 2020. Hierdoor voldoen we momenteel niet aan de vastgestelde "anticiperende" en "toekomstge- richte" ambitie. We werkten in 2018 vooral volgens het ambitieniveau "reactief". De grote werken die verschoven zijn: Ravelijn fase 1 en Wingerdstraat e.o. Het project Landonk is voorbereid en wordt in de eerste helft van 2019 uitgevoerd. In 2020 wordt er naar de ambities toegewerkt, die in het VGRP zijn vastgesteld.

Groenvoorziening

Onderwerp	Toelichting
Wij gaan aan de slag om de biodiversiteit in het buitengebied te vergroten. Hierbij betrekken we lokale natuurverenigingen.	Er is een platform bermonderhoud opgericht, waarin de Natuurfederatie, ZLTO, Waterschap, Brabants Landschap en andere belanghebbende hebben deelgenomen. Gezamenlijk hebben we gekeken waar de kansrijke gebieden liggen om het ecologische beheer uit te breiden. Deze kansrijke gebieden zijn in kaart gebracht en verwerkt in het nieuwe bestek. Dit bestek wordt begin februari 2019 aanbesteed.
Een diversiteit aan exoten groeit binnen onze gemeente (waaronder de Japanse duizendknoop) en dit levert ongewenste overlast op. Om deze exoten te bestrijden (en dus verdere verspreiding te voorko- men) is een intensieve aanpak noodzake- lijk. Wij stellen voor in 2018, 2019, 2020 en 2021 jaarlijks een bedrag van €10.000 beschikbaar te stellen.	De exoten zijn in 2018 op verschillende wijze inten- sief bestreden. Om ervaring op te doen hebben we de duizendknoop op verschillende plekken gemaaid, afgedekt en chemisch bestreden.

Voor het uitvoeren van een duurzame omvorming van het bomenbestand, zoals vastgesteld in het bomenbeleidsplan, nemen we een structureel budget op van € 10.000.	In 2018 zijn de zieke kastanjes in de Onvermoeide-laan vervangen tijdens de Boomfeestdag. De te grote suikeresdoorns in de Rijvoortshoef zijn vervangen in overleg met de bewoners. De aan taksterfte lijdende essen in de Wielstraat zijn vervangen. Om de boomstructuren in 2019 te verbeteren zijn in 2018 de bomen gerooid in de Zandheuvel en aan de Oosterhoutseweg. Deze locaties worden in het voorjaar 2019 herplant.
Daarnaast kunnen particulieren aanspraak maken op vergoeding voor onderhoud van monumentale bomen. Hiervoor storten we jaarlijks € 5.000 in onze bomenvoorziening.	Er is eenmaal een beroep gedaan op dit fonds. De twee monumentale bomen aan de Kerkstraat 2 te Raamsdonk zijn geïnspecteerd. Aanleiding was een grote uitgebroken tak. Naar aanleiding van dit onderzoek zijn de bomen gesnoeid.

Verkeer

Onderwerp	Toelichting
Ons mobiliteitsplan dateert uit 2011 en is feitelijk toe aan actualisatie. Met de Omgevingswet in aantocht achten wij het verstandig de actualisatie van het mobiliteitsplan aan de implementatie van de Omgevingswet te koppelen.	Wij maakten hier de koppeling met de Omgevingswet. Dit betekent concreet dat er geen nieuw Mobiliteitsplan wordt opgesteld voorafgaand aan de wettelijke invoering. Tegelijkertijd is hiervoor, onder de paraplu van de Omgevingswet, geen budget beschikbaar.
In het project rond de verbreding van de A27 wordt in 2018 het Tracébesluit vastgesteld. Wij volgen dit proces nauwgezet en proberen op basis van eerdere besluitvorming door de gemeenteraad onze belangen in de aanloop naar het Tracébesluit veilig te stellen.	Het Tracébesluit is op 20 december 2018 genomen door de minister van Infrastructuur en Waterstaat. Onze wensen zijn deels opgenomen in het Tracébesluit en wij blijven in overleg met RWS om te komen tot een maximaal resultaat. Momenteel wordt er nog met RWS gesproken over een alternatieve aansluiting op de A59. Daarnaast loopt er een verweer tegen de fietsoversteek in fietspad naar Hank nabij Keizersveer.

Ook zetten wij ons, samen met de gemeente Waalwijk, in voor de verdere uitwerking van het Hooipolderplus-plan. Hiervoor stellen we voor de jaren 2018 en 2019 € 20.000 beschikbaar voor het doen van onderzoeken, het laten uitvoeren van eventuele contra-expertises en de vormgeving van het Hooipolderplus-plan.	In december 2017 scherpte de raad de kaders van het Hooipolderplus-plan aan waardoor de financiering vanuit provincie Noord-Brabant en de deelname Waalwijk onder druk kwamen te staan. In 2018 maakten wij de effecten van deze aanscherping en de opdrachten voortkomende uit dit besluit inzichtelijk. Tevens bereikten wij samen met de provincie Noord-Brabant en Waalwijk, commitment over een gedeeltelijk aanpassing van de overeenkomst. Dit betekent mogelijk bredere inzetbaarheid van de gelden, dus niet sec een nieuwe parallelweg en een verlenging van de overeenkomst tot 1 juli 2019.
Variantenstudie Lissenveld	In het verbredingsplan van A27 is een noordelijke aansluiting voor Dombosch II opgenomen. Dit heeft effect op ons onderliggende wegennet. Wij deden onderzoek naar de toekomstige inrichting van de Lissenveld. Daarnaast beschouwden wij in dit kader ook de verkeerslichten op de Maasdijk en de mogelijke optimalisatie hiervan.
<i>Aanpassingen oversteek Stationsweg</i> Eind 2017 gebeurde een ongeval met dodelijke afloop op een voetgangersoversteekplaats op de Stationsweg ter hoogte van het Plantsoen in Geertruidenberg. Verlichting wordt nabij de oversteekplaatsen aangepast en tevens verhogen we de attentiewaarde middels silhouetten van overstekende personen. De kosten ramen wij op €19.000.	De verlichting nabij de oversteek is aangepast. De attentie verhogende maatregelen, in de vorm van oversteeksilhouetten, zijn nog niet gerealiseerd door andere bestuurlijke prioriteiten. Deze worden in 2019 uitgevoerd en de kosten worden ten laste gebracht van het budget duurzaam veilig mensgericht. Dit leidt tot een overschrijding van dit budget).

2e doorsteek, openbare ruimte bibliotheek en minirotonde.	Werkzaamheden zijn volledig afgerond en hier blijkt een tekort van circa €32.000. Enerzijds te verklaren door de aanleg van een extra oversteek op de kruising Keizersdijk – het Spant en anderzijds door meerkosten voor de constructie van de kerende muur in de 2e doorsteek.
Place Napoleon.	De inrichting van Place Napoleon is afgerond (conform raadsbesluit d.d. 30-11-2017).
Pilot Hertogshoef.	Er is geen overeenstemming bereikt over de te nemen maatregelen. In 2019 gaan wij verder aan de slag om hieraan invulling te geven.
Met de verplaatsing van de bibliotheekvoorziening naar de Keizersdijk komt de geplande herontwikkeling van de Brahmsstraat in beeld. Deze locatie biedt planologisch ruimte voor de ontwikkeling van zeven vrijstaande woningen, maar beperkt zich vanwege het behoud van de gymzaal tot vijf kavels.	De koopovereenkomsten voor zes kavels zijn getekend. De sloopwerkzaamheden zijn opgestart en nagenoeg afgerond. We bieden de toekomstige bewoners hulp aan vanuit het Regionaal Energieloket om de duurzaamheidsambities bij deze nieuwbouwwoningen te behalen.

Volkshuisvesting

Onderwerp	Toelichting
In de woonvisie 2017 zijn twee nieuwe beleidsontwikkelingen opgenomen, te weten de blijvers lening en de duurzaamheidslening. De uitvoering verloopt budgetneutraal.	Zowel de blijvers lening als de duurzaamheidslening zijn geëffectueerd.

Wet Algemene Bepaling Omgevingsrecht (WABO)

Onderwerp	Toelichting
De inwerkingtreding van de Wet Kwaliteitsborging voor Bouwen heeft vertraging opgelopen en is nu gepland voor 2018. Met deze wet vervalt de preventieve toets op bouwtechnische voorschriften en het toezicht van Bouw & Woningtoezicht. We dragen de taken en verantwoordelijkheden over aan de private markt. Het jaar 2018 beschouwen we als een overgangsjaar.	De inwerkingtreding van de Wet Kwaliteitsborging voor Bouwen heeft opnieuw vertraging opgelopen en is nu gepland om op 1 januari 2021 in werking te treden. Hierdoor schuiven de voorgenomen activiteiten op.

Omgevingswet

Onderwerp	Toelichting
In 2017 zijn we gestart met een implementatieplan voor de Omgevingswet. In 2018 voeren we het implementatieplan verder uit. Op basis van het politiek-bestuurlijke ambitieniveau maken we keuzes en stellen we in 2018 het omgevingsplan op. De verwachting is dat in de loop van 2017 de landelijke kaders en plannen bekend zijn.	In 2018 is het politiek-bestuurlijke ambitieniveau vastgesteld bij de implementatie van de Omgevingswet (koersdocument). Verder is in 2018 het volgende gedaan: Er is uitvoering gegeven aan de pilot Dombosch met een intensief participatietraject en er is een concept gebiedsvisie opgesteld. Er is inbreng geleverd op de ontwerp omgevingsvisie van de provincie. Binnen de subregio Breda is een regionale agenda opgesteld voor de omgevingsvisie. Er is een concept nota participatie opgesteld, waarmee ervaring wordt opgedaan in verschillende projecten hoe op een goede wijze vorm en inhoud te geven aan participatie. Onderzoek naar de impact van de Omgevingswet op onze werkprocessen, dienstverlening en ICT is gestart. Eind 2018 is begonnen met het traject om te komen tot een omgevingsvisie.

Milieu

Onderwerp	Toelichting
De pilots die we in 2017 hebben gehouden voor afvalinzameling, evalueren we begin 2018. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor het nieuwe afvalbeleid. Vanwege lagere verbrandingskosten verlagen we vooruitlopend daarop de afvalstoffenheffing met € 100.000 vanaf 2018. Dit betekent lagere tarieven vanaf 2018. De exploitatie en de stand van de voorziening bieden die ruimte. Daarnaast houden we ook ruimte om (gedeeltelijk) eventuele toekomstige investeringen te doen (zie ook verderop in dit programma).	Begin 2018 zijn de afvalproeven geëvalueerd. Een bewonersenquête heeft deel uitgemaakt van de evaluatie. In oktober 2018 is het nieuwe afvalbeleid vastgesteld. De belangrijkste verandering van het nieuwe beleid is dat vanaf 2020 gemeente breed het omgekeerd inzamelen wordt ingevoerd (restafval wordt weggebracht naar een ondergrondse container in de wijk). De grijze container wordt ingezet voor de inzameling verpakkingsafval. De afvalstoffenheffing is in 2018 met € 100.000 verlaagd.
In 2018 is ons duurzaamheidsprogramma vastgesteld. Voor de uitvoering van diverse projecten stellen wij voor € 40.000,- beschikbaar te stellen. Hierbij moet worden gedacht aan: (her)kenbaarheid van duurzame initiatieven vergroten Zonnepanelen (postcoderoosproject, gemeente) Biodiversiteit vergroten (bijenlinten, bermen inzaaien, etc.) Duurzaamheidslening € 200.000 (voortkomend uit de woonvisie).	Inwoners konden gebruik maken van het aanbod 'collectieve inkoop zonnepanelen'. Leerlingen van een basisschool hebben lindes geplant (die wilde bijen aantrekken) in het park "Onvermoeide". Tevens hebben de leerlingen een bijenhotel gemaakt. Voor de bedrijven en inwoners is in samenwerking met de VOG een energieweekend georganiseerd. Sportverenigingen kregen een tegemoetkoming voor het uitvoeren van de 'quick wins' uit het energiebesparingsadvies. Kopers van een kavel aan de Brahmstraat hebben informatie ontvangen over de mogelijkheden van duurzaam bouwen gegeven. Daarnaast kunnen de kopers ook gebruik maken van de strippenkaart Duurzaam Bouwen die de gemeente aanbiedt. Vanwege nieuwe privacy regels, is de duurzaamheidslening in december opnieuw vastgesteld.

Wijkbudget

Onderwerp	Onderwerp
In 2016 en 2017 hebben we een pilot gedraaid met wijkbudgetten. Inwoners konden op basis van een initiatief een aanvraag voor een budget indienen. In de eerste maanden van 2018 is een evaluatie uitgevoerd. Vooruitlopend op deze eindevaluatie nemen wij voor 2018 een incidenteel bedrag op van € 54.000, zodat ook volgend jaar uitvoering kan worden gegeven aan het toekennen van initiatieven.	Inwoners zijn gestimuleerd en gemotiveerd om wijkinitiatieven te ontwikkelen en te realiseren. Dit heeft geleid tot 23 aanvragen voor het wijkbudget in 2018. Na het doorlopen van verschillende stappen zijn er 18 initiatieven gerealiseerd. Deze initiatieven lopen uiteen van de aanleg van een jeu des boulesbaan, verschillende burenen- en straatpeeldagen, uitbreidingen van speeltuinen, de realisatie van een speelvlot en het vergroenen van de wijk.

Beleidsindicatoren Programma 1

Nr.	Taakveld	Progr	Naam indicator	Gerealiseerd 2016	Gerealiseerd 2017	Begroot 2018	Eenheid	Bron	Opmerkingen
6.	1. Veiligheid	1	Verwijzingen Halt	187	164	145	Aantal per 10.000 jongeren (12 – 17 jaar)	Bureau Halt	
8.	1. Veiligheid	1	Winkeldiefstallen	0,7	1.5	0.5	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	
9.	1. Veiligheid	1	Geweldsmisdrijven	3,5	4.1	4.5	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	
10.	1. Veiligheid	1	Diefstallen uit woning	2,1	2.2	2.5	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	
11.	1. Veiligheid	1	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	9,5	7.4	6.5	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	
12.	2. Verkeer en vervoer	1	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	1%	Nnb	1%	%	VeiligheidNL	Cijfers 2017 nog niet beschikbaar
13.	2. Verkeer en vervoer	1	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	5%	Nnb	5%	%	VeiligheidNL	Cijfers 2017 nog niet beschikbaar
33.	7. Volksgezondheid en Milieu	1	Omvang huishoudelijk restafval	230	159	150	Kg/inwoner	CBS	
34.	7. Volksgezondheid en Milieu	1	Hernieuwbare elektriciteit	32% (2015)	60	NNb	%	RWS	Cijfers 2018 nog niet beschikbaar

Wat heeft het gekost?

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Vershil rekening/ begroting
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten					
Lasten	14.097	12.677	21.018	18.330	2.688
Baten	7.779	7.276	13.642	11.648	1.994
Saldo	6.318	5.402	7.376	6.682	694

Resultaat bestemming

Lasten	547	890	898	490	408
Baten	1.392	993	1.816	1.448	368
Saldo	-845	-103	-918	-958	40

Gerealiseerd resultaat

Lasten	14.644	13.567	21.916	18.820	3.096
Baten	9.171	8.269	15.458	13.096	2.362
Saldo	5.473	5.299	6.458	5.724	734

*bedragen x1.000

Verbonden partijen

In dit programma is de verantwoording van de bijdragen aan de volgende gemeenschappelijke regelingen opgenomen:

- Gemeenschappelijke regeling Regio West-Brabant.
- Gemeenschappelijke regeling van de Omgevingsdienst Midden en West-Brabant.
- Gemeenschappelijke regeling Nazorg gesloten stortplaatsen.

Informatie over deze regelingen kunt u vinden in de paragraaf F Verbonden partijen.

Risico's in begroting 2018

Geen.

Wegen en infrastructurele werken

De reguliere uitrol van glasvezel in de buitengebieden wordt, waar mogelijk, kostenneutraal uitgevoerd, conform de huidige regeling. De financiële consequenties zijn afhankelijk van de nog te maken keuzes in de wensen en mogelijkheden bij dit proces. Het grootste gedeelte van het buitengebied is kostenneutraal voorzien van glasvezel. Er rest een klein deel dat niet is voorzien van glasvezel; westelijke polder van Geertruidenberg.

Precario (1)

Met betrekking tot de heffing van precario kan tegen de opgelegde aanslagen een fiscale procedure in gang worden gezet.

Verkeer

De variantenstudie voor het Hooipolderplus-plan en Dombosch II kan leiden tot de conclusie 'niet-inpasbaarheid', 'ontbreken van draagvlak' en 'verhoging van de kosten'.

De gemeente krijgt voor uitwerking van het Hooipolderplus-plan (maatregel 6) een bijdrage van de provincie Noord-Brabant. Afhankelijk van de te maken keuzes kan sprake zijn van een noodzaak tot extra ambtelijke ondersteuning voor de reguliere werkzaamheden op het gebied van verkeer.

Nieuwe Risico's gedurende jaar 2018

Schadeclaim Attero

2011-2014

Attero stelt, op basis van de contracten uit het verleden, dat Brabantse gewesten/ gemeenten, een naheffing verschuldigd zijn voor het te weinig aanleveren voor restafval. Daarover is een arbitrageprocedure gevoerd. Voor de jaren 2011-2014 zijn de gemeenten en de gewesten in het gelijk gesteld. Over deze jaren hoeft geen naheffing betaald te worden.

2015

Attero heeft een nieuwe arbitrale procedure aangespannen voor naheffingen in 2015. De Brabantse gewesten en gemeenten hebben ook in 2015 niet voldaan aan de aanleververplichting. Op dit moment is er nog geen eindvonnis in deze arbitrage.

2016 en januari 2017

Het contract met Attero liep tot 1 februari 2017. Attero heeft nog geen arbitrage gestart voor 2016 en januari 2017.

Constatering van bodemverontreiniging

Beleidswijziging: taken provincie komen over naar gemeente. Capaciteit en budget is nog niet duidelijk. Netto risico verhoogd.

Op het gebied van bodem loopt de gemeente het risico diverse gronden in het bezit te hebben die verontreinigd zijn. Dit kan geconstateerd worden bij onderhoudswerkzaamheden of andere activiteiten. Bij diverse projecten is geconstateerd dat de bodem verontreinigd is met met name asbest. Vooral in de oudere kernen is dit het geval. Er komt wel steeds meer informatie over bodemverontreiniging, maar er is geen compleet beeld van alle verontreinigde locaties in de gemeente. Als verontreiniging afkomstig is van derden zijn de kosten mogelijkerwijs te verhalen.

Er is geconstateerd dat er een bodemverontreiniging aanwezig is op de voormalige milieustraat aan de Statenlaan 3-5. Thans is nog

niet bekend hoe hoog de saneringsurgentie is en de verontreiniging is nog niet volledig ingeperkt.

Opruiming dumping drugsafval binnen gemeentegrenzen (9)

Steeds vaker wordt drugsafval gedumpt in de openbare ruimte. Vaten worden in de natuur gedumpt, worden door middel van een geprepareerd voertuig al rijdend geloosd, of worden -inclusief bestelbus- achtergelaten op parkeerplaatsen. Een oplettende medewerker van de buitendienst heeft op vrijdag 2 november 2018 een verdachte bestelbus aangetroffen op de parkeerplaats aan de Oosterhoutseweg (nabij Het Gat). De kentekens waren verwijderd en de banden waren lek. Rondom de bestelbus hing een zoete geur. De brandweer is ter plaatse gekomen en heeft metingen verricht waaruit bleek dat er geen lekkages hadden plaatsgevonden. De gemeente heeft vervolgens Strukton ingeschakeld voor het verwijderen van het drugsafval. In totaal is er 6.859 kg drugsafval afgevoerd en diverse andere, aan een drugs lab, gerelateerde materialen. De totale kosten voor het afvoeren van het drugsafval bedroeg: € 24.899,21.

Op het moment dat de drugsdumping plaatsvond verleende de provincie Noord-Brabant geen subsidie meer (voor 50% van de kosten) voor het opruimen van drugsafval. In februari 2019 heeft de provincie besloten om deze subsidie wel weer beschikbaar te stellen. We gaan de kosten die de gemeente gemaakt heeft, voor het afvoeren van het drugsafval, inbrengen bij de provincie voor compensatie (subsidie).

Programma 2

Economie, Recreatie & Toerisme

Wat wilden we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

Economie

Onderwerp	Toelichting
We zetten, in samenwerking met partners, in op verbetering van de fysieke uitstraling van bedrijven en het verduurzamen van bedrijven en bedrijventerreinen, zoals benoemd in de visie Economie. We benutten kansen om winkels en voorzieningen binnen de centrumgebieden te realiseren en werken aan meer afstemming en samenwerking tussen horeca en winkels.	Met project Geniaal en het, samen met ondernemers, optrekken bij renovatie, nieuwbouw of uitbreiding, dragen we bij aan het verduurzamen en het verbeteren van de fysieke uitstraling van het bedrijventerreinen (inhoudelijke toelichting staat hieronder weergegeven).
	Wij hebben ondernemersbijeenkomsten georganiseerd voor de horeca en retail. In deze bijeenkomsten zijn een aantal punten genoemd om de bereikbaarheid en verkeersveiligheid te verbeteren. Ook is gevraagd om de evenementenvergunning-aanvragen te vereenvoudigen en de openbare ruimte te verfraaien. Daarnaast is inzichtelijk gemaakt wat de leegstand is en welke winkelfuncties er zijn buiten het centrumgebied.
Met het VOG-project <i>Geertruidenberg Energie Neutraal</i> werken we samen aan een duurzame, energie neutrale toekomst in de gemeente Geertruidenberg. Het gaat om bewustwording creëren bij ondernemers, maar zeker ook om in te zetten op duurzame energie en het gebruik van energie terug te dringen.	Vanuit de werkgroep GENiaal, (Geertruidenberg Energie Neutraal), bestaande uit vertegenwoordiging van VOG, gemeente Geertruidenberg, ZLTO, OTG, Rabobank en RWE, zijn twee evenementen georganiseerd. Het Worldcafe voor Ondernemers, waar met elkaar wordt gesproken over de bijdrage in de duurzaamheidsopgave en de Energiemarkt op het Dongemondcollege en waar inwoners werden geïnformeerd door lokale ondernemers over alle mogelijkheden en ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid.

Ondernemersinitiatieven bedrijven-terreinen

Ondernemers pakken door, zij nemen het initiatief om de bedrijfsgebouwen en – terreinen aan te passen en te vernieuwen. Ondernemers hebben ook initiatieven voor het openbaar gebied gelegen direct aan het bedrijfspersceel. Als gemeente willen wij hier waar mogelijk ondersteunen.

We hebben samen met ondernemers de buitenruimte en de openbare ruimte aangepakt. Waarbij beperking van het aantal inritten, parkeren op eigen terrein en het omvormen naar bestrating naar groen zijn meegenomen. We hebben vijf locaties kunnen realiseren op Dombosch. Bij drie ondernemers ligt een inrichtingsvoorstel om uit te voeren.

Recreatie en Toerisme

Onderwerp	Toelichting
Zoals verwoord in de visie Toerisme, zetten we op het gebied van toerisme en recreatie, samen met lokale, regionale en landelijke partners, in op het op de kaart zetten van de gemeente Geertruidenberg, onder de noemer "Geertruidenberg, vestingstad aan de Biesbosch". Belangrijke aandachtspunten hierin zijn het verbeteren van de (digitale) informatievoorziening, het uitbreiden van de activiteiten voor kinderen en het upgraden van de openbare ruimte. Ook het benadrukken van de link met Nationaal park de Biesbosch en de interessante geschiedenis van de gemeente Geertruidenberg zijn hierin essentieel.	In 2018 is de Olifaantentocht in Raamsdonksveer gerealiseerd. Dit is een kinderbelevingsroute in dezelfde stijl als de muizentochten. Deze is ook via de routeapp Izi Travel te lopen. De bankjes langs de Veste zijn opgeknapt. Er is een bord bij de ingang van de Donge geplaatst waarop de voorzieningen voor de kernen Geertruidenberg en Raamsdonksveer zijn aangegeven. Ook zijn er voor ondernemers deur/ raamstickers gemaakt met daarop "Geertruidenberg, vestingstad aan de Biesbosch". Deze zijn door veel ondernemers op een goed zichtbare plaats geplakt. Er is een netwerkbijeenkomst voor evenementenorganisaties georganiseerd, waar o.a. informatie is gegeven over evenementenvergunningen.

De provincie zet sterk in op het op de kaart zetten van de oudste, langste en meeste gebruikte verdedigingslinie van Nederland; de Zuiderwaterlinie. Deze linie loopt ook door de gemeente Geertruidenberg. Er is een projectteam samengesteld waarin de provincie, de gemeenten en waterschappen vertegenwoordigd zijn. Vanuit dit projectteam worden in 2018 en 2019 verschillende projecten uitgevoerd. Er komt een Langeafstand wandelroute langs de linie. Daarna volgen een fiets- en autoroute. Het doel is om de Zuiderwaterlinie meer te promoten. Ook wordt gewerkt aan een historisch kloppend en compleet verhaal over de Zuiderwaterlinie, waarbij de lokale historische verenigingen betrokken worden.

De langeafstand wandeling is gerealiseerd en is genomineerd voor Wandelroute van het Jaar 2019. Daarnaast zijn er arrangementen samengesteld, waarvan er drie (gedeeltelijk) in de gemeente Geertruidenberg plaatsvonden. De Mars heeft plaatsgevonden, waarbij mensen in etappes de linie konden bewandelen. En tijdens de Sprong werd er, bij wijze van mediastunt, op vijf locaties langs de linie parachute gesprongen. Aansluitend vond het Zuiderwaterliniefestival plaats. In Geertruidenberg was ook een zogenaamde veldtocht, waarbij verschillende voorstellingen te zien waren.

Donge-oever

Onderwerp	Toelichting
De locatieconcepten voor de locaties Rivierkade, Haven Raamsdonksveer, Achter de Hoeven en de Slikpolder, vormen in 2018 de basis voor de werving van investeerders, ontwikkelpartners en exploitanten, voor de aanpassing van bestemmingsplannen en voor de uitwerking van plannen in ontwerpen en exploitatie- / beheerplannen. Door de vier genoemde onderscheidend (in specifiek recreatief aanbod gebaseerd op leefstijl) te ontwikkelen, zorgen we voor een complementair recreatief aanbod waarmee Geertruidenberg als Vestingstad aan de Biesbosch op de kaart wordt gezet. Gestreefd wordt naar een overkoepelende exploitatieopzet, waarin alle vier ontwikkellocaties worden opgenomen. Hiermee wordt inzicht verkregen in de kosten en baten van de verschillende ontwikkelingen en komen mogelijk ook kansen voor verevening (van kosten en baten) tussen de verschillende ontwikkelingen in beeld.	In 2018 zijn de locatieconcepten afgerond en lag vervolgens de focus op het voorbereiden en/of uitvoeren van diverse projecten, zoals de Route Imperial, de Historische Haven en de haven in Raamsdonksveer. Nu projecten meer concreet zijn, zullen we in 2019 het onderzoek naar de een overkoepelende exploitatieopzet, waarin alle vier ontwikkellocaties in worden opgenomen, uitvoeren.
Omdat voor Natuurpark Slikpolder ingezet wordt op het verhogen van natuurwaarden (Stapsteen in ecologische verbindingzone) worden naar subsidiemogelijkheden gezocht, bijvoorbeeld vanuit het Groen Ontwikkelfonds.	De aanpak van dit project is gekoppeld aan het project dijkversterking aan de Amertak en Donge. Dit project is vertraagd doordat het waterschap Brabantse Delta in 2018 nieuwe waterstanden heeft ontvangen. Er is gestart met aanvullend onderzoek naar de gevolgen van deze nieuwe waterstanden op de toekomstige dijkversterking. Dit onderzoek wordt in 2019 afgerond, waarna aansluitend de planuitwerking door het waterschap Brabantse Delta wordt opgestart. Vanaf dat moment zullen wij de verdere uitwerking van het Natuurpark Slikpolder oppakken.

Beleidsindicatoren Programma 2

Nr.	Taakveld	Progr	Naam indicator	Gerealiseerd 2016	Gerealiseerd 2017	Begroot 2018	Eenheid	Bron	Opmerkingen
14	3. Economie	2	Functiemenging	54	538	54	%	LISA	
16.	3. Economie	2	Vestigingen (van bedrijven)	125,7	108,5	125,7	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	

Wat heeft het gekost?

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Verschil rekening/ begroting
--	----------------------	-------------------	--------------------------------	----------------------	------------------------------------

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	1.002	998	1.670	1.604	66	
Baten	125	149	783	761	22	
Saldo	877	850	887	843	44	

Resultaat bestemming

Lasten	0	0	0	0	0	
Baten	95	57	104	69	35	
Saldo	-95	-57	-104	-69	-35	

Gerealiseerd resultaat

Lasten	1.002	998	1.670	1.604	66	
Baten	220	206	887	830	57	
Saldo	782	793	783	774	9	

*bedragen x1.000

Verbonden partijen

In dit programma is de verantwoording van de bijdragen aan de volgende gemeenschappelijke regeling opgenomen:

- Gemeenschappelijke regeling Regio West-Brabant – Rewin.

Informatie over deze regelingen kunt u vinden in de paragraaf F Verbonden partijen.

Nieuwe Risico's gedurende jaar 2018

Geen.

Programma 3

Sportvoorzieningen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

Onderwerp	Toelichting
Renovatie kleedaccommodatie en dak V.V. Raamsdonk De (kleed)accommodatie en het dak van V.V. Raamsdonk is aan vernieuwing toe. Deze kosten bedragen voor het gemeentelijke deel € 199.000. De bijdrage van de gemeente aan het verenigingsdeel is € 9.000. De totale kosten voor de renovatie komen hiermee op € 208.000.	In 2018 is een deel van het dak gerenoveerd. De overige werkzaamheden worden tijdens de zomerstop in 2019 uitgevoerd.
Nieuwbouwaccommodatie RFC In 2018 worden de voorbereidingen (vergunningentrajec en aanbesteding) voor de nieuwbouwaccommodatie van voetbalclub RFC verder opgepakt. Dan wordt duidelijk of het budget toereikend is om de accommodatie te bouwen.	In 2018 is samen met RFC het ontwerptraject en de aanbesteding voor de nieuwbouwaccommodatie doorlopen. De realisering van de accommodatie was niet haalbaar binnen het beschikbare budget, waarna de raad geen aanvullende middelen beschikbaar stelde. Er worden nu alternatieve scenario's onderzocht.
Renovatie en uitbreiding accommodatie Goodflooring-HMC en DDHC	Half 2018 was de oplevering. Er zijn twee extra kleedkamers gerealiseerd voor DDHC en extra bergruimte. Ook heeft HMC extra bergruimte gekregen. Daarnaast is er een ruimte voor de EHBO-vereniging bijgekomen. Naast de uitbreiding heeft ook de nodige renovatie plaatsgevonden

Trainingsverlichting FC Right-Oh	In 2018 is er onderzoek gepleegd naar de kwaliteit en geschiktheid van het trainingsveld op sportpark Hier-O. Hieruit blijkt dat het veld aldaar niet zonder meer geschikt is als trainingsveld. Er moet een structurele en toekomstgerichte oplossing komen. Plaatsen van verlichting op het B-veld van FC Right-Oh was de eerste stap. Dit veld kan, met extra onderhoud, voorlopig gebruikt worden als trainings- en wedstrijd-veld.
Aanleg hockeyvelden DDHC	Half 2018 is de aanbesteding voor de aanleg van het halve veld van DDHC doorlopen. Het was niet haalbaar om het halve veld binnen het budget aan te leggen. In het najaar van 2018 zijn de voorbereidingen gestart voor een gezamenlijke aanbesteding voor de aanleg van het halve veld en de renovatie van het hoofdveld in 2019.
Onderhoud sportvelden Voor het onderhoud van onze sportvelden sloten we in 2016 een nieuw onderhoudscontract af.	Het onderhoudscontract liep tot april 2018. Er is afgevoerd van het gemeentelijk aanbestedingsbeleid en de opdracht is tot eind 2018 gegund aan BRAS. Voor 2019 wordt een nieuwe aanbesteding doorlopen

Nota Sportbeleid

Onderwerp	Toelichting
In 2018 vindt herijking van het sportbeleid plaats. Daarnaast kijken we naar het beleid ten aanzien van huurtarieven en eigendommen van de buitensportaccommodaties.	In 2018 is het huidige sportbeleid geëvalueerd. Het nieuwe sportbeleid (sportstimulering) wordt meegenomen in het brede beleidsplan sociaal domein. De herijking van het beleid, rondom de huurtarieven en eigendommen, is wegens prioritaire werkzaamheden doorgeschoven naar 2019.

Btw en sport

Per 1 januari 2019 is de btw-vrijstelling op sport verruimd. In 2018 zijn voorbereidingen getroffen voor deze wetwijziging, waaronder de aanpassing van de overeenkomsten met de sportverenigingen. Over de financiële risico's van de wijziging is nog veel onduidelijkheid. In 2019 wordt dit verder opgepakt. Om sport en beweging te stimuleren konden gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw, die aan hen in rekening wordt gebracht, in aftrek brengen. Dit recht op aftrek is met ingang van 1 januari 2019 vervallen. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren, kunnen we als gemeente een uitkering aanvragen. Dit via de regeling specifieke uitkering sport. In 2019 is er 152 miljoen subsidie beschikbaar. Voor 30 april moeten we de aanvraag indienen. De uitkering zal voor 15 juli 2020 worden verantwoord.

Duurzaamheid sport

Onderwerp	Toelichting
Stimuleringslening duurzaamheid sportaccommodaties.	Het is voor verenigingen mogelijk een aanvraag te doen voor een stimuleringslening. Met behulp van een EDS-subsidie ¹ en een lening via de gemeente, hebben LTV en DDHC de veldverlichting vervangen door LED. Het aanvragen van een lening blijft mogelijk. Eén voorwaarde voor het verkrijgen van de lening is de toekenning van een subsidie. Verenigingen worden, als zij dit wensen, begeleid bij het doen van een aanvraag.

1 De EDS-subsidie is komen te vervallen. Hiervoor is per 2019 in de plaats gekomen de Subsidieregeling Stimulering Bouw en Onderhoud Sportaccommodaties (BOSA).

Quick Wins.

Voor het uitvoeren van quick wins stelde de gemeente € 1.000 per buitensportvereniging beschikbaar. Bijvoorbeeld voor energiezuinige lampen in de sportaccommodatie, sensoren, deurdrangers of energiezuinige apparaten. Om van dit aanbod gebruik te kunnen maken, moesten de verenigingen vooraf een voorstel met duurzaamheidsmaatregelen indienen. Diverse buitensportverenigingen maakten hiervan gebruik. Dit is gerealiseerd vanuit het duurzaamheidsbudget.

Renovatie zwembaden

De aanbesteding van de renovatie van de zwembaden heeft plaatsgevonden. Helaas bleek dat het niet mogelijk was om tegen de gevraagde voorwaarden, tijdsplanning en binnen de financiële kaders, een aannemer te vinden die het project kon realiseren. Wij hopen dat er in 2019 een start gemaakt kan worden met de renovatie.

Buurtsportcoach

Onderwerp

Toelichting

Sinds 2015 werkt de buurtsportcoach binnen onze gemeente om een samenhangend aanbod van sport en bewegen te realiseren. Hij is werkzaam op de beleidsterreinen sport, Wmo, onderwijs en jeugd. De functie buurtsportcoach wordt structureel ingezet voor 1,75 fte.

De buurtsportcoaches binnen onze gemeente ontwikkelen sportaanbod voor jeugd, ouderen en mensen met een beperking. Dit met als doel burgers actief en gezond te krijgen en te houden. Door gebruik te maken van het restbudget en extra middelen vanuit het participatiebudget zijn extra projecten opgestart en is ingezet op communicatie. Het basisonderwijs heeft aangegeven om vanaf schooljaar 2018-2019 buurtsportcoaches te willen inzetten voor het bewegingsonderwijs. De financiering hiervoor is in 2018 volledig door de deelnemende scholen gedragen.

Exploitatie zwembaden

De exploitatie van beide buitenbaden besteden we uit aan Sportfondsen Geertruidenberg. In 2019 willen we de exploitatie van de zwembaden opnieuw aanbesteden.

Beleidsindicatoren Programma 3

Nr.	Taakveld	Progr	Naam indicator	Gerealiseerd 2016	Gerealiseerd 2017	Begroot 2018	Eenheid	Bron	Opmerkingen
20.	5. Sport, cultuur en recreatie	3	Niet-sporters	55,5	Nnb	51.7	%	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)	Nog niet beschikbaar

Wat heeft het gekost?

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Verschil rekening/ begroting
--	----------------------	-------------------	--------------------------------	----------------------	------------------------------------

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	1.508	1.261	1.181	1.046	135	
Baten	317	58	66	91	-25	
Saldo	1.191	1.203	1.115	955	160	

Resultaat bestemming

Lasten	2	2	2	2	0	
Baten	72	0	177	40	137	
Saldo	-70	2	-175	-38	-137	

Gerealiseerd resultaat

Lasten	1.510	1.263	1.183	1.048	135	
Baten	389	58	243	131	112	
Saldo	1.121	1.205	940	917	23	

*bedragen x1.000

Verbonden partijen

Er is geen sprake van een verbonden partij voor dit programma.

Risico's in begroting 2018

Geen.

Btw-vrijstelling op sport (10)

Landelijke ontwikkelingen, op het terrein van btw-vrijstelling op sport, brengen mogelijk risico's met zich mee (eventuele terugvordering hiervan). Per 1 januari 2019 is de btw-wetgeving ten aanzien van het ter beschikking stellen van sportaccommodaties gewijzigd. De gemeente is vrijgesteld van het betalen van btw op het gebied van sport. Hierdoor kan de gemeente niet langer de btw op de investeringen en exploitatie van sportaccommodaties terugvorderen. Er is een landelijke subsidieregeling (SPUK) opgezet om het financiële risico voor gemeenten te compenseren, maar de verwachting is dat deze compensatie niet toereikend is om alle btw te compenseren. De precieze omvang van het financiële risico is nog onbekend.

Nieuwbouwaccommodatie RFC (7)

In 2018 is de aanbesteding voor de nieuwbouwaccommodatie doorlopen. Het bleek niet haalbaar om de nieuwbouwaccommodatie binnen het beschikbare budget te realiseren. Eind 2018 heeft de gemeenteraad besloten geen extra middelen beschikbaar te stellen. Momenteel worden alternatieve scenario's voor een accommodatie voor RFC onderzocht (nieuwbouw, renovatie en/of verbouw) om te kijken of een accommodatie financieel haalbaar is.

Basisvoorzieningen buitensportverenigingen (7)

Het beleid rondom basisvoorzieningen van buitensportverenigingen is aangepast. Dit houdt in dat de gemeente bij nieuwbouw van sportaccommodaties, naast de basisvoorzieningen, ook een derde (met een maximum tot € 303.600) betaalt van het verenigingsdeel. Dit heeft financiële consequenties bij toekomstige aanpassingen van sportaccommodaties. Op dit moment zijn de financiële consequenties niet in te schatten, omdat onduidelijk is welke verzoeken vanuit verenigingen komen.

Nieuwe Risico's gedurende jaar 2018

Onvoldoende gelden bij verenigingen om nieuwbouw van sportcomplexen te realiseren (7).

In 2017 heeft de gemeenteraad budget beschikbaar gesteld voor de nieuwbouwaccommodatie voor fusievoetbalvereniging RFC. Naast de gemeentelijke middelen leent RFC zelf € 500.000 ter financiering van de accommodatie en levert de vereniging € 100.000 aan zelfwerkzaamheid.

De gemeente staat gedurende de looptijd van 30 jaar borg voor de lening van de fusievereniging RFC, waarvan 15 jaar in samenwerking met Stichting Waarborgfonds Sport. Dit betekent dat het risico voor de gemeente gedurende 30 jaar € 250.000 betreft. Daarnaast is nog onbekend of RFC de toegezegde zelfwerkzaamheid kan volbrengen.

Eind 2018 is duidelijk geworden dat de nieuwbouwaccommodatie niet met de beschikbare middelen gerealiseerd kan worden. De gemeenteraad heeft besloten geen extra middelen beschikbaar te stellen. Momenteel worden alternatieve scenario's voor een accommodatie voor RFC onderzocht (nieuwbouw, renovatie en/of verbouw) om te kijken of een accommodatie financieel haalbaar is. De beschreven risico's zijn, ondanks het onderzoek naar de alternatieve scenario's, nog steeds actueel. Beheersmaatregelen moeten dan ook worden getroffen om het risico af te dekken.

Onvoldoende kunnen terugvorderen van BTW (over bepaalde dienstverlening) (10).

Per 1 januari 2019 is de btw-wetgeving ten aanzien van het ter beschikking stellen van sportaccommodaties gewijzigd. Op grond van Europese jurisprudentie mag er geen verschil meer bestaan in fiscale behandeling tussen leden en niet-leden van verenigingen. Aan een andere uitspraak van de Europese rechter meent de staatssecretaris het standpunt te moeten ontleenen dat ook het ter beschikking stellen van sportaccommodaties door een niet-winstbeogende instelling onder de sportvrijstelling valt. Of de staatssecretaris hierin gelijk heeft, wordt in de vakliteratuur betwijfeld.

Voor gemeenten en sportstichtingen ontstaat een fiscaal nadeel. Het Rijk heeft hiervoor € 241 miljoen uitgetrokken om dit nadeel te compenseren, € 153 miljoen voor gemeenten en € 88 miljoen via de begroting VWS voor sportinstellingen en -stichtingen. Compensatie geschiedt via de Specifieke Uitkering Sport (SPUK) voor gemeenten en de Stimulering Bouw en Onderhoud Sportaccommodaties (BOSA) voor sportverenigingen en stichtingen.

Naar verwachting zal de genoemde € 153 miljoen niet voldoende zijn. Gemeenten kunnen een aanvraag doen voor de SPUK voor 1 mei 2019. Medio 2020 wordt duidelijk wat de compensatie is die vanuit de SPUK verkregen is. De gemeente loopt een btw risico voor het gedeelte van de btw dat niet vanuit de SPUK gecompenseerd wordt. Tevens is er landelijk nog veel onduidelijkheid over hoe er omgegaan moet worden met commerciële exploitanten van sportaccommodaties, zoals Sportfondsen, de exploitant die onze gemeentelijke zwembaden exploiteert. Zodra er meer duidelijkheid is over de (reikwijdte) van de nieuwe wetgeving wordt er een voorstel gedaan.

Programma 4

Onderwijs

Wat wilden we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

Integraal Huisvestingprogramma

Onderwerp	Toelichting
In 2018 wordt het plan afgerond. Dit plan wordt in samenwerking met de schoolbesturen opgesteld.	In 2018 is door een projectgroep, bestaande uit de schoolbesturen en gemeente, gewerkt aan het opstellen van een integraal huisvestingsplan. Om tot een goed onderbouwde prioritering te komen is van alle schoolgebouwen de bouwkundige en functionele staat in kaart gebracht. Het plan wordt begin 2019 afgerond.

Uitvoering onderwijsvisie

Onderwerp	Toelichting
In 2018 wordt gestart met het opstellen van een onderwijsvisie.	Een visie op onderwijshuisvesting is vastgelegd in het IHP en wordt in 2019 ter vaststelling aangeboden aan de raad. De overige thema's worden meegenomen in het nog op te stellen beleidsplan sociaal domein.

Inventaris gymzalen

Onderwerp	Toelichting
De gemeente beheert en exploiteert de gymnastiekzalen De Hooipolder en de Elisabethstraat en heeft als eigenaar van de gymzaal de zorgplicht voor de inrichting van de gymzaal. De inventaris van deze gymzalen wordt jaarlijks gekeurd. Voor de vervanging van materialen is een meerjarenplanning gemaakt. Voor gymzaal De Hooipolder gaat het om een benodigde investering van € 36.000. Voor de gymzaal in de Elisabethstraat gaat het om een bedrag van € 32.000.	In 2018 zijn er geen vervangingen geweest. Deze gebeuren in de eerste helft van 2019.

Nieuwbouw VMBO-gebouw Dongemondcollege

Onderwerp	Toelichting
Het Dongemondcollege realiseert de nieuwbouw van het voormalige VMBO-gebouw.	Hoewel de voorbereidingen lopen is er in 2018 nog niet gestart met de realiseren van de nieuwbouw.

Beleidsindicatoren Programma 4

Nr.	Taakveld	Progr	Naam indicator	Gerealiseerd 2016	Gerealiseerd 2017	Begroot 2018	Eenheid	Bron	Opm.
17.	4. Onderwijs	4	Absoluut verzuim	9	5	3	Aantal per 1.000 leerlingen	RBL	
18.	4. Onderwijs	4	Relatief verzuim	93	120	75	Aantal per 1.000 leerlingen	RBL	
19.	4. Onderwijs	4	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	2	1.4	1.0	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	RBL	

Wat heeft het gekost?

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Verschil rekening/ begroting
--	----------------------	-------------------	--------------------------------	----------------------	------------------------------------

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	2.142	1.745	2.804	1.998	806
Baten	288	184	184	246	-62
Saldo	1.854	1.561	2.620	1.752	868

Resultaat bestemming

Lasten	10	10	141	141	0
Baten	19	0	993	22	971
Saldo	-9	10	-852	119	-971

Gerealiseerd resultaat

Lasten	2.152	1.755	2.945	2.139	806
Baten	307	184	1.177	268	909
Saldo	1.845	1.571	1.768	1.871	-103

*bedragen x1.000

Verbonden partijen

In dit programma is de verantwoording van de bijdragen aan de volgende gemeenschappelijke regeling opgenomen:

- Gemeenschappelijke regeling voor de uitvoering van de administratieve en inhoudelijke taken over het voorkomen van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten.

Informatie over deze regelingen kunt u vinden in de paragraaf F Verbonden partijen.

Risico's in begroting 2018

Geen.

Integraal Huisvesting Programma

Voor het opstellen van een kostenraming is gerekend met de normbedragen gebaseerd op de verordening en met de actuele marktprijzen van januari 2019. De marktprijzen liggen fors boven de normbedragen. De ontwikkeling van de bouwkosten is een risico bij de uitvoering van het IHP. De verwachting is dat de bouwkosten de komende jaren nog verder stijgen.

Voor de uitvoering van het IHP ligt er een grote investeringsopgave. Voor de financiering van de diverse projecten geldt dat de raad pas een definitief besluit neemt op het moment dat in een raadsvoorstel om een krediet wordt gevraagd. Dan zijn de plannen concreet en wordt er rekening gehouden met de actuele leerlingenprognoses, benodigde aantal m² en eventueel benodigde tijdelijke huisvesting. De genoemde bedragen moeten worden gezien als richtinggevend.

Nieuwe Risico's gedurende jaar 2018

School kan een bouwplan niet realiseren ondanks de van de gemeenten ontvangen beschikbare middelen (5)

In de gevraagde kredieten voor nieuwbouw wordt, zoveel als mogelijk, rekening gehouden met marktwerving. In 2018 zijn de normbedragen dan ook al verhoogd.

Programma 5

Mens, Zorg en Inkomen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

Beschermd Wonen

Onderwerp	Toelichting
Per 2020 zijn gemeenten verantwoordelijk voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. In 2018 maken we, op basis van het plan van aanpak, een start met het implementeren van deze voorzieningen.	De invoeringsdatum is door het rijk verschoven naar 1-1-2021. Begin 2018 hebben de diverse gemeenteraden in de regio Breda de visienota Opvang en Bescherming in de Regio Breda opgesteld. Op basis daarvan is 1e kwartaal 2018 een regionaal plan van aanpak vastgesteld, bestaande uit 5 deelprojecten: 1. Gewenst voorzieningenniveau. 2. Toegang tot de voorzieningen. 3. Inkoop, financiering en bekostiging. 4. De vorm van regionale samenwerking. 5. Lokale plannen van aanpak). De deelprojectgroepen hebben in de loop van 2018 op de diverse onderdelen uitwerkingsplannen opgesteld. Onze gemeente levert een bijdrage aan de deelprojectgroep 5. Een koerswijzer is ontwikkeld voor de lokale aanpak van beschermd wonen, die in 2019 ter besluitvorming wordt aangeboden.

Vormgeving van een optimale toegang sociaal domein

Onderwerp	Toelichting
Aan de hand van het visiedocument 'richting en inrichting optimale toegang sociaal domein', dat eind 2017 wordt vastgesteld, wordt in 2018 uitvoering gegeven aan de operationalisering. Hieraan zijn kosten verbonden, onder andere ICT, huisvesting, opleiding medewerkers, etc. Vooralsnog gaan wij uit van een incidenteel benodigd budget van € 60.000 (exclusief mogelijke herhuisvestingskosten)*.	In 2018 is een start gemaakt met de implementatie, waarbij uitwerking wordt gegeven aan de in de notitie opgenomen adviezen met betrekking tot de richting en inrichting van de toegang. Hierbij gaat het om: - realisatie van 2 toegangen, het CJG voor jeugd en het SWT voor volwassenen; - verbetering van de integrale intake (eerder en beter signaleren van multi-problematiek); - verbetering van procesregie (meer gecoördineerde ondersteuning bij multi-problematiek); - doorontwikkeling van het sociaal wijkteam. De implementatie op deze onderdelen ligt op schema.
Met betrekking tot het doorontwikkelingstraject van het CJG, zie onder kopje Risico's.	Eind 2018 heeft de raad er mee ingestemd om het huidige organisatiemodel (netwerkorganisatie) van het CJG te wijzigen naar een (lichte) Gemeenschappelijke Regeling in de vorm van een Bedrijfsvoering organisatie Centrum voor Jeugd en Gezin Drimmelen Geertruidenberg per 1-1-2020. De locatie van het voormalig politiebureau in Geertruidenberg is nader onderzocht als kantoorlocatie voor het CJG en SWT.
Voor het sociaal domein vormen we een Brede Adviesraad.	Deze doelstelling is reeds begin 2018 gerealiseerd.

Het organiseren van effectieve zorg en ondersteuning: Algemeen

Onderwerp	Toelichting
Wij bereiden een nieuw beleidsplan voor het sociale domein voor ter bevordering van de integraliteit en samenhang tussen de 3D's' (Jeugdwet, Participatiewet en Wet maatschappelijke ondersteuning) en lokaal gezondheidsbeleid. Hiervoor inventariseren we de grote beleidsthema's voor de periode 2019-2022. Dit vindt op een interactieve wijze plaats met het maatschappelijk middenveld en inwoners.	Zoals reeds in de tussenrapportage 2018 aangegeven, hebben de voorbereidingen voor het nieuwe beleidsplan 3D vertraging opgelopen, i.v.m. langdurige ziekte van de externe projectleider. Momenteel wordt naarstig gezocht naar oplossingen, zodat zo snel mogelijk kan worden gestart.
We brengen meer samenhang en dwarsverbanden tussen de Wmo en de Participatiewet aan. Hierbij denken we aan het matchen van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, met klussen op het vlak van de Wmo (buurtzorg, buurtbeheer, buurtonderhoud etc.).	In het 4e kwartaal 2018 is een projectvoorstel voor de verbinding van Jeugd, Wmo en Participatie vastgesteld. In het 1e kwartaal 2019 wordt een plan van aanpak opgesteld. In het 2e kwartaal vindt hierover besluitvorming plaats.
Intensivering samenwerking tussen professionele welzijnsorganisaties (Trema, SWOG en Surplus) + verbetering subsidietraject middels beleidsgestuurde contractfinanciering (BCF).	Met de samenwerkende welzijnsorganisaties heeft intensief overleg plaatsgevonden over intensivering van de samenwerking. Daarnaast is voor 2019 een gezamenlijke subsidie-uitvoerings-overeenkomst gesloten op basis van een gemeentelijke opdrachtstelling en een door de organisaties ingediende gezamenlijke offerte. Een en ander moet de komende jaren nog verder worden verfijnd, met als resultaat dat een subsidie-uitvoeringsovereenkomst kan worden gesloten voor de periode 2021-2024, waarin ook de opgelegde bezuinigingstaakstelling van de raad is verwerkt.

Het organiseren van effectieve zorg en ondersteuning: Wmo

Onderwerp	Toelichting
We geven verder uitvoering aan de programma-opdracht Wonen, welzijn en zorg. Deze kent een zevental projecten, waaronder instrumentontwikkeling woningaanpassing. Tot dit project behoren: 'Invoering van Wonen met Gemak' ('opplussen' bestaande woningen) en het instrument 'Blijverslening'. Voor 'Wonen met Gemak' hebben wij een structureel bedrag opgenomen van € 30.000. Voor de invoering van de 'Blijverslening' wordt eenmalig € 240.000 in een fonds gestort. Uit dat fonds worden dan de leningen voor bouwkundige aanpassingen betaald.	- In 2018 is met betrokken partijen (SWOG, Trema, Thebe, Lokale Kruiswerk, Thuisvester en Zlimthuis) intensief gewerkt aan de voorbereiding van het opplus-project. Dit project start in eerste helft 2019. - Daarnaast is in het kader van de kernenaanpak in september 2018 gestart met Raamsdonksveer Zuid. Momenteel wordt alle input verwerkt tot een plan van aanpak, dat in de 1e helft van 2019 wordt voorgelegd ter besluitvorming. - Prestatieafspraken met Thuisvester op het vlak van woon-zorg zijn uitgebreid en aangescherpt. Tevens is intensief overleg gevoerd over een WMO-convenant woningaanpassing, dat naar verwachting in het eerste kwartaal 2019 kan worden ondertekend.
We geven uitvoering aan de in 2017 vastgestelde notitie 'mantelzorgbeleid en vrijwillige inzet'.	In 2018 is de communicatie- en informatievoorziening rondom mantelzorg en vrijwillige inzet verbeterd. Tevens is een start gemaakt om, binnen de gemeentelijke organisatie, mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid op te zetten.
We geven verder vorm aan de dementievriendelijke gemeente.	In 2018 is in diverse bijeenkomsten informatie opgehaald bij de doelgroep en betrokken organisaties. Op basis daarvan is een concept-plan van aanpak (projectopdracht) opgesteld, dat in het eerste kwartaal 2019 wordt voorgelegd ter besluitvorming. Op uitvoerend niveau zijn 3 werkgroepen geformeerd, die de prioritaire thema's verder gaan uitwerken: 'Bewustwording', 'Mantelzorgondersteuning' (verkent de mogelijkheden van een laagdrempelig inlooppunt) en 'Samenwerking' (streeft naar optimalisatie in de samenwerking tussen professionals).

Het organiseren van effectieve zorg en ondersteuning: Jeugdzorg

Onderwerp	Toelichting
De gemeente Breda heeft in verband met ontstane wachtlijsten bij Veilig Thuis voor 2017 incidentele middelen beschikbaar gesteld. Om te voorkomen dat, bij iedere onverwachte ontwikkeling onmiddellijk knelpunten ontstaan bij Veilig Thuis West-Brabant, is een aanvullende structurele bijdrage (€ 12.000) nodig.	In 2017 zijn er extra gemeentelijke middelen beschikbaar gesteld voor het budget Veilig Thuis West-Brabant. Deze extra middelen zijn beschikbaar gesteld voor de periode 2018 t/m 2021. Dit heeft geresulteerd in: In 2018 is bij Veilig Thuis gestart met het op sterkte brengen van hun personeelsbestand. Bij intake en triage van aanmeldingen was hier achterstand (t.o.v. de wettelijke termijn van 5 dagen). Inmiddels is deze achterstand volledig weggewerkt. De aangescherpte meldcode met afwegingskaders per beroepsgroep werd in 2018 uitgewerkt en is per 1-1-2019 van kracht. Omdat de prioriteit lag op het verwerken van aanmeldingen, kwam de functie "consultatie en ondersteuning van lokale professionals" in 2018 regelmatig in het gedrang. Voor 2019 is bij Veilig Thuis wel expliciet ruimte vrijgemaakt voor deze functie.
Om de overlast door jongeren terug te dringen worden ook in 2018 extra uren jongerenwerk ingezet. Ook zullen we aandacht besteden aan de verslavings- en alcoholproblematiek bij jongeren. De kosten bedragen in totaal € 30.000.	De uitbreiding in uren jongerenwerk is met name ingezet op 't Honk in Geertruidenberg. Samen met jongeren, die verbleven bij Theek 5, gemeentetuin en skatebaan, is dit Honk opgeknapt. Hierdoor is een accommodatie tot stand gekomen die speciaal ingericht is voor jeugd. Waar aan hen een veilige omgeving wordt geboden en waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten en direct in aanraking zijn met goede informatie en goede begeleiding.

Kostenbeheersing jeugdzorg	In 2018 hebben de gemeenten in de regio West-Brabant Oost (WBO) besloten om een pakket van maatregelen in te zetten, met als doel (meer grip te krijgen op) de kosten voor de ambulante jeugdhulp (de beheersmaatregelen). Op elk van de beheersmaatregelen zijn stappen gezet. Soms zijn dit technische stappen (bijv. koppeling met ICT-systemen), maar er zijn ook gesprekken aangegaan met zorgaanbieders over hun declaratiegedrag. Inmiddels heeft dit al geresulteerd in een verbetering in het declaratiegedrag van aanbieders.
Organisatiemodel CJG.	Begin 2018 is een onderzoeksopdracht opgesteld, om te komen tot een advies voor een nieuwe organisatievorm voor het CJG. Naar aanleiding van een meer-voudige onderhandse aanbesteding, is de opdracht gegund om dit proces op te pakken. Dit heeft geleid tot een adviesrapport. De gemeenteraad heeft vervolgens in december 2018 ingestemd om het huidige organisatiemodel (netwerkorganisatie) van het CJG te wijzigen naar een (lichte) Gemeenschappelijke Regeling in de vorm van een Bedrijfsvoeringsorganisatie Centrum voor Jeugd en Gezin Drimmelen Geertruidenberg per 1-1-2020.

Het organiseren van effectieve zorg en ondersteuning: *Participatie*

Onderwerp	Toelichting
Wij beschikken in 2018 over een regeling voor de bestrijding van armoede onder kinderen. Dit leidt tot een verhoging van het aantal aanvragen voor bijzondere bijstand, specifiek voor kinderen en daarmee ook tot hogere uitgaven.	Eind 2017 is de Kindregeling Geertruidenberg in werking is getreden. Deze regeling vergoedt kosten voor maatschappelijke participatie voor school, sport en cultuur van kinderen in armoedesituaties. Er is door veel gezinnen van deze regeling gebruik gemaakt. Het budget is overschreden. Deze overschrijding is deels (€ 40.000) te verklaren doordat de bestaande bijzondere bijstandsregelingen ten behoeve van maatschappelijke participatie van kinderen in de Kindregeling zijn opgenomen en dus ten laste van dit budget komen. 1e kwartaal 2019 wordt de regeling geëvalueerd en mogelijk aangepast.

Versterking burgerinitiatief en zelforganisatie

Onderwerp	Toelichting
We zetten in op versterking van het burgerinitiatief We Helpen.	Eind 2018 is het contract met WeHelpen opgezegd, nadat we samen met de betrokken zorg- en welzijnsorganisaties, concludeerden dat de uitgevoerde acties en inzet op WeHelpen niet het gewenste effect hadden. Er was geen toename te zien in het aantal hulpvragen, het hulpaanbod en het aantal matches, ondanks extra promotie en inzet op het fysieke spoor (naast het digitale platform). Bezien wordt of we dit op een andere wijze willen invullen.
We stimuleren burgerinitiatief en eigenaarschap onder de inwoners, onder andere door de invoering van projectsubsidies voor nieuwe onvoorziene innovatieve activiteiten en burgerinitiatieven. Hiervoor hebben we structureel een bedrag opgenomen van € 25.000.	Er ligt sinds 1 maart 2018 een geactualiseerde subsidieverordening 2018 en een nieuw subsidieprogramma Sociaal Domein 2018-2024, waarin ook projectsubsidies zijn geïntroduceerd. Hiervoor is een budget van € 30.000 beschikbaar gesteld. Daaraan gekoppeld is het Right to Challenge, voor een pilotperiode van 1 jaar. Dit is het uitdagingrecht van inwoners om algemene en/of voorliggende voorzieningen zelf beter, efficiënter of goedkoper te organiseren. In 2018 is er één projectsubsidie verstrekt en zijn er geen Right to Challenge aanvragen binnengekomen, ondanks herhaaldelijke communicatie.

Formatie sociaal domein

Onderwerp	Toelichting
Inmiddels hebben we meer zicht op de klantaantallen, werkprocessen en gevolgen van de transitie en transformatieperiode. Daarbij constateren we dat structureel en tijdelijk extra formatie nodig is om alle genoemde ontwikkelingen goed vorm te geven en de dienstverlening naar de klant te kunnen garanderen. Een uitgebreid voorstel met onderbouwing is in oktober 2017 aan u voorgelegd. Het besluit wordt verwerkt in de 1e wijziging op de begroting 2018.	De formatie-uitbreiding heeft in 2018 binnen de verschillende clusters plaatsgevonden. Geconstateerd is dat aanvragen en meldingen blijven toenemen, hetgeen overigens ook in 2019 het geval zal zijn (invoering abonnementstarief m.i.v. 2019). Daarnaast heeft de, vooralsnog tijdelijke inzet van de Participatiecoach Inburgering, zijn vruchten afgeworpen. Voortzetting, in beperkte vorm, van de tijdelijke formatie-uitbreiding bij cluster Gemeentewinkel blijft ook de komende jaren nog nodig om de dienstverlening aan de klant te kunnen garanderen.

Verhoging bijdrage Wmo hulpmiddelen

Onderwerp	Toelichting
Voor 2018 verhogen we het budget Wmo hulpmiddelen met € 105.000*. De verhoging is voortgekomen uit de overstap naar de Harting Bank.	In 2018 hebben we de overstap naar Harting Bank nader vormgegeven binnen de regio. De situatie is sterk verbeterd ten opzichte van de situatie voor de overstap. Ook binnen het betreffende contract met Harting Bank is verbetering te zien en wordt er op de vastgestelde KPI's (o.a. levertijden en klanttevredenheid) inmiddels rond de gestelde norm gescoord.
In 2018 worden wijzigingen in de cao-VVT, o.a. voor medewerkers Hulp bij het Huishouden, doorgevoerd. De samenwerkende gemeenten bepalen, in overleg met de aanbieders, hoe hiermee om te gaan.	De cao-wijzigingen (nieuwe loonschalen en een algemene loonsverhoging van 4%) hebben, na intensief overleg met de aanbieders, geleid tot hogere tarieven per 1 september 2018. Ook zijn er in 2018 nieuwe afspraken gemaakt voor 2019 en verder. Echter, twee aanbieders zijn niet tevreden en hebben een signaal ingediend bij de landelijke regiegroep. We zijn in afwachting van een uitspraak hierover.

Verhoging bijdrage Deeltaxi

Onderwerp	Toelichting
De gemeentelijke kosten voor het vervoer per Deeltaxi zijn toegenomen vanwege het wegvallen van de provinciale bijdrage. De meerkosten van circa € 79.000 kunnen worden opgevangen binnen de huidige budgetten Wmo*.	Gerealiseerd.

Kosten bijzondere bijstand

Onderwerp	Toelichting
De afgelopen jaren zijn de kosten voor de bijzondere bijstand gestegen, onder andere door toename van de kosten van bewindvoering en de toename van het aantal uitkeringsgerechtigden. Deze toename zorgt ervoor dat de uitvoering van het overig lokale armoede- en schuldhelpverleningsbeleid en het begrote budget onder druk komt te staan.	De kosten voor de bijzondere bijstand zijn in 2018 wederom gestegen. De toename wordt met name veroorzaakt door de toename van de kosten van bewindvoering. Deze toename zorgt ervoor dat de uitvoering van het overig lokale en armoede- en schuldhelpverleningsbeleid onder druk staat. De stijging van de kosten van bewindvoering is een landelijke trend. Momenteel worden de mogelijkheden om deze kosten terug te dringen verkend.

Toename bestand bijstandsgerechtigden

Onderwerp	Toelichting
Op basis van de prognoses (CBS) wordt uitgegaan van een toename van het aantal bijstandsgerechtigden. Dit heeft gevolgen voor de budgetten voor het verstrekken van uitkering PW, IOAW en IOAZ. In de meerjarenbegroting werd uitgegaan van een daling van het klantenbestand met ongeveer 20 klanten per jaar. Tot op heden is deze daling echter uitgebleven. Laatste voorspelling van het CBS is dat het bestand tot 2019 nog zal toenemen. De jaren daarna is de verwachting dat het bestand zal stabiliseren.	Het aantal bijstandsgerechtigden is in 2018 met ongeveer 20 personen gedaald. Dit is conform de prognose in de meerjarenbegroting. Het aantal bijstandsgerechtigden is sinds het laatste kwartaal 2018 stabiel. Het beeld in Geertruidenberg is in lijn met de landelijke ontwikkelingen.

Beleidsindicatoren Programma 5

Nr.	Taakveld	Progr	Naam indicator	Gerealiseerd 2016	Gerealiseerd 2017	Begroot 2018	Eenheid	Bron	Opm.
21.	6. Sociaal domein	5	Banen	811,2	Nnb	811.2	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	LISA	
22.	6. Sociaal domein	5	Jongeren met een delict voor de rechter	Nnb	Nnb	0	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	
23.	6. Sociaal domein	5	Kinderen in uitkeringsgezin	3,65	Nnb	3.65	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	
24.	6. Sociaal domein	5	Netto arbeidsparticipatie	68,2	69,5	68.2	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	
26.	6. Sociaal domein	5	Werkloze jongeren	0,57	Nnb	0.57	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	
27.	6. Sociaal domein	5	Personen met een bijstandsuitkering	188	210	194	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	
28.	6. Sociaal domein	5	Lopende re-integratievoorzieningen	152	77*	163	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS	
29.	6. Sociaal domein	5	Jongeren met jeugdhulp	9,9	10,3	10	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	
30.	6. Sociaal domein	5	Jongeren met jeugdbescherming	4,8	3,8	0.5	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	
31.	6. Sociaal domein	5	Jongeren met jeugdreclassering	-	0,4	0	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	
32.	6. Sociaal domein	5	Clënten met een maatwerk-arrangement WMO	692	Nnb	724	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	

*) Afname van 152 naar 77 veroorzaakt door correctie van registratie re-integratievoorzieningen op aanwijzing van CBS. Begeleiding door gemeentelijke participatiecoach wordt niet meer als re-integratievoorziening geteld/geregistreerd.

Wat heeft het gekost?

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Vershil rekening/ begroting
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten					
Lasten	20.602	19.766	21.069	21.822	-753
Baten	13.684	4.884	4.884	5.215	-331
Saldo	6.918	14.881	16.185	16.607	-422

Resultaat bestemming

Lasten	1.053	745	702	702	0
Baten	1.164	814	1.371	1.214	157
Saldo	-111	-70	-669	-512	-157

Gerealiseerd resultaat

Lasten	21.655	20.511	21.771	22.524	-753
Baten	14.848	5.698	6.255	6.429	-174
Saldo	6.807	14.811	15.516	16.095	-579

*bedragen x1.000

Verbonden Partijen

In dit programma is de verantwoording van de bijdragen aan de volgende gemeenschappelijke regelingen opgenomen:

- Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg West-Brabant.
- Gemeenschappelijke regeling WAVA.
- Gemeenschappelijke regeling Regio West-Brabant (gedeeltelijk).

Informatie over deze regelingen kunt u vinden in de paragraaf F Verbonden partijen.

Risico's in begroting 2018

Geen.

Het organiseren van effectieve zorg en ondersteuning

De vraag speelt hoe de verdere versterking van de Ode lijn, het lokale welzijnswerk en de realisatie van algemene voorzieningen, waar ook onze gemeente op inzet met het programma Langer Thuis, het mantelzorgbeleid, de realisatie van ontmoetingspunten in de wijk etc., op termijn leidt tot minder beroep op de (duurdere) maatwerkvoorzieningen en 1e en 2e lijns zorg.

Vooralsnog worden we geconfronteerd met een stijgende vraag naar maatwerkvoorzieningen, waarbij ook de kosten fors oplopen (zie o.a. maatwerkvoorziening WMO-begeleiding en beroep op Jeugdhulp).

Ook nieuw ingezet rijksbeleid, waaronder de invoering van het abonnementstarief (zie hieronder), versterkt de vraag naar maatwerkvoorzieningen.

Hulp bij het Huishouden

In 2018 heeft het risico van budgetoverschrijding, zoals hieronder opgenomen, zich niet voorgedaan, maar dit zal in 2019 wel het geval zijn. De cao-wijzigingen (nieuwe loonschalen en een algemene loonsverhoging van 4%) leiden tot meerkosten voor 2019 (geraamd op € 170.000). Het is nog onduidelijk in hoeverre de compensatie vanuit het Rijk hiervoor toereikend is. Daarbij komt dat twee aanbieder

ders niet tevreden zijn over de tariefsverhogingen. Zij hebben een signaal ingediend bij de landelijke regiegroep. We zijn in afwachting van een uitspraak hierover.

De nieuwe cao loopt tot 30 juni 2019 en in 2019 bestaat een risico op een nieuwe discussie over de tarieven. Doordat we nu al afspraken hebben gemaakt voor heel 2019 en verder, hopen we dit te voorkomen.

Jeugdhulp

Vanuit het Rijk is de afgelopen jaren minder geld beschikbaar gesteld voor de jeugdhulp. De niet vrij toegankelijke jeugdhulp, vooral de ambulante jeugdhulp, is fors hoger dan beschikbaar is gesteld. In 2018 hebben gemeenten besloten om een pakket met maatregelen in te zetten met als doel (meer grip te krijgen op) op de kosten van ambulante jeugdhulp. De verwachting is wel dat, ondanks de inzet van maatregelen, het beschikbare budget nog niet toereikend is.

Europees Sociaal Fonds (ESF) subsidie

In 2018 heeft de uitbetaling plaatsgevonden van de subsidieopbrengsten over de periode 2015-2016. De Dongemond gemeente heeft € 1.673.20 ontvangen waarvan de Gemeente Geertruidenberg € 39.500,93'. De verdeling van de subsidiegelden vond plaats op basis van het aantal deelnemersdossiers. Ook in de periode 2017 t/m 2019 zet de Dongemond gemeente zich in voor deze subsidie. De subsidie is bedoeld als middel om de bewonersdoelgroepen, met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, door middel van bemiddeling en re-integratietrajecten, een beter toekomstperspectief te bieden en korter in een uitkering te houden. Hoewel de subsidiebedragen (opbrengsten of kosten) niet in de begroting zijn opgenomen, is er een risico dat -als er geen uitkering plaatsvindt over de boekjaren 2017/2018 en 2019- de geïnvesteerde personeelskosten voor de ESF verantwoordingen niet terugverdiend zullen worden. De uitkomsten hiervan worden in 2020 verwacht. De beheersmaatregel hiervoor zijn regionale tussentijdse controles en afstemming, omdat de uitkomsten van de andere Dongemond gemeenten ook van invloed zijn op de uiteindelijke subsidiebeschikking.

Nieuwe Risico's gedurende jaar 2018

Invoering abonnementstarief Wmo

Door de invoering van een vast abonnementstarief à €17,50 per vier weken, verwachten we minder inkomsten uit eigen bijdragen. Op basis van een eerste berekening van het CAK moeten we rekening houden met € 140.559 minder inkomsten. Dit staat los van de in de begroting 2019 opgenomen verlaging op deze post.

Daarbij komt dat we voorzien dat het abonnementstarief een aanzuigende werking heeft op alle Wmo-maatwerkvoorzieningen en dat dit tot gevolg heeft dat de doorstroming naar de WLZ vermindert. Het effect van deze maatregel komt eerst voor rekening van 2019 en volgende jaren.

Wmo-begeleiding

Zoals hierboven vermeld, loopt de vraag naar en de kosten van de maatwerkvoorziening WMO-begeleiding sterk op. Op Dongemond niveau is verzocht te komen tot een plan van aanpak om de kosten te beheersen. Vraag is daarbij wat beïnvloedbare ontwikkelingen en aandachtspunten zijn voor de gemeente.

Aanpassen seniorencomplexen

Naast bovenstaande ontwikkelingen en risico's is er nog een andere lokale ontwikkeling waarmee rekening gehouden moet worden. We zijn namelijk in de afrondende fase van het afsluiten van een convenant met Thuisvester, naast de al gemaakte prestatieafspraken 2019. Daarin wordt onder andere afgesproken dat we in 2019 gezamenlijk gaan onderzoeken in hoeverre een aantal bestaande seniorencomplexen moeten worden aangepast aan de eisen van deze tijd (meer levensloopbestendig inrichten). En hoe we de complexen meer toegankelijk kunnen maken voor ouderen met toenemende lichamelijke beperkingen. Dat kan betekenen dat er in 2019 en volgende jaren een toenemend beroep gedaan wordt op Wmo-maatwerkvoorziening woningaanpassing. Op dit moment kan nog geen raming worden aangeleverd van de meerkosten.

Programma 6

Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur

Wat wilden we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

Cultuurloper

Onderwerp	Toelichting
De basisscholen in de gemeente Geertruidenberg gaan deelnemen aan de Cultuurloper, een provinciaal programma om cultuureducatie kwalitatief te verhogen en beter in te bedden in het curriculum. De kosten worden betaald uit het cultuureducatiebudget. Hierdoor is er minder ruimte voor losse initiatieven op het gebied van cultuureducatie.	Een aantal scholen zijn begonnen met de invoering van de Cultuurloper. De invoering wordt in fases gedaan, zodat de scholen bij de start de ondersteuning kunnen ontvangen die nodig is.

Indexering budgetsubsidies

Onderwerp	Toelichting
De budgetsubsidies zijn al jaren niet geïndexeerd, terwijl de kosten wel zijn gestegen. Inmiddels gaat het om aanzienlijke bedragen. Organisaties hebben aangegeven niet langer aan de afspraken te kunnen voldoen, wanneer er geen indexatie wordt doorgevoerd. In programma 6 gaat het om de subsidies aan Theek 5 en SLOG. Er wordt uitgegaan van een compensatie in de vorm van een hogere bijdrage van het Rijk (Algemene Uitkering).	De subsidies zijn in 2018 geïndexeerd.

Actualiseren Meerjaren Onderhoudsplan (MOP) gemeentelijke accommodaties 2015-2024

Onderwerp	Toelichting
Nadat het Accommodatieplan is uitgevoerd wordt het MOP geactualiseerd, maar dienen ook de nieuw aangeworven gebouwen toegevoegd worden. Planning is om deze actualisatie in de eerste helft van 2018 uit te voeren.	In 2018 zijn de (her)inspecties NEN 2767 t.b.v. het MOP uitgevoerd. De gevolgen hiervan worden in 2019 aan de raad voorgelegd. Hierbij zijn ook de nieuw aangeworven gebouwen in opgenomen en zal ook het thema duurzaamheid vastgoed worden toegevoegd.

Accommodaties

Onderwerp	Toelichting
Het behalen van de opgenomen bezuiniging is afhankelijk van keuzes over de diverse gemeentelijke accommodaties. In de nota accommodatiebeleid 2016 zijn actiepunten benoemd om tot realisatie van deze taakstelling te komen. Inmiddels zijn er echter besluiten genomen die afwijken van wat is benoemd in de nota. Hierbij wordt verwezen naar de besluitvorming over: - Aanpassingen pand Meidoornstraat, in plaats van afstoting van het pand. - Realisatie van een gymzaal bij basisschool de Wilsdonck. - Huurcompensatie voormalig gebruikers dorps huis de Haven. - Bouwkundige aanpassingen Agnesgebouw.	Het pand Meidoornstraat is verbouwd en geschikt gemaakt voor multifunctioneel gebruik. De voormalige gebruikers van dorps huis De Haven hebben daar waar nodig een huurcompensatie ontvangen. Er is verder gewerkt aan de business case Ontmoetingscentrum/Agnesgebouw. De business case De Schattelij is geactualiseerd.

In de begroting is de taakstelling verlaagd tot een bedrag van € 50.000. De panden, waarop de nieuwe taakstelling behaald moet worden, zijn dorps huis De Haven en de Schattelij n.

Is gerealiseerd.

Monumenten

Onderwerp

In 2018 wordt het erfgoedbeleid en het archeologiebeleid verder uitgewerkt.

Toelichting

Een deel van de acties, vanwege de Erfgoednota en de Nota archeologie, is uitgevoerd in 2018, een ander deel moet nog worden uitgevoerd. In 2018 is de instelling van de Commissie ruimtelijke kwaliteit (per 2019) mogelijk gemaakt.

Wat heeft het gekost?

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Verschil rekening/ begroting	
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten						
Lasten	1.020	1.168	1.205	1.243	-38	
Baten	110	190	462	557	-95	
Saldo	910	978	743	686	57	

Resultaat bestemming

Lasten						
Baten						
Saldo						

Gerealiseerd resultaat

Lasten	1.020	1.168	1.205	1.243	-38	
Baten	110	190	462	557	-95	
Saldo	910	978	743	686	57	

*bedragen x1.000

Verbonden partijen

Er is geen sprake van een verbonden partij voor dit programma.

Risico's in begroting 2018

Geen.

Subsidies

In 2017 is er een onderzoek geweest naar grijze subsidies. Ook is besloten om verenigingen, die in verband met de uitvoering van het accommodatie-beleid een andere ruimte moeten gaan huren, te compenseren voor eventuele hogere huurlasten. De financiële consequenties kunnen op dit moment nog niet worden aangegeven. In de tussenrapportage 2019 worden de consequenties in beeld gebracht.

Scouting

Op dit moment is nog niet bekend wat het definitieve onteigeningsbudget van Rijkswaterstaat is. Voor de alternatieve locatie is de benodigde planologische procedure gestart. De exacte omvang van de herinvestering is op dit moment nog niet bekend. Er wordt rekening gehouden met het gegeven dat de rijksbijdrage voor de te plegen investering in nieuwbouw onvoldoende is.

Nieuwe Risico's gedurende jaar 2018

Accommodaties

Achterstallig onderhoud aan gemeentelijke gebouwen agv beperkte budgetten en de financiële gevolgen van de nieuw aangekochte panden. (3)

In 2018 is het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) geactualiseerd. Door de aankoop van nieuwe panden en het doorschuiven van werkzaamheden in het vorige MJOP zal de benodigde storting voor het nieuwe MJOP fors verhoogd moeten worden. In 2019 zal aan de raad hiervoor een voorstel worden overlegd.

Programma 7

Dienstverlening en Bedrijfsvoering

Wat wilden we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

De kracht van Geertruidenberg

Onderwerp	Toelichting
Wonen, welzijn en zorg	
Met de veranderingen die op ons afkomen is het de vraag of we met ons huidige functiehuis en de opbouw daarvan antwoord kunnen geven op de vraag. Om ook in de (nabije) toekomst een ondernemende en professionele organisatie en aantrekkelijke werkgever te blijven is stilstaan geen optie. Wij vertalen de kernwaarden naar onze organisatie en brengen de noodzakelijke stappen in beeld. Een gedegen plan, concreet met heldere resultaten en uitvoeringsagenda. In 2021 zijn wij een organisatie en gemeente waar trots voorop staat.	Om een aantrekkelijk werkgever te kunnen zijn en blijven hebben wij een vertaling van onze kernwaarden gedaan naar een passend opleidingsaanbod in 2018 voor al onze medewerkers. Het project Functiehuis wordt opgepakt in 2019, zoals u in de begroting 2019 is aangekondigd. Daarnaast hebben we een nieuwe gesprekscyclus geïmplementeerd waarin de medewerker en ruimte voor ontwikkeling van talenten centraal staat.

Werkgeverschap

Onderwerp	Toelichting
Er is een principeakkoord bereikt voor een nieuwe cao vanaf 1 mei 2017. Per 1 augustus 2017 wordt het loon met 1% verhoogd, per 1 januari 2018 met 1,25%. Daarnaast groeit het IKB per 1 december met 0,5% en per 1 juli 2018 met 0,25%. De financiële effecten hiervan zijn verwerkt in deze begroting.	Deze wijzigingen zijn conform de CAR-UWO bekrachtigd en uitgevoerd.

Eigentijdse dienstverlening

Onderwerp	Toelichting
De verwachting van een inwoner of andere klant ten aanzien van dienstverlening is veranderd; men vindt klantvriendelijkheid, deskundigheid en snelheid van belang. Ook de ontwikkeling naar meervoudige democratie (raadslid van de toekomst) vereist inzet van andere instrumenten en een gecombineerde inzet van eigentijdse online en offline communicatiemiddelen die elkaar versterken. De speerpunten uit de Digitale Agenda 2020 onderstrepen dit. Een goede informatiestructuur en eigentijdse dienstverlening horen hierbij: politiek dicht bij de burger in één klik. Denk aan de inzet van apps (voor peiling, evaluatie), infographics, actueel inzicht in trends, behoeften, wensen, eisen en (kanaal-)gebruik en andere vormen van digitale middelen. Wij sluiten hierbij aan op de vraag en behoefte van burgers. Hiervoor is een budget van € 30.000 voor 2018 en € 20.000 voor navolgende jaren nodig.	We betrokken en informeerden onze inwoners en ondernemers op een andere wijze bij ons beleid door vaker gebruik te maken van infographics (informatieve tekeningen), korte filmpjes, digitale peilingen als de mentimeter en beeldmateriaal. Inwoners, ondernemers en belanghebbenden werden tijdens diverse bijeenkomsten gevraagd mee te denken over bedrijventerrein Dombosch in het kader van de nieuwe Omgevingswet. Hiervoor werd onder andere het e-participatieplatform geertruidenberg.ikpraat-mee.nl ingezet. Dit digitale platform leent zich om peilingen te doen en online een discussie te voeren op basis van stellingen.

Dienstverlening in de Gemeentewinkel

Onderwerp	Toelichting
1. Toegang Sociaal Domein	Voor het realiseren van een optimale Toegang sociaal Domein is in 2018 gestart met de uitwerking van de visie, zoals die is opgenomen in het visiedocument. Beoogd doel van deze Toegang is het mogelijk maken van betere/effectievere lokale ondersteuning vanuit de gemeente, waarbij de cliënt, inclusief gezin en cliëntsysteem, Centraal staat. Lokaal en regionaal organiseren van zorg en ondersteuning is de nieuwe norm. Op 11 maart 2019 is het Loket Werk, Inkomen en Zorg in werking getreden.
2. KTO (klanttevredenheidsonderzoek)	In 2018 is een KTO gehouden. Omdat een groot-schalig klanttevredenheidsonderzoek, gelet op de veelheid aan deelonderzoeken en enquêtes die al plaatsvinden, weinig zou toevoegen, is besloten om het meten van de gemeentelijke dienstverlening op een andere wijze vorm te geven. Gerichte bevraging op specifieke dienstverlening (bij bezoek aan de gemeentewinkel of bij het afhandelen van een aanvraag) was hierbij het uitgangspunt. Hierbij is zoveel mogelijk gebruikgemaakt van de digitale mogelijkheden. Binnenkort worden de resultaten geëvalueerd.
Digitale dienstverlening	Ook in 2018 is verder uitvoering gegeven aan de digitalisering van de gemeentelijke dienstverlening, dit op basis van het Realisatieplan I&A 2015-2018. Voor een nadere detaillering hiervan wordt verwezen naar Paragraaf E Bedrijfsvoering.

Het Relevant Gesprek

Van buiten naar binnen redeneren en zoveel mogelijk inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners betrekken bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid. Dit zijn de uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de participatieaanpak 'het Relevant Gesprek' (uitwerking van de participatietrap). Een uitgebreid participatietraject op basis van deze aanpak is in 2018 onder meer ingezet bij het experiment Dombosch en bij het project Langer Thuis.

Informatie beveiliging/ Privacy

Onderwerp	Toelichting
<i>Beveiliging</i> De gemeente moet voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). De BIG vereist dat bij het werken met mobiele apparaten (bv iPads raad, college en organisatie) minimaal gebruik wordt gemaakt van een Mobile Device Management (MDM). Dit draagt bij aan de beveiliging van de gegevens en bij diefstal of verlies kunnen de gegevens op afstand door de gemeente van de mobiele apparaten worden verwijderd. Denk hierbij ook aan het voorkomen en/of beperken van een datalek. De kosten voor MDM bedragen structureel € 20.000 aan abonnementsgeld. De eenmalige aanschaf en invoering van MDM wordt gedekt binnen de bestaande budgetten.	De aanschaf van een Mobile Device Management is niet uitgevoerd. De reden hiervan is dat er gekozen is aan te sluiten bij de aanbesteding GGI-Veilig georganiseerd door de VNG realisatie. GGI-veilig ondersteunt de gemeente bij het verhogen van de digitale weerbaarheid en het veiliger maken van de ICT-infrastructuur. MDM is daar een onderdeel van.

Privacy

Op 28 mei 2018 treedt de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking. Voor de gemeente betekent dit toename van een aantal wettelijke taken. Zo zijn we onder andere per mei 2018 verplicht een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aan te stellen, bij nieuwe verwerkingen van persoonsgegevens een Privacy Impact Assessment (PIA) uit te voeren, datalekken te melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP), bewerkersovereenkomsten te sluiten met derden en moeten alle verwerkingen van persoonsgegevens in een register worden bijgehouden. De gemeente beschikt over veel (bijzondere) persoonsgegevens, zoals de Wmo, Participatiewet en de Jeugdwet. Zorgvuldige omgang met deze gegevens is vereist. Afgelopen periode heeft BMC een onderzoek uitgevoerd en is inzicht gebracht in de persoonsgegevenshuishouding van de gemeente. Op basis van dat rapport wordt een plan van aanpak voor onze gemeente opgesteld en zal inzichtelijk worden wat de consequenties zullen zijn voor de werkprocessen, ICT, bewustwording, juridische borging en benodigde (tijdelijke dan wel structurele) formatie. De mogelijkheid om regionaal zaken op te pakken wordt hierin meegenomen. De verwachting is dat gedacht moet worden aan een (in eerste instantie tijdelijke) extra inzet van 1 fte (jurist, FG en privacy beheerders). Hiervoor -en voor de eenmalige implementatie (vervaardiging documenten)- is incidenteel in 2018 een bedrag opgevoerd van € 77.000. De praktijkervaring die in 2018 is opgedaan, wordt verwerkt in de begroting 2019 en volgend.

Er zijn in 2018 veel stappen gezet op het gebied van Privacy en privacy bewustwording. Per 1 mei 2018 is er een Functionaris Gegevensbescherming (FG) in dienst, is er een privacy officer en heeft elk cluster een privacy beheerder.

Voor de bewustwording zijn workshops en e-learning over Informatiebeveiliging en Privacy ingezet.

Daarnaast zijn in 2018 beleidsstukken m.b.t. privacy vastgesteld. Het Privacy Protocol Sociaal Domein krijgt begin 2019 zijn beslag.

Het doel was ook in 2018 een privacy tool aan te schaffen, die helpt met het bijhouden van register van verwerkingen, verwerkers en datalekken. Hiervoor is een marktonderzoek gedaan. De conclusie is dat het huidige aanbod van software voor een privacy tool nog niet voldoet aan onze verwachtingen. De mogelijkheden in de markt veranderen echter snel. In 2019 wordt dit opnieuw opgepakt.

Vervanging hardware en back-upsoftware

Onze opslagcapaciteit van data is sinds 2013 ongewijzigd gebleven. In de afgelopen jaren is de behoefte aan opslagcapaciteit echter dusdanig gegroeid, dat deze niet meer toereikend is. Dit geldt ook voor de back-upsoftware. Aangezien beide zorgen voor de continuïteit van de bedrijfsvoering, is het noodzakelijk deze samen te vervangen. Hiervoor wordt een vervangingsinvestering opgevoerd van € 80.000 om aan alle eisen te voldoen.

Vervanging back-up software wordt in 2019 uitgevoerd omdat nog niet duidelijk is hoe back-up, restore en uitwijk geregeld gaat worden. Wij hebben het onderhoud op de huidige back-upsoftware verlengd, waardoor de continuïteit van de bedrijfsvoering is gewaarborgd. De opslagcapaciteit is in 2018 uitgebreid.

Verbonden partijen

Onderwerp	Toelichting
Binnen de gemeenschappelijke regeling RWB wordt de komende jaren de focus gelegd op economische zaken, arbeidsmarktbeleid, mobiliteit en ruimtelijke ontwikkelingen. In tegenstelling tot eerdere berichten, zijn de financiële gevolgen van de doorontwikkeling van de RWB voor de komende jaren pas begin 2018 bekend.	De financiële gevolgen van deze doorontwikkeling zijn pas bekend bij de vaststelling van de begroting 2020 van de RWB.

Indexering onderhoudskosten software

Onderwerp	Toelichting
Voor de indexering 2018 van de onderhoudskosten voor software en de ICT infrastructuur, wordt een structureel bedrag geraamd van € 17.000.	De gemiddelde indexering van lopende contracten is in 2018 ongeveer 2% geweest. Deze stijging komt nagenoeg overeen met de geraamde indexatie, waardoor de stijging opgevangen kon worden binnen dit budget.

Archiefbewaarplaatsen

Onderwerp	Toelichting
Ten aanzien van de digitalisering van de bouwvergunningen en opslag hiervan zijn, een aantal structurele kosten gemoeid. Deze kosten bedragen totaal € 9.400 en zijn nodig voor analoge en digitale opslag van de bouwvergunningen en de aansluiting op de bouwtool voor raadpleging van de gedigitaliseerde bouwvergunningen.	In 2018 is gestart met de inrichting van de bouwtool. In december 2018 is deze tool opgeleverd. Begin 2019 volgt een testperiode, waarna het gebruik van de bouwtool door de organisatie en burgers kan worden gestart. Daarnaast zullen medio 2019 de analoge bouwvergunningen met betrekking tot monumenten worden overgebracht naar het regionaal archief Tilburg. Deze kosten zijn van structurele aard.
Bouwvergunningen tot en met 1996 zijn al gedigitaliseerd. Om te voorkomen dat enkel deze oude vergunningen digitaal te raadplegen zijn, worden ook de vergunningen vanaf 1997 gedigitaliseerd. De kosten hiervoor bedragen € 50.000 incidenteel.	Medio 2018 heeft een aanbesteding plaatsgevonden betreffende het digitaliseren van de bouwvergunningen na 1997. Wegens drukte bij de leverancier kon pas in november worden gestart. De verwachte oplevering van de gescande dossiers is eind maart 2019.

Juridische kwaliteitszorg

Onderwerp	Toelichting
Om de juridische kwaliteitszorg te vergroten is een bedrag van € 2.500 structureel nodig. Aansluiting bij een juridische databank (kosten op jaarbasis € 2.500) is nodig om werk goed te doen. De juridische kwaliteitszorg wordt beter geborgd. Van aansluiting bij een juridische databank heeft de gehele organisatie profijt. Actuele en samenhangende informatie over een onderwerp uit de wet, wetsgeschiedenis, literatuur en jurisprudentie wordt makkelijker en sneller gevonden. Juridische consequenties bij adviezen kunnen beter en completer in beeld worden gebracht.	Per 1 augustus 2018 is een eenjarig abonnement afgesloten voor één licentie op Rechtsorde Public Legal. De licentie geldt voor het basispakket plus de aanvullende modules handhaving en jeugd. De kosten hiervan zijn € 1.700 exclusief BTW. In dit licht is de noodzakelijkheid van andere abonnementen bekeken. Dit leidt tot beëindiging van enkele abonnementen, bijvoorbeeld op Jurisprudentie Gemeenten. Voor afloop van het contract in 2019 wordt geëvalueerd of de gewenste resultaten zijn bereikt en of dit reden geeft voor een verlenging. Dan wordt ook bekeken of de aanvullende module voor jeugd -in het licht van de overgang van het CJG naar een bedrijfsvoeringsorganisatie per 2020- nodig is. Rechtsorde blijkt een goed hulpmiddel te zijn om snel informatie te vinden over wet, wetsgeschiedenis, literatuur en jurisprudentie. Dit dient de gehele organisatie.

Met uitbesteding van het inbrengen van regelingen in het elektronisch Gemeentebblad wordt het risico, dat een verordening niet tijdig of niet correct wordt bekendgemaakt, ingeperkt (met als gevolg dat deze niet in werking treedt) en wordt het 'twee-paar-ogen-systeem' beter gewaarborgd. Het levert efficiencywinst op.	De inbreng van regelingen in het elektronisch Gemeentebblad is niet uitbesteed. Er bleek een procedurele fout te zijn waardoor de aanbesteding is gestaakt. De werkzaamheden worden opgevangen door een kracht die ingevolge de Participatiewet re-integreert. Momenteel volstaat dit en om die reden is afgezien van een nieuw aanbestedingstraject.
--	--

Beleidsindicatoren Programma 7

Nr.	Taakveld	Progr	Naam indicator	Gerealiseerd 2016	Gerealiseerd 2017	Begroot 2018	Eenheid	Bron	Opm.
1.	0. Bestuur en ondersteuning	7	Formatie	6,84	7.24	6.83	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	
2.	0. Bestuur en ondersteuning	7	Bezetting	6,22	6.22	6.38	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	
3.	0. Bestuur en ondersteuning	7	Apparaatskosten	-	€ 587	€ 546	Kosten per inwoner	Eigen begroting	
4.	0. Bestuur en ondersteuning	7	Externe inhuur	11,22	19,43%	11.7%	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	
5.	0. Bestuur en ondersteuning	7	Overhead	-	7.34%	9.58%	% van totale lasten	Eigen begroting	

Wat heeft het gekost?

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Verschil rekening/ begroting
--	----------------------	-------------------	--------------------------------	----------------------	------------------------------------

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	15.495	15.616	16.739	17.063	-324
Baten	12.788	12.689	13.733	14.551	-818
Saldo	2.707	2.927	3.006	2.512	494

Resultaat bestemming

Lasten	0	0	0	16	-16
Baten	43	221	350	179	171
Saldo	-43	-221	-350	-163	-187

Gerealiseerd resultaat

Lasten	15.495	15.616	16.739	17.079	-340
Baten	12.831	12.910	14.083	14.730	-647
Saldo	2.664	2.706	2.656	2.349	307

*bedragen x1.000

Risico's in begroting 2018

Geen.

Wet banenafpraak

In 2018 is de afspraak gemaakt om per vacature te bekijken waar mogelijkheden liggen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Op dit moment voldoen we ook aan de afspraken die in de wet gesteld zijn, omdat ook een aantal collega's die via MidZuid bij ons werken mogen worden meegenomen in de banenafspraken.

Nieuwe Risico's gedurende jaar 2018

Geen.

Onverwachte stijging personeelslasten

In 2019 gaan we aan de slag met de herwaardering van ons functiehuis. Dit is noodzakelijk omdat het oude functiehuis verouderd is. Mogelijk komen hieruit extra personeelslasten voort, omdat functies mogelijk hoger gewaardeerd worden dan de huidige inschaling.

Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen en onvoorzien

Dit overzicht kent een viertal onderdelen:

1. Lokale heffingen.
2. Uitkering gemeentefonds.
3. Treasury.
4. Post onvoorzien, reserves en overige.

Ad 1. Lokale heffingen

	Begroting 2018 (na wijziging)	Opbrengst 2018	Verschil
Onroerende zaakbelastingen	€ 5.468.000	€ 5.140.000	-/- € 328.000
Hondenbelasting	€ 88.000	€ 88.000	€ 0
Precariobelasting	€ 638.000	€ 607.000	-/- € 31.000
Totaal	€ 6.194.000	€ 5.835.000	-/- € 359.000

Voor een nadere toelichting verwijzen we voor de onroerendezaakbelastingen naar paragraaf A "Lokale heffingen" en voor de overige posten naar de jaarrekening (overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien).

Ad 2. Uitkering gemeentefonds

De raming van de uitkeringen uit het Gemeentefonds bestaat uit ramingen van een algemene uitkering, van de integratie-uitkeringen en van decentralisatie-uitkeringen.

Raming

De uitkering van het Rijk uit het gemeentefonds over 2018, die is opgenomen in de begroting 2018, is met name gebaseerd op de meicirculaire 2017 en bedraagt € 27.020.000. Daarnaast is in deze begroting via een begrotingswijziging een stijging van de algemene uitkering, op grond van de septembercir-

culaire 2017, met een bedrag van € 50.000 verwerkt, gesplitst in algemene stijging met € 45.000 en een stijging van het deel sociaal domein met € 5.000.

De decembircirculaire 2017 heeft zeer beperkte financiële consequenties voor 2018 (€ 200). De (extra verschenen) maartcirculaire 2018 is uitsluitend gebaseerd op de financiële gevolgen van het Regeerakkoord en de programmastart van het Interbestuurlijk programma. Ook deze circulaire heeft beperkte financiële consequenties voor 2018 (€ 23.000 negatief). De circulaire vermeldt vooral voor latere jaren fors oplopende accressen, bijna € 700.000 positief in 2019 tot bijna € 2.000.000 in 2022. De meicirculaire 2018 laat een positief bedrag zien van € 750.000. Deze stijging wordt voor de 2/3e veroorzaakt door de economische ontwikkelingen, die het algemene deel verhogen (met name loon- en prijsstijgingen) en voor 1/3e door een plus in het sociaal domein. Al deze financiële gevolgen zijn inmiddels ook als raming via de tussenrapportage 2018 verwerkt. Daar is ook een raming van oude dienstjaren verwerkt van € 70.000.

Per saldo is in 2018 in totaliteit bij ons een bedrag geraamd voor de uitkering uit het gemeentefonds van -afgerond- € 27.880.000 (incl. een raming voor het onderdeel Sociaal domein van € 8.860.000).

Algemeen

De algemene uitkering is in de jaren van economische achteruitgang, die duurde tot halverwege 2016, fors gedaald, o.a. door de doorwerking van rijksbezuinigingen in die jaren, voor een totaalbedrag van 50 miljard. Deze bezuinigingen waren o.a. noodzakelijk om te voldoen aan de Europese begrotingseisen (met name max. 3% begrotingstekort). In de loop van 2016 zijn de eerste tekenen van economisch herstel zichtbaar en zitten wij inmiddels onder het maximale begrotingstekort op rijksniveau van 3%. Het economische herstel uit zich in hogere rijksuitgaven en daardoor in een groei van het algemene deel van het gemeentefonds.

Voor het onderdeel sociaal domein was sprake van een daling door de bezuinigingen in de periode

2015 t/m 2017. Er is 15% op de Wmo en 25% op Jeugd bezuinigd. Dit komt bovenop de daling vanuit het werken met objectieve verdeelmodellen op dat onderdeel vanaf 2016. Was de totale uitkering sociaal domein in 2015 voor de Gemeente Geertruidenberg nog € 10 miljoen, inmiddels is dit in 2017 gedaald naar € 9 miljoen. In 2018 is deze nagenoeg gelijk aan die van 2017 gebleven.

Met de doorwerking van het economische herstel naar de algemene uitkering voor onze gemeente, is in de gemeentebegroting rekening gehouden. De budgettaire gevolgen hiervan vinden ook hun doorwerking in de jaarrekening 2018.

De totale werkelijke uitkering uit het gemeentefonds (incl. sociaal domein) volgens de jaarrekening 2017 is € 26,2 miljoen. In de jaarrekening 2018 is de totale werkelijke uitkering uit het gemeentefonds (eveneens incl. sociaal domein) € 27,6 miljoen.

Werkelijk

De daadwerkelijke uitkering uit het gemeentefonds, zoals opgenomen in deze jaarrekening bedraagt € 27.640.000. Dit is € 240.000 lager dan de geraamde uitkering van € 27.880.000.

De lagere opbrengst wordt veroorzaakt door een correctie van de uitkeringen over oudere dienstjaren (€ 5.000 negatief), door een verlaging van de uitkering (excl. sociaal domein) van het jaar 2018 zelf (€ 250.000 negatief) en een hogere uitkering op het onderdeel sociaal domein (€ 15.000 positief).

Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de cijfermatige toelichting in de jaarrekening (Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien).

Ad 3. Treasury

Dividend

De dividenduitkering van de BNG Bank in het boekjaar 2018 betreft de winstuitkering over 2017, die in 2018 is ontvangen.

De winstuitkering bedraagt € 338.142 en is daarmee € 163.000 hoger dan oorspronkelijk geraamd. Deze verhoging is bij de Tussenrapportage 2018 verwerkt. Op basis van de economische ontwikkelingen en verwachtingen, is het beleid van BNG Bank jaarlijks aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voor te stellen het dividend te bepalen op 25% van de nettowinst. Dit beleid is van kracht met ingang van de dividenduitkering over het boekjaar 2011 en geldt in beginsel voor de gehele overgangsperiode tot 2018 om te voldoen aan de kapitaalvereisten. De BNG Bank heeft in het eerste halfjaar van 2018 een winst geboekt van € 207 miljoen, een daling van € 35 miljoen ten opzichte van het eerste halfjaar 2017. De daling wordt veroorzaakt door een negatief effect van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen, vooral als gevolg van het opkoopprogramma van de Europese Centrale Bank.

Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2018.

Volledigheidshalve wordt vermeld dat wij ook aandelen hebben bij de N.V. Brabant Water. Hier is echter (tot op heden) geen sprake van enige winstuitkering over deze aandelen.

Ad 4. Post Onvoorzien, reserves en overige

Onvoorzien

Door middel van wijzigingen op de begroting is het geprognosticeerde saldo -€ 28.900 (nadeel) op de post onvoorzien. Voor een specificatie van de post onvoorzien verwijzen wij u naar de bijlage in de jaarrekening.

Invoering vennootschapsbelasting (VPB)

Voor 2018 hebben we geen VPB lasten opgenomen. De verwachting is dat we voor de grondexploitatie en de ontvangsten voor afval reststromen onder de VPB-plicht zullen vallen. In overleg met onze adviseur wordt momenteel voor de grondexploitatie een vaststellingsovereenkomst (VSO) voorbereid. De hoogte van de mogelijke aanslagen is nog niet definitief.

Op basis van de ingediende aangifte 2016 hebben wij momenteel een bedrag van € 219.000 aan verrekenbare verlies, zodat over 2016 geen VPB verschuldigd is. Voor de aangifte 2017 en 2018 is uitstel aangevraagd.

In paragraaf G Grondbeleid is de laatste informatie voor de grondexploitatie opgenomen. In het raadsvoorstel, voorgelegd in de raadsvergadering van 19 december j.l., zijn tevens de geactualiseerde exploitatie-opzetten behandeld.

Lasten

De kapitaallasten worden getotaliseerd weergegeven.

Voor een toelichting op de renteontwikkelingen en de kapitaallasten wordt verwezen naar de Treasuryparagraaf en het Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen in de jaarrekening.

Wat heeft het gekost?

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Vershil rekening/ begroting	
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten						
Lasten	1.132	101	613	146	467	
Baten	24.948	33.418	34.431	33.867	564	
Saldo	-23.816	-33.317	-33.818	-33.721	-97	
Resultaat bestemming						
Lasten	734	779	779	1.004	-225	
Baten	949	294	606	640	-34	
Saldo	-215	485	173	364	-191	
Gerealiseerd resultaat						
Lasten	1.866	880	1.392	1.150	242	
Baten	25.897	33.712	35.037	34.507	530	
Saldo	-24.031	-32.832	-33.645	-33.357	-288	

*bedragen x1.000

Beleidsindicatoren Programma 7

Nr.	Taakveld	Progr	Naam indicator	Gerealiseerd 2016	Gerealiseerd 2017	Begroot 2018	Eenheid	Bron	Opmerkingen
35.	8. Vhrosv	Oad	Gemiddelde WOZ waarde	236.000	245.000	€ 249	Tienduizend euro	CBS	
36.	8. Vhrosv	Oad	Nieuw gebouwde woningen	0,51	Nnb	1.43	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	In absolute aantallen zijn dit 20 gerealiseerde woningen in 2017
37.	8. Vhrosv	Oad	Demografische druk	71	Nnb	60.4	%	CBS	
38.	8. Vhrosv	Oad	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	692	696	682	In Euro's	COELO	Bedrag 2017 is incl. terugbetaling rioolheffing. (696) is exclusief terugbetaling Bron niet Coelo, maar eigen gegevens
39.	8. Vhrosv	Oad	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	797	801	781	In Euro's	COELO	Bedrag 2017 is incl. terugbetaling rioolheffing. (801) is exclusief terugbetaling Bron niet Coelo, maar eigen gegevens

Risico's in begroting 2018

Geen volledig compensatie loon- en prijsstijgingen via de algemene uitkering (2)

Vanwege de aantrekkende economie is er in diverse sectoren (o.a. bouw) sprake van forse prijsstijgingen. Deze prijsstijgingen worden niet voor de volle 100% gecompenseerd via een hogere algemene uitkering. Zo was bijv. de gemiddelde loon- en prijsontwikkeling 2018 via de algemene uitkering 2,2% en naar verwachting dus niet voldoende voor loon- en prijsstijgingen door de aantrekkende economie.

Ontwikkelingen Amercentrale (4)

Tegen de vastgestelde WOZ-waarde 2014 en 2015 heeft Essent beroep aangetekend en tegen de WOZ-waarde van 2016 is bezwaar gemaakt. De WOZ-waarde wordt gebruikt als heffingsgrondslag voor de OZB. De Rechtbank heeft bij uitspraak van 4 juli 2017 de beroepen gegrond verklaard en de uitspraken op bezwaar vernietigd, omdat de opgelegde WOZ-waarde niet is gehandhaafd. Voor de belastingjaren 2014 en 2015 wordt de vastgestelde WOZ-waarde

met ca. 4,5 % verlaagd. De relatief kleine verlaging en de daarmee gepaard gaande vermindering van de aanslag OZB 2014 en 2015, past binnen de gestelde financiële kaders. Tevens is hiermee rekening gehouden in de begroting 2018. Tegen de uitspraak van de Rechtbank is hoger beroep aangetekend door Essent en incidenteel beroep door de gemeente. Op 7 februari 2019 heeft het Hof 's-Hertogenbosch uitspraak gedaan hierin. Het Hof oordeelt dat de gemeente ten onrechte geen rekening heeft gehouden met de verslechterde marktomstandigheden voor kolencentrales. Er is daarmee reden voor een afwaardering op lagere bedrijfswaarden, De bepleite bedrijfswaarden van Essent acht het Hof, net als de Rechtbank, onvoldoende aannemelijk. Het Hof acht het hoger beroep van Essent gegrond en verlaagt de waarden in goede justitie met ca 18% (2014) en ca 2% (2015). Het Hof geeft verder geen inzicht in hoe het tot deze bedragen komt. Rekenkundig komt het in de buurt van het gemiddelde van de uiterste standpunten van partijen over de berekende bedrijfswaarden. Tegen deze uitspraak kan cassatie worden ingesteld, waardoor de hele procedure nog verder kan uitlopen. De uitspraak op het hoger beroep heeft ook gevolgen voor de opvolgende belastingjaren 2016, 2017 en later.

Nieuwe Risico's gedurende jaar 2018

Precariobelasting niet kunnen innen (1)

Voor 2018 t/m 2021 is besloten precario te heffen voor het leggen van kabels en leidingen door nutsbedrijven. We verwachten dat wij door deze heffing € 600.000 per jaar ontvangen. Door de diverse nutsbedrijven is bezwaar ingediend tegen de aanslag. Namens onze gemeente is er recent (2019) een verweerschrift ingediend. Wij zijn in afwachting van een uitnodiging van de Rechtbank voor de 1e zitting.

Bedrijfswaarde wordt maatstaf bij waardering WOZ-waarde (4)

Zowel de Rechtbank als het Hof hebben in de zaak Essent de bedrijfswaarde onvoldoende aannemelijk bevonden. Dit sluit echter niet uit dat voor nieuwe zaken deze uitspraak ook van toepassing is. Iedere zaak staat namelijk op zichzelf. Dit risico is dus ook aanwezig in 2019.

Overhead

Evenals voorgaand jaar verantwoorden wij de kosten van overhead niet meer onder de afzonderlijke programma's. We verantwoorden deze kosten centraal onder een afzonderlijk taakveld: overhead.

We geven op een zo eenvoudig mogelijke manier meer inzicht in en zeggenschap over de totale overheadkosten van onze organisatie. De berekening van de overhead in de jaarrekening is overeenkomstig de in de begroting gehanteerde methodiek.

Het BBV geeft de volgende definitie die gemeenten moeten hanteren: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Volgens deze definitie geven we eenduidig inzicht volgens onderstaande uitgangspunten:

- Directe kosten zoveel mogelijk direct toerekenen aan de betreffende taakvelden.
- Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren derhalve tot de overhead. Wanneer deze ondersteunende taken worden uitbesteed, behoren de uitbestedingskosten bedrijfsvoering tot de overhead (bijvoorbeeld uitbesteding salarisadministratie).
- Sturende taken door hiërarchisch leidinggevenden behoren tot de overhead. De bijbehorende loonkosten behoren ondeelbaar tot de overhead.
- De positionering van een functie binnen de organisatie heeft geen invloed op de beoordeling of er sprake is van overhead.

Wat heeft het gekost?

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Vershil rekening/ begroting
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten					
Lasten	4.431	4.685	4.780	4.143	637
Baten	0	0	0	-220	-220
Saldo	4.431	4.685	4.780	4.363	417
Resultaat bestemming					
Lasten	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat					
Lasten	4.431	4.685	4.780	4.143	637
Baten	0	0	0	-220	-220
Saldo	4.431	4.685	4.780	4.363	417

*bedragen x1.000

Risico's in begroting 2018

Geen.

Overzicht Kaderstellende beleidsnota's per programma

Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid

- Notitie wijkgericht SAMENwerken 2015
- Mobiliteitsplan Geertruidenberg
- Beheerplan Wegen 2015-2019
- Beheerplan openbare verlichting 2016-2020
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan+ 2017-2022
- Nota Kernbeleid Veiligheid gemeenten Geertruidenberg en Drimmelen 2013-2016
- Beleidsregels Aanpak Woonoverlast
- Algemene Plaatselijke Verordening
- Regionaal Crisisplan (RCP) 2017 – 2021
- Risicoprofiel en beleidsplan Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant 2014 - 2018
- BIBOB – beleid 2015
- Evenementennota 2012-2016
- Horecanota 2006
- Structuurvisie Plus
- Masterplan Donge-oevers
- Woonvisie 2017-2021
- Nota grondbeleid 2019
- Spreiding- en dekkingsplan brandweer Midden en West Brabant 2015-2019
- Brandbeveiligingsverordening 2012
- Notitie privacy proof gemeente Geertruidenberg t.a.v. gegevens-uitwisseling met het RIEC
- Bodembeheernota regio Brabant
- Geurverordening

- Milieuprogramma
- Afvalstoffenverordening
- Beleidsregels Wet geluidhinder
- Integrale handhavingsnota (incl. "Zo handhaven wij in Brabant")
- Uitvoeringsnota handhaving
- Sanctie- en gedoogbeleid
- Bomenstructuurplan 2015
- Beleidsvisie externe veiligheid 2016
- Parkeerbeleidsplan "Parkeren doen we zo" 2016
- Verordening kwaliteit Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving 2016
- "Oversteken doen we zo!" 2016
- Baggerplan 2019-2028
- Kunstwerkenbeheerplan 2018-2018

Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme

- Visie Detailhandel gemeente Geertruidenberg 2013
- Bedrijventerreinenvisie Amerstreek 2013
- Beleidsnota Economische Zaken 2016-2020
- Aanbestedings- en inkoopbeleid 2009
- Visie Toerisme en Recreatie 2016-2019
- Toekomstvisie Geertruidenberg 2025

Programma 3 Sportvoorzieningen

- Technische harmonisatie tarieven & voorstel jeugdsportsubsidie gemeente Geertruidenberg (2001)
- Kadernota sportbeleid gemeente Geertruidenberg 2008
- Leidraad Binnensport Geertruidenberg (2013)
- Toekomstvisie Sportcomplexen Raamsdonksveer 2016

Programma 4 Onderwijs

- Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014
- Nadere invulling beleid voorschoolse educatie
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Geertruidenberg 2019
- Verordening leerlingenvervoer gemeente Geertruidenberg 2014

Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen

- Verordening Wet Inburgering gemeente Geertruidenberg (2017)
- Visienota Participatiewet (2014)
- Beleidsnota Participatiewet 2015
- 2e gewijzigde Beleidsregels Bijzondere bijstand 2017
- 1e gewijzigde Beleidsregels terugvordering en verhaal 2016
- 1e gewijzigde Re-integratieverordening Participatiewet 2017
- Uitvoeringsbesluit re-integratievoorzieningen Participatiewet 2017
- 1e gewijzigde Uitvoeringsbesluit eigen bijdrage gericht op re-integratie 2017
- 1e gewijzigde Afstemmingsverordening Participatiewet 2016
- 1e gewijzigde Afstemmingsverordening Sociale Zekerheid 2016
- Uitvoeringsbesluit verlagen uitkering 2015
- 1e gewijzigde Beleidsregels bestuurlijke boete 2016
- Verordening cliëntparticipatie Sociale Zekerheid (2015)
- Verordening Handhaving Participatiewet (2015)
- Verordening Individuele inkomenstoeslag (2015)
- Beleidsregels Individuele inkomenstoeslag 2015
- Verordening Individuele Studietoelage (2015)
- Beleidsregels Individuele studietoelage 2015
- Verordening Tegenprestatie (2015)
- Uitvoeringsbesluit tegenprestatie 2015
- Uitvoeringsbesluit collectieve zorgverzekering minima
- Intern controle protocol
- Controle- en heronderzoeksplan
- Verificatieprotocol
- Werkinstructie voorschotverstrekking
- Protocol huisbezoeken 2016
- Verordening Wet Kinderopvang
- Uitvoeringsbesluit kinderopvang sociaal-medische indicatie gemeente Geertruidenberg 2013
- Beleidsnota Schuldhulpverlening 2016-2019
- Beleidsregels Schuldhulpverlening gemeente Geertruidenberg 2016

- Beleidsplan Wmo 2015
- Besluit Voorzieningen maatschappelijke ondersteuning 2015 gemeente Geertruidenberg
- Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning Geertruidenberg
- Nota Jeugdbeleid "Nieuw script voor de jeugd" (2004)
- Nota Uitvoering Participatiewet en positie WAVA hierin
- Uitvoeringsbesluit inkomstenvrijlating 2016
- Uitvoeringsbesluit Compensatie Eigen bijdrage Kinderopvang 2013e
- Uitvoeringsbesluit commerciële huur 2015
- 3e gewijzigde uitvoeringsbesluit re-integratievoorziening Participatiewet 2018
- 1e gewijzigde beleidsregels Wet taaleis
- 2e gewijzigde beleidsregels Bijzondere Bijstand 2017
- Beleidsnota mantelzorg en vrijwillige inzet 2017
- Subsidieverordening Sociaal Domein 2018
- Subsidieprogramma Sociaal Domein 2018-2024

Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur

- Meerjaren onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen
- Nota accommodatiebeleid 2016
- Erfgoedbeleid
- Erfgoednota Deel A
- Archeologiebeleid

Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering

- Informatiebeveiligingsbeleid Geertruidenberg
- Regeling Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2016 Geertruidenberg
- Beleidskader inhuur derden
- Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.
- Organisatie- en vervangingsregeling

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

- Financiële verordening
- Treasurystatuut
- Budgethoudersregeling en aanwijzingsbesluit

Programma Overhead

- Besluit Begroting en Verantwoording
- Notitie Overhead

Paragraaf A - Lokale heffingen

In deze paragraaf geven we een specificatie van de lokale heffingen, uitgesplitst naar:

1. het beleid en hoofdlijnen ten aanzien van lokale heffingen;
2. een aanduiding van de lokale lastendruk;
3. de geraamde inkomsten;
4. een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid;
5. kengetallen.

1. Beleid en hoofdlijnen

De heffingen die tot woonlasten leiden zijn:

- a. onroerende zaakbelastingen
 - voor eigenaren van woningen;
 - onroerende zaakbelastingen voor gebruikers en eigenaren van niet-woningen;
- b. afvalstoffenheffing;
- c. rioolheffing (als een woning of bedrijfspand direct of indirect is aangesloten op de riolering).

De overige heffingen betreffen:

- d. hondenbelasting;
- e. begraafrechten;
- f. leges omgevingsvergunning;
- g. secretarieleges;
- h. precariobelasting;
- i. havengelden/woonschepenrechten;
- j. marktgelden.

Wijzigingen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Met ingang van de begroting 2017 zijn gemeenten verplicht om in de paragraaf lokale heffingen een overzicht van baten en lasten op te nemen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. Concreet is dit het geval bij de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de begraafrechten, de leges, de havengelden, de marktgelden en de woonschepenrechten. Overigens verstrekten wij daarvoor al een aantal jaren inzicht bij het vaststellen van de belastingverordeningen.

Als gevolg van de wijzigingen in het BBV mag de overhead voortaan niet meer worden verantwoord op de taakvelden (voorheen producten). Deze mogen echter wel (extracomptabel) worden meegenomen in de tarieven en de onderbouwing daarvan. De totale overhead staat opgenomen in het nieuwe "Overzicht overhead" in de begroting. De toerekening van overhead gebeurt extracomptabel op basis van de

directe uren die door de diverse medewerkers aan de taakvelden worden besteed.

Onroerende zaakbelastingen

De onroerende zaakbelastingen worden geheven op onroerende zaken. De tarieven van de OZB hangen af van de waardeontwikkeling van die zaken en van de gewenste opbrengst. In 2017 heeft er een hertaxatie van de onroerende zaken plaatsgevonden. De zogenaamde WOZ waarde is bepaald naar de waarde peildatum 1 januari 2017. Deze waarde is gebruikt voor de heffing van de OZB in 2018.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen tarieven voor woningen en tarieven voor niet-woningen. Er is sprake van een woning als een onroerende zaak in hoofdzaak (= voor tenminste 70%) dient tot woning. Uitgangspunt is daarbij de waarde van de hele onroerende zaak.

Voor 2018 zijn de tarieven voor een eigenaar van woningen en eigenaar en gebruiker van niet-woningen (uitgedrukt als percentage van de waarde) ten opzichte van 2017 gedaald (zie onderstaand overzicht).

Onroerende zaakbelasting	2016	2017	2018
Tarieven			
Woningen			
- eigenarendeel	% 0,1254	% 0,1214	% 0,1191
Niet-woningen			
- eigenarendeel	% 0,2166	% 0,2232	% 0,2231
- gebruikersdeel	% 0,1723	% 0,1776	% 0,1775

Woz-waarden 2018	Begroting	Belastingvoorstel	Jaarrekening
Woning eigendom	€ 2.084.000.000	€ 2.084.000.000	€ 2.044.000.000
Niet-woning eigendom	€ 770.000.000	€ 770.000.000	€ 769.000.000
Niet-woning gebruik	€ 770.000.000	€ 770.000.000	€ 769.000.000

Opbrengst ozb 2018	Begroting	Werkelijk	Verschil
Onroerende zaak Woning eigendom	€ 2.482.652	€ 2.433.828	€ - 48.824
Onroerende zaak Niet-woning eigendom	€ 1.717.740	€ 1.715.473	€ - 2.267
Onroerende zaak Niet-woning gebruik *1)	€ 1.357.432		
Onroerende zaak Niet-woning gebruik *2)	€ 1.267.432	€ 1.225.814	€ - 41.618
Totaal netto	€ 5.467.824	€ 5.375.115	€ - 92.709

*1) bruto opbrengst niet-woning gebruiker

*2) netto opbrengst niet-woning gebruiker (dus minus De Pater en minus leegstand)

Woning

In de begroting 2018 en bij het vaststellen van de tarieven is uitgegaan van de op dat moment bekende WOZ-waarden van € 2.084.000.000. In de begroting is een opbrengst opgenomen van € 2.482.652 met een tarief van 0,1191%.

Nu is er sprake van een totale waarde van € 2.044.000.000 (lagere waarde als gevolg van diverse controles en bezwaarschriften) en een opbrengst van € 2.433.828. Dit geeft voor 2018 een lagere opbrengst onroerende zaakbelasting voor woningen van € 48.824.

Niet-woning

In de begroting 2018 en bij het vaststellen van de tarieven is uitgegaan van de op dat moment bekende WOZ-waarden van € 770.000.000. In de begroting is een opbrengst opgenomen van € 1.717.740 met een tarief van 0,2231% voor eigenaren van niet-woningen en een netto opbrengst van € 1.267.432 (bruto € 1.357.432) met een tarief van 0,1775% voor gebruikers.

Nu is er sprake van een totale waarde van € 769.000.000 (lagere waarde als gevolg van diverse controles). De opbrengst voor eigenaren bedraagt € 1.715.473 en bij de gebruikers is er sprake van een netto opbrengst van € 1.225.814. Dit geeft voor 2018 een minderopbrengst onroerende zaakbelasting voor eigenaren van € 2.267 en een minderopbrengst voor gebruikers van € 41.618.

Bij de begroting is voor gebruikers van niet-woningen uitgegaan van een bruto opbrengst van € 1.357.432.

Opbrengst ozb 2018	Begroting	Werkelijk
Onroerende zaak Niet-woning gebruik *1)	€ 1.357.432	€ 1.364.975
Onroerende zaak Niet-woning gebruik *2)	€ 1.267.432	€ 1.225.814
Leegstand en De Pater 2017	€ 90.000	€ 139.161

*1) bruto opbrengst niet-woning gebruiker

*2) netto opbrengst niet-woning gebruiker (dus minus De Pater en minus leegstand)

Voor het amendement De Pater³ 2018 is sprake van een bedrag van € 42.100 en voor de leegstand € 97.061.

Voorgaande jaren

Voor onroerende zaakbelasting van voorgaande jaren is er sprake van een negatieve inkomst van € 234.731. Dit betreffen correcties en aanslagen voor de jaren 2014 tot en met 2017. De afwijkingen in de jaren 2014 en 2015 zijn het gevolg van de uitspraak van het Gerechtshof betreffende de WOZ-beroeps-procedure Amercentrale. Wij hebben u over het gevolg van deze uitspraak uitgebreid geïnformeerd, middels een Raadsinformatiebrief. Voor 2016 en 2017 is er sprake van een meeropbrengst in verband met aanslagen, welke in 2018 nog zijn opgelegd.

Onroerende zaakbelastingen voorgaande jaren					
	2014	2015	2016	2017	Totaal
Eigenaar woning				€ 3	€ 3
Eigenaar niet-woning	€ -83.812	€ -97.273	€ 11.335	€ 40.641	€ -129.109
Gebruiker niet-woning	€ -66.642	€ -77.381	€ 8.975	€ 29.423	€ -105.625
					€ -234.731

Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ)

De Waarderingskamer heeft in 2018 een uitgebreide reguliere inspectie uitgevoerd. Tijdens deze inspectie is nagegaan of alle processen tijdig en correct worden uitgevoerd. De Waarderingskamer heeft, mede op basis hiervan, wederom het oordeel "goed" verstrekt over de wijze waarop de gemeente uitvoering geeft aan de Wet waardering onroerende zaken. Omdat wij van de Waarderingskamer al meerdere jaren het oordeel "goed" hebben ontvangen hebben wij van de Waarderingskamer een extra ster ontvangen (nu vijf sterren).

³ Dit amendement beoogt ook huishoudens die een in hoofdzaak niet-woning bewonen, zoals woningen die behoren bij bedrijfspanden, voor de woningdelen in die niet-woning te laten profiteren van de afschaffing van het gebruikersdeel OZB op woningen.

Het totaal aantal bezwaarschriften bleef in 2018 stabiel vergeleken met 2017. In totaliteit is ca. 40% van het aantal bezwaren door No-Cure-No-Pay bedrijven (NCNP) ingediend. Wel is er een lichte daling te zien van het aantal bezwaren van NCNP bij niet-woningen. Daarentegen is een stijging te zien van het aantal bezwaarschriften door NCNP-bedrijven bij de woningen.

Afvalstoffenheffing

Met de afvalstoffenheffing worden de huisvuil inzamelingskosten gedekt. De heffing mag, wettelijk gezien, alleen worden ingezet voor de dekking van de kosten van afvalinzameling en afvalverwerking. We mogen er geen winst op maken ('gesloten financiering'). De tarieven voor 2018 zijn gemiddeld gedaald met 3,75% ten opzichte van 2017.

Voor 2018 is er geen sprake geweest van een terugbetaling afvalstoffenheffing over oude jaren

In onderstaande tabel geven we een overzicht van de tarieven van de afvalstoffenheffing over de afgelopen jaren.

Tarieven per jaar	2016*	2017	2018
Afvalstoffenheffing			
- eenpersoonshuishouden	€ 185,16	€ 185,52	€ 178,92
- tweepersoonshuishouden	€ 239,04	€ 239,64	€ 231,24
- driepersoonshuishouden	€ 263,52	€ 263,88	€ 253,44
- meerpersoonshuishouden	€ 339,72	€ 340,20	€ 326,64
- extra container	€ 141,12	€ 156,00	€ 156,00

* tarief exclusief restitutie

Kostendekkendheid 2018	
Kosten	Bedrag
Directe kosten taakveld	€ 2.688.037
Overhead	€ 139.640
Totale kosten	€ 2.827.677
Opbrengsten	Bedrag
Heffingen	€ 2.222.850
Overige opbrengsten	€ 568.182
Mutaties reserve	€ 36.645
Totaal Opbrengsten	€ 2.827.677
Totaaloverzicht	Bedrag
Totaal kosten	€ 2.827.677
Totaal baten	€ 2.827.677
Kostendekkendheidspercentage	100%

Rioolheffing

De rioolheffing is ter dekking van de kosten voor maatregelen, die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen voor hemelwater en grondwater. De gemeente kan de kosten verhalen die worden gemaakt voor het nakomen van de zorgplichten uit de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken. Dit betekent dat de gemeente het individuele profijt van de heffing niet hoeft aan te tonen.

In 2017 is het nieuwe VGRP+ vastgesteld. De tarieven, die in 2018 in rekening zijn gebracht bij onze inwoners, zijn gebaseerd op de uitgangspunten van dit plan. Vanaf 2018 is de opbrengst rioolheffing structureel verlaagd met € 200.000.

In onderstaande tabel geven we een overzicht van de tarieven van de rioolheffing over de afgelopen jaren.

Tarieven per jaar	2016	2017	Restitutie 2017	2018
Rioolheffing gebruiker (woning)				
- eenpersoonshuishouden	€ 47,98	€ 48,00	€ 12,43	€ 44,64
- tweepersoonshuishouden	€ 64,56	€ 64,56	€ 16,72	€ 60,00
- driepersoonshuishouden	€ 74,21	€ 74,28	€ 19,22	€ 69,12
- meerpersoonshuishouden	€ 102,08	€ 102,12	€ 26,44	€ 95,04
Rioolheffing gebruiker (niet-woning)				
0 - 349 m ³	€ 102,08	€ 102,12	€ 26,44	€ 95,04
350 m ³ - 499 m ³	€ 260,13	€ 260,28	€ 67,38	€ 242,64
500 m ³ - 999 m ³	€ 459,70	€ 460,08	€ 119,07	€ 429,12
1.000 m ³ - 1.999 m ³	€ 788,39	€ 789,12	€ 204,18	€ 736,08
2.000 m ³ - 4.999 m ³	€ 1.533,86	€ 1.535,28	€ 397,31	€ 1.432,32
5.000 m ³ - 9.999 m ³	€ 2.627,42	€ 2.629,68	€ 680,50	€ 2.453,28
10.000 m ³ - 49.999 m ³	€ 7.889,20	€ 7.896,12	€ 2.043,33	€ 7.367,04
50.000 m ³ en meer	€ 13.137,33	€ 13.148,88	€ 3.402,50	€ 12.267,84
Rioolheffing eigenaar	€ 200,51	€ 200,51	€ 51,94	€ 186,96

Kostendekkendheid 2018	
Kosten	Bedrag
Directe kosten taakveld	€ 2.542.532
Overhead	€ 151.925
Totale kosten	€ 2.694.457
Opbrengsten	Bedrag
Heffingen	€ 2.690.741
Overige inkomsten	€ 3.715
Mutaties reserves	€
Totaal Opbrengsten	€ 2.694.456
Totaaloverzicht	Bedrag
Totaal kosten	€ 2.694.457
Totaal baten	€ 2.694.457
Kostendekkendheidspercentage	100%

Overige rechten, heffingen en belastingen

De overige rechten, heffingen en belastingen betreffen:

- hondenbelasting
- begraafrechten
- leges omgevingsvergunning
- leges gebruiksvergunning
- secretarieleges (paspoorten, rijbewijzen etc.)
- precariobelasting
- havengelden/woonschepenrechten
- marktgelden

Hondenbelasting

Iedereen die één of meer hond(en) in de gemeente Geertruidenberg houdt, is belastingplichtig voor de hondenbelasting. Het tarief voor het belastingjaar 2018 is met 7,5% gedaald ten opzichte van het belastingjaar 2017. In de tabel hieronder geven we een overzicht van de tarieven van de hondenbelasting over de afgelopen jaren.

Tarieven per jaar	2016	2017	2018
Hondenbelasting			
- eerste hond	€ 48,48	€ 49,32	€ 45,72
- tweede hond	€ 149,76	€ 152,04	€ 140,64
- iedere volgende hond	€ 149,76	€ 152,04	€ 140,64
- kennel	€ 346,08	€ 351,36	€ 325,08

Begraafrechten

Begraafrechten zijn rechten die in rekening worden gebracht voor het begraven van stoffelijke overblijfselen, het bijzetten van urnen en het onderhoud van graven op de gemeentelijke begraafplaatsen. Dit gebeurt volgens de Verordening lijkbezorgingrechten Geertruidenberg. Voor 2018 zijn de tarieven met 1,5% verhoogd en daarbij afgerond op € 0,50.

Kostendekkendheid 2018	
Kosten	Bedrag
Directe kosten taakveld	€ 95.315
Overhead	€ 43.596
Totale kosten	€ 138.911
Opbrengsten	Bedrag
Rechten	€ 73.771
Totaal Opbrengsten	€ 73.771
Totaaloverzicht	Bedrag
Totaal kosten	€ 138.911
Totaal baten	€ 73.771
Kostendekkendheidspercentage	53,11%

Leges omgevingsvergunning en secretarieleges

Voor 2018 zijn de tarieven van de leges met 1,5% gestegen. Er is een afwijkend percentage gehanteerd als het, uit het oogpunt van kostendekkendheid of op grond van wettelijke voorschriften, niet mogelijk is dit percentage te hanteren. De tarieven voor de leges hebben we vastgesteld in de Legesverordening en Tarieventabel in Titel 1, Titel 2 en Titel 3.

Kostendekkendheid

De opbrengsten WABO vergunningen zijn uitgekomen op 152,24% kostendekkendheid en voor de gehele verordening op 129,61%. Het is toegestaan om in een incidenteel jaar een hogere kostendekkendheidspercentage te hebben dan 100%. De overschrijding wordt veroorzaakt door een hoger aantal vergunningen met een hogere bouwsom (de vergunningen met een hogere bouwsom compenseren de vergunningen met een kleinere bouwsom). Op begrotingsbasis was uitgegaan van een lager aantal. Door de aantrekkende economie is het aantal bouwvragen hoger geweest dan vooraf ingeschat.

Voor de begroting 2020 wordt nauwlettend gemonitord hoe de opbrengsten zich verhouden tot de kosten, met eventueel een voorstel tot aanpassing van het tarief.

Het werkelijke saldo van de totale lasten minus baten voor 2018 geven wij in de volgende tabel weer, eerst per Titel, daarna ook per Titel gespecificeerd:

Recapitulatie Titel 1, 2 en 3	Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale opbrengsten	Kosten- dekking
Kostendekking Titel 1	€ 307.005	€ 127.820	€ 34.825	€ 403.914	92,89%
Kostendekking Titel 2	€ 510.203	€ 271.809	€ 782.012	€ 1.190.549	152,24%
Kostendekking Titel 3	€ 8.008	€ 8.289	€ 16.297	€ 3.760	23,07%
Kostendekking totale tarieventabel	€ 825.216	€ 407.918	€ 1.233.134	€ 1.598.223	129,61%

Titel 1 Algemene dienstverlening		Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale opbrengsten	Kostendekking
hoofdstuk 1	Burgerlijke Stand	€ 19.246	€ 10.738	€ 29.984	€ 28.311	94,42%
hoofdstuk 2	Reisdocumenten	€ 174.398	€ 63.240	€ 237.638	€ 216.501	91,11%
hoofdstuk 3	Rijbewijzen	€ 66.257	€ 38.521	€ 104.778	€ 98.936	94,42%
hoofdstuk 4	Verstrekingen uit de basisregistratie personen	€ 2.870	€ 2.879	€ 5.749	€ 3.442	59,87%
hoofdstuk 5	Verstrekingen uit het Kiezersregister	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk 6	Bestuursstukken	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk 7	Vastgoedinformatie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk 8	Overige publiekszaken	€ 9.883	€ 1.866	€ 11.749	€ 10.327	87,90%
hoofdstuk 9	Gemeentearchief	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk 10	Winkeltijdenwet	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk 11	Kansspelen	€ 940	€ 966	€ 1.906	€ 1.398	73,35%
hoofdstuk 12	Leegstandwet	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk 13	Kabels en leidingen	€ 12.314	€ 5.900	€ 18.214	€ 23.255	127,68%
hoofdstuk 14	Verkeer en vervoer	€ 5.097	€ 3.710	€ 8.807	€ 5.744	65,22%
hoofdstuk 15	Diversen	€ 16.000	€ 0	€ 16.000	€ 16.000	100,00%
Kostendekking Titel 1		€ 307.005	€ 127.820	€ 434.825	€ 403.914	92,89%

Gemeente Geertruidenberg Jaarstukken 2018

Titel 2 Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning		Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale opbrengsten	Kostendekking
hoofdstuk 1	Begripsomschrijvingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk 2	Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag	€ 8.181	€ 6.955	€ 15.136	€ 3.890	25,70%
hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning	€ 502.022	€ 264.854	€ 766.876	€ 1.188.768	155,01%
hoofdstuk 4	Vermindering	€ 0	€ 0	€ 0	€ -862	0,00%
hoofdstuk 5	Teruggaaf	€ 0	€ 0	€ 0	€ -1.247	0,00%
hoofdstuk 6	Intrekking omgevingsvergunning	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk 7	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk 8	Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk 9	Sloophmeldingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk 10	In deze titel niet benoemde beschikking	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
Kostendekking Titel 2		€ 510.203	€ 271.809	€ 782.012	€ 1.190.549	152,24%

Titel 3 Europese dienstenrichtlijn		Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale opbrengsten	Kostendekking
hoofdstuk 1	Horeca	€ 7.784	€ 8.057	€ 15.841	€ 3.692	23,31%
hoofdstuk 2	Algemene Plaatselijke Verordening (evenementen)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk 3	Brandbeveiligingsverordening	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk 4	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	€ 224	€ 232	€ 456	€ 68	14,91%
Kostendekking Titel 3		€ 8.008	€ 8.289	€ 16.297	€ 3.760	23,07%

Precariobelasting

Voor de precariobelasting is voor 2018 een bedrag geraamd van € 638.000. Dit bestaat enerzijds uit € 38.000 die in voorgaande jaren ook al werd geraamd. Daarnaast heffen we met ingang van 2017 (tussenrapportage 2017) precariobelasting op kabels en leidingen van de nutsbedrijven. Hierbij wordt voor 2018 uitgegaan van een bedrag van € 600.000. Dit geldt voor de jaren 2018 tot en met 2021.

De opbrengst van de kabels en leidingen is voor 2018 berekend op € 596.000. Dit ligt in de lijn der verwachting. Voor de overige precario blijkt dat de raming te hoog is berekend. De opbrengst is € 17.000 en is in lijn met de opbrengst van de laatste 3 jaren.

Overigens is door de diverse nutsbedrijven bezwaar ingediend tegen de aanslag Precariobelasting 2017.

De gemeente heeft hiertegen een verweerschrift ingediend en wij zijn in afwachting van een uitnodiging van de Rechtbank. Omdat de procedures nog lopen is de uitkomst hiervan onzeker.

Havengelden en woonschepenrechten

Voor het (tijdelijk) mogen gebruiken van de gemeentelijke (passanten)haven hebben we vergoedingen gevraagd/geïnd. Momenteel kan de beroepsbinnenvaart gebruikmaken van twee ligplaatsvoorzieningen; te weten in de kern Geertruidenberg (Timmersteekade) en in de kern Raamsdonksveer (Reenweg). Ook kan men op een aantal andere plekken in de Donge aanleggen.

De tarieven voor de havengelden zijn opgenomen in de Verordening binnenhavengeld. Het havengeld berekenen we op basis van de rootte van het schip en de duur van het gebruik. De havengelden verhoogden we voor het belastingjaar 2018 met 1,5 % ten opzichte van 2017.

Voor 2018 zijn aanslagen opgelegd betreffende de woonschepenverordening. Het gaat hierbij om een recht wat wordt geheven voor het innemen van een ligplaats met een (historisch) woonschip binnen de gemeentelijke wateren. Voor het innemen van een ligplaats was voor 2018 op jaarbasis een tarief van € 9,15, per m2 ingenomen wateroppervlakte, verschuldigd.

Kostendekkendheid havengelden en binnenhavengelden 2018		
Kosten		Bedrag
Directe kosten taakveld	€	50.399
Overhead	€	13.168
Totale kosten	€	63.567
Opbrengsten		Bedrag
Pacht en recht van opstal	€	34.859
Totaal Opbrengsten	€	34.859
Totaaloverzicht		Bedrag
Totaal kosten	€	63.567
Totaal baten	€	34.859
Kostendekkendheidspercentage		54,84%

Marktgelden

De gemeente heeft drie weekmarkten op drie verschillende locaties: het Heereplein in Raamsdonksveer, de Markt in Geertruidenberg en de Oude Melkhaven in Raamsdonk. Voor het innemen van een standplaats op de aangewezen plaatsen heffen we marktgeld volgens de Verordening Marktgelden. De hoogte van de marktgelden is afhankelijk van de oppervlakte van een standplaats. Deze marktgelden gebruiken we voor het huren van marktkramen en voor het onderhoud/schoonmaken van de locaties.

Voor 2018 verhoogden we het tarief, voor het innemen van een standplaats per 4 meter per dag, met 1,75% ten opzichte van 2017, naar een bedrag van € 5,75.

Kostendekkendheid 2018	
Kosten	Bedrag
Directe kosten taakveld	€ 37.160
Overhead	€ 26.082
Totale kosten	€ 63.242
Opbrengsten	Bedrag
Pacht en recht van opstal	€ 11.361
Totaal Opbrengsten	€ 11.361
Totaaloverzicht	Bedrag
Totaal kosten	€ 63.242
Totaal baten	€ 11.361
Kostendekkendheidspercentage	17,96%

Lokale lastendruk

Door het feit dat we, voor zowel de afvalstoffenheffing als de rioolheffing, gedifferentieerde tarieven hanteren, gaat het hier te ver om voor iedere groep de gevolgen te schetsen. Bij de indicatie hieronder nemen we als voorbeeld een gezin van 3 personen met een eigen woning (WOZ-waarden zie hieronder). Voor 2018 is het voorbeeld gebaseerd op de tarieven 2018 zoals vastgesteld in de raad van november 2017.

3-persoonshuishouden (eigenaar)	2016	2017	2018
Waarde woning	206.000	216.000	224.000
OZB eigendom	€ 258,32	€ 262,22	€ 266,78
Rioolheffing gebruik	€ 74,21	€ 74,28	€ 69,12
Rioolheffing eigendom	€ 200,51	€ 200,51	€ 186,96
Afvalstoffenheffing	€ 263,52	€ 263,88	€ 253,44
	€ 796,56	€ 800,89	€ 776,30
Terugbetaling rioolheffing eigenaar		€ 51,94-	€
Terugbetaling rioolheffing gebruiker		€ 19,22-	€
	€ 796,56	€ 729,73	€ 776,30

3. De inkomsten

Soort belasting of heffing	Begroting 2018 (in €)*	Verdeling (in %)		Opbrengst 2018 (in €)	Verdeling(in %)	
		*				
Onroerende zaakbelasting gebruiker niet woning	1.267.432	**		1.120.190	**	
Onroerende zaakbelasting eigenaar niet woning	1.717.740			1.586.364		
Onroerende zaakbelasting eigenaar woning	2.482.652			2.433.831		
	5.467.824		44,67	5.140.385		41,59
Reinigingsheffing	2.239.609		18,3	2.222.850		17,98
Rioolheffing	2.693.455		22,01	2.690.741		21,77
Hondenbelasting	88.000		0,72	87.991		0,71
Begraafrechten alg. begraafplaats Raamsdonk	20.854			41.093		
Begraafrechten alg. begraafplaats Geertruidenberg	27.284			32.678		
	48.138		0,39	73.771		0,6
Bouwleges	632.832			1.091.592		
Overige leges	14.041			11.829		
	646.873		5,29	1.103.421		8,93
Secretarieleges burgerlijke stand	30.397			28.255		
Secretarieleges bevolkingsregister	312.898			340.020		
Secretarieleges naturalisatie	2.441			9.426		
	345.736		2,83	377.701		3,06
Reclamebelasting	0		0,00	0		0,00
Precariobelasting	638.203		5,22	607.445		4,91
Subtotaal inkomsten- en vermogensoverdrachten, belastingen	12.167.838		99,43	12.304.305		99,55
A.P.V.	5.822			5.002		
Havengelden ligplaatsen Reenweg	10.008			8.303		
Havengelden Timmersteekade	7.677			1.973		
Marktgeld	12.006			11.361		
Kapvergunningen	71			0		
Havengelden jachthaven	11.772			13.718		
Passantenhaven	17.852			9.320		
Gehandicapten-parkeerkaarten	3.959			5.895		
Opgenomen onder overige inkomsten	69.167		0,57	55.572		0,45
Totaal	12.237.005		100,00	12.359.877		100,00

* inclusief begrotingswijzigingen / tussenrapportage 2018

** netto opbrengst (bruto -/- leegstand en Pater)

4. Kwijtschelding

Als een belastingplichtige niet, of over te weinig, financiële middelen beschikt om de belastingaanslag te voldoen, verlenen we onder bepaalde voorwaarden aan deze belastingplichtige kwijtschelding. Het kwijtscheldingspercentage dat we hanteren bedraagt maximaal 100%. Dit betekent dat alle belastingplichtigen, die een inkomen hebben dat 100% van het minimuminkomen (volgens bijstandsnorm) of lager bedraagt, in aanmerking komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding.

Kwijtschelding kan alleen worden verleend als het een aanslag betreft voor onroerende zaakbelasting (gebruiker), afvalstoffenheffing en rioolheffing. De overige heffingen zijn in de betreffende belastingverordeningen uitgesloten voor kwijtschelding.

Voor het belastingjaar 2018 is sprake van onderstaande kwijtscheldingen:

Verleende kwijtschelding op verzoek

Tot en met 31 december 2018 zijn er 156 aanvragen kwijtschelding, inclusief 3 beroepschriften, ingediend. Hiervan zijn er 97 volledig verleend en 59 afgewezen. Er zijn nog 4 aanvragen in behandeling.

Heffingen	Totaal	Volledig	Gedeeltelijk
Rioolheffingen	€ 4.836	€ 4.836	€ 0
Afvalstoffenheffing	€ 18.525	€ 18.525	€ 0
Totaal verleend	€ 23.361	€ 23.361	€ 0

Automatisch verleende kwijtschelding uitwisseling van bestanden met het Inlichtingen Bureau, Administratieve Lastenverlichting voor de burgers

Er zijn in totaal 252 beschikkingen automatisch vervaardigd kunnen worden a.d.h.v. de gegevens die teruggelverd zijn door het Inlichtingen Bureau.

Rioolheffing code 2	€ 14.094
Afvalstoffenheffing code 1	€ 53.612
Afvalstoffenheffing code 2	€ 312
Totaal verleend	€ 68.018

Samenvatting

156	beschikkingen op verzoek/aanvraagformulier ks/beroep	€ 23.361
4	verzoeken nog in behandeling	
252	beschikkingen automatische verleende kwijtschelding	€ 68.018
Beschikkingen met een totaalbedrag van		€ 91.379

5. Kengetallen

	Rekening 2016	Rekening 2017	Rekening 2018
Aanslagen			
- Aantal (gecombineerde) belastingaanslagen gemeentelijke belastingen, havengeld, precariobelasting en nota's extra ledigingen aanslagen 2016 -> 162 aanslagen 2017 -> 329 aanslagen 2018 -> 10.958	11.640	11.527	11.449
- Aantal verzonden herinneringen	1.456	1.564	1.294
- Aantal opgelegde aanmaningen	605	547	478
- Aantal uitgevaardigde dwangbevelen	378	316	312
Bezwaarschriften			
- Gemeentelijke belastingen	62	62	51
belastingaanslagen 2014 -> 1			
belastingaanslagen 2015 -> 2			
belastingaanslagen 2016 -> 3			
belastingaanslagen 2017 -> 10			
belastingaanslagen 2018 -> 35			
- Extra ledigingen	1		
- Lijkbezorgingsrechten			1
- Havengeld			
- Leges	2	12	16
- Binnenhavengelden			
- Precariobelasting	2	4	13
Totaal	67	78	81
- gegrond	52	43	28
- ongegrond	9	15	32
- in behandeling	6	20	21

Honden	aantal per 31-12-2016	aantal per 31-12-2017	aantal per 31-12-2018
Aantal kennels	8	7	7
Aantal hondenbezitters	1.546	1.526	1.523
Aantal honden	1.665	1.640	1.636

Paragraaf B - Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting van de gemeente Geertruidenberg is. Dit is van belang als zich een financiële tegenvaller voordoet. Aandacht voor het weerstandsvermogen kan voorkomen dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigingen.

Deze paragraaf heeft zijn basis in artikel 11 van het BBV (Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten) en de daarop van toepassing zijnde toelichting.

Conform dit artikel moet deze paragraaf tenminste bevatten:

- Het beleid betreffende weerstandscapaciteit en risico's (onderdeel 2).
- Een inventarisatie van de risico's (onderdeel 3).
- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit (onderdeel 4).
- Een berekening van het weerstandsvermogen en een oordeel hierover.
- Een kengetal voor de:
 1. a) netto schuldquote;
b) netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.
 2. Solvabiliteitsratio.
 3. Grondexploitatie.
 4. Structurele exploitatieruimte.
 5. Belastingcapaciteit.
- Een beoordeling van de onderlinge verhoudingen tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Vervolgens wordt een berekening gemaakt van het weerstandsvermogen en een oordeel gevormd over het weerstandsvermogen (onderdeel 5).

Ter completering volgt een nieuw verplicht onderdeel van deze paragraaf. In deze paragraaf worden de kengetallen opgenomen met een toelichting hierop (onderdeel 6).

Gemeente Geertruidenberg vindt goed risicomanagement belangrijk en acht het wenselijk risico's, die van invloed zijn op de bedrijfsvoering en ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen, beheersbaar te maken. Een zo volledig mogelijk inzicht in potentiële risico's en de gevolgen maakt het mogelijk een uitspraak te kunnen doen over het wel of niet aanvaarden van het risico en over voor het wel of niet nemen van eventuele aanvullende maatregelen. Hierdoor kunnen op verantwoorde wijze besluiten worden genomen en worden risico's tot een gewenst niveau beperkt.

1. Risicomanagementbeleid

In januari 2016 is het geactualiseerde risicomanagementbeleid vastgesteld. Hierin worden kaders gesteld ten aanzien van de reikwijdte en toepassing van risicomanagement.

Risicomanagement is gemeente breed doorgevoerd. Het risico-profiel is uitgewerkt voor de reguliere bedrijfsprocessen én de projecten, zodat de hierbij behorende weerstandscapaciteit van de gemeente Geertruidenberg kan worden berekend. Verdere verfijning en doorontwikkeling van risicomanagement vindt doorlopend plaats.

2. Risico's

Een risico is de kans op een gebeurtenis met effect op het behalen van de door de organisatie gestelde doelstellingen.

Risicoprofiel

Onderstaande tabel geeft de resultaten weer van de risico-inventarisatie voor de gemeente Geertruidenberg. Om de risico's van onze gemeente systematisch in kaart te brengen en te beoordelen is er een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is een dynamisch geheel: als er aanleiding toe is, worden risico's toegevoegd, gewijzigd en/of verwijderd. Hierbij is gebruik gemaakt van NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem).

Ten behoeve van het jaarverslag 2018 zijn de risico's beoordeeld door de clusters. In totaal zijn 150 risico's in beeld gebracht. Hierbij is een aantal kleine risico's samengevoegd en is een aantal nieuwe risico's toegevoegd (begroting 2018: 150, jaarverslag 2017: 149). De tabel geeft een inschatting van de kans dat een risico zich voordoet, afgezet tegen het financiële gevolg:

Aantal risico's (geldgevolg tegen kans uitgezet)

$x > € 200.000$			1	1	1
$€ 100.000 < x < € 200.000$	1			2	
$€ 40.000 < x < € 100.000$	1	4	4	1	3
$€ 10.000 < x < € 40.000$	6	5	11	5	1
$x < € 10.000$	25	18	24	12	9
Geen geldgevolgen	6	4	2	2	1
	Kans 1	Kans 2	Kans 3	Kans 4	Kans 5

Classificering kans

1. < of 1 keer per 10 jaar (10%)
2. 1 keer per 5-10 jaar (30%)
3. 1 keer per 2-5 jaar (50%)
4. 1 keer per 1-2 jaar (70%)
5. 1 keer per jaar of vaker (90%)

In het volgende overzicht worden de tien risico's gepresenteerd, die de hoogste bijdrage hebben geleverd aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Hierbij geeft het invloed-percentages de invloed van een risico op het totale risicoprofiel weer.

Risico's

				Jaarverslag 2018	
Jrr 2018	Jrr 2017	Begr 2018		Kans	Invloed
1	-	-	Precariobelasting niet kunnen innen (590)	50%	32,09%
2	3	2	Bedrijfswaarde wordt maatstaf bij waardering WOZ-waarde (554)	70%	12,45%
3	4	-	Geen volledige compensatie loon- en prijsstijgingen via de algemene uitkering (580)	90%	9,64%
4	5	6	Achterstallig onderhoud gemeentelijke gebouwen als gevolg van beperkte budgetten (535)	70%	4,98%
5		7	School kan bouwplan niet tijdig realiseren ondanks de van de gemeente ontvangen beschikbare middelen (570)	70%	3,32%
6	-	-	Onverwachte stijging personeelslasten (591)	90%	3,21%
7	7	4	Onvoldoende gelden bij verenigingen om nieuwbouw van sportcomplex te realiseren (568)	70%	2,48%
8	10	8	Een stijging van aantal bijstandsgerechtigden of toename aantal aanvragen bijzondere bijstand (49/565)	50%	1,78%
9			Constatering bodemverontreiniging en overheveling bodemtaken (333)	50%	1,78%
10	-	-	Opruiming dumping drugsafval binnen gemeente grenzen (592)	90%	1,60%
	1	3	Onvoldoende kunnen terugvorderen van BTW (over bepaalde dienstverlening) (569)	90%	1,06%
		10	Budgetbeheer is niet op orden en transparant (R115)	90%	0,74%
	2	-	Onvoldoende rijksmiddelen om de beoogde transformatie binnen de jeugdhulp vorm te geven (530)	90%	0,47%
	9	-	Beschadiging documenten in archief (83)	10%	0,00%
		1	Risico's grondexploitatie en woningbouw (533)	90%	0,00%
	8	-	Herijking van het huisvestingsprogramma (IHP) scholen (578)	70%	0,00%
	6	5	Begrotingstekorten in gemeenschappelijke regelingen RMD (564)	vervallen	0,00%
		9	Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzalen (576)	vervallen	0,00%

Totaal grote risico's	Begroting 2018	Jaarverslag 2017	Jaarverslag 2018
Overige risico's	€ 3.157.040	€ 3.435.000	€ 3.450.000
Totaal alle risico's	€ 2.050.506	€ 2.195.505	€ 2.123.905
	€ 5.207.546	€ 5.630.505	€ 5.573.905

Uit de tabel blijkt dat de mutatie, van het maximale risico ten opzichte van de begroting 2018, € 371.359 (hoger) is. Dit wordt veroorzaakt door verwijderde, nieuwe risico's en mutaties in risico-bedragen. Kijkend naar de in de tabel genoemde grootste risico's:

- Risico grondexploitaties en woningbouw (-1.497.000).
- Onvoldoende kunnen terugvorderen BTW (-350.000).
- Regionale Milieu Dienst begrotingstekorten in gemeenschappelijke regeling (-140.000).
- Onvoldoende gelden bij vereniging om sportcomplexen te realiseren (-100.000).
- Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzalen (-80.000).
- Documenten met vertrouwelijke informatie komen in handen van onbevoegden (-50.000).
- Precariobelasting niet kunnen innen (+1.800.000).
- Geen volledige compensatie loon- en prijsstijgingen via de algemene uitkering (+300.000).
- Onverwachte stijging personeelslasten (+100.000).
- Achterstallig onderhoud gemeentelijke gebouwen (+100.000).
- Bedrijfswaarde wordt maatstaf bij waardering WOZ-waarde (+100.000).
- Constatering bodemverontreiniging en overheveling bodem-taken (+60.000).
- Nemen van verkeerde strategische beslissingen (+50.000).
- Schadeclaims (+50.000).
- Opruiming dumping drugsafval binnen gemeentegrenzen (+50.000).

Voorgedane risico's

Bedrijfswaarde wordt maatstaf bij waardering WOZ-waarde (554) zie programma Overzicht algemene dekkingsmiddelen inclusief onvoorzien en vennootschapsbelasting

Essent heeft bezwaar ingediend tegen de WOZ-beschikking over 2014 en 2015. Essent beroept zich op de veel lager liggende bedrijfswaarde. Naar aanleiding hiervan is aanvullende informatie

opgevraagd maar niet verkregen. Deze bedrijfswaarde is door Essent onvoldoende aannemelijk gemaakt, waardoor de bezwaarschriften door de heffingsambtenaar van de gemeente ongegrond zijn verklaard. Essent heeft hiertegen beroep ingesteld bij de rechtbank. Uitspraak op dit beroep is door de rechtbank gedaan met als resultaat dat de door de rechtbank bepaalde WOZ-waarde nagenoeg aansluit op de opgelegde waarde door de gemeente. Essent heeft echter tegen deze uitspraak hoger beroep aangetekend. Op 1 november 2018 heeft de zitting plaatsgevonden bij het Gerechtshof in 's-Hertogenbosch. Het Hof heeft in februari 2019 uitspraak gedaan en heeft de waarden verlaagd. De door het Hof vastgestelde waarden zijn lager dan de door de gemeente bepaalde WOZ-waarde, maar liggen nog ruim boven de door Essent aangegeven bedrijfswaarde.

Overige risico's

Beschadiging documenten in archief (R83) zie programma

Al vele jaren is er sprake van schimmelvorming in een bepaald deel van het archief.

Tijdens de laatste inspectie bleek dat de normen werden overschreden waardoor actie noodzakelijk was. Wij hebben een gespecialiseerd bedrijf in de hand genomen om de oorzaak te onderzoeken en oplossingsmogelijkheden aan te dragen om te voldoen aan de vereisten. Ook heeft het bedrijf advies uitgebracht op welke wijze de aangetaste archieven en stellingen gereinigd moeten worden.

Inmiddels is de technische installatie geoptimaliseerd. De archiefruimte is in februari 2019 schoongemaakt, geschilderd en aangepast. Ook hebben we de archieven laten gammastralen en zijn de archiefstukken omgepakt in nieuwe archiefdozen.

Onvoldoende rijksmiddelen Jeugdhulp (R530)

Door het treffen van maatregelen op de ambulante jeugdhulp, willen we meer krijgen op de uitgaven van de Jeugdhulp. Echter, het negatieve resultaat was voorzienbaar. De werkelijke uitgaven overstegen in 2018 met een bedrag van ongeveer € 727.000.

Ontwikkeling risico's

1. Precariobelasting niet kunnen innen

Zie Programma Overzicht algemene dekkingsmiddelen inclusief onvoorzien en vennootschapsbelasting.

2. Geen volledig compensatie loon- en prijsstijgingen via de algemene uitkering (R580)

Zie Programma Overzicht algemene dekkingsmiddelen inclusief onvoorzien en vennootschapsbelasting.

3. Achterstallig onderhoud aan gemeentelijke gebouwen (R535)

Zie Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur.

4. Bedrijfswaarde wordt maatstaf OZB (R554)

Zie programma Overzicht algemene dekkingsmiddelen inclusief onvoorzien en vennootschapsbelasting.

5. School kan een bouwplan niet realiseren ondanks de van de gemeenten ontvangen beschikbare middelen (570)

Zie Programma 4 Onderwijs.

6. Onverwachte stijging personeelslasten (591)

Zie programma 7 Dienstverlening en Bedrijfsvoering.

7. Onvoldoende gelden bij verenigingen om nieuwbouw sportcomplexen te realiseren (R568)

Zie Programma 3 Sportvoorzieningen.

8. Aantal werklozen / aanvragen bijzondere bijstand (R49/565)

Zie Programma 5 Mens, Zorg en Inkomens.

9. Opruiming dumping drugsafval binnen gemeente grenzen (592)

Zie Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid.

10. Onvoldoende kunnen terugvorderen BTW (over bepaalde dienstverlening) (R569)

Zie Programma 3 Sportvoorzieningen.

Weerstandscapaciteit

De **weerstandscapaciteit** bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente Geertruidenberg beschikt om niet-begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken.

Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Percentage	Bedrag
5%	€ 655.463
10%	€ 738.842
15%	€ 803.647
20%	€ 860.671
25%	€ 913.811
30%	€ 967.285
35%	€ 1.021.839
40%	€ 1.078.614
45%	€ 1.138.613
50%	€ 1.205.635
55%	€ 1.283.412
60%	€ 1.380.399
65%	€ 1.508.334
70%	€ 1.678.679
75%	€ 1.855.812

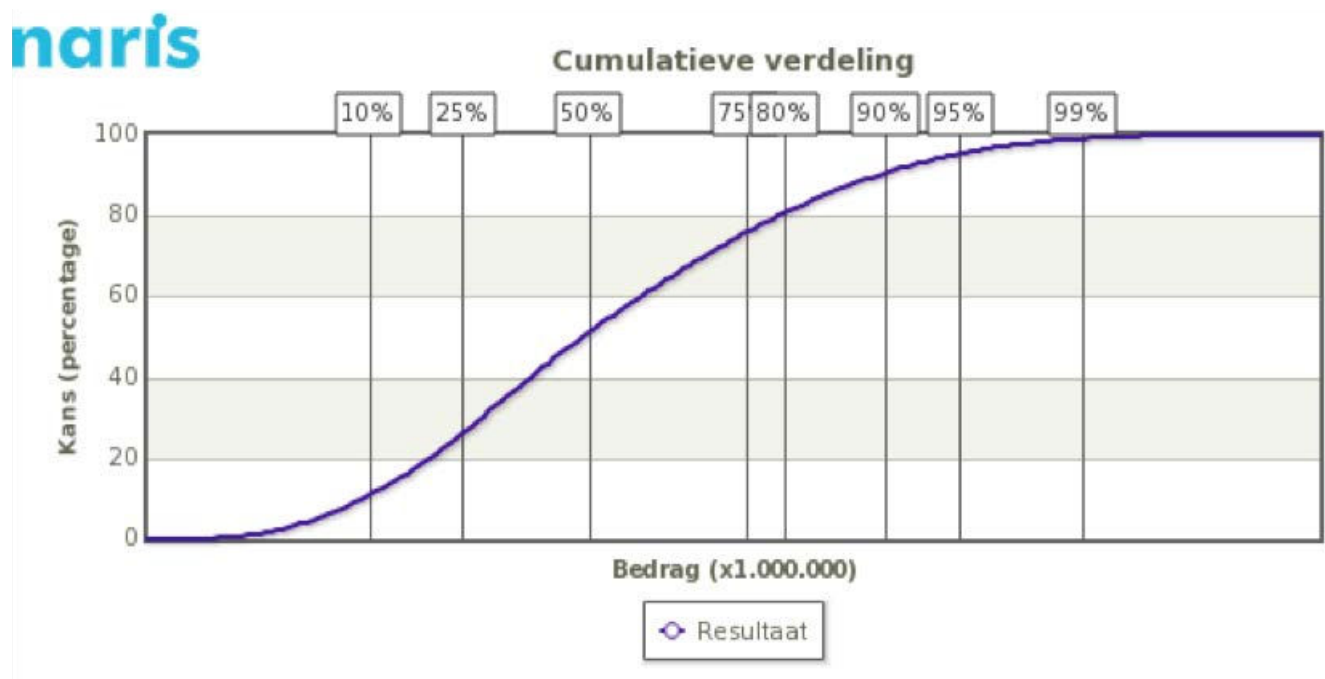
80%	€ 2.031.678
85%	€ 2.212.693
90%	€ 2.396.942
95%	€ 2.612.452

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale bedrag ongewenst is € 5.573.905 zie voorgaande tabel). De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. De resultaten van de risicosimulatie staan hieraanast weergegeven.

Hieruit volgt dat bijvoorbeeld met 20% zekerheid alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 0,8 miljoen.

De benodigde weerstandscapaciteit bij een zekerheidspercentage van 90 is € 2,4 miljoen (begroting 2018: € 1,8 miljoen; jaarverslag 2017: € 2,2 miljoen). Met 90% zekerheid kunnen met dit bedrag alle risico's worden afgedekt.

De benodigde weerstandscapaciteit is ten opzichte van de begroting 2018 € 552.687 hoger. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- Benodigde weerstandscapaciteit m.b.t. Risico grondexploitatie en woningbouw (-).
- Benodigde weerstandscapaciteit m.b.t. onvoldoende kunnen terugvorderen BTW (-).
- Benodigde weerstandscapaciteit m.b.t. onvoldoende gelden bij vereniging om sportcomplexen te realiseren (-).
- Benodigde weerstandscapaciteit m.b.t. tekorten gemeenschappelijke regeling (-).
- Benodigde weerstandscapaciteit m.b.t. bedrijfswaarde wordt maatstaf WOZ-waardering (-).
- Benodigde weerstandscapaciteit m.b.t. precariobelasting niet kunnen innen (+).
- Benodigde weerstandscapaciteit m.b.t. geen volledige compensatie loon- en prijsstijgingen (+).
- Benodigde weerstandscapaciteit m.b.t. onverwachte stijging personeelslasten (+).
- Benodigde weerstandscapaciteit m.b.t. achterstallig onderhoud gebouwen (+).
- Benodigde weerstandscapaciteit m.b.t. constatering bodemverontreiniging en overheveling bodemtaken (+).
- Benodigde weerstandscapaciteit m.b.t. schadeclaims (+).
- Benodigde weerstandscapaciteit m.b.t. opruiming dumping drugsafval (+).

Beschikbare weerstandscapaciteit Weerstand (in €)	Jaarrekening 31-12-2017	Begroting 01-01-2018	Jaarrekening 31-12-2018
Incidentele weerstandscapaciteit (in vermogen)	7.349.015	5.225.041	6.168.792
Vrij aanwendbare algemene reserve	6.570.651	4.280.255	5.437.271
Vrije algemene reserve	4.385.222	2.436.000	3.040.329
Weerstandsreserve	2.185.429	1.844.255	2.396.942
Vrij aanwendbare bestemmingsreserve	778.364	920.027	731.521
Gerealiseerde resultaat (programmabegroting)	-	24.759	-
Structurele weerstandscapaciteit (in exploitatie)	0	1.552.584	0
Onvoorzien		45.000	
Onbenutte belastingcapaciteit OZB		1.507.584	
Onbenutte capaciteit afvalstoffenheffingen	-	-	
Totale weerstandscapaciteit	7.349.015	6.777.625	6.168.792

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Vrij aanwendbare algemene reserve

Het huidige beleidskader met betrekking tot reserves en voorzieningen is neergelegd in de Financiële Verordening 2017. Om te voorkomen dat bij een calamiteit direct het bestaande beleid moet worden bijgesteld, is gekozen voor het vormen van een afzonderlijk weerstandsdeel in de algemene reserve groot € 2,4 miljoen op 31 december 2018 (31 december 2017: € 2,2 miljoen). Deze reserve mag ook slechts in dit kader worden aangewend. Op 31 december 2018 is het totaalbedrag van het vrij besteedbare deel van de algemene reserve groot € 3,3 miljoen (31 december 2017: 4,4 miljoen).

Vrij aanwendbare bestemmingsreserve

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven. De bestemmingsreserves kunnen, zolang de raad de bestemming kan wijzigen, tot de weerstandscapaciteit worden gerekend. Voor sommige bestemmingsreserves zal een aanwending als weerstandscapaciteit echter aanzienlijke negatieve consequenties voor bestaande voorzieningen met zich meebrengen. Dit geldt voor reserves die zijn gevormd om de afschrijvingslasten of kapitaallasten van diverse voorzieningen te dekken, zoals Fort Lunet, gemeentehuis, containermanagement en Informatisering en Automatisering (I&A). Tevens geldt dit voor de in het verleden gevormde reserves voor diverse risico's zoals bodemsanering, grondexploitatie, Pilot Bouwen Binnen Strakke Contouren en decentralisaties. Daarom worden bovengenoemde bestemmingsreserves niet meegerekend in de beschikbare weerstandscapaciteit. Voor de overige bestemmingsreserves geldt dat eventuele aanwending als weerstandscapaciteit geen of geringe

negatieve consequenties voor bestaande voorzieningen met zich meebrengt. Een groot deel betreft restanten van in het verleden gevormde reserves.

Gerealiseerd resultaat volgend uit de programmabegroting

Het BBV geeft aan dat het gerealiseerde resultaat volgend uit de programmabegroting ook tot het eigen vermogen behoort. Afhankelijk van de bestemming zal daarom ook dit resultaat kunnen worden meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen. Bij de **jaarrekening** wordt het **begrote resultaat niet** meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Onvoorzien

De post *onvoorzien* wordt bij de begroting opgenomen om onvoorziene ontwikkelingen te kunnen afdekken. De budgettaire opgenomen ruimte is € 45.000. In 2018 is deze post begroot na wijziging afgenomen tot € -28.590 (31 december 2016: € 40.250). De post wordt bij de **jaarrekening niet meegenomen** in de berekening van het weerstandsvermogen.

Onbenutte inkomstenbronnen

De mate waarin van de onbenutte belastingcapaciteit gebruik wordt gemaakt, verschilt van gemeente tot gemeente en is mede afhankelijk van de politieke relevantie van de hoogte van het OZB-tarief. Als zich tegenvallers voordoen, zal de onbenutte belastingcapaciteit niet zonder slag of stoot worden ingezet, maar dit is wel één van de mogelijkheden.

Bij de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit wordt aangesloten bij de drie belangrijkste inkomsten van de gemeente te weten: OZB, afvalstoffenheffing en rioolafvoerrecht, voor zover deze laatste twee niet maximaal mogelijk en/of kostendekkend blijken te zijn. Deze posten worden **niet meegenomen bij de berekening van het weerstandsvermogen bij de jaarrekening**.

In de opsomming van posten voor de beschikbare weerstandscapaciteit zijn de voorzieningen niet genoemd. Voorzieningen vallen niet onder de weerstandscapaciteit, omdat deze zijn gevormd voor

het afdekken van voorzienbare lasten in verband met verplichtingen en risico's waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker is. Deze lasten hangen samen met de periode voorafgaand aan die datum.

Weerstandsvermogen

Op basis van de huidige gegevens in het risicomanagementsysteem berekenen we het weerstandsvermogen.

Het **weerstandsvermogen** is te definiëren als 'het vermogen van de gemeente Geertruidenberg om niet-structurele financiële risico's te kunnen opvangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten'.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen we de relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten geven we in onderstaande figuur weer.

Risico's	Weerstandscapaciteit
• Bedrijfsproces • Financieel • Imago / politiek • Informatie / strategie • Juridisch / aansprakelijkheid • Letsel / veiligheid • Materieel • Milieu • Personeel / Arbo • Product	• Vrij aanwendbare algemene reserve • Vrij aanwendbare bestemmingsreserve gerealiseerde resultaat (programmabegroting) • Onvoorzien • Onbenutte belastingcapaciteit ozb • Onbenutte capaciteit afvalstoffenheffingen

Weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kunnen we afzetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen. Voor 2018 is dit:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 6.168.793}}{\text{€ 2.396.942}} = 2,57$$

(Begroting 2018: 3,67. Jaarverslag 2017: 3,36)

De daling van de ratio weerstandsvermogen wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- De stijging van de benodigde weerstandscapaciteit als gevolg van een gewijzigd risicoprofiel ten opzichte van het jaarverslag 2017.
- De relatief sterke daling van de beschikbare weerstandscapaciteit als gevolg van de lagere algemene reserve en bestemmingsreserve ten opzichte van jaarverslag 2017.

Gebaseerd op de hierna opgenomen tabel³ valt het weerstandsvermogen in **klasse A**. Dit duidt op een weerstandsvermogen wat ruimschoots voldoet aan de in het risicomanagementbeleid vastgestelde norm (waarderingscijfer B, ratio weerstandsvermogen tussen de 1,4 en 2,0).

Weerstand velden		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	Ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	Ruim onvoldoende

³ De normtabel is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente. Deze tabel biedt een waardering van de berekende ratio.

Kengetallen

Om de inzichtelijkheid in de financiële positie van de gemeente te vergemakkelijken worden vanaf het jaarverslag 2015 aan deze paragraaf in de begroting en in het jaarverslag kengetallen toegevoegd

Kengetallen	Jaarverslag 2017	Begroting 2018	Jaarverslag 2018
Netto schuldquote	54,39% ²	38,59%	48,64%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	51,15% ²	34,69%	44,50%
Solvabiliteitsratio	25,84%	20,07%	23,37%
Structurele exploitatieruimte	-2,05%	0,05%	-0,10%
Grondexploitatie	5,26% ²	3,69%	1,27%
Belastingcapaciteit	111%	108%	108%

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinanciën' is aangegeven dat, wanneer een schuld lager is dan het begrotingstotaal (<100%), dit als voldoende kan worden beschouwd en boven de 130% als onvoldoende. De netto schuldquote van de gemeente Geertruidenberg is voldoende en geeft een dalend verloop. Dit is positief.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote weergegeven (netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier brengen we in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent

voor de schuldenlast. De netto schuldquote van de gemeente Geertruidenberg is voldoende en geeft een dalend verloop. Dit is positief.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het resultaat van baten en lasten. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinanciën' is aangegeven dat wanneer een solvabiliteitsratio hoger is dan 30% dit als voldoende kan worden bestempeld en lager dan 20% als onvoldoende.

De solvabiliteitsratio van de gemeente Geertruidenberg is op basis van die publicatie niet voldoende. De ratio geeft een dalend verloop. Dit is negatief.

Kengetal grondexploitatie

Grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële

positie van een gemeente. De boekwaarde van de grond is van belang, omdat deze terugverdiend moet worden bij de verkoop. Boekwaarden worden afgezet tegen de totale baten. Er is geen norm voor deze ratio. Het kengetal voor de grondexploitatie van de gemeente Geertruidenberg is gedaald ten opzichte van de jaarrekening 2017. De totale boekwaarde van de grondexploitatie is fors afgenomen, waardoor de risico's voor de gemeente lager worden. Dit is positief.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het evenwicht van de begroting wordt er ook gekeken naar de structurele en incidentele lasten en baten. Voorbeeld van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Een begroting, waarvan de structurele baten dan ook hoger zijn dan de structurele lasten, is dan ook meer flexibel dan een begroting, waarbij de structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Er is geen norm voor deze ratio. De structurele exploitatieruimte van de gemeente Geertruidenberg is voor de jaarrekening 2018 licht **negatief**. Dit is een sterke verbetering t.o.v. jaarrekening 2017. Dit is licht positief.

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Centrum voor Onderzoek voor de lagere overheden (Coelo) publiceert deze lasten jaarlijks. Bij de berekening van het kengetal worden de gemeentelijke woonlasten afgezet tegen het landelijk gemiddelde. Er is geen norm voor deze ratio. De totale woonlasten van de gemeente Geertruidenberg zijn iets hoger dan het landelijk gemiddelde en geven een dalend verloop. Dit is positief.

Samenhang

De kengetallen moeten in samenhang worden gezien. De kengetallen schuldquote en solvabiliteit liggen binnen de norm van de VNG.

² Cijfers aangepast op basis van de vastgestelde jaarrekening 2017.

De beoordeling van de structurele exploitatieruimte heeft vooral waarde in meerjarig vooruitblikkend perspectief. Hier is zichtbaar dat dit percentage sterk is verbeterd maar nog licht negatief is gebleven, hetgeen betekent dat er geen "vrije" ruimte aanwezig is. Het kengetal grondexploitatie kent een dalende trend. Dit is een positieve ontwikkeling.

Op basis van de huidige cijfers kan geconcludeerd worden dat de trend van de kengetallen positief is. Het kengetal solvabiliteit wijkt hier in negatieve zin vanaf.

Het monitoren van de ontwikkeling van de kengetallen naar de toekomst is van belang.

Zie ook de hiernavolgende figuur (bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties)

Paragraaf C

- Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf lichten wij toe wat de financiële consequenties zijn van het gekozen kwaliteitsniveau voor kapitaalgoederen het beleidskader.

Algemene uitgangspunten

De gemeente heeft ongeveer 310 hectare aan openbare ruimte in beheer. Onder deze openbare ruimte vallen: wegen, riolering, waterpartijen en openbaar groen. Verder rekenen wij alle virtuele objecten (niet zichtbaar zoals kadastrale grenzen) en reële objecten (zichtbaar, zoals een bouwwerk) onder, op en boven de grond als taak toe aan de openbare ruimte. Gebouwen behoren niet tot de openbare ruimte, maar worden wel als kapitaalgoed meegenomen. Hieronder geven we voor deze kapitaalgoederen een nadere beschrijving van de wijze van beheer en onderhoud. Het beleid voor het onderhoud van de kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in het overzicht kader stellende beleidsnota's en beheerplannen.

Beheerplannen

Wij werken zoveel mogelijk met beheerplannen. Deze plannen geven over meerdere jaren inzicht in onderhoudsmaatregelen en benodigde financiële middelen om de functie van de beheerobjecten te kunnen waarborgen. De basis voor een beheerplan is o.a. het door de raad vastgestelde onderhoudsniveau. Het beheerplan en onderhoudsniveau van de beheerobjecten (kapitaalgoederen) is maatgevend voor de uitvoering van de werkzaamheden in het betreffende jaar. En uiteraard voor de (jaarlijkse) onderhoudslasten.

In 2018 is geconstateerd dat niet alle beheersplannen voldoen aan de richtlijnen. De raad heeft bij het vaststellen van de begroting van

2019 besloten om de looptijd en werkingsduur van de meerjarige onderhoudsplannen te verlengen tot en met 31 december 2019. Het betreft hier de beleidsplannen Wegbeheer, Infrastructurele kunstwerken, Openbare verlichting, Binnenhavens / baggeren en Gemeentelijke gebouwen inclusief onderwijs.

Beleids- en beheerkaders

De landelijk geformuleerde normen en richtlijnen vormen het uitgangspunt voor de beleids- en beheerkaders. Deze wijze van werken geeft richting aan kwaliteitsniveaus en beheermethodieken en dient als referentie en toetssteen voor onze gemeentelijke normen en aanpak.

De door de raad vastgestelde onderhoudsniveaus voor wegen, groen en onkruid op verharding:

Wegen:		C
Groen:	centrumgebied:	A
	woongebied:	B
	buitengebied:	C
Onkruid op verharding:	centrumgebied:	B
	woon- en buitengebied	C

Om beter in te kunnen spelen op de beleving en de wensen van de gebruiker van de openbare ruimte onderzoeken wij voor het groenonderhoud mogelijkheden die afwijken van het werken met onderhoudsniveaus en beeldkwaliteit.

De plannen zijn en worden gericht op het voorkomen van achterstallig onderhoud en schadeclaims.

De door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus worden geborgd binnen de daarvoor door de raad beschikbaar gestelde budgetten.

Planningen

De planningen, zoals deze voortkomen uit de beheerplannen, zijn conceptplanningen. We beoordelen vooraf aan de uitvoering of de aanpak noodzakelijk is. De planningen zijn in die zin dan ook dynamische documenten. Ook speelt de integrale aanpak, participatie en vraaggericht werken een bepalende rol voor de jaarlijkse planning. Groenrenovaties en werken aan de openbare verlichting volgen meestal de straatwerkzaamheden. Deze volgen op hun beurt veelal de rioolwerkzaamheden. Ook om deze redenen kunnen we afwijken van de jaarschijfopgave uit de beheerplannen.

Integrale werkzaamheden

Voor de uitvoering van beleids- en beheertaken geldt dat deze zoveel mogelijk integraal tot stand komen. Op deze wijze nemen we bij de aanpak van een wegvak zo nodig ook de riolering, de openbare verlichting, het groen en verkeersmaatregelen mee.

- Haven – niet uitgevoerd vanwege prioriteiten vanuit de politiek en beperkte capaciteit.
- Wingerdstraat, Laurierstraat, Klimopstraat – de voorbereiding loopt door in 2019, uitvoering staat gepland voor 2020.
- Stadsweg e.o. – de intensieve participatie vraagt langere voorbereiding, deze loopt door in eerste helft 2019, uitvoering staat gepland voor 2e helft 2019 2020.
- Meidoornstraat, afkoppelen hemelwaterafvoer voormalige school en herinrichten terrein – uitvoering is gereed.
- Prunusstraat, aanpassen overstort, combi Meidoornstraat – uitvoering is gereed.
- Valeriaanstraat, vergroten riolering – dit werk is verschoven naar 2020. In plaats hiervan is het werk Landonk voorbereid (hogere

prioriteit dan Valeriaanstraat) - dit werk is gereed voor de uitvoering in 2019.

- In 2018 is het niet eerder geplande werk Scheepswerflaan (weg en riool) in voorbereiding genomen, dit i.v.m. wateroverlast ter plaatse.

Wegen

Wegbeheer

De nota "wegenbeheerplan 2015-2019 dateert van 2014. De door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus worden geborgd binnen de daarvoor door de raad beschikbaar gestelde budgetten.

Infrastructurele kunstwerken

In het kunstwerkenbeheerplan 2014-2018 zijn de benodigde middelen aangegeven die in een voorziening zijn opgenomen. De door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus worden geborgd binnen de daarvoor door de raad beschikbaar gestelde budgetten.

Openbare Verlichting

HHet beheerplan openbare verlichting 2016-2020 dateert van 2015. In dit plan staat, naast regulier onderhoud, ook de vervanging. De vervangingsplannen worden jaarlijks op basis van inspecties van de technische staat uitgevoerd.

Overzicht budget	Soort kosten	Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Jaarrekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Jaarrekening 2018
Wegen	Reserveringen	1.129.000	780.000	907.000	780.429	780.429
	Kapitaallasten	293.000	11.000	8.000	50.328	49.422
	Interne doorbelastingen	629.000	349.000	349.000	330.507	330.507
	Beïnvloedbaar budget	735.000	670.000	613.000	774.236	762.958
Totaal		2.786.000	1.811.000	1.877.000	1.935.500	1.923.316

De door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus worden geborgd binnen de daarvoor door de raad beschikbaar gestelde budgetten.

Riolering

Het beheerplan riolering maakt onderdeel uit van het VGRP+ 2017-2022. In dit plan staat de meerjarenplanning voor zowel de exploitatie als de vervangingen en verbeteringen.

Overzicht budget	Soort kosten	Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Jaarrekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Jaarrekening 2018
Riolering	Reserveringen	575.000	63.000	88.000	231.612	600.382
	Kapitaallasten	1.316.000	1.370.000	1.295.000	1.105.743	1.018.474
	Interne doorbelastingen	609.000	531.000	513.000	584.015	529.591
	Beïnvloedbaar budget	460.000	620.000	556.000	643.922	417.687
Totaal		2.960.000	2.584.000	2.452.000	2.565.292	2.566.134

De door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus worden geborgd binnen de daarvoor door de raad beschikbaar gestelde budgetten.

Water

Hieronder vallen watergangen, vestinggrachten en binnenhavens. Het Waterschap beheert en onderhoudt een gedeelte van de waterwegen. Als gemeente beheren wij onze eigen wateren. Het beheer en onderhoud binnenhavens is ondergebracht bij infrastructurele kunstwerken, waarvan de baggerwerkzaamheden ten laste komen van de voorziening baggerwerkzaamheden. Het actuele baggerplan beslaat de periode 2014-2021.

De door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus worden geborgd binnen de daarvoor door de raad beschikbaar gestelde budgetten.

Overzicht budget	Soort kosten	Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Jaarrekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Jaarrekening 2018
Water	Reserveringen	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000
	Kapitaallasten	21.000	9.000	9.000	13.901	11.480
	Interne doorbelastingen	35.000	26.000	25.000	26.654	26.654
	Beïnvloedbaar budget	387.000	309.000	264.000	345.050	295.901
Totaal		503.000	404.000	360.000	445.605	394.035

Openbaar groen

Er is geen actueel beheerplan beschikbaar. Wij kiezen voor het werken met in bestekken vastgelegde jaarlijkse onderhoudswerkzaamheden aan bomen, plantsoenen, gazons e.d. De raad stelde hiervoor de kwaliteitsniveaus vast.

De door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus worden geborgd binnen de daarvoor door de raad beschikbaar gestelde budgetten.

Overzicht budget	Soort kosten	Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Jaarrekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Jaarrekening 2018
Openbaar groen	Reserveringen	3.000	3.000	3.000	2.813	2.813
	Kapitaallasten	1.000	1.000	1.000	1.155	1.155
	Interne doorbelastingen	836.000	700.000	701.000	705.671	705.671
	Beïnvloedbaar budget	912.000	861.000	885.000	935.766	958.006
Totaal		1.752.000	1.565.000	1.590.000	1.645.405	1.667.645

Gebouwenbeheer

In 2015 stelde de raad het meerjaren onderhoudsplan voor gemeentelijke gebouwen vast. Hierbij staat per gebouw het gewenste onderhoudsniveau vermeld. Per gebouw is het huidige conditieniveau bepaald aan de hand van norm NEN 2767. Vervolgens is een keus gemaakt welk conditieniveau voor het specifieke gemeentelijk gebouw gewenst is. Het Planon systeem kent 6 kwaliteitsniveaus. Het meerjaren onderhoudsplan met consequenties dient na de vaststelling van het accommodatiebeleid opnieuw aan de raad te worden voorgelegd. Niet enkel leggen we daarbij de consequenties van het afstoten van gemeentelijke gebouwen, maar gelijktijdig die van inmiddels verworven panden, voor het meerjaren onderhoudsplan aan de raad voor.

In 2019 zal een nieuw meerjaren onderhoudsplan 2020 – 2025 worden aangeboden aan de raad.

Paragraaf D - Financiering

1. Inleiding

In deze paragraaf maken we de financieringsfunctie transparant. We leggen de basis voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. Het treasurystatuut (maart 2016) geeft de infrastructuur voor de inrichting van de financieringsfunctie, terwijl de uitwerking zijn weerslag vindt in de paragraaf financiering in de begroting. In de paragraaf bij de jaarstukken verstrekken we de verantwoordingsinformatie.

De doelstellingen van de treasuryfunctie van de gemeente Geertruidenberg zijn:

1. Het verzekeren van een duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities, zodat te allen tijde in de behoefte aan financiële middelen kan worden voorzien teneinde de door de raad vastgestelde programma's te kunnen uitvoeren;
2. Het beschermen van de gemeentelijke vermogenswaarden en de resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en valutarisico's;
3. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (fido) respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut;
4. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.

Met het opstellen van deze paragraaf zijn tevens die onderdelen benoemd die in de verordening ex. 212 GW en de artikelen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn opgenomen.

Notitie rente commissie BBV

Bij de wijzigingen van het Besluit Begroting en Verantwoording

(BBV) en de invoering van de Vennootschapsbelasting (VPB) voor de lagere overheden is de toerekening van rente een belangrijk aandachtspunt geweest. In de notitie Rente 2017 wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en -baten in de begroting en jaarstukken. Doelstelling van deze notitie is het bevorderen van een eenduidige handelwijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering), stimuleren dat gemeenten de (verwachte) werkelijke rentelasten opnemen in de begroting en de jaarstukken en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie). Wij hebben de bepalingen, zoals die zijn opgenomen in de notitie Rente, in de jaarrekening 2018 verwerkt.

Indeling:

1. Inleiding.
2. Risicobeheer.
3. Gemeentefinanciering.
4. Kasbeheer.
5. Administratieve organisatie.
6. Informatievoorziening.

2. Risicobeheer

a. Renterisicobeheer

Berekening van de kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het begrotingsjaar. De gemiddelde netto-vlottende schuld mag deze limiet niet overschrijden. Dit betekent dat voor dit bedrag geen langlopende geldlening hoeft te worden aangetrokken.

Toegestane kasgeldlimiet:	(x € 1.000)
Omvang begroting per 1 januari 2018	48.901
Kasgeldlimiet in % van de grondslag	8,50%
Kasgeldlimiet in bedrag	4.156

Bij drie achtereenvolgende overschrijdingen moeten wij de toezichthouder inlichten en aangeven hoe aan de kasgeldlimiet te zullen voldoen. In 2017 heeft geen overschrijding van de kasgeldlimiet plaatsgevonden.

Realisatie 2017 (x € 1.000)					
	Kwartaal				
	1: jan-mrt	2: apr-jun	3: jul-sep	4: okt-dec	Gem/Jaar
Gemiddelde vlottende schuld	2.121	297	198	384	750
Gemiddelde vlottende middelen	621	3.107	2.487	905	1.780
Toets kasgeldlimiet					
Gemiddeld saldo	-1.499	2.811	2.290	521	1.030
Toegestane kasgeldlimiet	4.157	4.157	4.157	4.157	4.157
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	2.658	6.968	6.447	4.678	5.187

Berekening van de renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal (totale lasten van de begroting) bij aanvang van het dienstjaar. Tegen dit bedrag wordt afgezet het bedrag dat in het lopende jaar aan aflossingen moet worden betaald, vermeerderd met het bedrag van de geldleningen waarvan de rente herzien mag/kan worden. Ook deze norm mag niet worden overschreden.

b. Debiteurenrisicobeheer

De openstaande vorderingen belichten wij periodiek. Zodra daar toe aanleiding is brengen wij de dubieuze posten ten laste van de voorziening dubieuze debiteuren.

Op 31 december 2018 bedraagt de voorziening dubieuze debiteuren algemene dienst en belastingen € 102.312. In 2018 is € 10.003

Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld per 01-01-2017		2018
Renterisico op vaste schuld		Begroting
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g		0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g		0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a – 1b)		0
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)		
3b. Nieuw verstrekte lange leningen (u/g)		
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a – 3b)		
5. Betaalde aflossingen		2.731
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)		0
7. Renterisico op vaste schuld (2 + 6)		0
Renterisiconorm		
8. Stand begrotingstotaal per 1 januari		48.901
9. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage		20%
10. Renterisiconorm		9.780
Toets renterisiconorm		
10. Renterisiconorm		9.780
7. Renterisico op vaste schuld		0
11. Ruimte(+) / Overschrijding(-) (10 – 7)		9.780

uit deze voorziening vrijgevalen en € 22.922 afgeboekt. Voor de debiteuren saneringskredieten bedraagt de voorziening € 7.061. Hierin is in 2018 € 259 bijgestort.

Per 31 december 2018 bedraagt de voorziening dubieuze debiteuren uitkeringen sociale zaken € 545.183. In 2018 is voor dubieuze debiteuren van sociale zaken een bedrag van € 88.674 ten laste gebracht van deze voorziening en is € 20.718 gestort. De voorziening bedraagt daarmee 48% (2017 57%) van de vorderingen.

De vorderingen als gevolg van Bijstandsbesluit Zelfstandigen (BBZ) bedragen € 178.126. Hiervoor bestaat een terugbetalingsverplichting aan het Rijk van 75% en is de overige 25% als vooruit ontvangen gepresenteerd. Deze posten zijn dus per saldo opgenomen voor nihil.

Voorziening dubieuze debiteuren uitkeringen (x € 1.000)		
Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
Debiteuren uitkeringen	944	953
Vorderingen BBZ	210	178
Totaal vorderingen soza	1.154	1.131
Waardering vorderingen	-289	-408
Waardering vorderingen BBZ	-210	-178
Voorziening dubieuze debiteuren	655	545

c. Kredietrisicobeheer

De kredietrisico's worden beperkt door uitsluitend gelden uit te zetten bij kredietwaardige partijen. Op basis van het treasurystatuut zijn dit Nederlandse overheden en kredietwaardige partijen met minimaal A-rating van minstens 2 erkende ratingbureaus.

d. Intern liquiditeitsbeheer

Periodiek wordt de liquiditeitsbegroting bijgesteld ten behoeve van het inzicht in het beheer van de dagelijkse saldi en het financieren c.q. uitzetten van middelen tot een periode van één jaar. Eventuele overschotten worden zo efficiënt mogelijk beheerd conform de regels van het treasurystatuut. Op deze manier wordt getracht de financieringskosten zo laag mogelijk te houden. Vanaf eind 2013 moeten overvloedige middelen bij de schatkist worden belegd. De rentevergoeding is gebaseerd op het Eonia⁵ percentage (-/- 0,368% d.d. 2 januari 2019).

Het totaalbedrag aan liquide middelen op 31 december 2017 bedraagt € 2.490.967 debet/negatief.

3. Gemeentefinanciering

a. Financiering

Financiering omvat het aantrekken van de benodigde financiële middelen voor een periode van minimaal één jaar. Deze middelen kunnen bestaan uit zowel eigen als vreemd vermogen.

Per 31 december 2018 is de - financieringsstructuur en -verhouding van de gemeente Geertruidenberg:

In de geprognosticeerde balans bij de begroting wordt inzicht gegeven in de financieringsbehoefte voor de periode van de meerjarenbegroting. Bij de tussenrapportage 2018 is een uitgebreide toelichting gegeven op het verschil tussen de prognose per januari 2018 en de werkelijke stand vanuit de jaarrekening 2017.

Vaste activa

Het financieringssaldo per 1 januari 2018 wordt beïnvloed door een achterblijvende investeringsbehoefte van € 6.102.680 op basis van de jaarrekening 2017. Van de restantkredieten resteert op 31 december 2018 nog € 11.077.157 (netto).

5. Eonia staat voor Euro OverNight Index Average. Eonia is het overnight (1 daags) rentetarief waartegen een groot aantal Europese banken elkaar leningen in euro's verstrekken. Eonia is het Europese interbancaire rentetarief met de kortste looptijd

(x € 1.000)	Primitieve begroting 01-01-2018		Jaarrekening 2018 31-12-2018		Jaarrekening 2017 31-12-2017	
	Debet	Credit	Debet	Credit	Debet	Credit
Vaste activa (incl. voorraad grond)	49.919		49.372		49.128	
Gefinancierd met:						
Eigen vermogen		11.542		13.162		13.759
Vreemd vermogen:						
Voorzieningen		10.473		9.092		8.664
Langlopende schuld		20.696		22.975		20.803
Saldo jaarrekening				239		662
Vaste financieringsmiddelen		42.711		45.468		43.888
Financieringstekort/-overschot		7.208		-3.904		5.240

Reserves en voorzieningen

De financiering geschiedt zoveel mogelijk met eigen financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen). Hierbij worden de richtlijnen en limieten (artikel 3) uit het treasurystatuut gehanteerd.

Met ingang van 1 januari 2018 wordt geen bespaarde rente meer berekend over de reserves en voorzieningen. Over de voorziening pensioenverplichtingen wethouders wordt nog wel een vast percentage berekend.

Geldleningen

Het totaal van de opgenomen vaste geldleningen bedraagt per 31 december 2018 € 22.964.623 (inclusief waarborgsommen van € 9.750 bedraagt de langlopende schuld € 22.974.373).

In totalen betreft het voor het jaar 2018		(x € 1.000)
Saldo begin 2018		20.696
Opgenomen		5.000
Aflossingen		2.731
Saldo ultimo 2018		22.965

De vaste geldleningen die waren doorgeleend aan Stichting Thuisvester zijn per 1 januari 2017 overgedragen.

De totale werkelijke rentelasten in 2018 bedragen € 626.000 (geraamd was € 811.000). Het, met de rekening-courantrente, gesaldeerde rentevoordeel op Treasury bedraagt € 21.000.

In de loop van 2018 is een nieuwe vaste geldleningen afgesloten van € 5.000.000 per 12 februari 2018, tegen een rentepercentage van 1,53% voor 25 jaar vast.

Saldo jaarrekening

Het werkelijke saldo van de jaarrekening 2018 wordt in dit overzicht als financieringsmiddel gepresenteerd.

Schema rentetoerekening 2018	Begroting (na wijz.)	Jaarrekening	Saldo
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	636.480	635.039	1.441
Rente fin tekort	175.111	-8.969	184.080
De externe rentebaten (idem)	0	0	0
Saldo rentelasten en rentebaten	811.591	626.070	185.521
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-83.038	-82.877	-161
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (bv riolering)	0	0	0
De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangehouden (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0		0
Aan taakvelden toe te rekenen rente	728.553	543.193	185.360
Rente over eigen vermogen	0	0	0
Rente over voorzieningen	0	0	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	728.553	543.193	185.360
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-802.020	-614.019	-188.001
Rente resultaat op het taakveld treasury	-73.467	-70.826	-2.641

Verklaring

Door de achterblijvende investeringen (€ 11 mln.) ontstaat onder uitputting op de rente (2% is € 220.000). Daarnaast is ca. € 10.000 ontvangen op kasgeld rente. Door overige posten ca. € 26.000

b. Uitzetting

- Berekend percentage renteomslag voor de begroting 2018 is 1,37% (2017 0,813%).
- De rente voor de grondexploitatie bedraagt 1,95%.
- Voor de berekening van rentelasten van het financieringstekort 2018 is uitgegaan van 2,0%.
- In 2018 is geen bespaarde rente over eigen financieringsmiddelen berekend (2017 2,5%).
- Over de voorziening pensioenverplichting wethouders wordt 1,648% berekend.

In de staat van activa is een aantal uitgegeven geldleningen geactiveerd. Het betreft geldleningen aan:

- Stimuleringsfonds Volkshuisvesting.
- Slotuitkering liquidatie HNG.
- Deelnemingen (o.a. BNG, Intergas, Waterleidingmij).
- Diversen.

In totalen betreft het voor het jaar 2018 (x € 1.000)	
Saldo begin van het jaar	2.616
Vermeerderingen	747
Afwaarderingen	654
Aflossingen/verminderingen	73
Saldo 31-12	2.636

De vermeerdering van € 747.000 betreft bijschrijving voor het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting.

De afwaardering van € 654.000 betreft de liquidatie van Intergas.

De aflossingen/verminderingen betreft € 74.000 voor de couponlening van de BNG/HNG.

c. Relatiebeheer

De gemeente heeft met de NV BNG Bank te Den Haag de meeste contacten omdat bij deze bank de meeste en grootse mutaties plaatsvinden. Met deze bank wordt periodiek overleg gevoerd. Bij de Rabobank wordt eveneens een rekening-courantverhouding aangehouden. Met deze bank wordt op incidentele basis contact onderhouden.

4. Kasbeheer

a. Geldstromenbeheer

Het geldstromenbeheer wordt zo efficiënt mogelijk beheerd door zo min mogelijk rekening-courantverhoudingen bij de banken aan te houden.

b. Saldo en liquiditeitsbeheer

Periodiek wordt de liquiditeitspositie geprognoseerd om een goede inschatting te maken voor het beheren van de overtollige middelen. Deze wordt periodiek op hoofdlijnen bijgesteld en de saldi worden, indien nodig, afgeroomd en bij de huisbankier (BNG Bank) gestort.

Schatkistbankieren

In het kader van schatkistbankieren moeten overtollige middelen bij het Rijk worden belegd. Hiervoor is een aparte bankrekening geopend (bij de huisbankier) die bij het ministerie is geregistreerd. Het meerdere boven het drempelbedrag wordt overgeboekt naar de "schatkist". Vanaf het begrotingsjaar 2014 geldt een rapportageverplichting als onderdeel bij de toelichting op de balans van de jaarrekening.

Toelichting Schatkistbankieren

Het drempelbedrag voor het schatkistbankieren bedraagt 0,75% van € 48.901.000 (totaal begrotingsbedrag 2018). Dit is € 367.000.

Toets limiet schatkistbankieren	Kwartaal			
	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
Rabobank rekeningen	18	29	3	4
Toegestane limiet schatkistbankieren	367	367	367	367
Ruimte (+) Overschrijding (-)	349	338	364	363

5. Administratieve organisatie

De administratieve organisatie wordt uitgevoerd conform de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het vastgestelde treasurystatuut.

6. Informatievoorziening

De beleidsmatige informatieverstrekking vindt zijn basis in het treasurystatuut.

Met de treasuryparagraaf bij de begroting en jaarrekening wordt periodiek verslag gedaan, terwijl met de tussenrapportage relevante zaken worden gemeld. Ook wordt periodiek informatie verstrekt aan het CBS en de Provincie.

Met de invoering van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de informatie voor het CBS (lv3= Informatie voor derden) nog belangrijker geworden.

Wet Hof/EMU saldo

De Wet Hof moet er voor zorgen dat het Nederlandse begrotingstekort (EMU-saldo) beperkt wordt tot 3%. Het EMU-saldo is een macro-economisch begrip en kan worden omschreven als het verschil tussen de inkomsten en uitgaven van de collectieve sector (Rijk, andere overheden en sociale fondsen). Naast alle 'gewone' inkomsten en uitgaven zitten hierbij ook inkomsten en uitgaven met

een kapitaalkarakter, zoals aan- en verkopen grond, investeringen en investeringsbijdragen.

De door de gemeenten aangeleverde informatie vormt de basis voor het berekenen van het EMU-saldo.

Op 18 januari 2013 is een akkoord afgesloten waarbij onderscheid is gemaakt tussen een genormeerd saldo pad en een saldo-ambitie. Als de ambitie niet wordt gerealiseerd leidt dit echter niet direct tot maatregelen, terwijl daarnaast is afgesproken dat geen sanctie voor de gemeenten volgt als ook geen sanctie uit Europa volgt. In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van mei 2018 is gesproken over de EMU-norm voor de decentrale overheden. Het Rijk en de decentrale overheden hebben elkaar gevonden in een macro EMU-norm van 0,4 procent per jaar (waarvan 0,27% voor de gemeenten) voor de jaren tot en met 2022.

Nieuwe kengetallen

Op basis van de nieuwe richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is het opnemen van een aantal (nieuwe) kengetallen verplicht gesteld.

Dit betreft voor de treasury:

- Netto schuldquote.
- Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.
- Solvabiliteitsratio.

Het solvabiliteitsratio is al meerdere jaren opgenomen in de (toelichting) van de balans.

Hoewel de berekening van deze ratio's is gekoppeld aan de informatie op de balans moeten deze, op basis van de richtlijnen (BBV) voor de vergelijkbaarheid, worden gepresenteerd in de paragraaf weerstands-vermogen. Korthedshalve verwijzen wij naar deze paragraaf.

Paragraaf E

- Bedrijfsvoering

In deze paragraaf worden de belangrijkste ontwikkelingen en de stand van zaken binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering beschreven.

Doorontwikkeling organisatie

In 2015 hebben we een missie, visie en kernwaarden voor de gemeentelijke organisatie opgesteld. Deze blijven ongewijzigd en zijn nog steeds van kracht voor de huidige situatie van onze organisatie.

Missie:

We zijn een betrouwbare, verbindende partner.

Visie:

Wij tonen persoonlijk leiderschap en hebben passie voor ons werk. Wij zijn een lerende organisatie en krijgen ruimte om onze talenten verder te ontwikkelen. Een resultaat-gerichte samenwerking is voor ons vanzelfsprekend. Wij beheersen onze processen en richten deze lean in.

Kernwaarden:

Betrokken, ondernemend en professioneel.

Eind 2018 heeft de directie en het managementteam de strategie voor 2019 - 2021 bepaald om onze visie te bereiken. Hierbij is de volgende ambitie geformuleerd:

We zijn een wendbare organisatie, zodat we optimaal kunnen schakelen op de veranderingen vanuit de samenleving en daardoor een verbindende partner kunnen zijn. Voor het zijn van een wendbare organisatie vraagt dit twee zaken van ons, waarop we onze strategie richten:

- Zelf organiserend vermogen
- Opgave gericht werken

Dit vanuit de gedachte dat de maatschappelijke opgaves de start vormen van ons werk. Samen met bestuur, inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers moeten we onze medewerkers inzetten op hun talenten. Van onze medewerkers vraagt dit persoonlijk leiderschap.

In 2019 – 2021 gaan we inzetten op ontwikkeling van zelforganiserende teams, met daarbij een verschillend tempo en startniveau per team. Daarnaast gaan we in 2019 starten met opgabegericht werken rondom 2 opgaves.

Daarnaast wordt in 2019 invulling gegeven aan het directieplan en de clusterplannen. Hierin wordt een duidelijk beeld geschetst wat de ambtelijke organisatie in het jaar 2019 gaat opleveren aan resultaten in relatie tot de beschikbare capaciteit. Deze slag draagt bij aan de verdere vormgeving van een resultaatgerichte organisatie.

Juridische kwaliteitszorg

2018 heeft in het teken gestaan van de invoering van de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), die op 25 mei 2018 in werking trad. Er is een projectgroep privacy ingesteld

die de voorbereiding op de AVG heeft begeleid. Met als resultaat het aanstellen van een functionaris Gegevensbescherming (24 uur per week in 2018, 18 uur in 2019 en verder), een privacy officer (8 uur per week) en de nodige beleidsdocumenten. Er is ingezet op i-bewustzijn en privacy bewustzijn, onder meer met workshops voor alle medewerkers en leden van het gemeentebestuur. Ook in 2018 is pre-mediation voortgezet in de klachten-, bezwaar- en beroepsprocedures. Dit heeft er in een aantal gevallen toe geleid dat er uiteindelijk geen langlopend juridisch traject noodzakelijk was.

Daarbij is er onverminderd aandacht voor de contractenbank, als hulpmiddel om het contractmanagement binnen de hele organisatie te vergroten.

In 2018 is de gemeente met één licentie aangesloten op een juridische databank. Actuele en samenhangende informatie over een onderwerp uit de wet, wetsgeschiedenis, literatuur en jurisprudentie wordt makkelijker en sneller gevonden. Juridische consequenties bij adviezen kunnen beter en completer in beeld worden gebracht.

Personeel en organisatie

Binnen P&O is in 2018 gewerkt aan de volgende onderwerpen:

- Moderniseren gesprekscyclus.
- Opleidingen.
- Introductie nieuwe medewerkers.
- Wet banenafpraak.
- Werving- en selectiebeleid.
- Arbobeleid.

Lean

In 2018 hebben we de 'P&C cyclus' en de 'toegang tot het sociaal domein' nader bekeken met behulp van de Lean-methode. Dit leverde meer inzicht in de eigen werkzaamheden en in die van collega's. Het continu verbeteren met de Lean-methode blijft een aandachtspunt gezien de vele andere prioriteiten.

Informatievoorziening en Automatisering (I&A)

Het Realisatieplan I&A geeft uitvoering aan de volgende speerpunten:

- Het blijvend ontwikkelen van de digitale dienstverlening voor onze burgers en bedrijven.
- Zaakgericht werken en inzicht in de voortgang van een aanvraag.
- Digitalisering van bestuurlijk besluitproces.
- De basis op orde en managementinformatie.

De volgende projecten zijn in 2018 uitgevoerd:

- Zaakgericht werken uitbreiden naar het Sociaal domein en de bestuurlijke besluitvorming (eerste fase).
- Concretiseren maatregelen voor Informatiebeveiliging en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (Privacy).
- Invoering van een nieuw Social intranet en Narrow casting.
- Uitbreiden managementinformatie met dashboards voor Financiën.
- Invoering van de Verplichtingenadministratie (eerste fase).
- Invoeren van Elektronisch factureren.

De bestedingen (investeringen en projectkosten) vinden plaats binnen de structurele middelen van het I&A Realisatieplan 2015-2018. Dit raadsbesluit is vastgesteld op 2 juli 2015.

Planning en control

De planning en control cyclus (P&C-cyclus) voorziet het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie van actuele en volledige financiële informatie. Dit maakt het mogelijk om het gemeentelijke beleid op een optimale manier te ontwikkelen en uit te voeren. De gemeente Geertruidenberg wil een financieel gezonde gemeente zijn met een transparante en betrouwbare bedrijfsvoering. Onze P&C producten zijn hiervan een goed voorbeeld. In de begroting formuleren we onze doelen zo helder mogelijk en geven we aan wat we gaan doen om deze doelen te bereiken.

In onze jaarstukken en tussenrapportage leggen we uit hoe we grip op onze uitgaven en inkomsten hebben én behouden. Halverwege het jaar maken we de balans op en sturen we bij waar dit nodig is. Onze inwoners mogen immers van ons verwachten dat wij de beschikbare middelen zo doelmatig en doeltreffend mogelijk inzetten.

Onze P&C-producten zijn goed leesbaar, transparant en toegankelijk voor iedereen. We blijven werken aan het voortdurend verbeteren van de informatiewaarde van onze P&C-producten.

In 2018 zijn de jaarrekening 2017, het raadsprogramma 2019-2022 en de Turap 1 tijdig door de gemeenteraad vastgesteld.

Alle begrotingswijzigingen, die het gevolg zijn van raadsbesluiten, zijn eveneens verwerkt in de primitieve begroting zodat de cijfers "begroting na wijziging" een juiste weergave geven van de begrotingsruimte.

Regionale samenwerking

Op diverse beleidsterreinen en binnen verschillende gremia vindt samenwerking plaats met (buur)gemeenten. Op het gebied van de decentralisaties werken we (beleidsvoorbereidend) samen met de Dongemond gemeenten. Op West-Brabants niveau werken we samen in RWB-verband, bijvoorbeeld op het gebied van mobiliteit, economische zaken, arbeidsmarktbeleid en ruimtelijke ontwikkelingen. Ook met de andere Amerstreekgemeenten (Oosterhout en Drimmelen) werken we samen. Op een aantal terreinen is die samenwerking niet beperkt tot West-Brabant, maar is ook contact met Midden-Brabant (bijvoorbeeld de Veiligheidsregio en de OMWB).

Paragraaf F

- Verbonden partijen

In deze paragraaf geven we de ontwikkelingen over de verbonden partijen van de gemeente Geertruidenberg weer.

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij, door het hebben van vertegenwoordiging binnen het bestuur of door het hebben van stemrecht. Een financieel belang betekent dat de gemeente niet verhaalbare middelen ter beschikking heeft gesteld en dat de gemeente aansprakelijk is als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Concreet betreft het voor de gemeente Geertruidenberg Gemeenschappelijke Regelingen en deelnemingen.

De gemeente Geertruidenberg neemt deel aan de volgende gemeenschappelijke regelingen:

1. Regio West-Brabant, gevestigd te Etten-Leur (RWB).
2. Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, gevestigd te Tilburg (VRMWB).
3. Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord, gevestigd te Den Bosch (RAV).
4. Openbare Gezondheidszorg West-Brabant, gevestigd te Breda (GGD).
5. Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, gevestigd te Tilburg (OMWB).
6. Nazorg gesloten stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen, gevestigd te Breda (Nazorg).
7. Sociale Werkvoorziening WAVA/GO!, gevestigd te Oosterhout (WAVA).

8. Uitvoering van de administratieve en inhoudelijke taken betreffende het voorkomen van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten, gevestigd te Breda (Leerplicht).

In deze paragraaf zijn verder de volgende deelnemingen verwerkt:

1. Deelneming in N.V. Intergas, gevestigd te Oosterhout.
2. Deelneming in N.V. Brabant Water, gevestigd te Den Bosch.
3. Deelneming kapitaal B.N.G., gevestigd te Den Haag.
4. Inkoopbureau West-Brabant, gevestigd te Etten-Leur.

Gemeenschappelijke regelingen

In een afzonderlijk raadsvoorstel geven wij u een overzicht van de uitgangspunten van de verbonden partijen en de door hen behaalde resultaten, inclusief een nadere onderbouwing van hun jaarrekening 2017. Tevens geven wij in dit afzonderlijke raadsvoorstel inzicht in de begroting 2019 van deze verbonden partijen. In het kader van de verantwoording van de verbonden partijen ten behoeve van onze eigen jaarrekening, volstaan wij hier met het weergeven van een financieel overzicht, conform de bepalingen van het Besluit begroting en Verantwoording (BBV).

Financieel overzicht middelen verbonden partijen								
**	RWB	VRMWB	RAV	GGD	OMWB	Nazorg	WAVA*	Leerplicht
begroting 2018	612.756	1.124.531	0	*** 692.617	356.802	23.000	313.972	73.774
jaarrekening 2018	615.318	1.004.647	0	692.617	377.764	23.000	279.276	73.774
saldo	-2.562	119.884	0	0	-20.962	0		0
eigen vermogen 1-1-2018	1.005.000	54.687.471	13.036.000	5.051.000	8.294.000	1.360.020	1.087.000	0
eigen vermogen 31-12-2018	1.115.000	46.015.140	14.074.000	3.976.000	4.268.000	1.219.339	1.224.000	0
vreemd vermogen 1-1-2018	7.226.000	9.927.960	20.028.000	11.083.000	4.295.000	25.277.158	8.550.000	0
vreemd vermogen 31-12-2018	4.692.000	11.493.223	20.313.000	11.131.000	3.915.000	25.655.437	8.693.000	0
resultaat boekjaar	530.000	1.724.361	1.047.411	-12.000	1.707.000	-140.681	698.000	11.190

* gemeentelijke bijdrage inclusief rijksbijdrage

** Jaarrekeningen verbonden partijen worden vanaf 15 april gepubliceerd

*** Begroting 2018 na wijziging

1. Deelneming Intergas Holding B.V.

Doel

We nemen deel in het aandelenkapitaal van Intergas om een zo hoog mogelijk voorzieningenniveau voor de individuele gebruiker te bewerkstelligen.

De overeenkomst met Enexis, met betrekking tot de verkoop van Intergas, omvatte de overname van het netwerkbedrijf in de vorm van een aandelenkoop van dochteronderneming Intergas Energie B.V., waaronder Gasnetwerk B.V. valt. Daarbij werd tevens bepaald dat Intergas Holding na verkoop van het netwerk nog (tijdelijk) blijft voortbestaan. Als gevolg van de verkoop bleef alleen Intergas Holding over. Voor de toekomst is er slechts een aantal niet-operationele zaken (vooral de financiële afwikkeling en beheersing van de nog uitstaande risico's) waarover met de aandeelhouders wordt overlegd.

Ontwikkelingen 2018

Financieel belang <i>bedragen in euro's</i>			
Programma	Begroting 2018	Jaarrekening 2018	Verschil
Intergas Holding B.V.			
Waarde deelneming (balans)	654.000	0	-654.000
Dividend (exploitatie))			

Op 18-10-2018 heeft de definitieve slotuitkering van Intergas plaatsgevonden voor bedrag van € 638.567.

2. Deelneming in Brabant Water N.V.

Doel

We nemen deel in het aandelenkapitaal van Brabant Water N.V. om een zo hoog mogelijk voorzieningenniveau voor de individuele gebruiker te bewerkstelligen.

Ontwikkelingen 2018

Financieel belang <i>bedragen in euro's</i>			
Programma	Begroting 2018	Jaarrekening 2018	Verschil
Brabant Water N.V.			
Waarde deelneming (balans)	93.025	Nnb	
Dividend (exploitatie))			

3. Deelneming kapitaal BNG Bank.

Doel

De BNG Bank, onze huisbankier, is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De BNG Bank is een betrouwbare en eigentijdse bank en expert in het financieren van publieke voorzieningen. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank belangrijk voor de publieke taak.

Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, evenals het beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening zeer beperkt is. De bank heeft daarmee een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen. Dit leidt uiteindelijk tot lagere kosten voor de burger voor tal van voorzieningen.

Ontwikkelingen 2018

Financieel belang <i>bedragen in euro's</i>			
Programma	Begroting 2018	Jaarrekening 2018	Verschil
BNG Bank			
Waarde deelneming (balans)	303.000	Nnb	
Dividend (exploitatie))	338.000		

4. Deelname in Stichting Inkoopbureau West-Brabant (SIW)

Doel

Het Inkoopbureau West-Brabant heeft als doel het bieden (tegen lage kosten) van de beste toegevoegde waarde in inkoopoplossingen voor deelnemende gemeenten, door het ontwikkelen en implementeren van 'Best in Class' inkoopbeleid, processen, methodieken, systemen en training.

De SIW draagt bij aan een continue verbetering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid, van de implementatie van dit beleid in de praktijk binnen de aan de SIW deelnemende gemeenten en aan borging van inkoop binnen het werkproces. De dienstverlening vanuit de Stichting Inkoopbureau West-Brabant is gericht op de professionalisering van het inkoop en aanbestedingsbeleid van elke deelnemende gemeente. De kernactiviteiten zijn:

- het begeleiden en uitvoeren van zowel individuele als gezamenlijke inkoop- en aanbestedingstrajecten;
- het opstellen van inkoopplannen;
- het uitvoeren van inkoopscans en –evaluaties;
- het mede helpen opstellen van het inkoop- en aanbestedingsbeleid;
- het fungeren als vraagbaak/helpdesk op het gebied van inkoop en aanbesteding binnen een gemeente.

Ontwikkelingen 2018

De gemeente Geertruidenberg neemt jaarlijks 176 dagdelen ondersteuning af van het Inkoopbureau. Deze ondersteuning wordt in 2018 ingezet voor aanbestedingstrajecten. Het betreft hier tevens een aantal regionaal opgezette aanbestedingstrajecten. Zoveel mogelijk wordt getracht lokale aanbieders te betrekken bij deze aanbestedingstrajecten. De inhuur van het Inkoopbureau bij grotere projecten wordt gedekt uit de middelen die voor deze projecten beschikbaar zijn.

Financieel belang		bedragen in euro's	
Programma	Begroting 2018	Jaarrekening 2018	Verschil
Inkoopbureau West Brabant			
Waarde deelneming (balans)			
Dividend (exploitatie))	51.920	Nnb	

Paragraaf G

- Grondbeleid

In deze paragraaf lichten wij het grondbeleid van de Gemeente Geertruidenberg toe. We belichten in elk geval de volgende punten:

- onze visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- een aanduiding van de wijze waarop de provincie en de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- de beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Algemeen

In de Nota grondbeleid omschrijven we doelstellingen en wijze waarop we deze doelstellingen realiseren. Onder grondbeleid verstaan we de ruimtelijke visie en de hieruit voortvloeiende positie die de gemeente in wil nemen (actief, passief) voor de realisatie van de plannen voor woningbouw, bedrijventerreinen en overige doeleinden.

Wet Ruimtelijke Ordening (Wro) / Grondexploitatiewet

De gemeente is bij ruimtelijke besluiten, die voorzien in nieuwbouw of belangrijke en omvangrijke verbouwplannen met functiewijziging, verplicht om over te gaan tot kostenverhaal. Dit is vastgelegd in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening. Als de kosten niet op een andere wijze verzekerd zijn (kostenverhaal via overeenkomst of doorberekening in de gronduitgifte) heeft dit tot gevolg dat de gemeente verplicht is een exploitatieplan op te stellen. Dit

exploitatieplan biedt de grondslag voor publiekelijk kostenverhaal en moet gelijktijdig met het bestemmingsplan worden vastgesteld. Er zijn echter een aantal wettelijke uitzonderingen op de verplichting tot het opstellen van een exploitatieplan, zoals het totaal te verhalen bedrag minder dan € 10.000 bedraagt, of er geen verhaalbare kosten zijn, zoals bedoeld in artikel 6.2.4 onderdelen b tot en met f.

De invoering van de Omgevingswet in 2021 zal ook ingrijpende gevolgen hebben voor de grondexploitatiewet. De opgenomen verplichting voor het opstellen van een exploitatieplan vervalt dan.

Uitgangspunten

Na een periode van recessie op de woningmarkt worden steeds meer bouwplannen in ontwikkeling gebracht. Meerdere woningbouwlocaties binnen de gemeentelijke grenzen (Wim Boonsstraat, Brahmsstraat en Peuzelaar) komen de komende jaren tot ontwikkeling.

Bij het ontwikkelen van locaties hanteren wij de volgende uitgangspunten:

- De gemeente beperkt haar risico's zoveel mogelijk.
- In geval van passief grondbeleid is de gemeente bepalend op de volgende punten:
 - o toetsing aan de door gemeente vastgestelde woonvisie;
 - o aantal uit te geven bouwkvavels;
 - o stedenbouwkundige randvoorwaarden en beeldkwaliteit;
 - o infrastructuur;
 - o prijspeil;
 - o bovenwikkse voorzieningen;
 - o duurzaam bouwen, waarbij de nadruk op energieneutraal ligt.

Wij zijn voor de uitvoering van de gemeentelijke plannen voorstander van actief grondbeleid. Aan de ene kant kan de gemeente hiermee optimaal haar doelstellingen bereiken, zonder gehinderd te worden door belangen van derden. Aan de andere kant kunnen we de doorrekening van het kostenverhaal in de grondexploitatie volledig benutten. De insteek voor een actief grondbeleid blijft ook voor de komende jaren van toepassing. Recente voorbeelden hiervan zijn de planontwikkeling aan de W. Boonsstraat in Raamsdonk en Brahmsstraat te Raamsdonksveer en de op programma staande ontwikkelingen aan de Peuzelaar te Geertruidenberg.

Overige ontwikkelingen

Mogelijke nieuwe ontwikkelingen in 2019 zijn het Schonckplein, Project Donge-oever (Ashland Südchemie terrein en Oude Haven), Parkzicht en de Wilsdonck locatie.

Stand van zaken

Woningbouw

Jaarlijks beoordelen wij de locaties uit het einddocument Bouwen Binnen Strakke Contouren op verwachtingswaarde en haalbaarheid. In 2019 worden onderstaande woningbouwplannen uitgevoerd: In het overzicht staat binnen welke termijn wij verwachten dat deze plannen uitgevoerd worden

Kern	Project	Aantal woningen	Looptijd tot
Geertruidenberg	Vesting (Koninginnebastion)	65	ca. 2020
	Vesting (Koninginnebastion) aanleunwoningen	62	ca. 2019
	Stadsweg 49	10	ca. 2020
	Markt 40-42	7	ca. 2019
	Riethorst	29	ca. 2020
	Peuzelaar	14-20	ca. 2020
Raamsdonksveer	Heereland	68	ca. 2021
	Brahmsstraat	6	ca. 2019
	Oude haven	Onbekend	ca. 2021
Raamsdonk	Burgm. Moonshof	3	ca. 2019
	Wim Boonsstraat	44	ca. 2020
	Leogebouw	20	ca. 2019

Bedrijventerreinen

Kern	Project	Positie
Geertruidenberg	Rivierkade	Niet beschikbaar*

*Bestemmingsplanmatig is de bedrijfsbestemming (Ashland Südchemie) wel aanwezig. Uitgangspunt is het terrein naar een andere bestemming te transformeren.

Het terrein aan de Rivierkade (Ashland Südchemie) verantwoorden we als strategische grondvoorraad op de balans. Bestemmingsplanmatig is het terrein bestemd voor industriële doeleinden en is in principe uitgeefbaar. Het gebied is betrokken bij de ontwikkeling van het projectplan Donge-oever (locatieconcept) en krijgt naar alle waarschijnlijkheid een nieuwe bestemming.

Gezien de mogelijke herbestemming van de aan de Rivierkade gelegen industriegronden blijft de gemeente, passend binnen een

regionaal afsprakenkader, op zoek naar nieuwe uitbreidingsmogelijkheden van bestaande locaties om voldoende vestigingsmogelijkheden voor de toekomst te creëren voor het bedrijfsleven. Met name op het industrieterrein Dombosch kan door herschikking van eigendommen nog ruimte voor het vestigen van nieuwe bedrijven gecreëerd worden. Dit zal in samenwerking met de op het industrieterrein aanwezige bedrijven plaatsvinden.

De eventuele aanleg van een nieuw bedrijventerrein dient in nauwe samenwerking met de provincie en het Regionaal Ruimtelijke Overleg (RRO) plaats te vinden. Het beoogde ruimtebeslag dient zich te verhouden tot de gemaakte afspraken in het RRO en tot de beschikbare harde plancapaciteit voor bedrijventerreinen. In dit kader is het goed te weten dat het terrein aan de Heulweg door de provincie is aangemerkt als bestaand stedelijk gebied en een harde plancapaciteit heeft van 5 hectare.

Prioriteiten 2018

In 2018 hadden de volgende zaken de aandacht

- Bouwrijp/ woonrijp maken Wim Boonstraat.
- Realisatie van het Koninginnebastion.
- Realisatie woningbouw Praxislocatie en bouw /verplaatsing supermarkt locatie Boterpolderlaan.
- Start bouw Riethorst locatie.
- Uitgifte kavels Brahmsstraat.
- Herontwikkeling Peuzelaar.
- Woonrijp maken Burgmeester Moonshof.

Financiële positie en verwachte resultaten

Voor het grondbeleid hebben we op dit moment twee reserves en een voorziening beschikbaar; de algemene reserve grondexploitatie, de reserve uitvoeringskosten pilot BBSC en de voorziening nadelig saldo Dongeburgh. In de paragraaf weerstandsvermogen zoomen we in op de mogelijke nadelige gevolgen van bij de grondexploitaties betrokken woningbouwprojecten.

Algemene reserve grondexploitatie

De algemene reserve grondexploitatie is bestemd om risico's binnen de grondexploitatie op te vangen. Het vastgestelde weerstandsvermogen dat in deze reserve aanwezig dient te zijn bedraagt € 500.000. Resultaten van de (toekomstig af te sluiten) grondexploitaties voegen we toe of onttrekken wij aan de algemene reserve.

Reserve uitvoeringskosten pilot "Bouwen Binnen Strakke Contouren" (BBSC)

De reserve heeft een egaliserend karakter. Het saldo van deze reserve is momenteel nog negatief. Het berekende eindresultaat van deze reserve (na uitvoering van alle opgenomen projecten) bedraagt € 265.000.

Voorziening nadelig saldo Dongeburgh

Deze voorziening van € 1.733.000 dient ter afdekking van het negatieve resultaat van het project Dongeburgh. De ontwikkeling van Dongeburgh betreft een inbreidingslocatie waarbij circa 1.000 woningen gerealiseerd worden. Zoals eerder aangegeven liep de gemeente bij deze ontwikkeling de nodige risico's. Met het sluiten van nieuwe overeenkomsten voor de afbouw van het gebied, leek de voorziening nog voldoende groot bij afsluiting van de grondexploitatie. Hierbij werd rekening gehouden dat de exploitatie in 2018 kon worden afgesloten. Dit gaat gezien de opgelopen vertraging in de vaststelling van het bestemmingsplan voor projectdeel III niet lukken.

Het gevolg hiervan is dat de exploitatie nog een jaar doorloopt en in 2019 nog rente toegerekend moet worden aan de dan aanwezige boekwaarde, waardoor de voorziening met een bedrag van € 42.796 moet worden opgehoogd. In de risicoparagraaf is hiervan melding gemaakt en worden de diverse scenario's toegelicht.

Grondexploitaties

Projecten

In 2018 is gestart met het bouwrijp maken van de grondexploitatie aan de Wim Boonsstraat. Ook de bouwactiviteiten voor het Koninginnebastion zijn gestart. Het plangebied de Riethorst is bouwrijpgemaakt en wordt in 2019 ontwikkeld. De ontwikkeling van de supermarktllocatie in deelgebied Heereland is opgesplitst in drie deelprojecten te weten Praxis, supermarkt en overig woongebied. De bouw van de nieuwe supermarkt is gestart en naar verwachting worden in 2019 de bouwactiviteiten in op de voormalige Praxislocatie gestart.

Vennootschapsbelasting – strategische voorraden

Met ingang van 2016 moet de gemeente vennootschapsbelasting betalen voor die werkzaamheden waarvan gesteld kan worden dat ze als ondernemer worden uitgevoerd. Dit heeft vooral invloed op de in exploitatie zijnde complexen Wim Boonstraat en Dongeburgh en in latere jaren (2018) in exploitatie te nemen gebieden Brahmsstraat en Peuzelaar. De per 1 januari 2016 nog niet in exploitatie genomen grondexploitaties zijn destijds overgeheveld naar de balanspost strategische voorraad. Pas op het moment dat wij deze gronden daadwerkelijk exploiteren (door de raad vastgestelde planontwikkeling), worden zij weer in de grondexploitatie betrokken. Zoals bij de actualisatie van de grondexploitaties gemeld, hebben wij geopteerd voor de Vpb plicht omdat de eerste jaren 2106/2018 nog verliezen worden verwacht die verrekend mogen worden met toekomstige winsten. In de aangifte voor 2016 is een verlies van € 198.867 voor de grondexploitaties aangegeven.

Winst- en verliesneming

Een eventueel batig saldo van de grondexploitatie voegen wij bij afsluiting aan de reserve grondexploitatie toe. Bij voorzienbare tekorten wordt ten laste van deze reserve een voorziening getroffen. In principe wordt de gehele winst van een grondexploitatie genomen bij afsluiting van de grondexploitatie, tenzij het mogelijk

is om op verantwoorde wijze al vooruitlopend op de afsluiting een deel van de winst te nemen. Er moet dan wel sprake zijn van gerealiseerde winsten in de grondexploitatie én dat die uit oogpunt van verantwoorde bedrijfsvoering (rekening houdend met nog te realiseren kosten en opbrengsten) ook kunnen worden genomen. Er dient sprake te zijn van feitelijk gerealiseerde winst, zonder dat toekomstige ontwikkelingen (voor zover in te schatten) deze winst nog teniet kunnen doen. Dit om te voorkomen dat de gemeente middelen besteedt, die achteraf niet besteed hadden kunnen worden, waardoor in de toekomst financiële problemen kunnen ontstaan. Ook hier gaat het feitelijk om risicobeheersing. Bij grote projecten, die diverse jaren duren, is het op zich denkbaar tussentijds winst te nemen. Het is dan echter wenselijk dat het project is onderverdeeld in duidelijk herkenbare delen. Tussentijdse winstneming is mogelijk als een deelproject is afgesloten, de winst op het deelproject is gerealiseerd en er geen verlies wordt verwacht op andere deelprojecten, tenzij daarvoor voldoende voorzieningen zijn getroffen.

Uitgangspunt is winst nemen volgens de percentage of completi-on methode.

Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds, naar rato van de voortgang van de grondexploitatie, winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen, die aan het project zijn verbonden, naar de gemeente zullen toevloeien. Als aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
- De grond (of een deel van de percelen) moet zijn verkocht.
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Volgens het realisatiebeginsel dient in die gevallen (cf BBV) de winst ook te worden genomen.

Als de gerealiseerde opbrengsten de gerealiseerde en geraamde kosten overtreffen kan er tussentijds winst genomen worden. De tussentijdse winst is het verschil tussen de gerealiseerde opbrengsten en de gerealiseerde en geraamde kosten. Deze situatie kan zich voordoen bij locaties met een relatief grote winstgevendheid.

Wim Boonsstraat

Voor de uitvoering van de pilot Raamsdonk is gezocht naar een alternatieve locatie voor de woningbouwplannen achter de Cornelis Oomestraat. Bijna als vanzelfsprekend leidde dit tot het gebied achter/naast de Bavo kerk. Na overleg met de provincie, om het gebied voor de woningbouw te mogen gebruiken, kocht de gemeente het circa 5 hectare grote terrein. Een startnotitie diende als onderligger voor de opgestelde stedenbouwkundige visie. De gemeenteraad stelde de stedenbouwkundige visie en de exploitatieopzet in 2013 vast. Na vaststelling van het bestemmingsplan is in 2018 gestart met het bouwrijp maken van het gebied. Inmiddels wordt volop gebouwd en zullen naar verwachting medio 2019 de eerste woningen worden opgeleverd. De herstructurering van het Legebouw vormt een aparte ontwikkeling, waarvan de verbouwing van de voormalige school tot 6 huurwoningen is afgerond. Ook de bouw van de 14 appartementen is in volle gang.

Risico's Wim Boonsstraat

Bij de exploitatieopzet (actualisatie januari 2018) was een bijlage gevoegd met een beschrijving van de risico's en gevoeligheden voor deze ontwikkeling. Bij het opstellen van de exploitatieopzet is uitgegaan van de volgende parameters: rente 1,95%, kosten 2% en opbrengstenstijging 1%. De renteparameter werd bepaald aan de hand van het vastgestelde beleid, in overeenstemming met de richtlijnen van het BBV voor rentetoe rekening aan grondexploitaties. De parameter voor opbrengstenstijging is 1%. We koppelen deze meestal aan de kostenparameter (inflatie). In dit geval is uitgegaan van een opbrengstenstijging lager (1 %) dan de kostenstijging. Deze keuze maken wij omdat wij een terughoudend beleid voeren voor de grondprijsontwikkeling (voorzichtigheidsprincipe).

Dit neemt niet weg dat wij voor de genoemde parameters de ontwikkelingen in de markt nauwlettend volgen en maatregelen treffen als dit tot verlaging van het berekende exploitatieresultaat zou leiden, zoals bijvoorbeeld:

1. Het optimaliseren van het ruimtegebruik.

Bij het opstellen van de exploitatieopzet gaan we uit van een uitgeefbaar gebied van ongeveer 44%, waarbij in vergelijkbare situaties 60% de standaard is. Uitbreiding van het uitgeefbaar gebied leidt tot lagere kosten en hogere opbrengsten. Uitbreiding van het uitgeefbaar gebied met 2% (700 m²) leidt tot verbetering van het resultaat met een bedrag van ruim €190.000.

2. Aanpassing van het bouwprogramma.

Afgelopen jaar hebben we gezien dat de verkoop van de vrije kavels, ondanks de belangstelling, niet gebracht heeft wat was voorgestaan. De financiering (bouwkosten + kavelprijs) bleek vaak een obstakel te vormen voor de kandidaatkopers om tot aankoop over te gaan. Reden om het plan bij te stellen en tot kleinere kavels te komen. Met de vaststelling van deze bestemmingsplanaanpassing is nu de mogelijkheid ontstaan om de percelen in kleinere kavels op te delen en nieuwe percelen toe te voegen, enerzijds om de percelen aantrekkelijker te maken voor de kandidaatkopers, anderzijds ter vergroting van het aantal uit te geven m² zodat het berekende resultaat niet onder druk komt.

Voor de berekening van de exploitatieopzet gaan wij uit van het bouw- en woonrijp bestek. Op basis hiervan berekenden wij de oppervlakten van de voorgestane invulling (groen, water, wegen etc.). Deze oppervlaktes koppelen we aan kengetallen voor de ontwikkeling van de voorgestane functies. Deze kengetallen bevatten een redelijke marge ten opzichte van de verwachte kosten. De opgenomen kengetallen zijn bij de laatste actualisatie aangepast op basis van de plaatsgevonden aanbesteding van het bouw- en woonrijp maken. Tot slot is 22% van de geraamde kosten voor bouwrijp maken, inclusief infrastructuur, als de zogenaamde Plan Ontwikkeling Kosten (Pok) opgenomen.

De aangifte voor de Vennootschapsbelasting voor 2016 leidt tot een negatief bedrag van € 62.172. Dit bedrag mag met toekomstige winsten worden verrekend.

Dongeburgh (zie paragraaf H)

Zoals hierboven aangegeven wordt bij de realisatie van het plan Dongeburgh rekening gehouden met een nadelig resultaat. Dit tekort dekken we af via de voorziening nadelig saldo Dongeburgh. Deze voorziening bedraagt eind 2018 €1.733.000 en dient opgehoogd te worden, doordat de exploitatie niet in 2018 kan worden afgesloten. De richtlijnen schrijven immers voor dat het afsluiten van een exploitatie alleen mogelijk is als alle uitgaven en inkomsten onvoorwaardelijk zijn. Daar het bestemmingsplan Heereland voor projectdeel III pas in 2019 onherroepelijk wordt, zijn nog niet alle inkomsten verzekerd. Hierdoor dient de exploitatie nog een jaar door te lopen en dient over de boekwaarde per 31 december 2018 rente berekend te worden. De voorziening dient met dit bedrag verhoogd te worden. De verhoging van de voorziening wordt onttrokken aan de reserve grondexploitatie.

Brahmsstraat

In 2010 is het bestemmingsplan Ontwikkellocaties Raamsdonksveer Zuid vastgesteld. Eén van de ontwikkellocaties die in dit bestemmingsplan is opgenomen is de locatie Brahmsstraat (Brahmsstraat, Mozartlaan, Bartoklaan, Haydnstraat) in Raamsdonksveer. Het bestemmingsplan maakte de bouw van zeven vrijstaande woningen mogelijk. In verband met het besluit van de gemeenteraad, om in de directe nabijheid van elke basisschool een mogelijkheid tot bewegingsonderwijs te hebben, is de beoogde verkaveling aangepast. De nieuwe verkaveling voorziet nu in de uitgifte van een zestal vrije kavels. Gezien de grote belangstelling voor dit plangebied zijn de kavels middels inschrijving en loting toegewezen. Alle kavels moeten minimaal voldoen aan de eis van energieneutraal (EPC=0). Dit heeft ertoe geleid dat de meeste kopers bereid zijn een energieopwekkende woning te bouwen. Voor dit plan loopt nog een

bestemmingsplan aanpassing, waarin een aantal praktische zaken worden aangepast. Naar verwachting zal aan het einde van het eerste kwartaal 2019 de definitieve uitgifte van de kavels plaats kunnen vinden. Gezien de geringe aanpassingen, die aan de bestaande infrastructuur, plaatsvinden wordt een positief resultaat van ca. € 412.000 verwacht. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de verschuldigde Vbp.

Peuzelaar

Aan het Schuttersveld in Geertruidenberg ligt het terrein van de voormalige basisschool de Peuzelaar. In mei 2017 heeft de gemeenteraad de startnotitie voor de herontwikkeling van deze locatie vastgesteld. De beoogde ontwikkeling bestaat uit 12 tot 24 woningen. Bij voorkeur wordt het terrein in de vorm van collectief opdrachtgeverschap (CPO) ontwikkeld. Om woningbouw op deze locatie mogelijk te maken is een herziening van het bestemmingsplan noodzakelijk. De procedure voor het aanpassen van het bestemmingsplan is lopende en naar verwachting in het eerste kwartaal 2019 afgerond, waarna met de bouwrijpmaak werkzaamheden voor dit plan gestart kan worden. Naar verwachting zal ook deze exploitatie met een positief resultaat van € 36.000 worden afgerond.

In zijn algemeenheid kan nog worden opgemerkt dat bij de nieuw op te stellen grondexploitaties de inbrengwaarde van (eigen) grond een andere rol gaat spelen. Daar voorheen de boekwaarde van de grond als inbrengwaarde werd opgenomen, wordt bij de nieuw vast te stellen grondexploitaties een economische waarde aan de grond toegekend, die als inbrengwaarde wordt opgenomen. Deze inbrengwaarde komt onder aftrek van de boekwaarde van eventueel aanwezige boekwaarde als incidentele baat ten gunste van de lopende begroting (jaar van inbreng in de grondexploitatie).

Grondexploitaties niet in exploitatie

De volgende complexen nemen we nog niet in exploitatie (nog geen planontwikkeling voor vastgesteld). Deze complexen zijn overgeheveld naar de balanspost strategische grondvoorraad. Dit is een direct uitvloeisel van de aanpassingen in het BBV naar aanleiding van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht.

- *Heulweg*: de gronden aan de Heulweg kocht de gemeente uit strategische overwegingen aan.
- De provincie Noord-Brabant merkte de gronden aan de Heulweg aan als bestaand stedelijk gebied, waardoor transformatie van het gebied onder voorwaarde naar industriële doeleinden tot de mogelijkheden behoort.
- *Rivierkade Ashland*: Betreffend gebied is betrokken bij het recent opgestelde locatieconcept dat een onderdeel vormt van de Donge-oever ontwikkeling.

Burgemeester Moonshof

De ontwikkeling aan het burgemeester Moonshof is een van de pilot ontwikkelingen. De bouw is in 2009 opgestart en als gevolg van de economische crisis slechts gedeeltelijk uitgevoerd. Van de voorgenomen ontwikkeling van 41 woningen werden er 22 gebouwd. Met de opleving van de economie is dit plan ook nieuw leven ingeblazen. In 2017 is het plan aangepast en eind 2018 zijn de laatste woningen opgeleverd. Op basis van de contractuele afspraken dient de gemeente nu het plangebied verder woonrijp te maken. Op dit moment vindt een doorrekening van de prijsverhogingen en aanpassingen plaats. Naar verwachting kan maart/april 2019 gestart worden met de aanleg. Wij voorzien echter wel dat het beschikbare budget voor het woonrijp maken niet meer voldoende zal zijn. Afhankelijk van het benodigde bedrag zal, middels tussenrapportage of afzonderlijk raadsvoorstel, de extra kosten worden toegelicht. De verhoging van de kosten wordt afgedekt middels aanwending van de reserve uitvoeringskosten pilot BBSC.

Paragraaf H - Dongeburgh

In deze niet verplichte extra paragraaf lichten we de stand van zaken van het project Dongeburgh toe.

Algemeen

2018 stond vooral in het teken van het afronden van de gemaakte afspraken over de afwikkeling van de gesloten overeenkomsten (Uitvoeringsovereenkomst Heereland en Beëindigingsovereenkomst Koninginnebastion).

De geplande ontwikkelingen aan de Jeroen Boschstraat en het Dorpshuis de Haven zijn betrokken bij de op te stellen visie voor een groter gebied dat zich uitstrekt van de gemeentelijke jachthaven tot aan het Heereplein en onderdeel uitmaakt van het plangebied Donge-oevers.

Financiële kaders projectontwikkeling

Bij de start van het project in 2002 toetste Deloitte Accountancy de grondexploitatie via een 0-meting. Vervolgens werd de financiële voortgang per kwartaal gerapporteerd. Vanwege de voortschrijdende ontwikkelingen en het einde van de planperiode rapporteren wij nu nog 1 keer per jaar. Wij concludeerden vorig jaar dat de huidige voorziening voldoende groot was en dat deze niet hoefde te worden bijgesteld. Hierbij werd er van uitgegaan dat betreffende exploitatie in 2018 kon worden afgesloten. Gezien de vertraging in het vast te stellen ontwikkelingsplan (welstand, aantal woningen en typologie) zal het bestemmingsplan begin 2019 ter vaststelling worden aangeboden. Hierdoor kan de exploitatie pas in 2019 worden afgesloten. Het vorenstaande heeft tot gevolg dat over de boekwaarde, die in 2019 nog aanwezig is, rente berekend moet worden. Hierdoor dient de voorziening te worden verhoogd.

Voortgang

In plangebied "De Vesting" (Koninginnebastion) is gestart met het bouwen van het deel dat door het Hoge Veer ontwikkeld wordt. Het tweede gedeelte, dat bestemd is voor woningbouw, is in verkoop gezet en zal in de loop van 2019 met de bouwwerkzaamheden starten, waardoor het plangebied in 2020 woonrijp zal worden opgeleverd.

In deelgebied Heereland zijn de geplande woningen op de voormalige Praxislocatie verkocht en zal binnenkort gestart worden met de bouw. De bouw van de nieuwe supermarkt is in volle gang en wordt in de loop van 2019 opgeleverd en geopend. Het bestemmingsplan voor het overgebleven gebied is opgesteld en wordt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2019 vastgesteld, waardoor ook deze ontwikkeling in 2019 in de verkoop kan worden gezet.

Vorig jaar is al aangegeven dat het plangebied Rivierzicht Zuid is afgerond. Het openbaar gebied is overgedragen, ruiling met de stichting Spoorburg heeft plaatsgevonden en de hekwerken zijn geplaatst. In 2018 zijn, met de aanleg van de wandelverbinding aan naar Rivierzicht Noord, de laatste werkzaamheden verricht.

Paragraaf I

- Rechtmatigheid

In deze onverplichte, extra paragraaf wordt het aspect rechtmatigheid met betrekking tot de gemeentelijke jaarstukken nader toegelicht.

Analyse voor begrotingsrechtmatigheid

In het kader van de rechtmatigheidscontrole kunnen negen rechtmatigheidscriteria worden onderkend: het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium, het misbruik en oneigenlijk gebruikscriterium, het calculatiecriterium, het valueringscriterium, het adresseringscriterium, het volledigheidscriterium, het aanvaardbaarheids-criterium en het leveringscriterium.

In het kader van het getrouwheidsonderzoek wordt al aandacht besteed aan de meeste van deze criteria. Voor de oordeelsvorming over de rechtmatigheid van het financieel beheer zal extra aandacht besteed moeten worden aan de volgende rechtmatigheidscriteria:

1. Het begrotingscriterium.
2. Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium).
3. Het voorwaardencriterium.

Ad 1 Begrotingscriterium

Op 6 juli 2017 heeft de gemeenteraad de “Financiële verordening gemeente Geertruidenberg 2017” (ex. artikel 212 gemeentewet) vastgesteld. In de verordening zijn kader stellende regels opgenomen met betrekking tot de begroting en verantwoording.

Uitgangspunt bij het begrotingscriterium is dat afwijkingen in de jaarrekening ten opzichte van de begroting (na wijziging) goed herkenbaar dienen te worden opgenomen en toegelicht.

Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) schrijft voor dat de jaarrekening een analyse bevat van de verschillen tussen begroting na wijziging en de programmarekening. Als blijkt dat de gerealiseerde lasten, zoals weergegeven in de jaarrekening, hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijziging is, voor zover het de begrotingsoverschrijdingen betreft, mogelijk sprake van onrechtmatige uitgaven. De overschrijding kan namelijk in strijd zijn met het budgetrecht van de gemeenteraad zoals geregeld in de Gemeentewet. Voor de afsluitende oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere baten. Het bepalen óf, respectievelijk welke, begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan de raad.

De Commissie BBV (voorheen Platform Rechtmatigheid Provincies en Gemeenten) heeft in de Kadernota Rechtmatigheid 2018 de volgende tabel opgesteld:

Bij de toetsing van de begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:	Onrechtmatig, telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, telt mee voor het oordeel
Budgetoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingswijziging heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep, c.q. de activiteiten, zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, subsidieverordening) was gedefinieerd.		X
Budgetoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend. Dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X
Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X	
Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
Budgetoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X
Budgetoverschrijdingen inzake activiteiten, welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd, omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente er voor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar.		
- geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar		X
- geconstateerd na verantwoordingsjaar	X	
Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijving- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.		
- jaar van investeren		X
- afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	

Aanvullende toetsingscriteria

Naast de toetsingscriteria voor begrotingsoverschrijdingen, zoals die door de Commissie BBV zijn opgesteld en die in het Controleprotocol 2018 in de raadsvergadering van 27 februari 2019 zijn bekrachtigd, heeft de raad verder ingestemd met het volgende onderstaande kader:

1. Per programma staat ter beoordeling het saldo van baten en lasten en niet de lasten sec.
2. Van programmasaldi tot € 200.000 dienen begrotingsoverschrijdingen van € 10.000 of meer door de raad voor het einde van het jaar middels begrotingswijziging te worden goedgekeurd.
3. Van programmasaldi van meer dan € 200.000 dienen begrotingsoverschrijdingen van 5% of meer door de raad voor het einde van het jaar middels begrotingswijziging te worden goedgekeurd.
4. Overschrijdingen waarvoor het volgens punt 2 en 3 niet nodig is om een begrotingswijziging te maken, zullen door de raad middels het vaststellen van de rekening impliciet worden goedgekeurd.
5. Overschrijdingen, waarvoor volgens punt 2 en 3 wel nodig is een begrotingswijziging te maken maar waarvoor dat niet is gebeurd, worden gemeld en toegelicht in de jaarrekening en zullen door de raad middels het vaststellen van de rekening impliciet worden goedgekeurd.

De raad kan dus door het vaststellen van de jaarrekening deze begrotingsafwijkingen alsnog bekrachtigen. Komt de raad echter tot het oordeel dat uitgaven in de begroting niet rechtmatig zijn gedaan, dan kan de raad een zgn. indemniteitsprocedure starten. Deze indemniteitsprocedure geeft de gelegenheid om deze posten uit het geheel van de jaarrekening te lichten en via een aparte procedure te behandelen.

Ter bevordering van de leesbaarheid en transparantie hebben wij gemeend er goed aan te doen om de benodigde onttrekkingen uit de Vrije Algemene Reserve, voor zover die betrekking hebben op de dekking van incidentele uitgaven, over te hevelen naar de relevante programma's waarin deze incidentele uitgaven zijn opgenomen.

Voor een onderbouwing van deze mutatie verwijzen wij u naar het Overzicht Incidentele baten en lasten zoals dat is opgenomen in deze jaarrekening.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de werkelijke saldi van de programma's ten opzichte van de ramingen (na wijziging) uit de begroting 2018. De vetgedrukte/gearceerde bedragen geven de overschrijdingen weer die door vaststellen van de jaarrekening impliciet worden goedgekeurd.

Programma (in €)	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil	N=nadeel V=voordeel
1. Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid	6.457.576	6.063.004	394.572	V
2. Economie, recreatie en toerisme	783.427	773.451	9.976	V
3. Sportvoorzieningen	940.412	917.519	22.893	V
4. Onderwijs	1.767.881	1.871.180	-103.299	N
5. Mens, Zorg en Inkomen	15.516.486	16.094.857	-578.371	N
6. Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur	742.842	685.817	57.025	V
7. Dienstverlening en Bedrijfsvoering	2.656.373	2.348.588	307.785	V
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	-33.645.145	-33.357.016	-288.129	N
Overzicht Overhead	4.780.148	4.363.433	416.715	V
Totaal	0	0	0	

Rekening houdend met bovenstaande criteria die zijn vastgesteld voor de begrotingsrechtmatigheid geven wij in onderstaande tabel de begrotingsoverschrijding weer ten opzichte van de begroting per "soort" begrotingsafwijking.

Programma	Overschrijding * € 1.000	Percentage/ afwijking	Rechtmatigheid (aanvullend)			
			2	3	4	5
1. Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid						
2. Economie, recreatie en toerisme						
3. Sportvoorzieningen						
4. Onderwijs	-103	5,84%		x		X
5. Mens, Zorg en Inkomen					X	
6. Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur						
7. Dienstverlening en Bedrijfsvoering						
Algemene dekkingsmiddelen					X	
Overhead						

Toelichting op overschrijdingen op programmaniveau (op hoofdlijnen)

Programma 4 Onderwijs

Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten op programma 2 is (afgerond) € 868.000 voordeel. Belangrijkste afwijkingen op dit programma:

• Onderwijs	€ 9.000 nadeel
• Onderwijshuisvesting	€ 877.000 voordeel

Totaal voor bestemming	€ 868.000 voordeel
-------------------------------	---------------------------

Het bestemmingsresultaat laat ten opzichte van de raming in de begroting een nadeel zien van € 971.000. Belangrijkste afwijkingen in bestemmingen op dit programma:

• Onttrekking Alg. Reserve t.b.v. nieuwbouw Wisldonck	€ 621.000 voordeel
• Onttrekking Alg. Reserve t.b.v. sloop en asbest sanering Dongemond College	€ 350.000 voordeel

Totaal bestemming	€ 971.000 nadeel
--------------------------	-------------------------

Voor een gedetailleerde toelichting van de financiële verschillen op programma 2 verwijzen we u naar de toelichtingen zoals opgenomen in de jaarrekening.

Deel B Jaarrekening

Waarderingsgrondslagen

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording voor gemeenten (BBV) daarvoor geeft en de Financiële verordening gemeente Geertruidenberg ex artikel 212 Gemeentewet die de gemeenteraad op 6 juli 2017 heeft vastgesteld. De Financiële verordening is herzien naar aanleiding van het vernieuwde Besluit Begroting en Verantwoording in 2016 en is met terugwerkende kracht in werking getreden per 1 januari 2017.

Stelselwijzigingen

- **Notitie geprognosticeerde balans en berekenen EMU saldo (nov 2018)**

De notitie is van toepassing m.i.v. het opstellen van de begroting 2020.

- **Notitie structurele en incidentele baten en lasten (aug 2018)**

Deze notitie is van toepassing m.i.v. het begrotingsjaar 2019.

- **Gebeurtenissen na balansdatum (maart 2018)**

Met het opstellen van de jaarrekening 2018 is rekening gehouden met deze notitie.

- **Nadere uitleg tussentijds winstnemen (maart 2018)**

Er wordt vanuit de grondexploitatie geen tussentijdse winst genomen.

- **Erfpacht gronden (mei 2017)**

Er zijn gronden in erfpacht uitgegeven aan de parochie Heilige Bavo, TV Raamsdonksveer en PV Gevleugelde Vrienden.

- **Notitie Materiële Vaste activa (dec 2017)**

Om uitvoering te geven aan het gewijzigde BBV worden, naast investeringen met een economisch nut, ook investeringen met een maatschappelijk nut - die na 1 januari 2017 zijn gedaan - als activa op de balans opgenomen. Voorheen werden deze jaarlijks voor het gehele bedrag ten laste van de exploitatie gebracht. De ondergrens voor het opnemen van een investering, een keuzevrijheid in het BBV, is vastgesteld op €10.000.

Niet alle beheerplannen voldoen aan de richtlijnen van deze notitie met dien verstande dat een beheerplan maximaal vijf jaar oud mag zijn. Daarom heeft de raad met het vaststellen van de begroting 2019 (rbs 7 november 2018) besloten de looptijd en werkingsduur van de meerjaren onderhoudsplannen Wegbeheer, Openbare Verlichting, Infrastructurale werken, binnenhavens/baggeren, en Gemeentelijke gebouwen inclusief onderwijs te verlengen tot en met 31-12-2019. Software wordt als afzonderlijk actief verwerkt; de gebruiksrechten op software voor bepaalde tijd worden verantwoord onder de vooruitbetaalde bedragen. Voor het overige wordt uitvoering gegeven aan de notitie Materiele vaste activa.

- **Notitie rente (juli 2016)**

In de loop van 2017 is deels uitvoering gegeven aan de Notitie rente 2017; de rente toerekening vindt plaats via het taakveld Treasury en niet meer via de kostenplaats kapitaallasten. De rentekosten worden aan de desbetreffende taakvelden toegerekend met behulp van een rente-omslag.

Met ingang van 2018 wordt volledig uitvoering gegeven aan de notitie en wordt ook de systematiek van bespaarde rente en uitzonderingsrente niet meer toegepast.

- **Notitie Overhead**

Conform het gewijzigde BBV worden de baten en lasten van overhead centraal onder een afzonderlijk taakveld inzichtelijk gemaakt. In de afzonderlijke beleidsprogramma's worden alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces.

Zie verderop in dit hoofdstuk bij de desbetreffende balansonderdelen voor de verdere uitwerking van bovenstaande stelselwijzigingen

Baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het besluit tot beschikbaarstelling is genomen.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak luidt dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling en dat doorgaans deze accresmededeling opgenomen is in de septem-

bercirculariteit. In 2018 is een decembercirculariteit gemeentefonds gepubliceerd. De accresraming in deze circulariteit is hetzelfde gebleven als in de septembercirculariteit 2018. Wij hebben de decembercirculariteit 2018 in deze jaarrekening 2018 verwerkt, zodat uitvoering is gegeven aan de stellige uitspraak van de commissie BBV.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Uitzondering hierop zijn de pensioenverplichtingen van reeds gepensioneerde wethouders.

Door het CAK worden, in verband met privacy bepalingen, géén gegevens op persoonsniveau verstrekt aan gemeenten, waardoor het slechts beperkt mogelijk is om de juistheid en volledigheid vast te stellen van de door het CAK vastgestelde eigen bijdrage over 2018 ad € 195.000 (2017: € 224.000) van zorgontvangers en de tijdigheid van doorbetaling ervan aan gemeenten.

Balans

Op grond van artikel 63 van het BBV worden activa, alsook passiva, in principe gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Op basis van de gebruiksduur wordt in beginsel jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.

De verkrijgingsprijs waartegen een actief wordt gewaardeerd omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten.

De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het kapitaal dat nodig is voor de financiering, gedurende het tijdvak dat met de vervaardiging van het actief is gemoeid.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio worden niet geactiveerd. Deze kosten worden direct ten laste van de exploitatie gebracht;
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden geactiveerd en in 5 jaar lineair afgeschreven als aan de eisen uit artikel 60 BBV is voldaan. Onder andere voorbereidingskosten voor mogelijke toekomstige grondexploitaties voldoen aan deze eisen, waarmee het mogelijk is deze te activeren. Bij die posten vindt echter geen afschrijving plaats; de volledige boekwaarde dient binnen 5 jaar in een feitelijke grondexploitatie te worden opgenomen. Indien dit na 5 jaar niet gebeurt, vindt afboeking ten laste van de exploitatie plaats.
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen worden geactiveerd, tenzij de raad hiertoe in een specifieke situatie besluit en indien dat volgens het BBV mogelijk is. De criteria van artikel 61 BBV zijn dan van toepassing.

Materiële vaste activa

- Investeringsactiva met een economisch nut

Onder economisch nut wordt verstaan dat het actief de mogelijkheid heeft om middelen te verwerven en/of verhandelbaar is. Investeringsactiva met een economisch nut (met uitzondering van kunstvoorwerpen van cultuurhistorische waarde anders dan voor de verkoop) worden, onder aftrek van bijdragen van derden die in een directe relatie hiertoe staan geactiveerd en afgeschreven. Zie verderop voor de waarderings- en afschrijvingsmethodiek.

- Investeringsactiva met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven

In overeenstemming met het BBV is in de balans een uitsplitsing gemaakt van de investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven. Dit zijn bijvoorbeeld de investeringen voor riolering, afvalstoffenheffing en begraaflaatsen. Zie verderop voor de waarderings- en afschrijvingsmethodiek.

- Investeringsactiva met een maatschappelijk nut

Daarnaast zijn er investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk, maar geen economisch nut. Te denken valt hierbij aan wegen en pleinen. Deze zijn niet vrij verhandelbaar en kunnen niet gebruikt worden bij het verwerven van middelen. Met ingang van 2017 is de systematiek van activering en afschrijving gelijkgetrokken voor alle investeringen. Dit betekent dat investeringen met een maatschappelijk nut niet langer ten laste van de exploitatie worden gebracht, maar worden geactiveerd. Over de verwachte levensduur wordt afgeschreven. Zie verderop voor waarderings- en afschrijvingsmethodiek. De nieuwe regelgeving is alleen van toepassing op nieuwe investeringen die na 1 januari 2017 zijn gedaan.

Op investeringen, die vóór 1 januari 2017 reeds in uitvoering waren en rechtstreeks gedekt zouden worden uit de reserves, zal ook worden afgeschreven. De afschrijvingen hierop worden onttrokken uit de daartoe (tijdelijk) gevormde reserve "afschrijvingen investee-

ringen maatschappelijk nut". De beschikbaar gestelde (begrote) investeringsbedragen zijn in deze reserve ondergebracht.

- In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de 1e uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij 1e uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Gronden waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een registratie-waarde opgenomen.

Financiële vaste activa

- Kapitaalverstrekkingen

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor ver-wachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalver-strekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaar-deerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering plaats.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Waarderings- en afschrijvingssystematiek vaste activa

Drempelbedrag activeren investeringen

Investerings met een verkrijgingsprijs c.q. vervaardigingsprijs van minder dan € 10.000 (exclusief kostprijsverhogende btw) worden niet geactiveerd. Een uitzondering hierop zijn gronden en terreinen die altijd worden geactiveerd.

Rente toerekening

Aan alle geactiveerde investeringen wordt rente toegerekend. De rentekosten worden jaarlijks bepaald op basis van het rente-om-slag percentage, vastgesteld bij de begroting, berekend over de boekwaarde van de investering per 1 januari van het betreffende boekjaar.

De rente wordt, samen met de afschrijving in de vorm van kapitaallasten, direct c.q. indirect ten laste van de verschillende programma's/producten gebracht. Er worden geen rentekosten geactiveerd. Over vermeerderingen en verminderingen gedurende het boekjaar wordt geen rente toegerekend.

Uitzondering betreft de grondexploitatie; hierbij wordt de rente geactiveerd tegen een, conform de notitie rente berekend, rente-percentage.

Afschrijvingssystematiek

De lineaire afschrijvingsmethodiek wordt gehanteerd. De afschrij-ving wordt berekend op basis van de afschrijvingstermijn, zoals opgenomen in de afschrijvingstabel in de Financiële Verordening. De termijnen zijn afgestemd op de verwachte toekomstige levens-duur. Bij bepaling van de hoogte van de afschrijving wordt geen rekening gehouden met een restwaarde. Het moment van afschrij-ven vangt aan in het jaar volgend op het jaar waarin de investering gereed komt / wordt verworven / gedaan.

Bij raadsbesluit kan worden afgeweken van de afschrijvingsme-thode, afschrijvingsduur en hoogte van de afschrijving, indien rekening wordt gehouden met een restwaarde.

Afschrijvingen worden niet resultaatafhankelijk gedaan. Slechts om gegronde redenen zullen afschrijvingen op andere grondsla-gen geschieden dan die welke in het voorafgaande begrotingsjaar zijn toegepast, welke in de toelichting op de jaarrekening uiteen worden gezet. Conform het BBV vindt geen herwaardering plaats. Enkel in het geval van verwachte duurzame waardevermindering vindt herwaardering plaats. Daarnaast vindt (versnelde) afwaar-

dering plaats indien een actief vroegtijdig buiten werking wordt gesteld en de restwaarde lager is dan de boekwaarde.

Investerings uit het verleden die met een annuïteitsgewijze afschrijvingsmethode zijn geactiveerd zijn per 2018 omgezet naar een lineaire afschrijvingsmethode. Dit conform de Notitie rente op basis van de wijzigingen van de BBV.

Verkopen c.q. afstoten activa (kapitaalgoed)

Bij verkoop wordt het verschil tussen de verkoopopbrengst en boekwaarde ten gunste/laste van het resultaat gebracht. De boek-winst, die wordt gerealiseerd bij het afstoten van een kapitaalgoed, moet als incidentele bate in de jaarrekening worden verwerkt. De opbrengst mag niet met de boekwaarde van het eventuele vervan-gingsobject worden verrekend.

Tabel afschrijvingstermijnen activa

In de kolom 'huidig' is de termijn opgenomen die maximaal geldt bij vaststelling van de Financiële Verordening (6 juli 2017). De kolom 'maximaal' betreft de termijn die maximaal gehanteerd kan worden gedurende de looptijd van de verordening.

Activa met economisch nut	Huidig	Maximaal
Riolering	vGRP	vGRP
Nieuwbouw woonruimten Kantoren Bedrijfsgebouwen Schoolgebouwen	40 jaar	50 jaar
Renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, kantoren, bedrijfs- gebouwen en schoolgebouwen	40 jaar	40 jaar
Technische installaties in bedrijfsgebouwen	25 jaar	20 jaar

Veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen Telefooninstallaties Aanleg tijdelijke terreinwerken Nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen	40 jaar	15 jaar
Kantoor- en schoolmeubilair Kantoormeubilair Schoolmeubilair	15 jaar	15 jaar
Vervoermiddelen Vrachtwagens Tractor Zware transportmiddelen zoals riool-machine, bladruimmachines Werkbussen Aanhangers Veegwagens Lichte motorvoertuigen Zoutstrooiers Sneeuwpluigen	15 jaar	10 jaar
Automatiseringsapparatuur	5 jaar	5 jaar
Activa met maatschappelijk nut	Huidig	Maximaal
Wegen, pleinen, fietspaden, voetpaden en rotondes Tunnels, viaducten en bruggen Waterwegen en waterbouwkundige werken	-	40 jaar
Openbare verlichting Masten 50 jaar Armatuur 25 jaar	-	50 jaar
Straatmeubilair Verkeersregelinstallaties	-	10 jaar

Vlottende Activa

Op de vlottende activa wordt niet afgeschreven. Deze vallen als zodanig buiten het waardering- en afschrijvingsbeleid. Bijzondere aandachtspunten binnen de vlottende activa zijn:

Bouwgronden (grondexploitatie)

Bij bouwgronden in exploitatie is sprake van een vervaardigingsproces. Dit wordt als zodanig opgenomen bij "onderhanden werk" op de balans, waardoor activering tegen vervaardigingsprijs in aanmerking komt. Hierdoor kan ook een redelijk deel van de indirecte kosten en rente worden geactiveerd. Overigens geldt ook dan altijd dat slechts kosten mogen worden geactiveerd tot maximaal de marktwaarde. Vervaardigingskosten, die niet (meer) terugverdiend kunnen worden in reël te verwachten verkoopopbrengsten, behoren ten laste van de exploitatie te worden gebracht. Winstneming vindt plaats op het moment dat de exploitatie van een complex wordt beëindigd of, wanneer tussentijds met redelijke zekerheid vast te stellen is, dat er winst gerealiseerd wordt (Percentage Of Completion-methode, POC). Daalt onverhoopt de marktwaarde, dan dient zo nodig een afwaardering van reeds eerder geactiveerde vervaardigingskosten plaats te vinden.

Dongeburgh

Voor wat betreft het project Dongeburgh dient te worden gemeld dat hierbij geen sprake is van exploitatie van gronden maar een combinatie van projectvoering en faciliterende grondexploitatie. De lagere marktwaarde is tot uitdrukking gebracht in een voorziening, welke is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen het nominale bedrag van de betrokken verplichting, c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is tegen de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De berekeningen vinden plaats op actuariële basis, waarbij de marktrente op balansdatum wordt gehanteerd.

De egalisatievoorzieningen voor onderhoud zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarbij rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die in het onderhoudsplan geformuleerd zijn. In paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen is het betreffende beleid nader uiteengezet (zie het jaarverslag).

Tot de voorzieningen worden ook gerekend de van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Met ingang van de wijziging van het BBV van november 2014 (notitie riolering) vallen hieronder ook de afvalstoffenheffing en de rioolrechten.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar is als niet uit de balans blijvende verplichting opgenomen.

Balans

(in € 1.000)

ACTIVA		31/12/2018	31/12/2017
VASTE ACTIVA			
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA		220	140
	Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen	0	
	Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	220	140
	Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	
MATERIËLE VASTE ACTIVA		43.117	41.125
	Investeringen met een economisch nut	31.652	29.686
	Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	9.152	9.671
	Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	2.313	1.768
FINANCIËLE VASTE ACTIVA		2.636	2.616
	Kapitaalverstrekkingen		
	- deelnemingen	401	1.055
	- gemeenschappelijke regelingen	0	0
	- overige verbonden partijen	0	0
	Leningen		
	- openbare lichamen wet Fido		
	- woningbouwcorporaties	0	0
	- deelnemingen	0	0
	- overige verbonden partijen	0	0
	Overige langlopende leningen	2.223	1.549
	Uitzettingen in Rijks schatkist > 1 jaar		
	Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier >1 jaar		
	Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	12	12
		0	0
Totaal vaste activa		45.973	43.881

ACTIVA		31/12/2018	31/12/2017
VLOTTENDE ACTIVA			
VOORRADEN		2.676	5.247
	Grond- en hulpstoffen		
	- niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0
	- overige grond- en hulpstoffen	0	0
	Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	*682	2.517
	Gereed product en handelsgoederen	***1.994	2.730
	Vooruitbetalingen	0	0
UITZETTINGEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD KORTER DAN ÉÉN JAAR		2.772	2.138
	Vorderingen op openbare lichamen	229	186
	Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	0	0
	Overige verstrekte kasgeldleningen	0	0
	Uitzettingen in Rijks schatkist	0	0
	Rekening courant met het Rijk	0	0
	Rekening courantverhoudingen met niet financiële instellingen	0	0
	Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier	0	0
	Overige vorderingen	** 2.543	1.952
	Overige uitzettingen	0	0
LIQUIDE MIDDELEN		101	21
	Kassaldi	2	2
	Banksaldi	99	19
OVERLOPENDE ACTIVA		5.832	4.518
	Van Eur. en Ned. overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen	0	0
	Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	5.832	4.518
Totaal vlottende activa		11.381	11.924
TOTAAL ACTIVA		57.354	55.805
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969		219.450	nihil

* de voorziening Dongeburgh € 1.778 is in mindering gebracht op de voorraden

** de voorzieningen dubieuze debiteuren € 725 zijn in mindering gebracht op de vorderingen

*** de voorziening gereed product € 680 is in mindering gebracht op de gereed product

Balans

(in € 1.000)

PASSIVA		31/12/2018	31/12/2017
VASTE PASSIVA			
EIGEN VERMOGEN		13.401	14.421
	Reserves		
	Algemene reserves	3.040	4.385
	Weerstandsreserve	2.397	2.186
	Bestemmingsreserves	7.725	7.188
	Gerealiseerd resultaat	239	662
VOORZIENINGEN		9.092	8.664
	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	*/** 2.156	2.402
	Onderhoudsegalisatievoorzieningen	1.955	1.969
	Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	4.981	4.293
VASTE SCHULDEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD VAN ÉÉN JAAR OF LANGER		22.975	20.803
	Obligatieleningen	0	0
	Onderhandse leningen		
	- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0
	- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	22.965	20.696
	- binnenlandse bedrijven	0	0
	- openbare lichamen wet Fido		
	- overige binnenlandse sectoren	0	0
	- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	0	0
	Door derden belegde gelden		
	Waarborgsommen	10	107
	Overige leningen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
Totaal vaste passiva		45.468	43.888

* de voorziening Dongeburgh € 1.778 is in mindering gebracht op de voorraden

** de voorzieningen dubieuze debiteuren € 725 zijn in mindering gebracht op de vorderingen

*** de voorziening gereed product € 680 is in mindering gebracht op het gereed product

PASSIVA		31/12/2018	31/12/2017
VLOTTENDE PASSIVA			
NETTO VLOTTENDE SCHULDEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD KORTER DAN ÉÉN JAAR		6.826	7.781
	Kasgeldleningen wet Fido	0	0
	Overige kasgeldleningen		
	Banksaldi	4.402	2.509
	Overige schulden	2.424	5.272
OVERLOPENDE PASSIVA		5.060	4.136
	Verplichtingen/ nog te betalen bedragen	4.848	3.809
	Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen	177	287
	Overige vooruit ontvangen bedragen	35	40
Totaal vlottende passiva		11.886	11.917
TOTAAL PASSIVA		57.354	55.805
Gewaarborgde geldleningen		95.375	125.590
Solvabiliteitspercentage (=verhouding eigen vermogen/totaal vermogen)		23,37%	25,84%

Toelichting op de balans

Activa

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa (in €1.000)

SPECIFICATIE JAARSTUKKEN (in €1.000)

	31-12-2018	31-12-2017
Kosten verbonden aan sluiten geldlening en saldo agio/disagio		
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	220	140
Bijdrage aan activa in eigendom van derden		
	220	140

	Boekwaarde 31-12-2017	Investeringsen	Afschrijvingen	Desinvesteringen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2018
Kosten verbonden aan sluiten geldlening en saldo agio/disagio						
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	140	99	19			220
Bijdrage aan activa in eigendom van derden						
	140	99	19			140

Kosten verbonden aan sluiten geldlening en saldo agio/disagio

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in boekjaar	Cumulatief besteed t.l.v. krediet
Geen mutaties			

Kostenonderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in boekjaar	Cumulatief besteed t.l.v. krediet
I&A plan 2015-2018 1. Frontoffice 1-jaar	75		15
I&A plan 2015-2018 2. Midoffice 1-jaar	93	23	87
I&A plan 2015-2018 3. Backoffice 1-jaar	84	1	76
I&A plan 2015-2018 4. Basisregistraties 1-jaar	60		86
I&A plan 2015-2018 5. ICT en informatiebeveiliging 1-jaar	16		9
Herontwikkeling Schonckplein	25		18
Sloopkosten Dorpshuis De haven t.b.v. nieuwe grex	134	14	136
Ontwikkelingen OMC Raamsdonk Bus.case	325	61	61
Vorbereidingskrediet Oude Haven tbv nw grex	20		
	832	99	488

Toelichting:

I en A plan: betreft 4-jarig realisatie plan waarvan de uitvoering loopt tot en met 2018. Binnen dit plan worden alle kosten geactiveerd ook die betrekking hebben op opleiding en advies maar worden direct afgeschreven. De kapitaallasten worden gedekt uit de reserve I en A.

Ontwikkelingen OMC Raamsdonk: in 2018 zal de businesscase verder worden uitgewerkt; vooralsnog worden de kosten als ontwikkelkosten aangemerkt.

Sloopkosten Dorpshuis De haven t.b.v. nieuwe grex: met raadsbesluit van 26 oktober 2017 is besloten tot sloop van Dorpshuis De haven ten behoeve van een mogelijke toekomstige grondexploitatie.

Materiële vaste activa (in €1.000)

SPECIFICATIE JAARSTUKKEN (in €1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Investerings met een economisch nut	31.652	29.686
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	9.152	9.671
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	2.313	1.768
	43.117	41.125

Er wordt lineair afgeschreven op basis van het gemeentelijke beleid.

In het verleden (vóór 2010) zijn ook investeringen met een afwijkende afschrijvingsmethode geactiveerd (annuïtair).

Deze investeringen worden tot aan het einde van de levensduur volgens de afwijkende afschrijvingsmethode verantwoord.

Investerings met een economisch nut

				Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde na overheveling	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen				6.070		5.261
Woonruimten						
Bedrijfsgebouwen				19.493		18.847
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken				2.430		2.203
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken met heffing				8.830		9.257
Vervoermiddelen				374		295
Machines, apparaten en installaties				726		759
Machines, apparaten en installaties, met heffing				45		61
Overige materiële vaste activa				2.561		2.322
Overige materiële vaste activa, met heffing				275		352
				40.804		39.357

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Afschrijvingen	Afwaardering	Desinvestering	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	5.261	809				6.070
Woonruimten						
Bedrijfsgebouwen	18.847	1.533	822		65	19.493
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.203	382	155			2.430
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken met heffing	9.257	433	860			8.830
Vervoermiddelen	295	138	59			374
Machines, apparaten en installaties	759	40	73			726
Machines, apparaten en installaties, met heffing	61		16			45
Overige materiële vaste activa	2.322	558	241	78		2.561
Overige materiële vaste activa, met heffing	352		77			275
	39.357	3.893	2.303	78	65	40.804

Toelichting

Bedrijfsgebouwen: Er heeft een desinvesteringen plaatsgevonden t.b.v. de mogelijke toekomstige grondexploitatie aan de Brahmstraat.

Overige materiële vaste activa: De boekwaarde van het OLP De Randonkel is afgewaardeerd in het kader van de afhandeling met Bravoo.

Gronden en terreinen

				Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in boekjaar	Cumulatief besteed t.l.v. krediet
Aankoop gronden J.Boschstr Oude haven t.b.v. nieuwe grex				806	809	809
				806	809	809

Toelichting

Er zijn gronden in erfpacht uitgegeven aan de parochie Heilige Bavo, TV Raamsdonksveer en PV Gevleugelde Vrienden.

Gronden J. Boschstraat/ Oude Haven: met raadsbesluit van 21 december 2017 is het besluit tot aankoop van de gronden genomen en is een locatieconcept vastgesteld en ingestemd met het vervolgplan.

Bedrijfsgebouwen

				Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in boekjaar	Cumulatief besteed t.l.v. krediet
CV ruimte De Wilsdonck				33		
Restauratie Fort Lunet				15		
Uitbreiding De Wilsdonck				4489	120	124
Uitbreiding De Wilsdonck bijdrage school				-874		
Bouwkundige aanpassingen Fort Lunet t.b.v. Mafeking				160		127
Bouwkundige aanpassingen Fort Lunet				165		145
Brandweerkazerne Geertruidenberg				926	539	1.086
Bouwkundige aanpassingen Julianalaan 103				350	260	268
Nieuwbouw kleedkamers RFC				1.804	150	183
Nieuwbouw kleedkamers RFC: bijdrage clubs				-500		
Bouwkundige aanpassingen vm schoolgebouw Meidoornstraat				289	291	292
Vm schoolgebouw Meidoornstraat: verwijderen asbest				60	40	40
Tijdelijke huisv. Dongemondcollege RBS 22.2.2018				3510	120	120
Tijdelijke huisv. Dongemondcollege RBS 22.2.2018				-900		
Renovatie dak vv Raamsdonk				208	13	13
				9.735	1.533	2.398

Toelichting

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in boekjaar	Cumulatief besteed t.l.v. krediet
Passantenhaven steigers	120		17
Timmersteekade steigers	170	37	88
Fort Lunet: steigers	329	1	244
Fort Lunet: damwand	201		182
Uitbreiding half kunstgrasveld DDHC	200	22	27
Renovatie en uitbreiding accommodatie HMC en DDHC	214	209	218
Vervanging masten openbare verlichting 2018	29	25	24
Vervanging armaturen openbare verlichting 2018	115	88	87
	1.378	382	887

Toelichting

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken met heffing

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in boekjaar	Cumulatief besteed t.l.v. krediet
Aanpassingen randvoorz. Essenboom/Breetweerlaan	146	7	77
Vervanging riolering centrumplan fase 4 Haven	185	17	17
Klimaatmaatregelen Ravelijn 1e fase	1.230	91	105
Vervanging riolering Zwanensteeg, Kassteellaan, Rijts	78	61	102
Klimaatmaatregelen Ottergeerde	114		24
Klimaatmaatregelen Diepsteeg	42	54	67
Rioolaansluiting woonschip Rivierkade 5b	12	6	12
Bijdrage rioolaansluiting woonschip Rivierkade 5b	-1		
Vervanging riolering Wingerdstraat eo	41	23	23
Klimaatmaatregelen Landonk	24	11	11
Klimaatmaatregelen Keizerdijk Lijnbaan	23	10	10
Div adaptieve klimaatmaatregelen	35	3	3
Klimaatmaatregelen Prunusstraat	208	143	143
Afkoppelen riolering Schonkplein	139	7	7
	2.276	433	601

Vervoermiddelen

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in boekjaar	Cumulatief besteed t.l.v. krediet
Verv bus laadkraan 96-vs-ty	60	69	69
Verv bus laadkraan 16-vz-jl	60	69	69
	120	138	138

Machines, apparaten en installaties

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in boekjaar	Cumulatief besteed t.l.v. krediet
Brandweerkazerne Geertruidenberg inventaris	18		
Trainingsveerlichting B-veld fc Right oh	40	40	40
	58	40	40

Machines, apparaten en installaties met heffingen

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in boekjaar	Cumulatief besteed t.l.v. krediet
Geen mutaties			

Overige materiële vaste activa

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in boekjaar	Cumulatief besteed t.l.v. krediet
I&A plan 2015-2018 1. Frontoffice 5-jaar	71	6	81
I&A plan 2015-2018 2. Midoffice 5-jaar	89	17	169
I&A plan 2015-2018 3. Backoffice 5-jaar	157	41	164
I&A plan 2015-2018 4. Basisregistraties 5-jaar	79	1	39
I&A plan 2015-2018 5. ICT en inform.bev. 5-jaar	76		82
Hekwerk en herinrichting tuin gemeentehuis	72	19	71
Aanschaf en inrichting verplichtingenadministratie	30		25
Vervanging telefooncentrale	200	8	127
Aanschaf en inrichting PI-systeem	50	5	30
Bouwleges brandweerkazerne	54		
Renovatie zwembad De Schans	68	42	57
Glijbaan zwembad De Schans	89	99	99
Renovatie zwembad De Ganzewiel	68	56	71
Glijbaan zwembad De Ganzewiel	98	111	110
Ipads raad en griffier 2018		7	7
1e inricht. Biekorf RBS 22.2.2018	27	27	27
1e inr. gymzaal De Wilsdonck RBS 22.2.2018	53		
Verv.inv. gymzaal De H Waai RBS 5.7.2018	50	50	50
aanschaf schaftkeet	13		
Back up software	38		
Vervanging SAN (centrale opslag)	35	44	44
Externe firewall verbindingen	30	15	15
Aanleg glasvezelkabel gemeentewerf	14		
Electriciteitsvoorziening Kloosterweg	18	10	10
	1.479	558	1.278

Toelichting: I en A plan: betreft 4-jarig realisatie plan waarvan de uitvoering loopt tot en met 2018.

Overige materiële vaste activa met heffingen

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in boekjaar	Cumulatief besteed t.l.v. krediet
Geen mutaties			

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

	31-12-2018	31-12-2017
Gronden en terreinen		
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.283	1.741
Machines, apparaten en installaties	30	27
Overige		
	2.313	1.768

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Afschrijvingen	Desinvesterings	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden en terreinen						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.741	545	3			2.283
Machines, apparaten en installaties	27	3				30
Overige investeringen						
	1.768	548	3			2.313

Gronden en terreinen

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in boekjaar	Cumulatief besteed t.l.v. krediet
Geen mutaties			

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken maatschappelijk nut

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in boekjaar	Cumulatief besteed t.l.v. krediet
Centrumpl Raamsdonksveer: 2e doorsteek	290	44	322
Herinrichting openbaar gebied Gangboord	878	339	845
Donge-oever voetpad route Imperiale	54	76	77
Inrichting terrein brandweerkazerne Geertruidenberg	85		
Inrichting place Napoleon	63	52	52
Place Napoleon zitbank en beweegbare palen	35	34	34
	1.405	545	1.330

Toelichting:

Algemeen: Op investering met maatschappelijk nut moet als gevolg van wijzigingen van de BBV m.i.v. 2017 worden afgeschreven (na ingebruikname). Voor bovengenoemde investeringen is voor de dekking van de afschrijvingen een reserve gevormd. In de toekomst worden de investeringen met maatschappelijk nut identiek behandeld als die met economisch nut en zullen de kapitaallasten ook structureel worden verwerkt in de meerjarenbegroting. (zie ook de toelichting bij de bestemmingsreserve)

Machines, apparaten en install MN

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in boekjaar	Cumulatief besteed t.l.v. krediet
Vervanging gemalen Kloosterweg en Schapendonk	85	3	41
	85	3	41

Overige investeringen maatschappelijk nut

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in boekjaar	Cumulatief besteed t.l.v. krediet
Geen mutaties			

Financiële vaste activa (in €1.000)

	31-12-2018	31-12-2017
Kapitaalverstrekkingen aan		
- deelnemingen	401	1.055
- gemeenschappelijke regelingen		
- overige verbonden partijen		
Leningen aan		
- woningbouwcorporaties		
- deelnemingen		
- overige verbonden partijen		
Overige langlopende leningen	2.223	1.549
Uitzettingen in Rijks schatkist > 1 jaar		
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier >1 jaar		
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	12	12
	2.636	2.616

Onderstaande overzichten geven het verloop van de boekwaarde van de financiële vaste activa weer:

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Desinvesterings	Afschrijving en aflossing	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Kapitaalverstrekking deelnemingen						
Aandelen Intergas	51				51	
256 aandelen Intergas bijgekocht (2007)	603				603	
Aandelen N.V. Waterl.Mij	93					93
Deelname RWI	5					5
Aandelen BNG	303					303
	1.055				654	401

Toelichting

Dit jaar heeft de liquidatie van Intergas aandelen plaatsgevonden.

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Desinvesterings	Afschrijving en aflossing	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Overige langlopende leningen						
Stimuleringsfonds VHV	1.329	747				2.076
Zero coupon lening BNG/HNG	220			73		147
	1.549	747		73		2.223

Toelichting

Van het eindsaldo van € 2.076 Stimuleringsfonds is € 1.321 uitgeleend aan derden.

Overige uitzettingen > 1 jaar						
Beleggingen: Legaat Van Cooth	12					12
	12					12

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden (in €1.000)

	31-12-2018	Boekwaarde na overheveling	31-12-2017
Grond- en hulpstoffen			
Onderhanden werk			
- bouwgronden in exploitatie	267		1.040
- overige onderhanden projecten	459		1.610
	682	0	2.517
Gereed product en handelsgoederen	1.994		2.730
Vooruitbetalingen	0	0	0
	2.676	0	5.247

Onderhanden werk

Bouwgronden in exploitatie

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Opbrengsten	Winstneming	Boekwaarde 31-12-2018	Voorziening verlies- latend complex	Balanswaarde 31-12-2018
BIE Bavo kerk/W.Boonstraat	1.040	776	1.827	0	-11	0	-11
BIE Brahmstraat	0	275	0	0	275	0	275
BIE Peuzelaar	0	3	0	0	3	0	3
	1.040	1.054	1.827	0	267	0	267
Nog te maken kosten							3.065
Nog te verwachten opbrengsten							4.519
Verwacht exploitatieresultaat (-/- =voordelig)							-1.187

Toelichting:

Verwervingsprijs voor Wim Boonstraat bedraagt € 29,97 per m².

De rentetoerekening vindt plaats tegen een renteparameter van 1,95 %.

Dit percentage wordt conform de wijzigingen in de BBV bepaald door het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen, indien geen sprake is van projectfinanciering;

Het resultaat van de Wim Boonsstraat benaderen wij voor 2018 nog op rekenkundige wijze volgens de hiervoor genoemde uitgangspunten. De fasering van de grondverkoop, aanvullende grondmaatregelen als ook de toe te rekenen rente vormen een risico in deze grondexploitatie en daarmee voor het verwachte resultaat bij afsluiting.

Op basis van de analyse van de effecten van wijzigingen in het project is het college van mening dat op basis van de huidige uitgangspunten en dus beschikbare informatie een positief resultaat bij afsluiting mogelijk is. Met raadsbesluit van 21-december 2017 zijn de actualisaties van de grondexploitatie vastgesteld.

Overige onderhanden projecten

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Opbrengsten	Overheveling	Boekwaarde 31-12-2018	Voorziening verlies- latend complex	Balanswaarde 31-12-2018
Dongeburgh	3.210	74	1.092	0	2.193	1.778	415
	3.210	74	1.092	0	2.193	1.778	415
Nog te maken kosten							60
Nog te verwachten opbrengsten							475
							0

Toelichting

Voor een nadere toelichting op de bouwgrondexploitaties verwijzen we naar de toelichting op programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid en de paragrafen G en H. Op basis van het BBV presenteren we de voorziening (€1,7 mln) Dongeburgh als "afwaardering" op de voorraden. De voorziening is benodigd voor het opvangen van het verwachte verlies.

Gereed product en handelsgoederen

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Opbrengsten	Afschrijving	Voorziening verlies	Boekwaarde 31-12-2018	
Brandestraat 2	179					179	
Aankoop diverse objecten : Markt 32-38 en Hermenzeil	2550	71	96	31	680	1.814	
Vorraden Schattelijk	1	1	1			1	
	2.730	72	97	31	680	1.994	0

Toelichting

Het pand Brandestraat is ondervoorbehoud financiering verkocht.

Diverse objecten: Met raadsbesluit van 26 november 2016 is Markt 32-38 aangekocht.

Ten behoeve van de herbestemming zal een breed overleg met de samenleving en deskundigen worden gestart.

Met raadsbesluit van 11 september 2017 is de jachthaven Hermenzeil aangekocht.

Het college heeft hierbij de opdracht gekregen ook weer tot verkoop over te gaan met een streeftermijn van 2 jaar.

Met raadsbesluit van 28 maart 2019 zijn de selectiecriteria vastgesteld.

Onder Gereed product en handelsgoederen zijn tevens begrepen de voorraad van het cultureel centrum De Schattelijk (€ 1.000)

Uitzettingen rentetypische looptijd < 1jr

	Boekwaarde 31-12-2018	Voorziening dubieuze debiteuren	Balanswaarde 31-12-2018	Balanswaarde 31-12-2017
Vorderingen op openbare lichamen	229		229	186
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen				
Overige verstrekte kasgeldleningen				
Uitzettingen in Rijks schatkist < 1jr				
Rekening courant met het Rijk				
Rekening courant met niet financiële instellingen				
Nederlands schuld papier <1jr				
Overige vorderingen	3.268	-725	2.543	1.952
Overige uitzettingen				
	3.497	-725	2.772	2.138

De voorzieningen dubieuze debiteuren worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de overige vorderingen.
Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het onderdeel debiteurenrisicobeheer in de treasury paragraaf.

Liquide middelen

	31-12-2018	31-12-2017
Kassaldi	2	2
Banksaldi	99	19
	101	21
	31-12-2018	31-12-2017
Deposito		
Bank Nederlandse Gemeenten (belastingen)	82	
Bank Nederlandse Gemeenten (hoofdrekening)		
Rabobank (publiekszaken)	1	1
Rabobank	10	14
Rabobank (soza)	6	4
	99	19

Toelichting schatkistbankieren:

Het drempelbedrag voor het schatkistbankieren bedraagt 0,75% van € 48.901.000 (begrotingstotaal 2018) is € 367.000.

Toets limiet schatkistbankieren	Kwartaal			
	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
Rabobank rekeningen	18	29	3	4
Toegestane limiet schatkistbankieren	367	367	367	367
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	349	338	364	363

Overlopende activa

	31-12-2018	31-12-2017
Van Europese en Nederlandse Overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen		
Vooruitbetaalde bedragen	244	287
Nog te ontvangen bedragen	5.588	4.232
	5.832	4.518

Van Eur. En Ned. Overheidslichamen n.t.o. voorschotbedragen	Stand 31-12-2017	Vermeerderingen	Verminderingsen	Stand 31-12-2018
Europese overheidslichamen				
Het Rijk				
Overige Nederlandse overheidslichamen				
	0	0	0	0

Gemeente Geertruidenberg Jaarstukken 2018

Vooruitbetaalde bedragen	31-12-2018	31-12-2017
Centric NL Oracle platform licentie 5 jr vanaf 2017		27
Roxit software squit XO 2018		36
VNG contributie 2018 VNG		31
VGZ januari 2018		41
Main Energy Vrijheidstr 2		23
DHS Informatisering basic support coverage		16
Mobius Business Redesign BV 80% project Buza		8
DHS Informatisering NVDIA 2018-2021		29
Otis BV onderhoud contract 2018		6
Centric Oracle 2 licenties 2019		24
Commit IT BV license Nolevel UsrcAL 2018-2021		15
DHS Informatisering 180 teradici desktop access 2018 -2020		7
Xlab Cloud Services BV jaarl. Beheer KeDo		4
Diversen 2017 (specificatie op administratie)		20
VNG contributie 2019	33	
Centric NL oracle platform licentie 5 jr vanaf 2017	20	
Main Energy Vismarktstraat 2	18	
DHS informatisering verlening onderh VMWare	18	
Viadesk licentie 2019-2020	14	
DHS Informatisering onderhoud Microsoft VDA	10	
DHS Informatisering NVDIA 2019-2021	22	
Centric Oracle 2 licenties 2019-2021	13	
Commit IT BV license Nolevel UsrcAL 2019-2021	11	
Diversen 2018 (53 stuks, specificatie op administratie)	85	
	244	287

Nog te ontvangen bedragen	Stand 31-12-2017	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Stand 31-12-2018
BCF 2017	2.818		2.818	
Nog te ontvangen belastingen 2017	735		735	
Ministerie Binnenlandse zaken algemene uitkering 2017	250		250	
Provincie Noord-Brabant Hermenzeil 2017	121		121	
St. Afvalfonds 4e kw 2017	85		85	
Provincie Noord-Brabant Hooipolderplus	50		50	
Gem. Drimmelen Centrum Jeugd en gezin 2017	44		44	
Suez papier december 2017	11		11	
Diversen (7 stuks)	18		17	1
BCF 2018		2.933		2.933
Rioolheffing eigenaar nw 2018		1.380		1.380
Hermenzeil 2018 Prov Nrd Brabant		611		611
Ministerie BIZA algemene uitkering 2017		250		250
Provincie Noord-Brabant Hermenzeil 2017		134		134
St.afval nedvang 4e kw 2018		65		65
Hermenzeil 2017 Prov Nrd Brabant		61		61
Bijdrage statushouders 2018		26		26
Belastingen 2017		19		19
Ministerie BIZA algemene uitkering 2018		19		19
Veiligheidsregio afrekening 2017		16		16
min Biza gem fonds 2018 WOZ 2018 aansl par A		12		12
min Biza gem fonds 2018 BNG 25-2019		11		11
Diversen (18 stuks)		50		50
	4.132	5.587	4.131	5.588

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Op basis van de nieuwe financiële verordening wordt er terughoudend omgegaan met het vormen van reserves en voorzieningen. Deze worden alleen ingesteld als ze leiden tot het beter realiseren van beleidsdoelen dan via een reguliere begrotingspost; instellen kan alleen door middel van een raadsbesluit.

Per reserve wordt onderstaand het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven.

Een toelichting op de mutaties is onder de desbetreffende programma's opgenomen.

SPECIFICATIE TBV JAARSTUKKEN (in €1.000)

	31-12-2018	31-12-2017
Algemene reserve	5.437	6.571
Bestemmingsreserves:		
- voor egalisatie van tarieven		
- overige bestemmingsreserves	7.725	7.188
Reserves	13.162	13.759
Gerealiseerde resultaat	239	662

Algemene reserve

Verloopoverzicht 2016	Stand 31-12-2017	correctie beginbalans	Toevoeging	Onttrekking	Stand 31-12-2018
Vrije algemene reserve	4.385		1.523	2.868	3.040
Weerstandsreserves	2.186		714	503	2.397
	6.571	0	2.237	3.371	5.437

Verloopoverzicht voorgaand boekjaar	Stand 31-12-16	correctie beginbalans	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2017
Vrije algemene reserve	6.537		3.060	5.212	4.385
Weerstandsreserves	2.214		532	560	2.186
	8.751	0	3.592	5.772	6.571

Vrije algemene reserve

Deze reserve is vrij aan te wenden.

Mutaties		Toevoeging	Onttrekking
Incidentele baten			
WWB inkomen	702		
Storting o.b.v. jaarrekening 2017 t.b.v. toegankelijkheid Sociaal Domein	90		
Nieuwbouw Wilsdonk vrijval afschrijvingslasten	131		
Opbrengsten precariobelasting	600		
		1.523	
Incidentele lasten			
Overheveling t.b.v. weerstandsvermogen jaarrekening 2018	226		
Instroom in de uitkering WWB	779		
verdiepen Zuidergat	168		
Formatie sociaal domein vanaf 2018	156		
Invoering Omgevingswet	120		
Zienswijze "voorgenomen besluiten" AB RMD	100		
Krediet Langer Thuis	89		
Capaciteit handhaving en AOV	84		
Bijdrage AR tijdelijke formatieuitbreiding RO	83		
Formatie sociaal domein vanaf 2018	74		
Uitvoering Baseline Informatiebeveiliging gemeenten(BIG)	68		
Capaciteit handhaving en AOV	63		
Formatie sociaal domein vanaf 2018	58		
Wijkbudget 2018	54		
Uitvoering visie toerisme en economische zaken	50		
Cofinanciering subsidie Ontmoetingscentrum Raamsdonk	47		
Asbestverwijdering Meidoornlaan	40		
Uitvoering project duurzaamheidsplan	40		
Zelfstandige voortzetting ICT	40		
Capaciteit handhaving en AOV	36		

		Toevoeging	Onttrekking
Toekomstvisie 2025 - Versnellingsagenda	32		
Uitbreiding jongerenwerk	30		
Inwerkingtreding Omgevingswet	29		
Aangepaste variant studie Hooipolder plus plan formatie	29		
Aangepaste variant studie Hooipolder plus plan onderzoek	28		
Ontwikkeling/verbreding A27 Lisseveld	25		
Energiedossiers	22		
Advisering verbreding A27	20		
Communicatieplan Donge-oever	20		
Extra bijdrage Rewin vergroting slagkracht	17		
Onderwijshuisvesting	17		
Gemeenteraadsverkiezingen 2018	15		
Ondernemersinitiatieven bedrijfsterreinen	15		
Werkbudget duurzaamheid	15		
Uitvoering visie toerisme en economische zaken	15		
Uitvoering projecten Zuiderwaterlinie	15		
Diversen (20 stuks)	149		
		1.523	2.868
			2.868

Weerstandsreserves:

Verloopoverzicht 2018

	Stand 31-12-2017	Correctie beginsaldo	Toevoeging	Onttrekking	Stand 31-12-2018
Algemene weerstandsreserve	2.110		225		2.335
Algemene uitkering	315				315
Exploitatietekort sporthal Dongemondcollege	12		12		24
Reserve BBSC	-251		477	503	-277
Totaal	2.186	0	714	503	2.397

Verloopoverzicht voorgaand boekjaar

	Stand 31-12-16	Correctie beginsaldo	Toevoeging	Onttrekking	Stand 31-12-2017
Algemene weerstandsreserve	2.236		320	446	2.110
Algemene uitkering	315				315
Exploitatietekort sporthal Dongemondcollege			12		12
Reserve BBSC	-337		200	114	-251
Totaal	2.214	0	532	560	2.186

Algemene weerstandsreserve

Algemeen weerstandsvermogen en buffer voor rekeningstekorten.

Op basis van de berekende weerstandscapaciteit uit de paragraaf weerstandsvermogen wordt een bedrag verrekend met de vrije algemene reserve. Voor de toelichting wordt verwezen naar deze paragraaf.

Mutaties	Toevoeging	Onttrekking
Starting op basis van berekende weerstandscapaciteit jaarrekening 2018	225	
Onttrekking		
	225	0

Weerstandsreserve algemene uitkering

Deze reserve dient als achtervang voor de raming in de begroting van de zgn. behoedzaamheidsreserve van de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Geen mutaties

Weerstandsreserve exploitatietekort sporthal Dongemondcollege

Met raadsbesluit van 22 februari 2017 (BGW 17) is een risicoreserve "exploitatietekort sporthal Dongemond" ingesteld ten behoeve van mogelijke exploitatietekorten of mogelijke negatieve vermogenssaldi bij ontbinding van de stichting. De reserve wordt structureel gevoed met € 12.000, te dekken uit het jaarlijks van SBG te ontvangen opstalrecht.

Mutaties	Toevoeging	Onttrekking
Storting	12	
Onttrekking		
	12	0

Reserve pilot Bouwen binnen strakke contouren

De pilot "Bouwen binnen strakke contouren" leidt tot onderzoekskosten die later bij de realisatie van het project gedekt moeten worden uit de projectopbrengsten. De reserve heeft een egaliserend karakter. De kosten lopen vooruit op de te ontvangen opbrengsten.

Mutaties	Toevoeging	Onttrekking
Storting	477	
Onttrekking		503
	477	503

Bestemmingsreserves

Op basis van de nieuwe financiële verordening wordt er terughoudend omgegaan met het vormen van reserves en voorzieningen. Deze worden alleen ingesteld als ze leiden tot het beter realiseren van beleidsdoelen dan via een reguliere begrotingspost; instellen kan alleen door middel van een raadsbesluit.

Verloopoverzicht bestemmingsreserves (€ x 1.000)	Saldo 31-12-2017	Verminderingen ivm afschrijvingen	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2018
Uitvoering Duurzaam Dombosch	51				51
Afschrijving Fort Lunet	295	16			279
Afschrijving Fort Lunet/Mafeking	160				160
Monumenten	48				48
Beeldende kunst	2				11
WVG	11				11
Stimuleringsfonds aanpassing eigen woningen	50				50
Hoogwatervrijmaken Dongemondgebied	100				100
Bouw gemeentehuis 1994	805			51	754
Parkeerplaatsen	0				0
Dualisme Raad	34		16		50
Informatievoorziening en automatisering	352	93	178		437
Jongerenwerk	18			18	0
Opvang 0 tot 12 jarigen	50				50
Peuterspeelzaal 't Duikelaartje	16	6			10
Centrumontwikkeling Raamsdonksveer	741				741
Huishoudelijke Hulp Toelage			187	17	170
Containermanagement	36	36			0
Decentralisaties	998		264		1.262
Doorontwikkeling reorganisatie	96				96
Grondexploitatie	367			3	364
Bodemsanering	182				182
Bomenfonds	5		5		10
Herstel vestingwallen	328				328
Afschrijving investeringen met maatschappelijk nut	2.443		121	3	2.561
Totaal	7.188	151	780	92	7.725

Gemeente Geertruidenberg Jaarstukken 2018

Verloopoverzicht voorgaand boekjaar	Saldo 31-12-2016	i.v.m. afschrijvingen	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2017
Uitvoering Duurzaam Dombosch	51				51
Afschrijving Fort Lunet	311	16			295
Afschrijving Fort Lunet/Mafeking	160				160
Monumenten	48				48
Beeldende kunst	2				2
WVG	109			98	11
Stimuleringsfonds aanpassing eigen woningen			50		50
Hoogwatervrijmaken Dongemondgebied	100				100
Bouw gemeentehuis 1994	855			50	805
Parkeerplaatsen					0
Dualisme Raad	34				34
Informatievoorziening en automatisering	279	138	211		352
Jongerenwerk	18				18
Opvang 0 tot 12 jarigen	50				50
Peuterspeelzaal 't Duikelaartje	22	6			16
Centrumontwikkeling Raamsdonksveer	169		730	158	741
Containermanagement	54	18			36
Decentralisaties	1076			78	998
Doorontwikkeling reorganisatie	96			0	96
Grondexploitatie	500			133	367
Bodemsanering	182				182
Bomenfonds			5		5
Herstel vestingwallen			328		328
Afschrijving investeringen met maatschappelijk nut			2.463	20	2.443
Totaal	4.116	178	3.787	537	7.188

Overige bestemmingsreserves:

Reserve uitvoering duurzaam Dombosch

Het dekken van de geplande kosten van het opstarten van het Masterplan "Duurzaam Dombosch".

Geen mutaties

Reserve afschrijving Fort Lunet

De reserve wordt gebruikt voor het dekken van de afschrijvingslasten van de restauratiekosten Fort Lunet na aftrek van de subsidie.

Mutaties	Toevoeging	Onttrekking
Storting		
Onttrekking afschrijving		16
	0	16

Reserve afschrijving Fort Lunet/ Mafeking

De reserve wordt gebruikt voor het dekken van de afschrijvingslasten van de restauratiekosten Fort Lunet/Mafeking.

Geen mutaties

Reserve Monumenten

Deze reserve wordt ingezet voor het dekken van kosten in het kader van restauratiesubsidies en overige kosten voor monumenten en cultureel erfgoed. (rbs 30-6-2016)

Geen mutaties

Reserve beeldende kunst

Aankopen, opdrachten of andere activiteiten in het kader van de beeldende kunst.

Mutaties	Toevoeging	Onttrekking
Storting	9	
Onttrekking		
	9	0

Reserve WVG

Het aanpassen van openbare gebouwen ten behoeve van de doelgroep gehandicapten.

Geen mutaties

Stimuleringsfonds aanpassing eigen woning

Met raadsbesluit van 10 november 2016 tot het vaststellen van de begroting 2017 BGW 9/2017) is tot de vorming van dit fonds besloten met als doel eigenaar-bewoners te stimuleren vroegtijdig woning-aanpassingen te doen om langer zelfstandig te blijven wonen. De voeding geschiedt eenmalig uit de reserve WVG voor een bedrag van € 50.000.

Geen mutaties

Reserve hoogwatervrijmaken Dongemondgebied

Dekken van de lasten van het hoogwatervrijmaken Dongemondgebied

Geen mutaties

Reserve bouw gemeentehuis 1994

Het egaliseren van de kapitaallasten van het gemeentehuis. Deze onttrekking is structureel.

Mutaties	Toevoeging	Onttrekking
Storting		
Onttrekking conform begroting		51
	0	51

Reserve parkeerplaatsen

Dekking van de kosten van de door de gemeente aan te leggen parkeerplaatsen.

Geen mutaties

Reserve dualisme raad

Beschikbaar stellen van een budget ad € 40.000 (incl BTW) aan de gemeenteraad voor het houden van hoorzittingen, onderzoek etc..

Mutaties	Toevoeging	Onttrekking
Storting	16	
Onttrekking conform begroting		
	16	0

Reserve Informatievoorziening en automatisering

De reserve dient ter egalisatie van de lasten Informatievoorziening en Automatisering. De storting en de onttrekking zijn beide structureel.

Mutaties	Toevoeging	Onttrekking
Reguliere storting conform de begroting	178	
Onttrekking ten behoeve van projecten I en A/afschrijvingen		85
Onttrekking ten behoeve van projecten I en A/rente		8
	178	93

Reserve Jongerenwerk

Realisatie van de pilot "jongerencentrum".

Mutaties	Toevoeging	Onttrekking
Storting		18
Onttrekking conform begroting		
	0	18

Reserve Opvang 0-12 jarigen

Realisatie voorziening centrum voor jeugd en gezin. Anderzijds voor het dekken van kosten voor de doelgroep 0 tot 12 jarigen.

Geen mutaties

Reserve Peuterspeelzaal Het Duikelaartje

De reserve wordt gebruikt voor het dekken van de afschrijvingslasten van Peuterspeelzaal 't Duikelaartje. Deze onttrekking is structureel.

Mutaties	Toevoeging	Onttrekking
Storting		
Onttrekking ten behoeve van kapitaallasten		6
	0	6

Reserve Centrumontwikkeling Raamsdonksveer

Dekking van kosten die verband houden met de centrumontwikkeling Raamsdonksveer.

Geen mutaties

Reserve Huishoudelijke HulpToelage

Met raadsbesluit van 21 juni 2018 is besloten tot instellen van een aparte reserve HHT-middelen. De wens bestaat deze middelen (€ 187.000) vooralsnog beschikbaar te houden en de regeling in 2018 te evalueren.

Mutaties	Toevoeging	Onttrekking
Storting	187	
Onttrekking ten behoeve van kapitaallasten		17
	187	17

Toelichting:

Met de resultaat bestemming van de jaarrekening 2017 is besloten deze reserve in te stellen. De evaluatie is uitgesteld.

Reserve containermanagement

Dekking afschrijvingslasten investering Container Management (nieuwe afvalcontainers). Deze onttrekking is structureel.

Mutaties	Toevoeging	Onttrekking
Storting		
Onttrekking ten behoeve van afschrijving minicontainers		36
	0	36

Egalisatiereserve decentralisaties

Met het vaststellen van de jaarrekening 2013 is besloten om deze reserve te vormen met als doel een financiële buffer aan te leggen om de vertaling van transitie naar transformatie (vertaling naar lokaal beleid) op een zorgvuldige manier vorm te geven.

Mutaties	Toevoeging	Onttrekking
Storting	264	
Onttrekking		
	264	0

Egalisatiereserve doorontwikkeling organisatie

Met het vaststellen van de jaarrekening 2013 is besloten om deze reserve te vormen t.b.v. flankerende maatregelen rond de reorganisatie en zodoende de doorontwikkeling een impuls te geven.

Geen mutaties

Reserve grondexploitatie

Het beschikken over een afzonderlijke buffer om onvoorziene risico's (m.n. die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen) met betrekking tot de grondexploitatie op te vangen.

Mutaties	Toevoeging	Onttrekking
Storting		
Onttrekking		3
	0	3

Reserve Bodemsanering

Deze reserve heeft tot doel de financiële risico's van bodemsaneringen tot een minimum te beperken.

Geen mutaties

Reserve bomenfonds

Met raadsbesluit van 30 maart 2017/nr 8 is het "Bomenbeleidsplan Niet kappen maar koesteren" vastgesteld en een bomenvoorziening ingesteld. De besteding van de middelen uit de bomenvoorziening komen ten goede aan de kwaliteit en de verduurzaming van zowel het gemeentelijke als particuliere bomenbestand van de gemeente. De voeding geschiedt structureel met € 5.000 ten laste van de exploitatie.

Mutaties	Toevoeging	Onttrekking
Storting	5	
Onttrekking		
	5	0

Reserve herstel vestingwallen

Met het vaststellen van de begroting 2017 is een reserve ingesteld voor het herstel van de vestingwallen. Stapsgewijs wordt gespaard voor de herstelwerkzaamheden. Dit herstel levert een positieve bijdrage aan de uitstraling van de historische kern van Geertruidenberg.

Geen mutaties

Reserve afschrijving investeringen maatschappelijk nut

Deze reserve is ingesteld om te voldoen aan de regels van het (nieuwe) BBV en onze financiële verordening waarbij is bepaald dat ook op investeringen met maatschappelijk nut moet worden afgeschreven. De reserve is gevoed door overheveling vanuit een aantal reserves die dienden als eenmalige dekking van de investering. De reserve wordt nu belast voor de structurele afschrijvingen nadat de investering is afgerond. De looptijd bedraagt 40 jaar (2057).

Mutaties	Toevoeging	Onttrekking
Storting	121	
Onttrekking		3
	121	3

Toelichting

Met de resultaat bestemming van de jaarrekening 2017 is besloten € 121.000 te storten t.b.v. de overschrijdingen op een aantal kredieten.

RESERVE SALDO JAARREKENING

Hier vindt de technische verwerking plaats van batige saldi van de jaarrekeningen van de gemeente.

Resultaat

Het boekjaar 2018 sluit met een positief resultaat van € 239

In overeenstemming met artikel 42, lid 2 van het Besluit Begroting en Verantwoording wordt dit saldo afzonderlijk in de balans opgenomen.

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen	Toevoeging	Onttrekking
Algemene reserves		
Vrije algemene reserve: bespaarde rente voorzieningen	0	
Subtotaal bestemmingsreserves	0	

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen	Toevoeging	Onttrekking
Weerstandsreserves		
Weerstandsreserve exploitatietekort sporthal Dongemondcollege	12	
Subtotaal weerstandsreserves	12	

Bestemmingsreserves

Mutaties

Reserve afschrijving Fort Lunet: egalisatie kapitaallasten		16
Reserve afschrijving Fort Lunet/Mafeking: egalisatie kapitaallasten		
Reserve bouw gemeentehuis 1994: egalisatie kapitaallasten		51
Reserve Informatievoorziening en automatisering: egalisatie (kapitaal-) lasten	178	93
Reserve Peuterspeelzaal Het Duikelaartje: afschrijvingslasten		6
Reserve containermanagement: afschrijvingslasten		36
Reserve bomenfonds	5	
Reserve afschrijving investeringen maatschappelijk nut:		3
Subtotaal bestemmingsreserves	183	205
Totaal	195	205

Voorzieningen

Op basis van de nieuwe financiële verordening wordt er terughoudend omgegaan met het vormen van reserves en voorzieningen. Deze worden alleen ingesteld als ze leiden tot het beter realiseren van beleidsdoelen dan via een reguliere gebrotingspost; instellen kan alleen door middel van een raadsbesluit.

Per voorziening wordt onderstaand het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven.

Een toelichting op de mutaties is onder de desbetreffende programma's opgenomen.

De voorziening "Nadelig saldo Dongeburgh" wordt in de balans opgenomen als correctie op de voorraden "onderhanden projecten". Deze voorziening heeft tot doel het verlies dat binnen het project Dongeburgh wordt geleden af te dekken.

De voorzieningen "dubieuze debiteuren algemeen", "dubieuze debiteuren soza" en "dubieuze debiteuren saneringkredieten" worden in de balans en toelichting in mindering gebracht op de desbetreffende debiteuren/vorderingen.

SPECIFICATIE TBV JAARSTUKKEN (in €1.000)

Overzicht voorzieningen (bedragen x 1.000)

	31-12-2018	31-12-2017
Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen	2.156	2.402
Onderhouds egalisatievoorzieningen	1.955	1.969
Van derden verkregen middelen- specifieke besteding	4.981	4.293
	9.092	8.664

Voorzieningen (bedragen x 1.000)

	Saldo 31-12-2017	Toevoeging t.l.v. exploitatie	Aanwending	Saldo 31-12-2018
Voorziening wachtgeld voormalige werknemers	149	158	148	159
Pensioenverplichtingen wethouders	1.955	102	83	1.974
Wachtgeldverplichtingen gewezen wethouders	298	50	325	23
Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen	2.402	310	556	2.156

Geprogrammeerd onderhoud wegen	502	670	617	555
Openbare verlichting	175			175
Infrastructuurle werken	195	110	39	266
Onderhoud gemeente-eigendommen	818	245	333	730
Baggeren	279	60	110	229
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	1.969	1.085	1.099	1.955

Spaarrekening Oome	1			1
Steunfonds medische zorgvoorzieningen	13			13
Voorziening riolering	3.280	600		3.880
Voorziening afvalstoffenheffing	999	119	31	1.087
Van derden verkregen middelen specifieke besteding	4.293	719	31	4.981

Totaal voorzieningen	8.664	2.114	1.686	9.092
-----------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Voorziening wachtgeld vml werknemers

Met het vaststellen van de Kadernota 2012 is besloten een voorziening voor de wachtgeldten van voormalige werknemers in te stellen.

Mutaties	Toevoeging t.l.v. exploitatie	Aanwending
Storting op basis van herberekening	158	
Vergoedingen personeel		105
Wachtgelduitkeringen		43
	158	148

Mutaties voorziening pensioenverplichtingen (gewezen) wethouders

Dekking pensioenlasten wethouders.

Bij de bepaling van de hoogte van de voorziening is door de actuaire (RAET) voor de huidige en toekomstige pensioenontvangers gerekend met een rekenrente van 1,648%

Mutaties	Toevoeging t.l.v. exploitatie	Aanwending
Storting van de inhouding, rente en reguliere storting	102	
Extra storting op basis van actualisatie		
Aanwending		83
	102	83

Mutaties voorziening wachtgeldverplichtingen (gewezen) wethouders

Deze voorziening dient ter dekking van de wachtgeldverplichtingen wethouders.

Mutaties	Toevoeging t.l.v. exploitatie	Aanwending
Storting	50	
Vrijgevallen bedrag t.g.v. exploitatie		312
Wachtgelduitkeringen		13
	50	325

Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen

Deze voorziening dient ter dekking van de lasten van het geprogrammeerd onderhoud van wegen.

Mutaties	Toevoeging t.l.v. exploitatie	Aanwending
Reguliere storting	670	
Diverse uitgaven		617
	670	617

Voorziening openbare verlichting

Deze voorziening heeft een egaliserende functie; voordelen worden in de voorziening gestort; nadelen worden uit deze voorziening gehaald. Dit om op een financieel duurzame manier uitvoering te geven aan het Beheerplan Openbare verlichting 2016 t/m 2020 (RBS 5-11-16 nr 08; BGW 06)

Geen mutaties

Voorziening Infrastructurele werken

Deze voorziening dient ter dekking van de lasten van het groot onderhoud aan kunstwerken en ligplaatsen.

Mutaties	Toevoeging t.l.v. exploitatie	Aanwending
Storting conform begroting	110	
Diverse uitgaven		39
	110	39

Voorziening Onderhoud gemeente-eigendommen

Dekken lasten groot onderhoud gemeentelijke eigendommen.

Mutaties	Toevoeging t.l.v. exploitatie	Aanwending
Storting conform begroting	245	
Onderhoud gebouwen en terreinen		333
	245	333

Voorziening Baggeren

Deze voorziening dient ter dekking van de lasten van het baggeren van de waterlopen en vijverpartijen, jachthavens en de rivier De Donge.

Mutaties	Toevoeging t.l.v. exploitatie	Aanwending
Storting conform begroting	60	
Onttrekkingen		110
	60	110

Voorziening riolering

Egalisatie van exploitatieoverschotten en exploitatietekorten

Mutaties	Toevoeging t.l.v. exploitatie	Onttrekking
Storting	600	
Ontrekking		
	600	

Voorziening afvalstoffenheffing

Egalisatie van exploitatieoverschotten en exploitatietekorten

Mutaties	Toevoeging t.l.v. exploitatie	Onttrekking
Storting exploitatieoverschot	119	
Onttrekking		31
	119	31

Voorziening spaarrekening Oome

Inzetten rente ten behoeve van plaatselijke jeugdverenigingen die in behoeftige omstandigheden verkeren.

Geen mutaties

Voorziening steunfonds medische en zorgvoorziening

Aanwenden ten behoeve van inwoners van de gemeente Geertruidenberg die op geen enkele wijze vergoeding kunnen krijgen voor bepaalde medische voorzieningen dan wel zorgvoorzieningen.

Geen mutaties

Langlopende schulden

(in € 1.000)	Balanswaarde 1-1-2018	Vermeerde- ringen	Aflossingen/ overdracht	Balanswaarde 31-12-2018
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	20.696	5.000	2.731	22.965
Waarborgsommen	107		97	10
	20.803	5.000	2.828	22.975

De rentelasten over 2018 bedragen

635

Voor 2019 bedragen de aflossingen

2.937

De waarborgsommen betreft voor € 100.000 een ingeroepen bankgarantie voor het deelgebied Heereland (Dongeburgh) en voor €6.000 een waarborgsom voor Fort Lunet inzake de samenwerking met Water Events Geertruidenberg.

De overige posten betreft € 3.750

De waarborgsom voor de bankgarantie van Heereland is terugbetaald.

Flottende passiva

(in € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Schulden < 1 jaar	6.826	7.781
Overlopende passiva	5.060	4.136
	11.886	11.917

Netto vlottende schuld korter dan 1 jaar

	31-12-2018	31-12-2017
Kasgeldleningwet Fido		
Overige kasgeldleningen		
Banksaldi	4.402	2.509
Crediteuren	2.424	5.194
Overige schulden		78
	6.826	7.781

Toelichting banksaldi:

De rekening-courant faciliteit met de BNG Bank bedraagt € 4,1 miljoen.

Overlopende passiva

	31-12-2018	31-12-2017
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen	177	287
Overige vooruitontvangen bedragen	35	40
Verplichtingen/ nog te betalen bedragen	4.848	3.809
	5.060	4.136

Van Eur. en Ned. overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen

	Stand 31-12-2017	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen / terugbetalingen	Stand 31-12-2018
<i>Europese overheidslichamen</i>				
N.v.t.				
<i>Rijk</i>				
Rijksgelden OAB	87	77	77	10
Rijksgelden LMC/RMC	71		-5	76
Rijksgelden ISV budget geluidsschermen	103	91	103	91
St.Afvalfonds bijdrage t.b.v. zwerfafval	26		26	
<i>Overige Nederlandse overheidslichamen</i>				
N.v.t.				
	287	168	201	177

Overige vooruitontvangen bedragen

	31-12-2018	31-12-2017
BBZ 2017 (25%)		39
BBZ 2018 (25%)	33	
Overige	2	1
	35	40

Verplichtingen/ nog te betalen bedragen

	31-12-2018	31-12-2017
Btw/bcf onderhoud gebouwen		32
Algemene uitkering woz correctie 2016		25
RMD afrekening 2015		16
Aankoop jachthaven Hermenzeil	1.650	1.650
Gemeente Breda Jeugd per 28-2		770
Belastingdienst loonheffing 2017		531
Terugbetalingsverplichting BBZ BOB 2017		172
Transitorische rente 2017 geldleningen		166
ABP afdracht 2017		109
Gemeente Drimmelen afrekening 2017 CJG		30
Baetsen december 2017		29
Kosten veilingnotaris en makelaar		27
Gemeente Drimmelen 2017		27
Belastingdienst BTW Schattelijk	24	24
RMD afrekening 2013 tm 2016		16
OMWB Coördinatiekosten 2017		16
Gemeente Drimmelen CJG		15
Gemeente Breda kunststof 2017		27
Gemeente Breda controle DHW 2017		13
Woudrichem begeleiding 2017		12
Overige posten (32 stuks)	9	102
Gemeente Breda afrekening jeugd 2018	1.062	
Belastingdienst afrekening loonheffing 2018	579	
Essent belastingen 2015 Amercentrale	175	
Belastingdienst loonheffing dec 2018	158	
Essent belastingen 2014 Amercentrale	150	
Ministerie terugbetalingsverplichting BBZ 2018	145	
Nog te betalen transitorische rente geldlening	142	
ABP afdracht december 2018	123	
Belastingdienst BTW 4e kw 2018	74	

	31-12-2018	31-12-2017
Nog te betalen transitorische rente 2018	67	
OMWB afrekening 2018	48	
Dierenasiel bijdrage 2018	25	
Leerlingenvervoer 2018 DVG	23	
Cultuurwerft subsidie 2018	22	
Gemeente Breda kunststof dec 2018	21	
Actief Zorg nafacturatie per 7-12-2018	19	
Gemeente Breda kunststof november 2018	19	
belastingen 2018	16	
Leerlingenvervoer december 2018	16	
bet BG 2018 in 2019	16	
Gemeente Breda afrekening jeugd 2018	15	
Belastingdienst BPM V 723 TL	14	
Belastingdienst BPM V 713 TL	14	
Maandag inhuur beleid	13	
Gemeente Breda inhuur BOA 2018	13	
Hoge Veer afrekening 10-12-2018	13	
Gemeente Breda afrekening jeugd 11e lijns 2018	12	
Gemeente Drimmelen inhuur Kerkhof 2018	11	
Overige posten (66 stuks)	160	
	3.809	1.721

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting

Als verliescompensatie is € 219.450 opgenomen. Hiervan bedraagt € 198.867 negatief voor de grondexploitaties en € 2.898 positief voor de afvalstromen. Aan kosten voor de algemene dienst is € 23.481 te verrekenen.

- Verplichtingen:**
- a. lease-contracten:** Voor de kopieerapparaten lopen per 31 december 2018 nog contracten voor een totale waarde van € 18.356 per jaar t/m 2020.
Voor de koffie-automaten lopen nog contracten voor een bedrag van € 2.468 per jaar t/m 2020.
 - b. personeelsaangelegenheden;** Het totale bedrag van nog niet opgenomen verlofuren bedraagt per 31-12-2018 € 292.175. .
 - c. Europese aanbestedingen:**

Wederpartij	Inhoud:	Startdatum contract:	Einddatum contract:	Termijn:	Bedrag per termijn:	Totaal opdrachtwaarde
Van Doorn	Overeenkomst kolkenreiniging	01-03-15	01-03-19	Jaarlijks	48.630	8.105
Bwaste International B.V.	Overeenkomst levering en onderhoud (incl reiniging) ondergrondse restafvalcontainers	01-04-14	31-12-22	Jaarlijks	30.000	120.000
Bwaste International B.V.	Overeenkomst levering en onderhoud ondergrondse containers (glas, textiel, kunststof)	01-04-12	01-04-22	Jaarlijks	5.000	16.250
Envipro International BV	Overeenkomst Software & halvering minicontainers	05-10-05	05-10-20	Jaarlijks		
Kone Deursystemen B.V.	Onderhoud automatische deurinstallatie Vrijheidstraat 2	01-11-15	31-12-99	Jaarlijks	260	1.040
BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V.	Overeenkomst accountantscontrole 2015 -2017	01-09-15	30-06-19	Jaarlijks	30.500	48.800
MAIN Energie B.V.	Ondertekend contract / overeenkomst voor levering van gas	01-01-17	01-01-22	Jaarlijks	58.400	175.200
Touringcarbedrijf E.D.A.D. B.V.	Overeenkomst Leerlingenvervoer Perceel 2	01-08-15	31-07-20	Jaarlijks	150.000	237.500
ADP Nederland B.V.	Ondertekende overeenkomst personeelsinformatie systeem	01-01-16	31-12-21	Maandelijks	1.350	48.600
Octopus	Overeenkomst / bestek beheer en exploitatie milieustraat	01-07-06	01-07-21	Maandelijks	28.500	855.000
DVEP Energie	Leveringsovereenkomst	01-01-17	31-05-21	Jaarlijks	81.800	197.683
Handicare Stairlifts	Raamovereenkomst	01-06-17	30-06-20	Kwartaal	8.800	52.800
Baetsen Containers BV	Contract inzake inzameling Rest/GFT/PD afval	01-07-16	31-12-19	Maandelijks	30.000	360.000
Gemeente Breda	Samenwerkingsovereenkomst Baroniegemeenten	01-01-17	31-12-22	Maandelijks	30.000	360.000
Harting Bank	Overeenkomst WMO Hulpmiddelen	01-05-17	30-06-21	Maandelijks	39.667	1.190.000
Renewi Nederland B.V.	Overeenkomst glasininzameling en verwerking	01-03-18	28-02-23	Maandelijks	3.361	168.038
Raetsheren van Orden	Polis brandverzekering eigendommen en scholen	01-01-19	01-01-22	Jaarlijks	77.102	231.306
Vodafone Libertel BV	Overeenkomst Gemeentelijke Telecommunicatie Mobiele communicatie	31-10-16	01-01-22	Jaarlijks	3.750	11.250
Het Hoge Veer	hulp bij huishouden	01-01-17	31-12-20		513.000	1.026.000
Actief Zorg	hulp bij huishouden	01-01-17	31-12-20		679.000	1.358.000
T-Zorg	hulp bij huishouden	01-01-17	31-12-20		103.000	206.000
Poetszorg, poetsen met een praatje	hulp bij huishouden	01-01-17	31-12-20		66.000	132.000
totaal opdrachtwaarde						6.803.572

Gemeente Geertruidenberg Jaarstukken 2018

Claims

Er lopen procedures waaruit een mogelijk een claim kan voortvloeien. De claims bedragen ca. € 455.000.

Rechten:

Intergas:

De resterende 5 miljoen die in escrow werd gehouden, is uitgekeerd in de loop van 2018 bij de liquidatie van de vennootschap.

Voor verdere details hierover verwijzen we naar de paragraaf verbonden partijen en naar de toelichting op de balans, onderdeel financiële vaste activa.

Brandestraat 2

Het pand Brandestraat is ondervoorbehoud van financiering verkocht.

Borg- en garantiestellingen

SPECIFICATIE (in €1.000)

Aard garantie	% garantie	Oorspronkelijk bedrag	Restant begin 2018	Borgstelling gemeente begin 2018	In 2018 waarborgen/ gewaarborgd	Gewone en buitengewone aflossing	Restant eind 2018	Borgstelling gemeente eind 2018
Woningbouw-corporaties	WSW 50%	323.535	249.003	124.502	43.865	103.861	189.007	94.504
Woningbouw-corporaties	100%							
Kredietbank	100%		118	118	57	58	117	117
Stichting Riethorst	100%	681	181	181		23	158	158
Sportverenigingen	100%	403	104	104		104		
Particulieren	50%	3.994	1.370	685		178	1.192	596
Totaal gewaarborgde geldleningen		328.613	250.776	125.590	43.922	104.224	190.474	95.375

Corr.saldi/aanvullingen*

-3.111

*

*

*

Saldi 31-12-2017

331.724

250.776

125.590

* Het oorspronkelijke bedrag van de particulieren geeft nog geen compleet beeld en de kredietbank is toegevoegd.

Financiële positie

Het saldo van de baten en lasten bedraagt over 2018 € 579.168 voordelig (2017: € 661.532 voordelig).

Op de bepaling van vermeld resultaat is een aantal bijzondere posten van invloed geweest, zoals stortingen/onttrekkingen in/ aan reserves evenals zogenaamde bijzondere baten en lasten.

Eén van de primaire doelstellingen van verslaggeving is het verschaffen van een juist inzicht in het vermogen en het resultaat van een organisatie. Daarom is door de Provincie Noord-Brabant een standaardmodel aangereikt om het rekeningsaldo te presenteren. De doelstelling is een goed inzicht te verschaffen in de (ontwikkeling van de) financiële positie van de gemeente en een verbetering van de interne en externe vergelijkbaarheid van het resultaat. In het model wordt een zogenaamd gezuiverd rekeningresultaat gepresenteerd, oftewel het resultaat uit normale bedrijfsvoering. Uitgangspunt voor de bepaling van het gezuiverd resultaat is het saldo als hiervoor vermeld, na eliminatie van de stortingen in / onttrekkingen aan reserves en bijzondere baten en lasten.

Rekening van baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Begroting 2017	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Baten	50.361	51.466	60.556	57.362
Lasten	50.361	50.804	60.556	57.123
	0	662	0	239
Verwerkte stortingen in reserves	1.842	2.346	2.522	3.613
Verwerkte onttrekkingen aan reserves	-3.895	-3.735	-5.415	-2.355
Sub totaal mutatie reserves	-2.053	-1.389	-2.893	1.258
Resultaat exclusief stortingen in en onttrekkingen aan reserves	-2.053	-727	-2.893	1.497
Bijzondere/incidentele baten	-399	-589	0	3.197
Bijzondere/incidentele lasten	1.901	1.461	2.893	3.505
Gezuiverd resultaat (= resultaat uit de normale baten en lasten)	-551 N	145 V	0	1189 V

Bovenstaande geeft een indruk van het "gezuiverd resultaat", het resultaat uit de normale baten en lasten. Met de correctie van de bijzondere posten zijn de incidentele invloeden op het saldo geëlimineerd.

Daarnaast komt met de correctie van de reserves het structurele karakter tot uiting van de uitgaven die hiermee in de loop van het jaar 2018 zijn gedekt.

Bijzondere baten en lasten

Onder bijzondere baten en lasten moet worden verstaan de baten en lasten die niet voortvloeien uit de normale bedrijfsvoering zoals o.a. boekwinsten, lasten voortvloeiende uit reorganisaties, stelselwijzigingen afschrijvingsmethodiek, resultaten op grondexploitatie, aanpassing gebruiksduur c.q. afschrijvingstermijn vaste activa en belangrijke afwikkelingsverschillen over voorgaande jaren.

Onderstaande tabel is een recapitulatie van alle mutaties in de incidentele en structurele baten en lasten zoals opgenomen in de financiële toelichting per programma en subprogramma in het jaarrekeninggedeelte.

Onder de bijzondere baten en lasten werden de volgende posten opgenomen:

	Lasten		Baten	
	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel
Programma 1	-60.000	-2.356.000	-25.000	2.047.000 (N)
Programma 2	0	-66.000	0	57.000 (N)
Programma 3	0	-135.000	0	112.000 (N)
Programma 4	0	-806.000	0	909.000 (N)
Programma 5	394.000	359.000	-238.000	64.000 (N)
Programma 6	0	38.000	0	-95.000 (V)
Programma 7	0	340.000	0	-647.000 (V)
Programma 8	0	-242.000	0	530.000 (N)
Programma 9	0	-637.000	0	220.000(N)
Totaal	334.000	-3.505.000	-263.000	3.197.000
Saldo structurele lasten	71.000 (N)			
Saldo incidentele baten		-308.000 (V)		
		-237.000		

INVESTERINGEN

Per ultimo 2018 was er een bedrag van € 51,1 miljoen in vaste activa geïnvesteerd oftewel € 2.375 per inwoner (21.515 inwoners per 1 januari 2019, bron CBS Statline). Per ultimo 2017 was er een bedrag van € 50,8 miljoen in vaste activa geïnvesteerd oftewel een bedrag van € 2.363 per inwoner (1-1-2018: 21.518 inwoners). In 2018 is er voor een bedrag van € 5,3 miljoen geïnvesteerd in vaste activa.(nb; exclusief grondexploitatie). In de toelichting op de balans is op de desbetreffende onderdelen extra toelichting op deze mutaties opgenomen.

RESERVES EN VOORZIENINGEN

Op 6 juli 2017 heeft de gemeenteraad de nieuwe financiële verordening Geertruidenberg 2017 vastgesteld met daarin opgenomen de nota reserves en voorzieningen. De omvang van de reserves en voorzieningen bepalen in belangrijke mate de financiële positie van de gemeente.

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Eigen vermogen	Ultimo 2017 (x € 1.000)	Ultimo 2018 (x € 1.000)
Algemene reserve en weerstandsreserve	6.571	5.437
Bestemmingsreserves	7.188	7.725
Reserves	13.759	13.152
Resultaat voor bestemming	662	579
Totaal	14.421	13.741

In de toelichting op de balans is op deze onderdelen extra toelichting opgenomen.

Voorzieningen

Met betrekking tot de hoogte en het tijdstip van uitnutting bestaat er geen keuzevrijheid. De aanwending en besteding liggen vast en zijn als volgt te rubriceren:

- voorzieningen voor verplichtingen en verliezen;
- voorzieningen voor risico's;
- voorzieningen ter egalisatie van kosten;
- van derden verkregen middelen - specifiek te besteden middelen.

Door de Raad is een aantal beheersplannen vastgesteld. De omvang van de daarvan afgeleide voorzieningen, met inachtneming van de voorgenomen jaarlijkse stortingen, wordt toereikend geacht. Met de vaststelling van de financiële verordening Geertruidenberg 2017 (inclusief de nota reserves en voorzieningen) is het beleidskader aangepast aan de wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De raad heeft met het vaststellen van de begroting 2019 (rbs 7 november 2018) besloten de looptijd en werkingsduur van de meerjaren onderhoudsplannen Wegbeheer, Openbare Verlichting, Infrastructurele werken, binnenhavens/baggeren, en Gemeentelijke gebouwen inclusief onderwijs te verlengen tot en met 31-12-2019.

In het kader van het BBV dient, voor niet bestede bijdragen van derden waarvan de aanwending is gebonden, een voorziening te worden gevormd. Niet bestede gelden dienen te worden gerestitueerd. Zoals in de waarderingsgrondslagen op de balans is gemeld zijn de bijdragen, voor zover ze van Europese of Nederlandse overheidslichamen zijn ontvangen, met ingang 1 januari 2008 in de balans opgenomen onder de overlopende passiva.

In de toelichting op de balans is op de desbetreffende onderdelen extra toelichting op deze mutaties opgenomen.

FINANCIERING

De stand van de lening portefeuille bedraagt per 31 december 2018 € 22.965.000. In 2018 is voor € 5.000.000 aan nieuwe vaste geldleningsovereenkomsten aangegaan. Er is voor ruim € 2.731.000 afgelost. Een uitgebreide toelichting betreffende de treasuryfunctie (en financiering) is in het programmaverslag opgenomen onder paragraaf D Financiering.

Overzicht baten en lasten

Omschrijving programma / product	Primitieve begroting 2018			Begroting na wijziging 2018			Jaarrekening 2018			Begroting +/- werkelijk 2018		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid	13.461.641	7.275.556	6.186.085	21.341.747	13.966.523	7.375.224	19.288.277	12.266.701	7.021.576	2.053.470	1.699.822	353.648
Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme	998.240	148.531	849.709	1.669.958	782.531	887.427	1.603.845	761.393	842.451	66.113	21.138	44.976
Programma 3 Sportvoorzieningen	1.260.934	57.959	1.202.975	1.180.896	65.959	1.114.937	1.046.284	90.729	955.556	134.612	-24.770	159.381
Programma 4 Onderwijs	1.744.912	184.211	1.560.701	2.803.749	184.211	2.619.538	1.997.567	245.605	1.751.962	806.182	-61.394	867.576
Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen	19.765.585	4.884.360	14.881.225	21.069.420	4.884.360	16.185.060	21.822.426	5.215.310	16.607.116	-753.006	-330.950	-422.056
Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur	1.168.178	189.762	978.416	1.204.604	461.762	742.842	1.242.713	556.896	685.817	-38.109	-95.134	57.025
Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering	15.616.300	12.688.941	2.927.359	16.739.459	13.733.300	3.006.159	17.063.175	14.551.059	2.512.116	-323.716	-817.759	494.043
Subtotaal Programma's	54.015.790	25.429.320	28.586.470	66.009.833	34.078.646	31.931.187	64.064.287	33.687.693	30.376.594	1.945.546	390.953	1.554.593
Algemene dekkingsmiddelen												
Lokale heffingen	119.191	6.224.027	-6.104.836	115.062	6.194.027	-6.078.965	115.062	5.835.820	-5.720.758	0	358.207	-358.207
Uitkering gemeentefonds	10.396	27.010.382	-26.999.986	10.396	27.880.382	-27.869.986	10.396	27.640.038	-27.629.642	0	240.344	-240.344
Treasury	14.475	183.900	-169.425	-36.887	357.038	-393.925	-41.461	349.433	-390.894	4.574	7.605	-3.031
Onvoorzien en Reserves	-334.931	0	-334.931	464.118	0	464.118	62.299	42.066	20.233	401.819	-42.066	443.885
investeringen	291.842	0	291.842	60.624	0	60.624	0	0	0	60.624	0	60.624
Subtotaal Dekkingsmiddelen	100.973	33.418.309	-33.317.336	613.313	34.431.447	-33.818.134	146.296	33.867.358	-33.721.061	467.017	564.089	-97.073
Overhead	4.684.948	0	4.684.948	4.780.148	0	4.780.148	4.142.970	-220.463	4.363.433	637.178	220.463	416.715
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	58.801.711	58.847.629	-45.918	71.403.294	68.510.093	2.893.201	68.353.553	67.334.587	1.018.966	3.049.741	1.175.506	1.874.235
Mutaties reserves												
Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid	889.750	992.968	-103.218	898.113	1.815.761	-917.648	489.866	1.448.438	-958.572	408.247	367.323	40.924
Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme	0	57.000	-57.000	0	104.000	-104.000	0	69.000	-69.000	0	35.000	-35.000
Programma 3 Sportvoorzieningen	2.000	0	2.000	2.000	176.525	-174.525	2.000	40.037	-38.037	0	136.488	-136.488
Programma 4 Onderwijs	10.000	0	10.000	141.218	992.875	-851.657	141.218	22.000	119.218	0	970.875	-970.875
Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen	744.650	814.247	-69.597	702.000	1.370.574	-668.574	702.000	1.214.259	-512.259	0	156.315	-156.315
Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering	0	220.986	-220.986	0	349.786	-349.786	15.600	179.128	-163.528	-15.600	170.658	-186.258
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	778.787	294.068	484.719	778.787	605.798	172.989	1.004.482	640.438	364.045	-225.695	-34.640	-191.056
Saldo Mutaties reserves	2.425.187	2.379.269	45.918	2.522.118	5.415.319	-2.893.201	2.355.166	3.613.299	-1.258.133	166.952	1.802.020	-1.635.068
TOTAAL BATEN EN LASTEN BRUTO	61.226.898	61.226.898	0	73.925.412	73.925.412	0	70.708.719	70.947.887	-239.168	3.216.693	2.977.525	239.168
Dienstverlening kostenplaatsen	12.325.205	12.325.205	0	13.369.564	13.369.564	0	13.585.393	13.585.393	0	-215.829	-215.829	0
TOTAAL BATEN EN LASTEN NETTO	48.901.693	48.901.693	0	60.555.848	60.555.848	0	57.123.326	57.362.494	-239.168	3.432.522	3.193.354	239.168

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Verschil rekening/ begroting	
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten						
Lasten	14.097	13.462	21.342	19.288	2.054	
Baten	7.779	7.276	13.967	12.267	1.700	
Saldo	6.318	6.186	7.375	7.021	354	

Resultaat bestemming

Lasten	547	890	898	490	408	
Baten	1.392	993	1.816	1.448	368	
Saldo	-845	-103	-918	-958	40	

Gerealiseerd resultaat

Lasten	14.644	13.567	22.240	19.778	3.096	
Baten	9.171	8.269	15.783	13.715	2.068	
Saldo	5.473	6.083	6.457	6.063	394	

*bedragen x1.000

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	Omschrijving	Verschil
01.01	Integrale veiligheid (inclusief brand- en rampenbestrijding)	484.000 (N)
01.02	Beheer wegen en infrastructurele kunstwerken	24.000 (V)
01.03	Beheer groenvoorzieningen, inclusief bomen	10.000 (N)
01.04	Beheer binnenhavens, watergangen en vestinggrachten	52.000 (V)
01.05	Verkeersontwikkelingen en verkeersregelingen	88.000 (V)
01.06	Milieubeheer en reiniging	165.000 (V)
01.07	Riolering	1.000 (N)
01.08	Bouwgrondexploitatie	1.885.000 (V)
01.09	Ruimtelijke ontwikkelingen	12.000 (N)
01.11	WABO	347.000 (V)
		2.054.000 (V)

01.01 Integrale veiligheid (inclusief brand- en rampenbestrijding) € 484.000 (N)

Dierenbescherming € 11.000 (N)

Het dierenasiel heeft de bijdrage over het jaar 2018 nog niet volledig in rekening gebracht. Hiervoor is een bedrag 'alsnog te betalen' opgenomen. In 2018 is de (inwoner) bijdrage aan het dierenasiel verhoogd. De bijdrage is daarom hoger dan voorgaande jaren. Voor 2019 en verder is de gewijzigde bijdrage correct opgenomen in de begroting.

Leefbaarheid-stimulering wijken / buurten € 17.000 (V)

Binnen de kostenpost leefbaarheid stimulering wijken en buurten zijn er 23 aanvragen voor het wijkbudget in 2018 binnengekomen. De realisatiekosten van de aanvragen (die zijn toegekend) zijn € 73.000. Ten opzichte van de begroting een incidenteel voordeel van € 16.000.

Daarnaast zijn er in 2018 minder kosten gemaakt voor wijkraad-vergaderingen, bewonersavonden, inwoners enquêtes, drukwerk en flyers. De subsidie voor het project buurtbemiddeling bedroeg € 13.000. Per saldo resteert hier nog een voordeel van € 1.000.

Rampenbestrijding € 24.000 (V)

Met ingang van 2016 is er € 20.000 ter beschikking gesteld voor het project Toolbox. Door personele wisselingen en de aanpak van Hermenzeil en andere zaken die prioriteit kregen, is dit project niet gestart. Aangezien het budget al een paar keer overgeheveld is, zal dit budget niet meer mee overgenomen worden naar 2019. Verder zijn er afwijkingen op diverse posten en dat geeft een voordelig verschil van € 4.000.

Openbare Orde / Hermenzeil € 34.000 (V)

Voor de kosten van het verkoopproces Hermenzeil is een bedrag beschikbaar van € 65.000. Hiervan is in 2018 € 31.000 gebruikt. Het restant is beschikbaar voor de kosten van 2019.

Politiesurveillant / openbare orde € 621.000 (V)

De aankoop van Hermenzeil is door de provincie voorgefinancierd. Daardoor wordt er in werkelijkheid geen rente toegerekend. Dit resulteert in een voordeel ruim € 30.000. In de tussenrapportage van 2018 is een bedrag van € 510.000 opgenomen voor beheer, de beveiliging en advieskosten met betrekking tot Hermenzeil. Deze kosten zijn in de tweede helft van 2018 gedaald doordat Hermenzeil toen niet meer bewoond werd. Er zijn in de tweede helft nog wel kosten gemaakt met betrekking tot de camerabeveiliging. All-over leverde dit een voordeel op van € 18.500.

Op basis van het eerste half jaar, dat de gemeente eigenaar van Hermenzeil was, is er een schatting gemaakt van het te verwachten verbruik van gas en elektra. Gedurende een groot deel van 2018 verbleef er niemand op Hermenzeil, waardoor deze kosten lager uitvielen dan geschat. Daarnaast heeft dit ook te maken met het feit dat de jaarafrekeningen nog niet ontvangen zijn. Dit levert een voordeel op van € 13.000.

Verder zijn er afwijkingen op diverse posten en dat geeft een nadelig verschil van € 2.800.

Brandweergarage /-kazerne (G.berg/R.veer) € 67.000 (V)

Er is een raming voor kapitaallasten opgenomen voor de nieuwbouw van de brandweerkazerne in Geertruidenberg. Oplevering vond medio 2018 plaats. Dit levert een voordeel op van € 38.000 (afschrijvingskosten en doorbelaste rente). Verder is er op gas en elektra minder uitgegeven. De begroting was nog niet aangepast aan het lagere gebruik.

Er wordt al enkele jaren vrijwel niets uitgegeven op kantoor en bureaunkosten (€ 7.100). Voor de komende jaren zal deze post afgeraamd worden naar € 1.000. Aangezien beide brandweergarages zeer recent gebouwd zijn, wordt er op de post onderhoud en beheer minder uitgegeven (€ 3.500) dan begroot. De uitgaven op deze post kunnen in de toekomst weer verder oplopen. Verder zijn er afwijkingen op diverse posten en dat geeft een voordelig verschil van € 2.400.

Algemeen € 6.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 6.000.

01.02 Beheer wegen en infrastructurele kunstwerken € 24.000 (V)

Schades binnen en buiten de bebouwde kom € 25.000 (N)

In 2018 zijn er meer schades dan gemiddeld geweest. Met name meer kosten in reinigen wegdek. Tegenover de hogere kosten door schades staan ook hogere inkomsten van verhaalde schades.

Straat reiniging € 19.000 (V)

Op het budget van onderhoud en beheer (€ 228.000) is een bedrag van € 19.000 overgehouden. Deze kosten worden in 2019 gemaakt.

Winteronderhoud wegen € 21.000 (N)

Voor de uitvoering van de gladheidsbestrijding is (inclusief aankoop zout en onderhoud materieel) € 10.000 meer uitgegeven dan begroot.

Openbare verlichting € 69.000 (V)

Door lage energietarieven en steeds meer energiezuinige verlichting besparen we op de kosten. Het voordeel blijft binnen de voorziening. Hiermee investeren we in energiezuinige ledverlichting.

Schades lichtmasten € 37.000 (N)

Schades worden sinds 2015 beter geregistreerd en als zodanig verantwoord. Het totale bedrag aan schades komt zo beter in beeld. Hier staan ook hogere inkomsten tegenover.

Algemeen € 19.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 19.000.

01.03 Beheer groenvoorzieningen, inclusief bomen € 10.000 (N)

Algemeen € 10.000 (N)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 10.000.

01.04 Beheer binnenhavens, watergangen en vestinggrachten € 52.000 (V)

Waterwegen/vaarwegen € 70.000 (V)
De aanbesteding is goedkoper uitgevallen. Het project is afgerond.

Waterlossingen € 23.000 (N)
De overschrijding wordt veroorzaakt door extra maai- en opruimwerk van riet. Vanwege de droogte van afgelopen zomer is dit riet op diverse locaties explosief gegroeid. Daarnaast is er extra maaiwerk verricht nabij Fort Lunet in verband met het nieuwe werk aan het Tolburgplein.

Algemeen € 5.000 (V)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 5.000.

01.05 Verkeersontwikkelingen en verkeersregelingen € 88.000 (V)

Verkeersregelingen € 30.000 (N)
Diverse bebordingen die noodzakelijk waren. O.a. vracht en landbouwverbod en diverse centrum.
Meer onderhoud gepleegd aan de verkeersregelinstallaties door meer areaal en schades. Ook voor de toekomst is de verwachting dat deze post overschreden wordt.

Duurzaam veilig infrastructuur € 21.000 (V)
In 2018 onvoldoende capaciteit het om maatregelen uit te voeren.

Deze zijn doorgeschoven naar 2019. Daarom verwachten wij in 2019 een overschrijding van dit budget. Dit wordt gemeld in de TURAP 2019.

Verkeerszaken € 85.000 (V)
Een deel van deze middelen zijn niet aangewend door het initiatiefvoorstel van de raad (december 2017). Voorgesteld wordt deze middelen mee te nemen naar 2019, om invulling te kunnen geven aan de voorbereiding van het Hooipolderplus-plan (20190207-RIB-pva Hooipolderplus6). De overige resterende gelden (€50k) betreft een afboeking van een bijdrage van de provincie Noord-Brabant, vanwege raadsbesluit december 2017.

Algemeen € 12.000 (V)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 12.000.

01.06 Milieubeheer en reiniging € 165.000 (V)

Reinigingsdienst huisvuil € 96.000 (V)
Het product 'Reinigingsdienst huisvuil' wordt budgettair neutraal geraamd. Alle lasten (inclusief BTW en overhead) worden gedekt door de opbrengst van de afvalstoffenheffing. Het saldo van het product wordt toegevoegd of onttrokken aan de egalisatievoorziening. Het saldo van het product valt o.a. als gevolg van btw-effecten, toegenomen kwietscheldingen en lagere inkomsten, lager uit dan begroot, zodat ook minder wordt toegevoegd aan de voorziening. Voor de exploitatiecijfers is dit een (administratief) voordeel.

VTH verzoektaken (programma 2 OMWB) € 12.000 (V)
Er zijn minder verzoektaken (extra opdrachten buiten het werkprogramma) en adviezen derden afgenomen dan verwacht

VTH collectieve taken (programma 3 omwb) € 19.000 (V)
In programma 3 zijn abusievelijk bedragen begroot welke in programma 1 dienden te worden opgenomen.

Geluidhinder, metingen, straling en lucht € 13.000 (N)
Er zijn kosten gemaakt voor een geluidsaneringsproject aan de Keizersdijk. Deze zijn uit subsidiegelden gefinancierd.

Algemeen Milieu € 54.000 (V)
Er is minder uitgegeven op de post diensten derden, doordat de uitvraag warmtevisie meer tijd in beslag neemt. € 47.000 mee overnemen naar 2019. Overig zijn kleine afwijkingen op diverse posten.

Algemeen € 3.000 (N)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 3.000.

01.07 Riolering € 1.000 (N)

Nieuwe rioleringsinvesteringen € 49.000 (V)
De rente en afschrijving, die betrekking hebben op voorgenomen nieuwe investeringen bij riolering, wordt (als stelpost) geraamd op deze post. Na uitvoering komen de werkelijke kapitaallasten terecht op de daarvoor bestemde rioleringsproducten. Omdat het product riolering budgettair neutraal wordt geraamd (eventuele verschillen worden geëgaliseerd via de voorziening) is dit voordeel van administratieve aard.

Riolering: Afvalwater en hemelwater € 199.000 (V)
Incidenteel voordeel energiekosten door voordeel bij aanbesteding en minder draaiuren door droge zomer. Incidenteel voordeel door laag tarief stortkosten bij aanbesteding onderhoud. Incidenteel voordeel door uitgesteld onderhoud en onderzoeken i.v.m. beperkte personele bezetting.

Riolering: Grondwater € 17.000 (V)
Incidenteel voordeel door beperkte onderzoeken grondwateroverlast.

Riolering: Overige lasten € 258.000 (N)

Als gevolg van lagere rente minder afschrijvingen, minder inhuur derden, lagere exploitatiekosten, btw-effecten en overhead is er een voordeel van € 111.000. Zoals eerder aangegeven is de riool-heffing budgettair neutraal door egalisatie via de voorziening. De storting in de voorziening is € 369.000 hoger dan begroot. Voor de exploitatie is een hogere storting een (administratief) nadeel.

Algemeen € 8.000 (N)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 8.000.

01.08 Bouwgrondexploitatie € 1.885.000 (V)

Dongeburgh, algemeen € 581.000 (V)

Met het sluiten van de uitvoeringsovereenkomst is een belangrijke stap gezet in de afronding van het project. In de vastgestelde actualisatie is er van uitgegaan dat de grondexploitatie dit jaar werd afgesloten. Dit is helaas niet mogelijk gebleken omdat de vast te stellen bestemmingsplanwijzing voor Heereland niet meer in 2018 is vastgesteld. Hierdoor vindt de invordering van een aantal bijdrage pas in 2019 plaats en schuift de afsluiting van de exploitatie een jaar door. Het voordeel van € 581.000 ontstaat grotendeels doordat de activering van inkomsten met een jaar wordt uitgesteld. Vanuit de grondexploitatie gezien heeft het doorschuiven van bedragen geen invloed op het geprognostiseerde resultaat. In onderhavig geval dient wel rekening gehouden te worden met een extra jaar rentetoe rekening, voor welk bedrag de voorziening Dongeburgh dient te worden verhoogd. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf G.

BIE W.Boonstraat (Bavokerk) € 1.305.000 (V)

In 2018 heeft aanbesteding van het bouw en woonrijp maken plaatsgevonden. In de actualisatie is aangegeven dat de verkoop niet aansluit bij het verwachtingspatroon en dat er voor gekozen is, daar waar mogelijk, kleinere de kavels worden creëren. Het

voordeel dat berekend is vloeit enerzijds voort uit de niet in dit jaar gerealiseerde verkoopopbrengst (geraamd) ad € 221.000 van de bouw kavels en anderzijds het doorschuiven van geplande uitgaven voor het bouw en woonrijp maken. Dit gedeelte wordt volgend jaar gerealiseerd. Hier is een bedrag van € 1.084.000 mee gemoeid. Een gedeelte van dit bedrag levert een echt voordeel op, omdat dat bedrag rechtstreeks voortvloeit uit het aanbestedingsresultaat van het bouw- en woonrijp maken. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf G.

Brahmsstraat € 46.000 (V)

In tegenstelling tot wat bij de vaststelling van de actualisatie verwacht werd, heeft sloop van de voormalige Bibliotheek pas in 2019 plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot een besparing aan uitgaven in 2018 (die nu in 2019 uitgevoerd zijn). De sloop € 24.000 (incl. asbest en verwijderen aansluitingen), het grondverzet € 8.900 en de Plan ontwikkelingskosten € 10.000 vormen de basis van lagere uitgaven. Aangezien de grondexploitatie budgetneutraal verloopt komt dit bedrag aan de inkomsten kant als verlaging van de te activeren kosten (boekwaarde) terug.

Grondexploitatie algemeen € 44.000 (N)

Doordat de exploitatie niet in 2018 afgesloten kan worden (zie toelichting paragraaf H), dient de voorziening verhoogd te worden met het bedrag aan de rente, dat over de boekwaarde per 1 januari 2019 berekend moet worden.

Algemeen € 3.000 (N)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 3.000.

01.09 Ruimtelijke ontwikkelingen € 12.000 (N)

Pilot bouwen binnen strakke contouren € 106.000 (N)

Het bouw en woonrijp maken van het plangebied de Riethorst is op verzoek van het bestuur van WSG door de gemeente opgepakt.

Uitvoering geschiedde volledig voor rekening WSG (zie inkomsten). Binnen de ramingen is alleen rekening gehouden met een bedrag van € 28.000 voor de begeleiding van het project. Vorenstaande leidt tot een nadeel van € 455.000. Hier staat tegenover dat de geraamde uitgaven voor Brahmsstraat ad € 260.000 niet benut zijn. De uitgaven met betrekking tot dit project zijn overgeheveld naar de grondexploitatie Brahmsstraat. Resteert nog een voordeel van € 89.000 met betrekking tot de uitgaven voor het Burgemeester Moonshof. Dit voordeel ontstaat doordat het woonrijp maken van het plangebied pas in 2019 tot uitvoering komt.

Bestemmingsplannen energietransities € 90.000 (V)

Voor de uitgaven energiedossiers en toekomstvisie 2025 is in de loop van het jaar een nieuwe fcl (bestemmingsplannen energietransities) gemaakt met afzonderlijke budgetten voor de genoemde onderdelen. Abusievelijk zijn de uitgaven voor dit onderdeel niet overgezet hetgeen tot het nu geprojecteerde voordeel leidt. De werkelijke uitgaven bedroegen € 57.000 en zijn op bestemmingsplannen verantwoord.

Algemeen € 4.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 4.000.

01.11 WABO € 347.000 (V)

Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) € 262.000 (V)

Voor de uitvoering van de WABO was het noodzakelijk meer diensten van derden af te nemen (€ 21.000). De advieskosten voor o.a. de welstandscommissie vielen mee (€ 7.000). In de begroting was een bedrag van € 276.000 opgenomen als bijdrage in de grondexploitatie vanwege hogere legesopbrengsten. Dit bedrag is rechtstreeks in de grondexploitatie opgenomen. Daardoor ontstaat een (administratief) voordeel.

Invoering Omgevingswet € 82.000 (V)

Het koersdocument -en daarmee de start voor het opstellen van de omgevingsvisie- is later vastgesteld dan gepland. Hierdoor zijn er een aantal activiteiten (zoals opgenomen in het plan van aanpak implementatie Omgevingswet) doorgeschoven. De pilot Dombosch heeft meer tijd gekost als van tevoren was ingeschat, zodat een deel van de kosten verschuift naar 2019. De voorbereidingen voor het opstellen van de omgevingsvisie zijn inmiddels uitgevoerd. Het budget, dat in 2018 beschikbaar was voor de invoering van de Omgevingswet, is niet geheel gebruikt en blijft derhalve over. Het restant zal in 2019 worden ingezet. Overigens is dit voordeel van administratieve aard, omdat de dekking uit de vrije algemene reserve ook met hetzelfde bedrag lager wordt.

Algemeen € 3.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 3.000.

Baten	Omschrijving	Verschil	
01.01	Integrale veiligheid (inclusief brand- en rampenbestrijding)	301.000	(N)
01.02	Beheer wegen en infrastructurale kunstwerken	61.000	(V)
01.03	Beheer groenvoorzieningen, inclusief bomen	23.000	(V)
01.04	Beheer binnenhavens, watergangen en vestinggrachten	15.000	(N)
01.05	Verkeersontwikkelingen en verkeersregelingen	118.000	(N)
01.06	Milieubeheer en reiniging	46.000	(N)
01.07	Riolering	4.000	(N)
01.08	Bouwgrondexploitatie	1.931.000	(N)
01.09	Ruimtelijke ontwikkelingen	428.000	(N)
01.11	WABO	457.000	(V)
		1.700.000	(N)

01.01 Integrale veiligheid (inclusief brand- en rampenbestrijding) € 39.000 (N)

Politiesurveillant / openbare orde € 297.000 (N)

Conform de samenwerkingsovereenkomst met de provincie wordt de helft van de kosten die gemaakt worden in relatie tot Hermenzeil 50/50 gedeeld. Dit is vooralsnog opgenomen als 'nog te ontvangen' bedragen. Definitieve afrekening met de provincie vindt plaats op het moment dat Hermenzeil verkocht is.

Algemeen € 4.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 4.000.

01.02 Beheer wegen en infrastructurale kunstwerken € 61.000 (V)

Schades binnen en buiten de bebouwde kom € 31.000 (V)

Tegenover hogere lasten door schades staan ook hogere inkomsten van verhaalde schades, met name wegdekreiniging.

Schades lichtmasten € 28.000 (V)

Schades worden sinds 2015 beter geregistreerd en als zodanig verantwoord. Het totale bedrag aan schades komt zo beter in beeld. Hier staan dus ook hogere inkomsten tegenover. De lasten en baten kunnen per jaar verschillend zijn door jaar overschrijdende procedures.

Algemeen € 2.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 2.000.

01.03 Beheer groenvoorzieningen, inclusief bomen € 23.000 (V)

In gebruik gegeven gronden € 25.000 (V)

Het behaalde voordeel op dit onderdeel kan in twee onderdelen uitgesplitst worden, enerzijds wordt een voordeel ten opzichte van de raming van € 12.000 behaald op verhuur. Dit voordeel is het gevolg van de plaatsgevonden huurverhogingen, het sluiten van nieuwe van overeenkomsten en het vernieuwen van bestaande contracten. Het resterende voordeel van € 13.000 wordt behaald op de verpachte gronden. Dit onderdeel laat de laatste jaren al structureel overschot zien. Hier liggen geen nieuwe ontwikkelingen aan ten grondslag.

Daarnaast kleine afwijking € 2.000 (N)

01.04 Beheer binnenhavens, watergangen en vestinggrachten € 15.000 (N)

Algemeen € 15.000 (N)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 15.000.

01.05 Verkeersontwikkelingen en verkeersregelingen € 118.000 (N)

Duurzaam veilig infrastructuur € 21.000 (N)

In 2018 onvoldoende capaciteit het om maatregelen uit te voeren. Deze zijn doorgeschoven naar 2019. Doordat er geen maatregelen zijn uitgevoerd ontvangen we geen bijdrage.

Verkeerszaken € 100.000 (N)

Betreft de afboeking van een bijdrage van de provincie Noord-Brabant vanwege raadsbesluit december 2017.

Algemeen € 3.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 3.000.

01.06 Milieubeheer en reiniging

€ 46.000 (N)

Reinigingsdienst huisvuil € 69.000 (N)

De gemeente ontvangt een vergoeding voor ingezamelde recyclebare afvalstromen. In 2018 is de opbrengst lager uitgevallen vanwege een combinatie van hoeveelheden en vergoedingen per kg.

Daarnaast heeft er een administratieve correctie plaatsgevonden met betrekking tot de zwerfafvalsubsidie (ad. € 26.000). Deze rijksvergoeding voor het verwijderen van zwerfafval is in de jaarrekening verwerkt in de post "Straatreiniging". Voor het product "Reinigingsdienst huisvuil" is dit een administratief nadeel.

Milieustraat € 21.000 (V)

De opbrengsten vanuit de milieustraat zijn hoger uitgevallen dan geraamd.

Geluidhinder, metingen, straling en lucht € 13.000 (V)

Het saldo betreft een verrekening van ontvangen subsidies ten behoeve van geluidsaneringsprojecten.

Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing € 17.000 (N)

De opbrengst van de reinigingsrechten en afvalstoffenheffing is € 17.000 (0,76%) lager uitgevallen dan het begrote bedrag. Voor € 13.000 wordt dit veroorzaakt door verrekeningen van 2017.

Algemeen € 6.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 6.000.

01.07 Riolering € 4.000 (N)

Algemeen € 4.000 (N)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 4.000.

01.08 Bouwgrondexploitatie

€ 1.931.000 (N)

Dongeburgh, algemeen € 581.000 (N)

Zoals bij de uitgaven al is aangegeven verlopen de grondexploitaties budgetneutraal en hebben geen directe invloed op het exploitatiesaldo van de jaarrekening. Het nadeel dat hier, ten opzichte van de raming, wordt behaald is het rechtstreekse gevolg van doorschuiven van geraamde inkomsten (Exploitatiebijdrage en bouwleges Heerland) naar het jaar 2019.

BIE W.Boonsstraat (Bavokerk) € 1.305.000 (N)

Het geraamde nadeel, dat voor de Wim Boonsstraat wordt geprojecteerd, komt enerzijds door de tegenvallende verkoopprijzen in 2018 (nadeel € 221.000. Het resterende bedrag van € 1.084.000 heeft betrekking op niet plaatsgevonden uitgaven die normaliter geactiveerd (budget neutraal) zouden worden. Zie ook de toelichting op de uitgaven.

Brahmstraat € 45.000 (N)

Zie toelichting bij lasten

01.09 Ruimtelijke ontwikkelingen € 428.000 (N)

Pilot bouwen binnen strakke contouren € 428.000 (N)

Voor 2018 was een inkomstenraming voor de Brahmsstraat opgenomen van € 885.000. Zoals bij de uitgaven gesteld, is voor de Brahmsstraat een grondexploitatie aangemaakt waar de opbrengsten verantwoord worden. Dit leidt begrotingstechnisch tot een nadeel van € 885.000. Hier staat een voordeel van 457.000 tegenover. Dit betreft de doorrekening aan WSG van de bouwrijp maak kosten van het plangebied de Riethorst.

01.11 WABO

€ 457.000 (V)

Leges omgevingsvergunning € 459.000 (V)

Voor het jaar 2018 zijn de leges ontvangen voor een totaalbedrag van € 1.091.000. Het grote verschil is te verklaren doordat er leges zijn ontvangen van een aantal grote nieuwbouwprojecten, zoals het Koninginnebastion, Vaandelwacht, Riethorst en de nieuwbouw van de woningen binnen het bouwplan Wim Boonsstraat. Dit alles heeft ertoe geleid dat er meer leges zijn ontvangen dan begroot.

Algemeen € 2.000 (N)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 2000.

RESULTAATBESTEMMINGEN (mutaties in reserves)

60980120 Mutaties reserve functie 120 € 20.000 (N)

Het project Toolbox is niet doorgegaan. Aan de uitgavenkant is dit een voordeel. De voorgenomen onttrekking hoeft echter ook niet te worden geëffectueerd. Administratief is dit een nadeel voor het jaarrekeningsaldo. Per saldo is het effect budgettair neutraal.

60980140 Mutaties reserve functie 140 € 14.000 (N)

In 2018 zijn de realisatiekosten van toegekende aanvragen lager dan begroot. De voorgenomen dekking uit de reserve is daarmee ook lager dan begroot. Administratief is dit een nadeel voor het jaarrekeningsaldo.

60980210 Mutaties reserve functie 210 € 10.000 (N)

Een deel van deze middelen voor verkeerszaken (18.000) zijn niet aangewend door het initiatiefvoorstel van de raad (december 2017). Vandaar dat er ook geen onttrekking uit de reserve hoeft plaats te vinden. Administratief is dit een nadeel voor het jaarrekeningsaldo.

Voor de aangepaste variant studie Hooipolder plus plan is € 8.000 een hogere onttrekking noodzakelijk. Voor het overige € 2.000 afwikkelingsverschillen.

60980214 Mutaties reserves functie 214 € 10.000 (N)

In 2018 is geen overeenstemming bereikt over te nemen maatregelen. Uit de reserve hoeft dan ook geen bijdrage in de lasten te worden verstrekt. Administratief is dit een nadeel voor het jaarrekeningsaldo.

60980221 Mutatie reserve functie 221 € 64.000 (N)

De aanbesteding is lager uitgevallen en het project is afgerond. Uit de reserve hoeft dan ook geen bijdrage in de lasten te worden verstrekt. Administratief is dit een nadeel voor het jaarrekeningsaldo.

60980240 Mutaties reserve 240 € 57.000 (N)

In de Turap 2016 is ingeschat dat in 2018 een onttrekking uit de vrije algemene reserve noodzakelijk zou zijn voor het gemaal aan de Kloosterweg. Deze activiteit is niet doorgegaan zodat ook de onttrekking uit de reserve achterwege kan blijven. Administratief is dit een nadeel voor het jaarrekeningsaldo.

60980721 Mutatie reserve functie € 8.000 (N)

Binnen het product reiniging is een klein administratief nadeel van € 8.000.

60980723 Mutatie reserve functie 723 € 43.000 (N)

Op basis van het amendement Duurzaamheid is € 45.000 beschikbaar gesteld. Hiervan is slechts € 2.000 in 2018 uitgegeven. Het restant zal in 2019 worden uitgegeven. Deze activiteit is niet volledig afgerond zodat ook de onttrekking uit de reserve voor dat deel achterwege kan blijven. Administratief is dit een nadeel voor het jaarrekeningsaldo.

60980810 Mutatie reserve functie 810 € 21.000 (N)

Het beschikbare budget voor aanpassing bestemmingsplannen is niet helemaal benut. Het restant zal in 2019 worden uitgegeven. Deze activiteit is niet volledig afgerond zodat ook de onttrekking uit de reserve voor dat deel achterwege kan blijven. Administratief is dit een nadeel voor het jaarrekeningsaldo.

60980821 Mutatie reserve functie 821 € 21.000 (N)

Bij de kadernota 2017 is voor 2018 € 25.000 extra budget beschikbaar gesteld voor erfgoed in brede zin, naast het structurele budget van circa € 3.000. Hiervan is circa € 13.000 besteed. Uit de reserve hoeft dan ook geen bijdrage in de lasten te worden verstrekt. Administratief is dit een nadeel voor het jaarrekeningsaldo. Daarnaast bleek een bijdrage uit de bestemmingsreserve niet noodzakelijk. Administratief werkt dit € 6.000 nadelig.

60980822 Mutatie reserve functie 822 € 82.000 (N)

Het budget wat in 2018 beschikbaar was voor de invoering van de Omgevingswet is niet geheel gebruikt en blijft derhalve over. Het restant zal in 2019 worden ingezet. Uit de reserve hoeft dan ook geen bijdrage in de lasten te worden verstrekt. Administratief is dit een nadeel voor het jaarrekeningsaldo.

60980830 Mutatie reserve functie 830 € 33.000 (N)

Begroot was een onttrekking van € 133.000 uit de reserve, om in te brengen in de grondexploitatie. Omdat de grondexploitatie neutraal is gerealiseerd, is deze onttrekking niet noodzakelijk. Administratief is dit een nadeel voor het jaarrekeningsaldo.

60980810 Mutatie reserve functie 810 € 408.000 (V)

Bij baten 01.09 is een nadeel opgenomen. In de begroting was eveneens via de weerstandsreserve een storting voorzien voor de uitvoering van het project Bouwen Binnen Strakke Contouren. In 2018 is € 478.000 aan inkomsten gerealiseerd. Het verschil wordt niet gestort en in daarmee een voordeel voor het exploitatiesaldo.

Financiële resultaten op hoofdlijnen				
1 Leefbaarheid, wonen en duurzaamheid	Lasten		Baten	
	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
Integrale veiligheid (inclusief brand- en rampenbestrijding)				
Dierenbescherming	11.000	(N)		
Leefbaarheid-stimulering wijken / buurten	-1.000	-16.000 (V)		
Rampenbestrijding		-24.000 (V)		
Openbare Orde / Hermenzeil		-34.000 (V)		
Politiesurveillant / openbare orde		621.000 (N)		-297.000 (V)
Brandweergarage /-kazerne (G.berg/R.veer)	-6.000	-61.000 (V)		
Algemeen		-6.000 (V)		-5.000 (V)
Beheer wegen en infrastructurele kunstwerken				
Schades binnen en buiten de bebouwde kom		25.000 (N)		-31.000 (V)
Straat reiniging		-19.000 (V)		
Winteronderhoud wegen		21.000 (N)		
Openbare verlichting	-69.000	0 (V)		
Schades lichtmasten		37.000 (N)		-28.000 (V)
Algemeen		-19.000 (V)		-2.000 (V)
Beheer groenvoorzieningen, inclusief bomen				
In gebruik gegeven gronden			-25.000	(V)
Algemeen		10.000 (N)		2.000 (N)
Beheer binnenhavens, watergangen en vestinggrachten				
Waterwegen/vaarwegen		-70.000 (V)		
Waterlossingen		23.000 (N)		
Algemeen	-5.000			15.000 (N)
Verkeersontwikkelingen en verkeersregelingen				
Verkeersregelingen	10.000	20.000 (N)		
Duurzaam veilig infrastructuur		-21.000 (V)		21.000 (N)
Verkeerszaken		-85.000 (V)		100.000 (N)
Algemeen		-12.000 (V)		-3.000 (V)
Milieubeheer en reiniging				
Reinigingsdienst huisvuil		-96.000 (V)		69.000 (N)
VTH verzoektaken (programma 2 OMWB)		-12.000 (V)		

VTH collectieve taken (programma 3 omwb)		-19.000 (V)		
Geluidhinder, metingen, straling en lucht		13.000 (N)		-13.000 (V)
Algemeen Milieu		-54.000 (V)		
Algemeen		3.000 (N)		-6.000 (V)
Milieustraat				-21.000 (V)
Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing				17.000 (N)
Riolering				
Nieuwe rioleringsinvesteringen		-49.000 (V)		
Riolering: Afvalwater en hemelwater		-199.000 (V)		
Riolering: Grondwater		-17.000 (V)		
Riolering: Overige lasten		258.000 (N)		
Algemeen		8.000 (N)		4.000 (N)
Bouwgrondexploitatie				
Dongeburgh, algemeen		-581.000 (V)		581.000 (N)
BIE W.Boonstraat (Bavokerk)		-1.305.000 (V)		1.305.000 (N)
Grondexploitatie algemeen		44.000 (N)		
Algemeen		3.000 (N)		
Ruimtelijke ontwikkelingen				
Pilot bouwen binnen strakke contouren		106.000 (N)		428.000 (N)
Bestemmingsplannen energietransities		-90.000 (V)		
Algemeen		-4.000 (V)		
WABO				
Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht)		-262.000 (V)		
Invoering Omgevingswet		-82.000 (V)		
Algemeen		-3.000 (V)		2.000 (N)
Leges Omgevingsvergunning				-459.000 (V)
Reserves				
Mutaties reserves programma 1		-408.000 (V)		368.000 (N)
Totaal	-60.000	-2.356.000 (V)	-25.000	2.047.000 (N)

Overzicht restantkredieten

Omschrijving	Totaal beschikbaar gesteld krediet	Uitgaven + inkomsten t/m 2017	Uitgaven + inkomsten 2018	Uitgaven + inkomsten t/m 2018	Restant krediet ultimo 2018	Krediet afsluiten (J/N)	Inbreng restant krediet per 01-01-2019	Toelichting
Brandweerkazerne Geertruidenberg	925.650	434.723	538.950	973.673	-48.023	Nee	-48.023	Loopt nog i.v.m. garantiekwestie en aansprakelijkheid aannemer van de toegepaste betonstraatstenen in de rijbanen. Krediet open houden
Inrichting terrein brandweerkazerne Geertruidenberg	84.700	-	-	-	84.700	Nee	84.700	Loopt nog i.v.m. garantiekwestie en aansprakelijkheid aannemer van de toegepaste betonstraatstenen in de rijbanen. Krediet open houden
Brandweerkazerne Geertruidenberg vaste inventaris	18.150	-	-	-	18.150	Nee	18.150	Loopt nog i.v.m. garantiekwestie en aansprakelijkheid aannemer van de toegepaste betonstraatstenen in de rijbanen. Krediet open houden
Brandweerkazerne Geertruidenberg bouwleges	54.450	-	-	-	54.450	Nee	54.450	Loopt nog i.v.m. garantiekwestie en aansprakelijkheid aannemer van de toegepaste betonstraatstenen in de rijbanen. Krediet open houden
Aan-verkoop jachthaven Hermenzeil	1.785.367	1.785.367	-56.306	1.729.061	56.306	Nee	56.306	O.b.v. de samenwerkingsovereenkomst met de provincie Noord-Brabant worden de kosten (aan- en verkoop, onderhoud en beheer) 50/50 gedeeld. Deze kosten zijn nog niet met elkaar verrekend. Dat gaat pas plaatsvinden bij de verkoop.
Verkoop proces Hermenzeil	65.000	-	31.041	31.041	33.959	Nee	33.959	O.b.v. de samenwerkingsovereenkomst met de provincie Noord-Brabant worden de kosten (aan- en verkoop, onderhoud en beheer) 50/50 gedeeld. Deze kosten zijn nog niet met elkaar verrekend. Dat gaat pas plaatsvinden bij de verkoop.
Centrum R'veer, 2e doorsteek	290.000	278.108	43.751	321.859	-31.859	Ja		Is volgens mij kort gesloten met financiën
Herinrichting openbaar gebied Gangboord	878.000	506.167	339.245	845.412	32.588	Nee	10.000	Contract zit nog in onderhoudstermijn, ca. 22.000 kan terug vloeien
Donge-oever voetpad route Imperial	54.000	660	76.046	76.706	-22.706	Ja		Extra kosten nakomen toezeggingen n.a.v. participatie te weten extra hek onder de brug, extra wensen inrichting openbare ruimte en beplanting. Deze kosten waren niet begroot.
Inrichting Place Napoleon	62.500	-	52.299	52.299	10.201	Ja		Aanbesteding voordeliger dan geraamde kosten
Place Napoleon, zitbank en beweegbare palen	35.000	-	33.915	33.915	1.085	Ja		Aanbesteding voordeliger dan geraamde kosten
Elektriciteitsvoorziening Kloosterweg(K)	18.000		10.000	10.000	8.000	Nee		Restant werkzaamheden in 2019
Vervanging masten openbare verlichting 2018	29.000	-	24.488	24.488	4.512	Ja		Werk is afgerond, restant blijft binnen de voorziening openbare verlichting
Vervanging armaturen openbare verlichting 2018(K)	115.000	-	88.047	88.047	26.953	Ja		Werk is afgerond, restant blijft binnen de voorziening openbare verlichting
Vervanging gemalen Kloosterweg en Schapendonk	85.000	38.754	2.723	41.477	43.523	Nee	43.523	Werk Kloosterweg moet nog worden uitgevoerd. Project hangt samen met uitvoering nieuwbouw accommodatie RFC. Planning uitvoering is nog niet bekend.

Omschrijving	Totaal beschikbaar gesteld krediet	Uitgaven + inkomsten t/m 2017	Uitgaven + inkomsten 2018	Uitgaven + inkomsten t/m 2018	Restant krediet ultimo 2018	Krediet afsluiten (J/N)	Inbreng restant krediet per 01-01-2019	Toelichting
Aanpassing randvoorziening Essenboom- Breetweerlaan	146.000	70.014	7.145	77.159	68.841	Ja		Werk is afgerond, restant vloeit terug in de voorziening riolering
Vervanging riolering centrumplan fase 4 Haven	185.000	315	17.140	17.455	167.545	Nee	167.545	Werk wordt in 2019 voorbereid en in 2020 uitgevoerd.
Klimaatmaatregelen Ravelijn 1e fase	1.230.000	14.466	90.207	104.673	1.125.327	Nee	1.125.327	Vorbereiding loopt nog t/m 2019, uitvoering in 2020.
Vervanging riolering Zwanenstaag e.a.	78.000	41.258	60.934	102.192	-24.192	Ja		Werk is afgerond, overschrijding wordt verrekend binnen de voorziening riolering. Overschrijding door onbekende leiding in ondergrond.
Klimaatmaatregelen Ottergeerde	114.100	24.073	166	24.240	89.860	Nee	89.860	Werk is nog in voorbereiding, wacht op berekeningen en vergunning van waterschap. Uitvoering in 2020.
Klimaatmaatregelen Diepsteeg	42.000	13.491	53.598	67.089	-25.089	Ja		Werk is afgerond, overschrijding wordt verrekend binnen de voorziening riolering. Overschrijding door grondverbetering en meer afgekoppeld terrein.
Rioolaansluiting woonschip Rivierkade 5b	11.555	6.183	6.183	12.365	-810	Ja		Werk is afgerond.
Vervanging riolering Wingerdstraat e.o.(K)	41.000		22.922	22.922	18.078	Nee	18.078	Werk is in voorbereiding.
Klimaatmaatregelen Landonk(K)	24.300		11.325	11.325	12.975	Nee	12.975	Werk wordt in 2019 afgerond.
Klimaatmaatregelen Prunusstraat(K)	208.000		143.116	143.116	64.884	Nee	10.000	Contract zit nog in onderhoudstermijn, ca. 54.000 kan terugvloeien in voorziening riolering.
Div adaptieve klimaatmaatregelen(K)	35.000		2.700	2.700	32.300	Ja		Werk is afgerond, restant blijft binnen de voorziening riolering
Afkoppeling riolering schonckplein(K)	139.000		6.698	6.698	132.303	Nee	132.303	Vorbereiding loop nog t/m 2019, uitvoering in 2020. Hier is een collegeadvies van.
Herontwikkeling Schonckplein	25.000	18.242	-	18.242	6.758	Nee	6.758	Restant krediet wordt ingezet voor onderzoek verplaatsing Supermarkt
Sloopkosten Dorpshuis de Haven	134.000	121.600	14.431	136.031	-2.031	Ja		Sloop Dorpshuis afgerond. Extra kosten gemaakt voor het egaliseren en inzaaien van het terrein.
Vorbereidingskrediet plangebied Oude Haven	20.000	-	-	-	20.000	Nee	28.835	Samenvoegen met restantbedrag 6.0810009 locatieconcepten Donge-oever
Verwerving gronden Jeroen Boschstraat Oude Haven	806.000	-	808.476	808.476	-2.476	Ja		Aankoop is afgerond. Overschrijding heeft betrekking op de transportkosten (notaris, kadaster)
Totaal	7.738.772	3.353.421	2.429.240	5.782.661	1.956.110		1.844.745	

Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Verschil rekening/ begroting	
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten						
Lasten	1.002	998	1.670	1.604	66	
Baten	125	149	783	761	22	
Saldo	877	850	887	843	44	

Resultaat bestemming

Lasten	0	0	0	0	0	
Baten	95	57	104	69	35	
Saldo	-95	-57	-104	-69	-35	

Gerealiseerd resultaat

Lasten	1.002	998	1.670	1.604	66	
Baten	220	206	887	830	57	
Saldo	782	793	783	774	9	

*bedragen x1.000

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	Omschrijving	Verschil
02.01	Economie en industrie	9.000 (V)
02.02	Recreatie en toerisme	57.000 (V)
		66.000 (V)

02.01 Economie en industrie € 9.000 (V)

Economisch beleid € 10.000 (V)

Het restantbudget wordt overgeheveld, omdat één uitvoeringsproject ondernemersinitiatieven op bedrijventerrein Dombosch pas begin 2019 kan worden uitgevoerd.

Algemeen € 1.000 (N)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 1.000.

02.02 Recreatie en toerisme € 57.000 (V)

Bevordering toerisme € 13.000 (V)

Er is een voordeel van € 20.000 omdat het project haalbaarheidsstudie Halvezolenpad niet is uitgevoerd. Daarnaast is er een nadeel van € 7.000 omdat er een aantal projecten zijn uitgevoerd die niet in de begroting waren opgenomen.

Speelterrinen € 11.000 (V)

Om een herinrichting van het speelterrein aan het Bachplein te realiseren is er een betrokken comité met inwoners opgezet. Zij hebben langere tijd nodig gehad om draagvlak te vinden in de omgeving en zo het speelterrein naar wens herin te richten. Voor deze herinrichting stond een bedrag van

€10.000 gereserveerd. Daarnaast hebben we, door enkele kortingen voor de nieuwe speeltoestellen vanuit de speelleveranciers, een incidenteel voordeel opgedaan.

Cultureel Centrum De Schattelijk € 23.000 (V)

Er is minder gebruik gemaakt van personeel van derden. De verhuur van ruimtes betekent helaas niet altijd meer baromzet. Er is minder ingekocht en er waren dit jaar minder onderhoudswerkzaamheden noodzakelijk.

Algemeen € 10.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 10.000.

Baten	Omschrijving	Vershil
02.01	Economie en industrie	3.000 (V)
02.02	Recreatie en toerisme	25.000 (N)
		21.000 (N)

02.01 Economie en industrie € 3.000 (V)

Algemeen € 3.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 3.000.

Omschrijving	Totaal beschikbaar gesteld krediet	Uitgaven + inkomsten t/m 2017	Uitgaven + inkomsten 2018	Uitgaven + inkomsten t/m 2018	Restant krediet ultimo 2018	Krediet afsluiten (J/N)	Inbreng restant krediet per 01-01-2019	Toelichting
Passantenhaven steigers	120.000	17.090	-	17.090	102.910	Nee	102.910	Het al dien niet inzetten van dit budget is gekoppeld aan de wijze waarop de we de exploitatie van deze haven in de markt kunnen zetten
Timmersteekade steigers	170.000	51.152	36.976	88.129	81.871	Nee	81.871	De uitvoering van dit project start in 2019
Fort Lunet steigers	329.300	243.065	937	244.002	85.298	Nee	85.298	Dit project is nog niet voor 100% opgeleverd
Fort Lunet damwand ed.	201.100	181.738	213	181.951	19.149	Nee	19.149	Dit project is nog niet voor 100% opgeleverd
Totaal	820.400	493.045	38.126	531.171	289.229		289.229	

02.02 Recreatie en toerisme € 25.000 (N)

Cultureel Centrum De Schattelijk € 18.000 (N)

Er hebben minder verhueringen plaatsgevonden dan begroot

Algemeen € 7.000 (N)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 7.000

Financiële resultaten op hoofdlijnen		Lasten		Baten	
2 Economie, Recreatie en Toerisme		Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
Economie en industrie					
Economisch beleid		-10.000 (V)			
Algemeen		1.000 (N)			-3.000 (V)
Recreatie en toerisme					
Bevordering toerisme		-13.000 (V)			
Speelterreinen		-11.000 (V)			
Cultureel Centrum De Schattelijk		-23.000 (V)			18.000 (N)
Algemeen		-10.000 (V)			7.000 (N)
Reserves					
Mutaties reserves programma 2			0		35.000 (N)
Totaal		0	-66.000 (V)	0	57.000 (N)

RESULTAATBESTEMMINGEN (mutaties in reserves)

60980310 Mutatie reserve functie 310 € 35.000 (N)

Het restantbudget (€ 10.000) wordt overgeheveld, omdat één uitvoeringsproject ondernemersinitiatieven op bedrijventerrein Dombosch pas begin 2019 kan worden uitgevoerd.

Het project haalbaarheidsstudie Halvezolenpad (€ 25.000) is niet uitgevoerd. Uit de reserve hoeft dan ook geen bijdrage in de lasten te worden verstrekt. Administratief is dit een nadeel voor het jaarrekeningsaldo.

Programma 3 Sportvoorzieningen

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Verschil rekening/ begroting
--	----------------------	-------------------	--------------------------------	----------------------	------------------------------------

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	1.508	1.261	1.181	1.046	135	
Baten	317	58	66	91	-25	
Saldo	1.191	1.203	1.115	955	160	

Resultaat bestemming

Lasten	2	2	2	2	0	
Baten	72	0	177	40	137	
Saldo	-70	2	-175	-38	-137	

Gerealiseerd resultaat

Lasten	1.510	1.263	1.183	1.048	135	
Baten	389	58	243	131	112	
Saldo	1.121	1.205	940	917	23	

*bedragen x1.000

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	Omschrijving	Verschil
03.01	Sportaccommodaties	149.000 (V)
03.02	Sport	14.000 (N)
		135.000 (V)

03.01 Sportaccommodaties

€ 149.000 (V)

Sporthallen en sportlokalen

€ 39.000 (V)

In 2018 is een krediet beschikbaar gesteld voor bouwkundige aanpassingen van het voormalige schoolgebouw aan de Meidoornstraat, alsmede een budget voor het verwijderen van de aanwezige asbest. Omdat de investering in 2018 is afgerond wordt vanaf 2019 rekening gehouden met kapitaallasten. De begrote kapitaallasten voor 2018 vallen daarmee vrij.

Sportfondsen Geertruidenberg

€ 10.000 (V)

De kosten van de exploitatie van de gemeentelijke zwembaden in 2017 zijn lager uitgevallen dan vooraf begroot. Dit blijkt uit de jaarrekening 2017 van N.V. Sportfondsen Geertruidenberg. Er is een overschot van € 9.939. Dit komt door een lichte stijging in de bezoekersaantallen en doordat er meer abonnementen zijn verkocht ten opzichte van 2016.

Sportterreinen voor voetbal

€ 97.000 (V)

Er is een bedrag geraamd van € 117.000 voor het uitvoeren van het achterstallig onderhoud bij RFC (gekoppeld aan het project rondom de nieuwbouw van RFC). Dit bedrag is niet uitgegeven en wordt overgeheveld naar 2019. Voor onderhoud is € 20.000 meer uitgegeven als gevolg van hogere uitgaven aan het reguliere onderhoud van de sportvelden en incidentele uitgaven (voor o.a. éénmalige compensatie aan VV Raamsdonk, herstel-

werkzaamheden aan basisvoorzieningen en advieskosten). Het netto voordeel bedraagt derhalve € 97.000

Algemeen € 3.000 (V)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 3.000.

03.02 Sport € 14.000 (N)

Sportbeleid € 13.000 (N)
Er zijn in 2018 minder aanvragen gedaan door de sportvereniging voor de deelnemersbijdrage van € 6 voor het project Sjors sportief/creatief. Dit zorgt voor een overschot van € 11.000. Daarnaast hebben we een extra subsidie verleend van € 24.000 voor de inzet van de buurtsportcoach bij het bewegingsonderwijs. Voor deze extra subsidie is van de basisscholen een extra bijdrage ontvangen, waardoor de uitvoering budgettair neutraal is (zie baten).

Algemeen € 1.000 (N)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 1.000.

Lasten	Omschrijving	Vershil
03.01	Sportaccommodaties	7.000 (N)
03.02	Sport	32.000 (V)
		25.000 (V)

03.01 Sportaccommodaties € 7.000 (N)

Algemeen € 7.000 (N)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 7.000.

03.02 Sport € 32.000 (V)

Sportbeleid € 32.000 (V)
Er is sprake van extra inzet buurtsportcoach op de basisscholen voor het verzorgen van het bewegingsonderwijs vanaf schooljaar 2018-2019. Deze extra inzet van € 25.000 wordt volledig betaald door de scholen. De gemeente heeft de bijdrage ontvangen. Daarnaast heeft de gemeente een deel van de subsidie van Sport-service Noord-Brabant uit 2017, na vaststelling van de subsidie, ontvangen. Dit gaat om een bedrag van € 5.000.

RESULTAATBESTEMMINGEN (mutaties in reserves)

60980530 Mutatie reserve functie 530 € 20.000 (N)
De kosten voor het verwijderen van asbest in het voormalige schoolgebouw aan de Meidoornlaan vielen mee. Uit de reserve hoeft dan ook geen bijdrage in de lasten te worden verstrekt. Administratief is dit een nadeel voor het jaarrekeningsaldo.

60980531 Mutatie reserve functie 531 € 117.000 (N)
Dit budget betreft een eenmalig overschot op het uitvoeren van het onderhoud van de sportvelden in 2017. Destijds is het bestemd voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud aan de basisvoorzieningen (o.a. hekwerken, ballenvangers en straatwerk) bij het sportcomplex van RFC. De werkzaamheden worden gelijktijdig uitgevoerd met de (nieuw)bouwwerkzaamheden bij de vereniging. Gelet op de besluitvorming over de nieuwbouwaccommodatie in november 2018 wordt het budget overgeheveld naar 2019. Uit de reserve hoeft dan ook geen bijdrage in de lasten te worden verstrekt. Administratief is dit een nadeel voor het jaarrekeningsaldo.

Gemeente Geertruidenberg Jaarstukken 2018

Financiële resultaten op hoofdlijnen		Lasten		Baten	
3 Sportvoorzieningen		Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
Sportaccommodaties					
Sporthallen en sportlokalen			-39.000 (V)		
Sportfondsen Geertruidenberg			-10.000 (V)		
Sportterreinen voor voetbal			-97.000 (V)		
Algemeen			-3.000 (V)		7.000 (N)
Sport					
Sportbeleid			13.000 (V)		-32.000 (V)
Algemeen			1.000 (N)		
Reserves					
Mutaties reserves programma 3			0		137.000 (N)
Totaal		0	-135.000 (V)	0	112.000 (N)

Overzicht restantkredieten

Omschrijving	Totaal beschikbaar gesteld krediet	Uitgaven + inkomsten t/m 2017	Uitgaven + inkomsten 2018	Uitgaven + inkomsten t/m 2018	Restant krediet ultimo 2018	Krediet afsluiten (J/N)	Inbreng restant krediet per 01-01-2019	Toelichting
Renovatie zwembad de Schans 2017-2019	67.500	15.010	42.278	57.288	10.212	Ja	12.873	Project loopt nog
Glijbaan de Schans 2017	89.200	-	99.133	99.133	-9.933	Nee	-9.933	Overschrijding is het gevolg van meerwerk. Jur. Procedure loopt nog
Renovatie zwembad de Ganzewiel 2017-2019	67.500	15.010	56.124	71.134	-3.634	Ja		Kosten zijn hoger uitgevallen.
Glijbaan de Ganzewiel 2017	98.200	-	109.946	109.946	-11.746	Nee	-11.746	Overschrijding is het gevolg van meerwerk. Jur. Procedure loopt nog
Uitbreiding half kunstgrasveld DDHC	185.000	4.965	22.247	27.212	157.788	Nee	157.788	restantkrediet wordt in 2019 uitgegeven. Uitvoering vindt in 2019 plaats.
Renovatie en uitbreiding accommodatie HMC en DDHC	214.000	8.955	208.877	217.832	-3.832	Ja		Project is afgerond.
Nieuwbouw kleedaccommodatie RFC	1.303.600	33.125	150.097	183.222	1.120.378	Nee	1.126.891	In 2019 worden alternatieve scenario's uitgewerkt en wordt bekeken of accommodatie alsnog gerealiseerd kan worden.
Renovatie dak vv Raamsdonk	208.000		13.163	13.163	194.837	Nee	194.837	Restantkrediet wordt in 2019 uitgegeven. Uitvoering vindt in 2019 plaats.
Trainingsverlichting B-veld FC Right -Oh	40.000		40.000	40.000	-	Ja		Project is afgerond
Totaal	2.273.000	77.065	741.865	818.930	1.454.070		1.470.709	

Programma 4 Onderwijs

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Verschil rekening/ begroting
--	----------------------	-------------------	--------------------------------	----------------------	------------------------------------

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	2.142	1.745	2.804	1.998	806	
Baten	288	184	184	246	-62	
Saldo	1.854	1.561	2.620	1.752	868	

Resultaat bestemming

Lasten	10	10	141	141	0	
Baten	19	0	993	22	971	
Saldo	-9	10	-852	119	-971	

Gerealiseerd resultaat

Lasten	2.152	1.755	2.945	2.139	806	
Baten	307	184	1.177	268	909	
Saldo	1.845	1.571	1.768	1.871	-103	

*bedragen x1.000

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	Omschrijving	Verschil
04.01	Onderwijs	82.000 (N)
04.02	Onderwijshuisvesting	888.000 (V)
		806.000 (V)

04.01 Onderwijs **€ 82.000 (N)**
Onderwijsachterstandenbestrijding **€ 85.000 (N)**

Kortheidshalve verwijzen wij naar de toelichting aan de batenkant.

Algemeen **€ 3.000 (V)**

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 3.000.

04.02 Onderwijshuisvesting **€ 888.000 (V)**
Overige lasten openbaar basisonderwijs **€ 72.000 (N)**

De afrekening van de conciërges over 2017 leidt tot een voordeel van € 11.000. Daarnaast bleek dat er nog een oude investering van het onderwijsleerpakket van basisschool de Radonkel (afwikkeling fusie) in de boeken stond. Dit bedrag is met een extra afschrijving van € 78.000 vermindert. Overige kleine nadelen tot een totaal van € 5.000.

De Wilsdonck **€ 606.000 (V)**

Omdat de nieuwbouw van basisschool De Wilsdonck nog niet is gestart, zijn er ook geen extra kosten gemaakt voor onder andere de tijdelijke huisvesting, afboeking boekwaarde en dienst van derden.

Dongemondcollege (huisvesting) **€ 346.000 (V)**

Door het nog niet realiseren van nieuwbouw van het brugklasgebouw in 2018 zijn er ook nog geen kosten gemaakt.

Onderwijs huisvesting **€ 10.000 (V)**

Bij het vaststellen van de jaarrekening 2017 is er een bedrag overgeheveld voor het opstellen van een onderwijsvisie van € 17.000. Omdat ook de scholen

voor het doen van een conditiemeting hebben bijgedragen in de kosten, is op het budget een kleine onderschrijding ontstaan van circa € 5.000. Er zijn geen kosten gemaakt ten laste van het reguliere budget voor advieskosten, wat leidt tot een aanvullend voordeel van € 5.000.

Algemeen € 7.000 (N)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 7.000.

Baten	Omschrijving	Vershil
04.01	Onderwijs	73.000 (N)
04.02	Onderwijshuisvesting	11.000 (V)
		62.000 (V)

04.01 Onderwijs € 73.000 (V)

Onderwijsachterstandenbestrijding € 85.000 (V)

In 2017 is er een restant bedrag van € 87.000 overgeheveld naar 2018. De uitkering voor de onderwijsachterstandenbestrijding bedroeg in 2018 € 57.000.

Aanvullend is er een bedrag beschikbaar gekomen van € 17.000 ter financiering van het taalniveau 3F en kwaliteitsimpuls. Totale raming bedraagt daardoor € 161.000. Er is in 2018 € 151.000 aan kosten uitbetaald.

Dit is € 10.000 minder dan de geraamde uitkering (zie punt onderwijsachterstandenbestrijding onder 'lasten'), waardoor er eind 2018 per saldo (baten minus lasten) een totaalbedrag van € 10.000 resteert. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de middelen die beschikbaar zijn voor 2019.

RMC € 17.000 (N)

RMC staat voor Regionale Meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. De inkomsten voor 2018 zijn 13.000 hoger begroot dan daadwerkelijke het geval was. Het overige verschil van € 4.000 is te verklaren doordat er een aanpassing in de meeneemregeling

heeft plaatsgevonden. Er is ten opzichte van 2017 € 4.000 meer meegenomen naar 2019.

Algemeen € 3.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 3.000.

04.02 Onderwijshuisvesting € 11.000 (N)

De Peuzelaer € 15.000 (N)

Het gebouw is niet meer in gebruik als peuterspeelzaal. Vandaar dat er geen inkomsten zijn aan huur. In de begroting 2018 was dit nog niet aangepast.

Algemeen € 4.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 4.000.

RESULTAATBESTEMMINGEN (mutaties in reserves)

60980421 Mutatie reserve functie 421 € 621.000 (N)

Omdat de nieuwbouw van basisschool De Wilsdonck nog niet is gestart zijn er ook geen extra kosten gemaakt voor onder andere de tijdelijke huisvesting, afboeking boekwaarde en diensten van derden.

Uit de reserve hoeft dan ook geen bijdrage in de lasten te worden verstrekt. Administratief is dit een nadeel voor het jaarrekening-saldo.

60980441 Mutatie reserve functie 441 € 350.000 (N)

Door het nog niet realiseren van nieuwbouw van het brugklasgebouw in 2018 zijn er ook nog geen kosten gemaakt. Uit de reserve hoeft dan ook geen bijdrage in de lasten te worden verstrekt. Administratief is dit een nadeel voor het jaarrekeningsaldo.

Financiële resultaten op hoofdlijnen	Lasten		Baten	
	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
3 Onderwijs				
Onderwijs				
Onderwijsachterstandenbestrijding		85.000 (N)		-85.000 (V)
RMC				17.000 (N)
Algemeen		-3.000		-5.000 (V)
Onderhuisvesting				
Overige lasten openbaar basisonderwijs		72.000 (V)		
De Wilsdonck		-606.000 (V)		
Dongemondcollege (huisvesting)		-346.000 (V)		
Onderwijs huisvesting		-10.000 (V)		
De Peuzelaer				15.000 (N)
Algemeen		2.000 (N)		-4.000 (V)
Reserves				
Mutaties reserves programma 4		0		971.000 (N)
Totaal	0	-806.000 (V)	0	909.000 (N)

Overzicht restantkredieten

Omschrijving	Totaal beschikbaar gesteld krediet	Uitgaven + inkomsten t/m 2017	Uitgaven + inkomsten 2018	Uitgaven + inkomsten t/m 2018	Restant krediet ultimo 2018	Krediet afsluiten (J/N)	Inbreng restant krediet per 01-01-2019	Toelichting
1e inricht.Biekorf RBS 22-2-2018	26.900		26.900	26.900	-	Ja		Project afgerond
Verv. inv. gymzaal De H.Waai RBS 5-7-2018	50.000		50.000	50.000	-	Ja		Project afgerond
CV ruimte de Wilsdonck	32.500	-	-	-	32.500	Nee	32.500	Project loopt nog / kent doorstart
Uitbreiding De Wilsdonck	3.615.425	-	119.663	119.663	3.495.763	Nee	3.495.763	Project loopt nog / kent doorstart
1e inr. gymzaal De Wilsdonck RBS 22-2-2018	53.000	-	-	-	53.000	Nee	53.000	Project loopt nog / kent doorstart
Verv. nieuwbouw brugklas Dongemond RBS 22-2-2018	2.610.000	-	119.663	119.663	2.490.338	Nee	2.490.338	Project loopt nog
Tijdelijke huisv. Dongemondcollege RBS 22-2-2018	-	-	-	-	-	Ja		Project loopt nog
Totaal	6.387.825	0	316.225	316.225	6.071.600		6.071.601	

Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Verschil rekening/ begroting	
--	----------------------	-------------------	--------------------------------	----------------------	------------------------------------	--

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	20.602	19.766	21.069	21.822	-753	
Baten	13.684	4.884	4.884	5.215	-331	
Saldo	6.918	14.881	16.185	16.607	-422	

Resultaat bestemming

Lasten	1.053	745	702	702	0	
Baten	1.164	814	1.371	1.214	157	
Saldo	-111	-70	-669	-512	-157	

Gerealiseerd resultaat

Lasten	21.655	20.511	21.771	22.524	-753	
Baten	14.848	5.698	6.255	6.429	-174	
Saldo	6.807	14.811	15.516	16.095	-579	

*bedragen x1.000

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	Omschrijving	Verschil
05.01	Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	442.000 (N)
05.02	Participatie	126.000 (N)
05.03	Jeugd en Jongerenwerk	357.000 (N)
05.04	WMO	233.000 (V)
05.05	Gezondheidszorg	4.000 (N)
05.06	Sociale werkplaatsen	57.000 (N)
		753.000 (N)

05.01 Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen € 442.000 (N)

Bijstand Binnenvaart € 53.000 (V)

Het voordeel van € 53.000 wordt veroorzaakt doordat er zich in 2018 geen binnenvaartschippers hebben gemeld voor een bijstandsuitkering. Het economisch herstel zal hieraan bijgedragen hebben.

Besluit bijstandverlening Zelfstandigen Starters € 55.000 (N)

Dit nadeel wordt veroorzaakt door toename van het aantal inwoners die een eigen bedrijf zijn begonnen en hierbij tijdelijke inkomensondersteuning nodig hadden. Tevens zijn er meer bedrijven in (tijdelijke) financiële problemen gekomen waardoor deze een tijdelijk beroep op de Bbz hebben gedaan. Ook is gebleken dat een substantieel deel van de huidige groep statushouders uitstroomt als zelfstandige. De regeling wordt voor onze gemeente uitgevoerd door het IMK.

WWB inkomen € 119.000 (N)

In de meerjarenbegroting werd uitgegaan van een daling van het aantal uitkeringsgerechtigden. De economie is zich aan het herstellen en er is sprake van toename van werkgelegenheid, waardoor er minder beroep op

bijstand nodig is. Er is echter op deze post een nadeel van € 119.000. Deze wordt veroorzaakt doordat de daling van het uitkeringsbestand in 2018 minder sterk was dan verwacht. In december 2018 was er een bestand van 387 uitkeringen. Bij aanvang van 2018 waren er 404 uitkeringen. Dat betekent een daling van bijna 20 in 2018. Sinds het laatste kwartaal van 2018 is het bestand stabiel. Het beeld in Geertruidenberg is in lijn met de landelijke ontwikkelingen.

Overige inkomensvoorzieningen € 132.000 (N)

De inwoners weten de weg naar de minimaregelingen goed te vinden. Gevolg hiervan is dat er een fors beroep is gedaan op de minimaregelingen en dat de uitgaven hoger zijn dan begroot. Dit leidt tot een nadeel van € 132.000.

Bijzondere bijstand € 154.000 (N)

De kosten voor de bijzondere bijstand zijn in 2018 wederom gestegen. De gestegen kosten worden veroorzaakt door de toename van bijzondere bijstand voor met name de kosten van bewind voering. Deze stijging is een landelijke trend.

Bestrijding armoede onder kinderen € 48.000 (N)

Eind 2017 is de Kindregeling Geertruidenberg in werking getreden. Deze regeling vergoedt kosten voor maatschappelijke participatie voor school, sport en cultuur van kinderen in armoedesituaties. Het budget is overschreden. Deze overschrijding is te verklaren door:

- Er is veel gebruik gemaakt van de Kindregeling Geertruidenberg.
- De bestaande uitgaven aan bijzondere bijstandsregelingen ten behoeve van maatschappelijke participatie van kinderen (€ 40.000) zijn niet toegevoegd aan het budget voor de Kindregeling.
- De verhoogde bijdrage aan Stichting Leergeld (€ 20.000) komt ten laste van dit budget.

1e kwartaal 2019 wordt de regeling geëvalueerd en mogelijk aangepast.

Algemeen € 13.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 13.000.

05.02 Participatie € 126.000 (N)

Huisvesting statushouders € 100.000 (N)

Het tekort wordt veroorzaakt doordat meer statushouders aan de verschillende trajecten bij !GO (MidZuid) deelgenomen hebben dan vooraf ingeschat.

Participatiebudget (voorheen WWB werkdeel) € 35.000 (N)

Dit tekort komt voornamelijk door hogere uitgaven voor de uitvoeringskosten. Uitvoeringskosten worden gemaakt wanneer kandidaten uit het doelgroep register een betaalde baan hebben waarin ze begeleid worden. In 2018 is de groep van deze klanten ten opzichte van 2017 meer toegenomen dan verwacht (namelijk van 9 naar 25).

Algemeen € 9.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 9.000.

05.03 Jeugd en Jongerenwerk € 357.000 (N)

Kinderopvang BWJ € 15.000 (V)

In de Tussenrapportage is een bedrag van ruim € 24.000 bijge- raamd voor uitvoering van inspecties voor de Wet kinderopvang. Niet het gehele budget is noodzakelijk geweest.

Algemene voorzieningen Jeugd € 18.000 (V)

Voor uitvoering van de beheersmaatregelen en de dienstver- leningsovereenkomst zijn in de tussenrapportage 2018 extra middelen opgenomen. Hierbij is uitgegaan van een raming. De uiteindelijke kosten voor 2018 vielen lager uit.

Dorpshuis De Haven € 52.000 (V)

Het dorpshuis De Haven is gesloopt. De begroting 2018 was daar- op niet aangepast. In 2018 zijn nog enkele afrekeningen geboekt van o.a. nutsvoorzieningen en zijn ambtelijke uren toegerekend. Voor het overige zijn er geen uitgaven geweest.

Peuterspeelzalen € 62.000 (V)

Er is voor een bedrag van € 62.000 minder subsidie verstrekt dan geraamd. De subsidieverstrekking heeft plaatsgevonden op basis van de ingediende begrotingen.

Legebouw € 10.000 (V)

De totale exploitatiekosten van het Legebouw zijn per saldo € 10.000 lager dan begroot. Met name als gevolg van de afrekening van de nutsvoorzieningen.

Eerstelijnsloket Jeugd € 10.000 (V)

De kosten voor zorg en toeleiding (het eerstelijnsloket) betreft vooral de kosten voor Veilig Thuis en het jeugdadviesteam. Er is uiteindelijk minder aanspraak gemaakt op de middelen dan verwacht.

PGB Jeugd € 183.000 (V)

Een definitieve afrekening moet nog plaatsvinden maar de ver- wachting is dat er een voordeel is ten opzichte van het beschikbare budget.

Individuele voorzieningen Natura Jeugd € 628.000 (N)

Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd € 99.000 (N)

Deze posten zijn op voorhand lastig te begroten. Dit komt onder meer doordat een deel van de verwijzingen jeugdhulp niet via het CJG verlopen, maar ook via de huisartsen en gecertificeerde instellingen. Het negatieve resultaat was al voorzien. Zo heeft de raad het budget voor 2018 tussentijds opgeplust met € 467.000. Gezien de eindafrekening van de specialistische jeugdhulp is, ondanks het toegevoegde budget, het begrote budget ontoereikend.

De kosten zijn deels te verklaren door een afrekening 2017 (€ 145.147) Het restant van de overschrijding zit vooral in de inzet van ambulante zorg en verblijfszorg.

Jeugdgezondheidszorg, uniform deel CJG € 15.000 (V)

Dit overschot kan worden verklaard door het bedrag dat is terugontvangen van de GGD, naar aanleiding van de afrekening 2017.

Algemeen € 5.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 5.000.

05.04 WMO € 233.000 (V)

Wmo-woonvoorziening € 40.000 (V)

In 2018 hebben iets minder (grote) woningaanpassingen plaatsgevonden dan begroot.

Hulpmiddelen € 44.000 (V)

Voor 2018 zijn de meerkosten á € 105.000 van de overstap van Welzorg naar harting Bank opgenomen in de begroting. Het aantal Wmo-hulpmiddelen en daarbij behorende kosten op voorhand lastig in te schatten. Over 2018 lag dit iets lager dan begroot, waardoor er een overschot is.

**Maatwerkvoorzieningen
natura immaterieel Wmo € 441.000 (N)**

Hieronder volgt een eerste kwantitatieve en kwalitatieve analyse van de overschrijding op Wmo-begeleiding.

Kwantitatieve analyse

1-1-2017	160 indicaties + 43 vervoer	Licht 101	Midden 56	Zwaar 3	
1-1-2018	192 indicaties + 47 vervoer	Licht 114	Midden 74	Zwaar 4	
31-12-2018	221 indicaties + 52 vervoer	Licht 138	Midden 80	Zwaar 2	Waakvlam 1

Uit deze gegevens blijkt dat er een sterke stijging heeft plaatsgevonden in het aantal ondersteuningstrajecten in de categorie licht en midden. Respectievelijk een stijging van 38% (licht) en 42% (midden) ten opzichte van 1-1-2017.

Kwalitatieve analyse

De stijging van de kosten en het aantal ondersteuningstrajecten voor begeleiding valt grofweg als volgt te verklaren:

- Stijging kosten PGB's begeleiding: Door de overdracht van de Jeugdwet naar Wmo zijn er in 2018 meerdere PGB's vanuit de Wmo bijgekomen. Deze hebben allemaal een PGB trede midden gekregen vanwege complexe problematiek.
- Extramuralisering GGZ: In 2018 moest een derde van de bedden binnen de GGZ afgebouwd zijn en daarvoor in de plaats zou meer ambulante zorg georganiseerd worden. De beddenafbouw is gerealiseerd, maar de ambulante zorg vanuit de GGZ is nog lang niet op orde. Door het verplaatsen van cliënten van instellingen naar een zelfstandige woonvorm is er meer behoefte aan begeleiding in de thuissituatie.
- Ouderen blijven langer zelfstandig thuis wonen. Hierbij is vaak wel hulp nodig in de thuissituatie. Enerzijds professioneel, anderzijds vanuit het netwerk. Er wordt steeds meer verwacht van mantelzorgers. Om de mantelzorgers te ontlasten, wordt er vaker bijvoorbeeld dagbesteding geïndiceerd.
- Toegenomen complexiteit van de hulpvraag en multi problematiek.

Het hier geschetste beeld is in alle Dongemond-gemeenten aanwezig. Verzocht is om op Dongemond-niveau te komen met een gezamenlijke analyse en plan van aanpak voor mogelijke beheersing van de kosten (waarbij een onderscheid wordt aangebracht tussen beïnvloedbare en niet-beïnvloedbare ontwikkelingen).

Wmo-Huishoudelijke verzorging € 78.000 (V)

De tariefsverhoging per 10 september 2018 heeft over 2018 niet geleid tot een overschrijding. Hulp bij het huishouden kent meerdere variabelen, namelijk aantal toekenningen, duur en intensiteit van de ondersteuning. Het overschot is wel afgenomen ten opzichte van

vorig jaar en de verwachting is dat dit in 2019 doorzet, omdat de tarieven per 1 januari 2019 opnieuw zijn gestegen (als gevolg van de cao-wijzigingen). Bovendien verwachten we meerkosten in verband met de doorvoering van het abonnementstarief. Zie ook hieronder onder –Algemeen–.

Algemene voorzieningen Wmo € 247.000 (V)

Op het budget diensten van derden is € 64.000 minder uitgegeven dan geraamd. Op de post vergoedingen en subsidies WMO (€ 183.000) zijn geen boekingen gedaan. Deze zijn op andere posten terechtgekomen.

Projectsubsidie sociaal domein € 30.000 (V)

In het jaar 2018 is het nieuwe subsidieprogramma vastgesteld, met daarin de mogelijkheid om projectsubsidies aan te vragen. Pas eind 2018 is een eerste aanvraag daartoe ingediend voor 2019 en in behandeling genomen. Dus het budget 2018 is niet aangesproken.

Maatschappelijk werk € 13.000 (N)

Onder deze post worden de subsidies aan de samenwerkende welzijnsorganisaties geboekt. Aan Trema is een hogere subsidie toegekend dan geraamd. Dat veroorzaakt de overschrijding van € 13.000. Deze hogere subsidie wordt gedekt door de vrijval binnen het product algemene voorzieningen WMO, waar een aanzienlijk overschot is geconstateerd.

Ouderenwerk € 13.000 (N)

Onder deze post worden eveneens subsidies aan de samenwerkende welzijnsorganisaties geboekt. Aan SWOG is een hogere subsidie toegekend dan geraamd. Dat veroorzaakt de overschrijding van € 13.000. Deze hogere subsidie wordt gedekt door de vrijval binnen het product algemene voorzieningen WMO, waar een aanzienlijk overschot is geconstateerd.

Mantelzorgbeleid € 59.000 (V)

Het voordeel op deze post van € 59.000 is grotendeels als volgt te verklaren: Het betreft een restant op de stelpost mantelzorgbeleid ad € 17.585, doordat niet alle acties uit het uitvoeringsprogramma zijn uitgevoerd, plus terugontvangen subsidie 2017 Surplus ad € 23.157.

Wmo algemeen € 47.000 (V)

Een deel van de kosten contractmanagement WMO (huishoudelijke hulp en begeleiding) is op andere posten geboekt (o.a. Wmo algemene voorzieningen). Daarnaast is een bedrag van € 13.000 gecrediteerd i.v.m. regresvergoeding wmo 2018.

Programma Langer Thuis (vh WWZ) € 85.000 (V)

Met betrekking tot het Programma Langer Thuis heeft minder inhuur derden plaatsgevonden dan voorzien. Voor de uitvoering van het programma/de kernenaanpak in 2019 is evenwel inhuur nodig. Daarnaast is voor de uitvoering van het programma (activiteiten) € 50.000 geraamd in 2018. Dit is grotendeels niet gebruikt en bevatte onder ander € 30.000 voor de uitvoering van het Opplusproject. Dit project start begin 2019.

Dagbesteding en ontmoetingscentra € 51.000 (V)

Ten laste van deze post zijn in 2018 geen uitgaven geboekt. In feite moesten de subsidies van 't Kardeeltje (€ 4.000) en de Ontmoeting (€ 6.000) hierop in mindering worden gebracht. Dat is niet gebeurd. Voor het boekjaar 2019 is dit gecorrigeerd. In 2018 zijn er verder geen ontwikkelingen geweest op het van vlak van het realiseren van dag- en ontmoetingscentra. In 2019 wordt er gestart om te komen tot een ontmoetingsplek in Raamsdonksveer-zuid.

Algemeen € 19.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 19.000.

Aansluitend op voorgaande toelichtingen kan in algemene zin met betrekking tot de kostenontwikkeling Wmo-voorzieningen nog het

volgende worden opgemerkt:

Zoals in de RIB van 27 november 2018 en in de MvA van 5 december 2018 op vragen van Morgen! over de tarieven Hulp bij het Huishouden al medegedeeld, voorzien wij de volgende zaken:

1. Verwachte meerkosten Hulp bij het Huishouden 2019 á € 170.000 naar aanleiding van nieuwe cao-afspraken en de, als gevolg daarvan, stijgende tarieven.
2. Minder inkomsten uit eigen bijdragen, door invoering van een vast abonnementstarief. Op basis van een eerste berekening van het CAK moeten we rekening houden met € 140.559 minder inkomsten. Dit staat los van de al in de begroting 2019 opgenomen verlaging.
3. Wat betreft de invoering van het abonnementstarief komt daar nog bij dat we voorzien dat dit een aanzuigende werking heeft op alle Wmo-maatwerkvoorzieningen en dat dit tot gevolg heeft dat de doorstroming naar de WLZ vermindert. In totaal verwachten wij dus flinke meerkosten op de Wmo maatvoorzieningen.
4. Wat betreft de kostenontwikkeling Wmo-begeleiding zullen we een plan van aanpak opstellen met het oog op kostenbeheersing. Vraag is daarbij of er voldoende beïnvloedbare ontwikkelingen en aandachtspunten zijn voor de gemeente om op te sturen; Bij de opstelling van de kadernota 2020 en/of in de tussen-rapportages 2019 zal worden teruggekomen op de noodzaak tot eventuele budgetverhogingen, met financiële ingroei en/of uitgroei-scenario's.

05.05 Gezondheidszorg € 4.000 (N)

Algemeen € 4.000 (N)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 4.000.

05.06 Sociale werkplaatsen € 57.000 (N)

Sociale Werkplaatsen € 57.000 (N)

Deze afwijking wordt veroorzaakt doordat de begroting Geertrui-

denberg in 2018 niet is aangepast op de gewijzigde data van de circulaires van het Rijk. In tegenstelling tot de begroting zijn de betalingen aan WaVa MidZuid in 2018 wel gecorrigeerd op basis van de circulaires en hiermee dus correct verlopen.

Baten	Omschrijving	Verschil
05.01	Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	470.000 (V)
05.02	Participatie	62.000 (V)
05.03	Jeugd en Jongerenwerk	40.000 (N)
05.04	WMO	197.000 (N)
05.05	Gezondheidszorg	36.000 (N)
		331.000 (V)

05.01 Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen € 470.000 (V)

Bijstand Binnenvaart € 42.000 (N)

De rijksvergoeding voor de uitvoering van de regeling bijstand binnenvaart is lager dan geraamd. Zie ook verklaring bij lasten.

Besluit bijstandverlening Zelfstandigen € 12.000 (N)

De rijksvergoeding voor de uitvoering van het besluit bijstandsverlening zelfstandigen is lager dan geraamd (€ 21.000). Daarnaast zijn teveel ontvangen rijksvergoedingen van voorgaande jaren (€ 9.000) terugbetaald aan het ministerie.

WWB inkomen € 476.000 (V)

De rijksvergoeding van het ministerie voor de uitvoering van de (bijstands)regelingen (BUIG) is hoger dan verwacht.

Bijzondere bijstand € 55.000 (V)

De ontvangsten bijzondere bijstand bestaan in beginsel uit 2 onderdelen, te weten terugvordering en verhaal van terug te betalen bijzondere bijstand en de compensatie van de verleende

kwijtschelding (van riool en reinigingsrechten). Het totaal van beide is hoger dan geraamd.

Algemeen € 7.000 (N)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 7.000.

05.02 Participatie € 62.000 (V)

Huisvesting statushouders € 23.000 (V)
Omdat de vergoeding voor maatschappelijke begeleiding die we van het rijk ontvangen van 2017 in 2018 is uitgekeerd, is deze hoger uitgevallen dan begroot. In 2017 hebben we namelijk meer volwassen statushouders gehuisvest dan in 2018 het geval was.

Participatiebudget (voorheen WWB werkdeel) € 40.000 (V)
Dit is een afrekening van de ESF-subsidie 1e tranche. Voor de jaren 2017 en 2018 is vanuit de Dongemondgemeenten, evenals voor 2014-2016, Europese subsidie aangevraagd voor de ondersteuning die we bieden aan een groot deel van de doelgroepen binnen de Participatiewet. Het doel van de subsidie is het bevorderen van uitstroom, of het op laten klimmen op de participatieladder van deze doelgroepen.

Algemeen € 1.000 (N)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 1.000.

05.03 Jeugd en Jongerenwerk € 40.000 (N)

Peuterspeelzalen € 14.000 (N)
Nadeel betreft de huur van de oude locatie van de bibliotheek.

Doordat de bibliotheek is vertrokken is er voor circa € 14.000 geen huur ontvangen.

Algemene voorzieningen Jeugd € 50.000 (V)
De ontvangst betreft de doorrekening van kosten aan de gemeente Drimmelen voor de uitvoering van het CJG. Deze inkomst was niet geraamd.

Dorpshuis De Haven € 62.000 (N)
Het dorpshuis De Haven is gesloopt. Hiervoor wordt dus geen huur en horecaopbrengsten meer ontvangen. De begroting 2018 was daarop niet aangepast (zie ook lasten).

Algemeen € 14.000 (N)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 14.000.

05.04 WMO € 197.000 (N)

Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen en opvang Wm € 199.000 (N)
Het totaal aan eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen loopt, al vanaf de start van de WMO 2015, achter op de ramingen. In de gemeentebegroting 2019 heeft de raad hierop een bijstelling gemaakt en de inkomsten met € 170.000 verlaagd. Het tekort 2018 van € 199.000 past in dit beeld. Verwachting is dat dit tekort nader oploopt door invoering van het abonnementstarief.

Algemeen € 2.000 (V)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 2.000.

05.05 Gezondheidszorg € 36.000 (V)

Overige uitgaven gezondheidszorg € 10.000 (V)
Vanuit de RAV Brabant Midden-West-Noord hebben we in het

tweede kwartaal van 2018 een bijdrage ontvangen voor uitbreiding van het AED-netwerk. Deze is hiervoor ook ingezet, maar niet geheel gebruikt.

Begraafplaatsrechten Raamsdonk € 20.000 (V)
In 2018 zijn er extra inkomsten geweest. Dit komt omdat er een inhaalslag is verricht. Van graven waarvan de grafrechten reeds langere tijd waren verlopen, zijn de rechten alsnog in 2018 betaald.

Algemeen € 6.000 (V)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 6.000.

RESULTAATBESTEMMINGEN (mutaties in reserves)

60980662 Mutatie reserves functie 662 € 17.000 (V)
Voor de egalisatie van uitgaven van de huishoudelijke verzorging is een reserve gevormd. Op basis van de uitgaven 2018 kan een bedrag van € 17.000 uit de reserve worden onttrokken. Deze onttrekking was niet geraamd en is derhalve een voordeel voor het exploitatiesaldo.

60980670 Mutatie reserves functie 670 € 173.000 (N)
In de begroting 2018 is (inclusief budgetoverhevelingen van 2017) voor diverse projecten een bedrag beschikbaar gesteld van € 527.000. O.a. voor Toegang Sociaal Domein, Programmaopdracht, Wonen, Welzijn, Zorg, Algemene voorzieningen WMO, Project Langer Thuis.
Een deel van de projecten is goedkoper uitgevallen en een deel is doorgeschoven naar 2019. De lagere uitgaven leiden tot een lagere onttrekking uit de reserve. Voor het exploitatiesaldo is dit een nadeel.

Financiële resultaten op hoofdlijnen		Lasten		Baten	
5 Mens, Zorg en Inkomen		Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen					
Bijstand Binnenvaart		-53.000 (V)		42.000 (N)	
Besluit bijstandverlening Zelfstandigen Starters		55.000 (N)		12.000 (N)	
WWB inkomen		119.000 (N)	-238.000	-238.000 (V)	
Overige inkomensvoorzieningen		132.000 (N)		-55.000 (V)	
Bijzondere bijstand	154.000				
Bestrijding armoede onder kinderen		48.000 (N)			
Algemeen		-13.000 (V)		7.000 (N)	
Participatie					
Huisvesting Statushouders		100.000 (N)		-23.000 (V)	
Participatiebudget (WWB werkdeel)		35.000 (N)		-40.000 (V)	
Algemeen		-9.000 (V)		1.000 (N)	
Jeugd en Jongerenwerk					
Kinderopvang BWJ		-15.000 (V)			
Algemene voorzieningen Jeugd		-18.000 (V)		-50.000 (V)	
Dorpshuis De Haven		-52.000 (V)		62.000 (N)	
Peuterspeelzalen		-62.000 (V)		14.000 (N)	
Legebouw		-10.000 (V)			
Eerstelijnsloket Jeugd		-10.000 (V)			
PGB Jeugd		-183.000 (V)			
Individuele voorzieningen Natura Jeugd		628.000 (N)			
Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd		99.000 (N)			
Jeugdgezondheidszorg, uniform deel CJG		-15.000 (V)			
Algemeen		-5.000 (V)		14.000	
WMO					
Wmo-woonvoorziening		-40.000 (V)			
Hulpmiddelen		-44.000 (V)			
Maatwerkvoorzieningen natura immaterieel Wmo	240.000	201.000 (N)			
Wmo-Huishoudelijke verzorging		-78.000 (V)			

Algemene voorzieningen Wmo		-247.000 (V)		
Projectsubsidie sociaal domein		-30.000 (V)		
Maatsch werk		13.000 (N)		
Ouderenwerk		13.000 (N)		
Mantelzorgbeleid		-59.000 (V)		
Wmo algemeen		-47.000 (V)		
Programma Langer Thuis (vh WWZ)		-85.000 (V)		
Dagbesteding en ontmoetingscentra		-51.000 (V)		
Eigen bijdragen maatwerkvoorziening en opvang Wmo				199.000 (N)
Algemeen		-19.000 (V)		-2.000 (V)
Gezondheidszorg				
Overige uitgaven gezondheidszorg				-10.000 (V)
Begraafplaatsen Raamsdonk				-20.000 (V)
Algemeen		4.000 (N)		-6.000 (V)
Sociale werkplaatsen				
Algemeen		57.000 (N)		
Reserves				
Mutaties reserves programma 5		0		157.000 (N)
Totaal	394.000	-359.000 (N)	-238.000	64.000 (N)

Overzicht restantkredieten Programma 5

Geen restantkredieten.

Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Vershil rekening/ begroting	
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten						
Lasten	1.020	1.168	1.205	1.243	-38	
Baten	110	190	462	557	-95	
Saldo	910	978	743	686	57	

Resultaat bestemming

Lasten						
Baten						
Saldo						

Gerealiseerd resultaat

Lasten	1.020	1.168	1.205	1.243	-38	
Baten	110	190	462	557	-95	
Saldo	910	978	743	686	57	

*bedragen x1.000

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	Omschrijving	Vershil
06.01	Kunst en Cultuur	3.000 (V)
06.02	Openbaar bibliotheekwerk	34.000 (N)
06.03	Monumenten	22.000 (V)
06.04	Volksfeesten en kermissen	1.000 (V)
06.05	Gebouwen	30.000 (N)
		38.000 (N)

06.01 Kunst en Cultuur € 3.000 (V)

Algemeen

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 4.000

06.02 Openbaar bibliotheek € 34.000 (N)

Bibliotheken € 34.000 (N)

In 2017 is het bibliotheekwerk gecentraliseerd. Er is nog maar één vestiging. Deze is niet in eigendom van de gemeente Geertruidenberg. De boekwaarde van de oude bibliotheek (€ 66.000) is extra afgeschreven vanwege de sloop van het pand. In de begroting was rekening gehouden met een te betalen huur van € 30.000. Hiervan is geen gebruik gemaakt. Daarnaast nog een aantal kleine voordelen tot ene bedrag van € 2.000.

06.03 Monumenten € 22.000 (V)

Historische gebouwen (incl vishal) € 15.000 (V)

Bij de kadernota 2017 is voor 2018 € 25.000 extra budget beschikbaar gesteld voor erfgoed in brede zin, naast het structurele budget van circa € 3.000. Hiervan is circa € 13.000 besteed.

De resterende € 15.000 willen we overhevelen naar 2019, vanwege al in 2018 gegeven opdrachten ter uitvoering in 2019 en voor nieuwe erfgoedprojecten in 2019.

Algemeen € 7.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 7.000.

06.04 Volksfeesten en kermissen € 1.000 (V)

Algemeen € 1.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 1.000.

06.05 Gebouwen € 30.000 (N)

Overige panden € 30.000 (N)

Het nadeel dat hier optreedt, kan worden toegeschreven aan de toename van het aantal panden dat de afgelopen twee jaar in het bezit van de gemeente is gekomen. Hierdoor zijn de uitgaven voor verzekering € 7.000, nutsvoorzieningen € 8.000, kapitaallasten € 5.000, onderhoud € 3.000 en bureaunkosten € 3.000 structureel boven de geraamde bedragen uitgestegen. Een incidentele overschrijding van € 4.000 heeft plaatsgevonden als gevolg van opgetreden schades. Zie ook de inkomsten waar een voordeel op de huurinkomsten wordt behaald.

Baten	Omschrijving	Vershil
06.02	Openbaar bibliotheekwerk	34.000 (V)
06.03	Monumenten	15.000 (V)
06.04	Volksfeesten en kermissen	16.000 (N)
06.05	Gebouwen	62.000 (V)
		95.000 (V)

06.02 Openbaar bibliotheek € 34.000 (V)

Bibliotheken € 34.000 (V)

De gemeente had € 30.000 begroot voor de huur van de bovenverdieping van de huidige bibliotheek. Omdat is besloten om de bovenverdieping niet te huren is er een voordeel. Daarnaast is een bijdrage vanuit de grondexploitatie ontvangen voor het inbrengen van de waarde van de grond van de oude bibliotheek.

06.03 Monumenten € 15.000 (V)

Museum De Roos € 10.000 (V)

De inkomst betreft met name de huur van Museum de Roos, die niet was geraamd

Algemeen € 5.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 5.000.

06.04 Volksfeesten en kermissen € 16.000 (N)

Kermisterreinen € 11.000 (N)

De opbrengsten van de kermissen blijft achter bij de ramingen. Daarnaast moet nog een deel van de nutsvoorzieningen worden verrekend.

Algemeen € 5.000 (N)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 5.000.

06.05 Gebouwen € 62.000 (V)

Overige panden € 62.000 (V)

Met de uitbreiding van het aantal panden dat in gemeentelijk bezit is gekomen (museum de Roos, Kinderboerderij, Kinderdagverblijf, Markt 32-38 en het voormalige politiebureau aan de Pieter Breughelstraat), zijn ook de huurinkomsten gestegen, wat tot een voordeel ten opzichte van de raming van € 58.000 heeft geleid. Op incidentele basis is een voordeel ten opzichte van de raming van € 4.000 op het onderdeel schades. Dit heeft betrekking op de verhaalde kosten bij de opgetreden schades (zie ook uitgaven).

Gemeente Geertruidenberg Jaarstukken 2018

Financiële resultaten op hoofdlijnen		Lasten		Baten	
6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur		Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
Kunst en Cultuur					
Algemeen			-3.000 (V)		
Openbaar Bibliotheekwerk					
Bibliotheken			34.000 (N)		-34.000 (V)
Monumenten					
Historische gebouwen (inc. Vishal)			-15.000 (V)		
Museum de Roos					-10.000 (V)
Algemeen			-7.000 (V)		-5.000 (V)
Volksfeesten en Kermissen					
Kermisterreinen					11.000 (V)
Algemeen			-1.000 (V)		5.000 (V)
Gebouwen					
Overige panden			30.000 (N)		-62.000 (V)
Reserves					
Mutaties reserves programma 6			0		0 (N)
Totaal		0	38.000 (N)	0	-95.000 (V)

Overzicht restantkredieten	Totaal beschikbaar gesteld krediet	Uitgaven + inkomsten t/m 2017	Uitgaven + inkomsten 2018	Uitgaven + inkomsten t/m 2018	Restant krediet ultimo 2018	Krediet afsluiten (J/N)	Inbreng restant krediet per 01-01-2019	Toelichting
Omschrijving								
Restauratie Fort Lunet	14.802	-	-	-	14.802	Nee	14.802	Werkzaamheden zijn uitgesteld naar 2019
Bouwkundige aanpassingen fort Lunet WEG	165.000	144.737	-	144.737	20.263	Nee	20.263	Werkzaamheden zijn uitgesteld naar 2019
Bouwkundige aanpassingen fort Lunet Mafeking	160.000	126.951	-	126.951	33.049	Nee	33.049	Werkzaamheden zijn uitgesteld naar 2019
Bouwkundige aanpassingen vm. schoolgebouw Meidoornstraat	288.500	1.313	290.751	292.064	-3.564	Ja		Alle bestaande verlichting vervangen door LED verlichting
Verwijderen asbest vm. schoolgebouw Meidoornstraat	60.000	-	40.037	40.037	19.963	Ja		Voordeel aanbesteding
Ontwikkelingen OMC Raamsdonk	325.000	-	60.547	60.547	264.453	Ja		BC loopt nog
Bouwkundige aanpassingen Julianalaan 103	350.000	7.450	260.402	267.852	82.148	Nee	10.000	Onderzoek uitkomst houtworm kap nog niet zeker net zoals de mogelijke kosten. Project is wel opgeleverd, maar dit is later geconstateerd.
Totaal	1.363.302	280.451	651.737	932.187	431.115		78.114	

Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Verschil rekening/ begroting
--	----------------------	-------------------	--------------------------------	----------------------	------------------------------------

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	15.495	15.616	16.739	17.063	-324
Baten	12.788	12.689	13.733	14.551	-818
Saldo	2.707	2.927	3.006	2.512	494

Resultaat bestemming

Lasten	0	0	0	16	-16
Baten	43	221	350	179	171
Saldo	-43	-221	-350	-163	-187

Gerealiseerd resultaat

Lasten	15.495	15.616	16.739	17.079	-340
Baten	12.831	12.910	14.083	14.730	-647
Saldo	2.664	2.706	2.656	2.349	307

*bedragen x1.000

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	Omschrijving	Verschil
07.01A	Dienstverlening	188.000 (V)
07.01B	Dienstverlening (kp)	216.000 (N)
07.02	Positie van de raad	212.000 (N)
07.03	Burgerzaken	91.000 (N)
07.05	Basisregistraties	7.000 (V)
		324.000 (N)

07.01A Dienstverlening

€ 188.000 (V)

Overlegorganen/medezeggenschap **€ 51.000 (V)**

In 2018 is er beperkt beroep gedaan op extra middelen t.b.v. compensatie overuren van de leden van de Ondernemingsraad. Dit werd veroorzaakt vanwege het feit dat het een relatief rustig jaar was qua onderwerpen voor de Ondernemingsraad. Voor 2019 is het budget met € 25.000 verlaagd.

Archiefbewaarplaatsen **€ 100.000 (V)**

Voor de oplossing van de schimmelproblematiek in de archiefruimte is een budget beschikbaar gesteld van € 43.000. De werkzaamheden worden in 2019 uitgevoerd. Voor de digitalisering van de bouwvergunningen is € 50.000 beschikbaar. Ook deze werkzaamheden schuiven door naar 2019. Voor het overige een paar kleine afwijkingen voor een bedrag van € 7.000 voordelig.

WOZ **€ 22.000 (V)**

Voor 2018 was een incidenteel budget opgenomen voor het voorbereiden van nieuwe taxatiemethode op basis van m² gebruiksoppervlak in plaats van m³. Een deel van dit budget is nog niet besteed (ca. € 15.000) en wordt

opgenomen om over te hevelen naar 2019. Daarnaast vallen de kantoor- en bureaunkosten wat lager uit dan verwacht.

Algemeen € 15.000 (V)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 15.000.

07.01B Dienstverlening (kp) (216.000 (N))

Kostenplaats cluster Advies € 63.000 (V)
Kostenplaats cluster Gemeentewinkel € 188.000 (N)
Kostenplaats cluster Buitenruimte binnen € 58.000 (N)
Kostenplaats cluster Beleid € 15.000 (N)

Dit onderdeel van de begroting/rekening betreft de verzameling van de kostenplaatsen. Op een kostenplaats worden diverse kosten geboekt. Met name salarissen en onderdelen die behoren tot overhead. Denk hierbij aan gemeentehuis en ICT. Ook de concern brede budgetten zijn onderdeel van de kostenplaatsen. Grootste afwijking is een vacaturevoordeel op personeelskosten van verschillende clusters. Ook het budget voor inhuur derden, bij ziekte of piekbelasting voor de gehele organisatie, is onderdeel van deze kostenplaatsen. De kosten voor inhuur derden worden echter per cluster geboekt. Daardoor ontstaat op de kostenplaatsen van sommige clusters een nadeel en bij anderen een voordeel. Zoals in de Tussenrapportage al is aangegeven zijn de kosten voor inhuur derden dit jaar hoger, onder andere door langdurig zieken. Deze hogere inhuurkosten kunnen worden opgevangen binnen de vrijvallende vacaturegelden. Deze voor- en nadelen hebben dus vooral een administratief karakter.

Vanwege meerdere zieken op verschillende taakvelden en daardoor toegenomen werkdruk, heeft langdurige inhuur moeten plaatsvinden tijdens het hele jaar om de continuïteit van de bedrijfsvoering doorgang te kunnen laten vinden en achterstanden weg te werken.

Algemeen € 18.000 (N)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 18.000.

07.02 Positie van de raad € 212.000 (N)

Vergoeding0/tegemoetkoming raadsleden/niet raadsleden € 55.000 (N)

De vergoedingen voor raadsleden van gemeenten < 25.000 zijn gedurende het jaar met terugwerkende kracht verhoogd. Betreft in 2018 ongeveer 52.000. Daarmee is de overschrijding verklaard. De tegenhanger zit in de algemene uitkering (decembercirculaire?)

Burgemeester € 20.000 (N)
Dit nadeel ontstaat door de kosten die gemaakt zijn voor het afscheid van burgemeester Van Hees.

Wethouders € 94.000 (N)
In de begroting is rekening gehouden met 3,2fte. In mei 2018 is de bezetting uitgebreid naar 3,6fte, als uitkomst van de coalitieonderhandelingen. Daarnaast is vanaf juli landelijk een verhoging van de bezoldiging voor wethouders doorgevoerd.

Bestuursondersteuning college b&w € 35.000 (N)

In feite zijn er op deze post in totaal €16.000 aan vergoedingen uitgekeerd. Er is daarnaast een bedrag van €54.441 ten laste van deze post gebracht voor de bijdrage aan het Fonds GGU van de VNG over het eerste half jaar 2018 (in de Algemene Ledenvergadering van de VNG van juni 2017 is besloten om de financiering van de gezamenlijke gemeentelijke activiteiten met ingang van 2018 te laten verlopen via het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU). Dit kon destijds niet meer in de begroting 2018 worden verwerkt, vanaf 2019 is dit wel verwerkt. Daardoor ontstaat op deze post een nadeel. Dit is administratief, want de bijdrage voor het fonds GGU is toegevoegd aan de uitkering vanuit het gemeentefonds per gemeente.

Raad € 24.000 (N)
De overschrijding is een combinatie van hogere salariskosten dan geraamd, hogere accountantskosten, de kosten van de gemeenteraadsverkiezingen en de scholing van nieuwe raadsleden.

Algemeen € 16.000 (V)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 16.000.

07.03 Burgerzaken € 91.000 (N)

Bevolkingsregister € 76.000 (N)
Als gevolg van hogere legesinkomsten voor reisdocumenten moeten ook hogere rijksleges worden afgedragen.

Algemeen € 15.000 (N)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 15.000

07.05 Basisregistraties € 7.000 (N)

Algemeen € 1.000 (N)
Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 1.000.

Lasten	Omschrijving	Verschil
07.01B	Dienstverlening (kp)	216.000 (V)
07.02	Positie van de raad	312.000 (V)
07.03	Burgerzaken	33.000 (V)
07.05	Basisregistraties	257.000 (V)
		818.000 (V)

07.01B Dienstverlening (kp) (216.000 (V))

Kostenplaats cluster Advies	€ 63.000 (N)
Kostenplaats cluster Gemeentewinkel	€ 189.000 (V)
Kostenplaats cluster Buitenruimte binnen	€ 58.000 (V)
Kostenplaats cluster Beleid	€ 15.000 (V)

Op dit onderdeel wordt de tegenhanger van de uitgaven van de kostenplaatsen begroot en geboekt. Kostenplaatsen lopen per saldo op NUL. Het saldo van de kostenplaatsen (om de grootboekrekening op NUL te kunnen boeken) is opgenomen onder Overhead. Op Overhead is een positief saldo gepresenteerd van € 424.000. Het resultaat van € 424.000 wordt toegelicht onder het product Overhead.

Algemeen € 17.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 17.000.

07.02 Positie van de raad € 312.000 (V)

Wethouders € 312.000 (V)

Vrijval van de voorziening in verband met herbenoemen van wethouders na de verkiezingen en vertrek van de burgemeester.

07.03 Burgerzaken € 33.000 (V)

Bevolkingsregister € 27.000 (V)

In 2018 zijn meer reisdocumenten aangevraagd dan was begroot. Hierdoor zijn de inkomsten hoger.

Algemeen € 6.000 (V)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 6.000.

07.05 Basisregistraties € 257.000 (V)

€ 000. Dat is € 56.000 hoger dan geraamd. Tevens is de waarde van de grond van de Brahmstraat ingebracht vanuit de grond-exploitatie.

RESULTAATBESTEMMINGEN (mutaties in reserves)

60980002 Mutaties reserves functie 002 € 139.000 (N)

- Voor 2018 raamden we een onttrekking van € 50.000 ter dekking van de kosten van de OR.. Uiteindelijk vielen de kosten lager uit (€ 9.000). Zie hiervoor de toelichting aan de lastenkant van dit programma. De bijdrage uit de reserve vindt aldus voor € 9.000 plaats, waardoor een nadeel ontstaat van € 41.000.
- Vanuit de budgetoverhevelingen bij de jaarstukken 2017 raamden we € 18.000 voor doorontwikkeling dienstverlening. De werkelijke uitgaven 2018 bedroegen uiteindelijk € 13.000. De bijdrage uit de reserve vindt dus ook voor € 13.000 plaats, waardoor een nadeel ontstaat van € 5.000.
- In de begroting is een bedrag opgenomen voor de digitalisering van onze bouwvergunningen. De uitvoering van deze werkzaamheden is doorgeschoven naar 2019. Zie hiervoor ook de toelichting aan de lastenkant. In 2018 doen we daarom ook geen beroep op de algemene reserve waardoor er financieel een nadeel ontstaat van € 50.000.
- Voor de oplossing van de schimmelproblematiek in de archief-ruimte is een budget beschikbaar gesteld van € 43.000. Zie hiervoor ook de toelichting aan de lastenkant. In 2018 doen we daarom ook geen beroep op de weerstandsreserve waardoor er financieel een nadeel ontstaat van € 43.000.

60980006 Mutatie reserve functie 006 € 15.000 (N)

- Conform begroting vinden er onttrekkingen plaats i.v.m. de extra formatie sociale zaken.
- In mei 2018 is de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Voor de gemeente heeft dit geleid tot een toename van een aantal wettelijke taken. Zo

hebben we onder andere per mei 2018 verplicht een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aangesteld, hebben we een Plan van Aanpak opgesteld en inzichtelijk gemaakt wat de consequenties zijn voor de werkprocessen, ICT, bewustwording, juridische borging. Hiervoor is een bedrag opgevoerd van € 77.000. Uitvoering heeft ons in 2018 € 68.000 gekost. De bijdrage uit de reserve vindt aldus voor € 68.000 plaats, waardoor een nadeel ontstaat van € 9.000.

- In 2018 hebben we € 10.000 beschikbaar gesteld voor de Dag van de Toekomst. De werkelijke uitgaven 2018 bedroegen uiteindelijk € 5.000. De bijdrage uit de reserve vindt dus ook voor € 5.000 plaats, waardoor een nadeel ontstaat van € 5.000.
- In 2018 is éénmalig een extra budget van € 15.000 opgenomen ten behoeve van de gemeenteraadsverkiezingen. De werkelijke uitgaven 2018 bedroegen € 14.000. De bijdrage uit de reserve vindt dus ook voor € 14.000 plaats, waardoor een nadeel ontstaat van € 1.000.

60980930 Mutatie reserves functie 930 € 16.000 (N)

- De Waarderingskamer heeft besloten dat voor januari 2022 het taxeren van woningen gebaseerd moet zijn op m² gebruiksoppervlakte in plaats van op m³ inhoud. In 2018 hebben we hiervoor € 22.000 opgenomen. In 2018 zijn we gestart met de werkzaamheden. Uitvoering heeft ons in 2018 € 6.000 gekost. De bijdrage uit de reserve vindt aldus voor € 6.000 plaats, waardoor een nadeel ontstaat van € 16.000. In 2019 zullen deze werkzaamheden worden afgerond.

60980001 Mutatie reserves functie 980 € 16.000 (N)

Op basis van bestaand beleid dient een bedrag van € 40.000 beschikbaar te zijn als uitvoeringsbudget dualisme. De aanwending van eerdere jaren dient in 2018 te worden aangevuld. Dit was niet begroot en werkt nadelig door voor het exploitatiesaldo. .

Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Van bestuurders in Nederland wordt veel verwacht. Zij behoren hun functie professioneel uit te oefenen, zodat zij bijdragen aan een kwalitatief hoogstaande (semi)publieke sector. Hun werkdruk is hoog en hun gedrag wordt door burgers en media onder een vergrootglas bekeken.

Opeenvolgende kabinetten hebben uitdrukkelijk aandacht besteed aan de inkomens van de topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. Zij werden onder meer opgeroepen om hun salarissen te matigen. Op 1 januari 2006 is de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (WOPT) in werking getreden. Deze wet regelt dat beloningen boven het gemiddeld ministersalaris, openbaar moeten worden gemaakt. De Tweede Kamer vond dat daarnaast salarissen in de publieke en semipublieke sector moesten worden genormeerd.

Het toenmalige kabinet deelde de zorgen van de Kamer over sommige topsalarissen en de negatieve beeldvorming die hierdoor ontstaat. Het besloot daarom dat de beloningen van bestuurders en overige topfunctionarissen in de (semi)publieke sector wettelijk genormeerd, respectievelijk gemaximeerd dienden te worden. Dit heeft vanaf 1 januari 2013 geresulteerd in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Hiermee wordt de WOPT ingetrokken. Voor politiek ambtsdragers zoals ministers, Commissarissen van de Koningin, gedeputeerden, burgemeesters en wethouders, gelden al eenduidige rechtspositieregelingen. Voor alle andere topfunctionarissen in de (semi)publieke sector geldt de WNT.

Doelen van de WNT

1. De WNT voorziet in een democratisch gelegitimeerd instrument waarmee normen en verplichtingen kunnen worden opgelegd voor de bezoldiging van bestuurders en andere topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector.
2. De WNT bakt af welke instellingen wel en niet tot de publieke en semipublieke sector horen en bepaalt het bezoldigingsbeleid voor topfunctionarissen.
3. De WNT verhindert dat de instellingen in de publieke en semipublieke sector bovenmatige bezoldigingen toekennen.

De WNT versus onze gemeente

Overeenkomstig de bepalingen zoals opgenomen in de Wet kennen wij in onze gemeente 2 functionarissen die vallen binnen het kader van de WNT.

De topfunctionarissen binnen onze gemeente, de secretaris en de griffier ontvangen een salaris dat beduidend lager ligt dan de WNT-norm voor 2018. Het maximumsalaris voor 2018 is € 189.000. Dit is inclusief:

- Individueel Keuze Budget (IKB), o.a. vakantie-uitkering, eindejaarsuitkering.
- Pensioenbijdrage.
- Onkosten.

In onderstaande tabel treft u een overzicht aan van onze topfunctionarissen.

Uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband

In 2018 is geen sprake geweest van uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband, bijvoorbeeld een ontslagvergoeding, hoger dan de maximale bezoldigingsnorm.

bedragen x € 1	K.M.C. Millenaar	H.J. van Beek	R.C.J. Nagtzaam
Functiegegevens	Griffier	Griffier	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/08	01/09 – 01/12	01/01 – 31/12
	01/12 - 31/12		
Deeltijdfactor in fte	1	1	1
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus	63146	17.537	98.686
belastbare onkostenvergoedingen			
Beloningen betaalbaar op termijn	12.408	2.459	16.878
Subtotaal	73.159	19.996	115.565
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	141.879	47.121	189.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	75.554	19.996	115.565
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017			
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	n.v.t.	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor 2017 in fte	1	n.v.t.	1
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	n.v.t.	ja
Bezoldiging			
Beloning plus	78.916	n.v.t.	99.711
belastbare onkostenvergoedingen			
Beloningen betaalbaar op termijn	11.518	n.v.t.	15.206
Subtotaal	90.434	n.v.t.	114.917
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000	n.v.t.	181.000
Totale bezoldiging 2017	90.434	n.v.t.	114.917

Financiële resultaten op hoofdlijnen	Lasten		Baten	
7. Dienstverlening en bedrijfsvoering	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
Dienstverlening				
Overlegorganen/medezeggenschap		-51.000 (V)		
Archiefbewaarplaatsen		-100.000 (V)		
WOZ		-22.000 (V)		
Algemeen		-15.000 (N)		
Dienstverlening (kp)				
Kostenplaats cluster Advies		-63.000 (V)		63.000 (N)
Kostenplaats cluster Gemeentewinkel		188.000 (N)		-189.000 (V)
Kostenplaats cluster Buitenruimte binnen		58.000 (N)		-58.000 (V)
Kostenplaats cluster Beleid		15.000 (N)		-15.000 (V)
Algemeen		18.000 (N)		-17.000 (V)
Positie van de raad				
Verg/tegemoetk. raadsleden/niet raads- leden		55.000 (N)		
Burgemeester		20.000v (N)		
Wethouders		94.000 (N)		-312.000 (V)
Bestuursondersteuning college b&w		35.000 (N)		
Raad		24.000 (N)		
Algemeen		-16.000		
Burgerzaken				
Bevolkingsregister		76.000 (N)		-27.000 (V)
Algemeen		15.000 (N)		-6.000 (V)
Basisregistraties				
Aan- en verkoop gronden incidenteel				
Algemeen		-7.000 (N)		-257.000 (V)
Reserves				
Mutaties reserves programma 7		16.000		171.000 (N)
Totaal	0	38.000 (N)	0	-647.000 (V)

Gemeente Geertruidenberg Jaarstukken 2018

Overzicht restantkredieten	Totaal beschikbaar gesteld krediet	Uitgaven + inkomsten t/m 2017	Uitgaven + inkomsten 2018	Uitgaven + inkomsten t/m 2018	Restant krediet ultimo 2018	Krediet afsluiten (J/N)	Inbreng restant krediet per 01-01-2019	Toelichting
Omschrijving								
Vervanging telefooncentrale	200.000	119.144	7.445	126.590	73.410	Nee	73.410	In de projectperiode zullen we nog een aantal keer telefoons moeten vervangen. Ook zullen we in 2019 een alarmeringsapp voor het interventie-team aanschaffen
Ipads raad en griffier 2018	-	-	7.300	7.300	-7.300	Ja		Kan afgesloten worden. Ipads zijn aangeschaft
Hekwerk en herinrichting tuin gemeentehuis	72.000	52.044	19.326	71.370	630	Nee	630	Project afgerond. Claim meerwerk ca. €5000 afgewezen.
Verv. bus laadkraan 96-vs-ty	60.100	-	68.669	68.669	-8.569	Ja		Aanbesteding is duurder uitgevallen door BPM
Verv. bus laadkraan 16-vz-jl	60.100	-	68.669	68.669	-8.569	Ja		Aanbesteding is duurder uitgevallen door BPM
Aanschaf en inrichting verplichtingenadministratie	30.000	24.820	-	24.820	5.180	Nee	5.180	Doorontwikkeling is noodzakelijk, met name de koppeling met de contractenbank
Aanschaf en inrichting PI systeem	50.000	25.680	4.680	30.360	19.640	Nee	19.640	Project loopt ook nog door in 2019
Back up software	38.000	-	-	-	38.000	Nee	38.000	Project moet nog opgestart worden
Vervanging SAN (centrale opslag)	35.000	-	44.166	44.166	-9.166	Ja		Project is afgerond
Externe firewall verbindingen	30.000	-	15.065	15.065	14.935	Nee	14.935	Project loopt en afronding in Q2 2019
Aanleg glasvezelkabel gemeentewerf	14.000	-	-	-	14.000	Nee	14.000	Project loopt nog en afronding Q2 2019
I&A plan 2015-2018 1. Frontoffice 1 jaar	75.245	-	-	-	75.245	Ja		Realisatieplan I&A 2015-2018 is afgerond
I&A plan 2015-2018 1. Frontoffice 5 jaar	70.749	74.854	6.182	81.036	-10.287	Ja		Realisatieplan I&A 2015-2018 is afgerond
I&A plan 2015-2018 2. Midoffice 1 jaar	92.530	63.818	23.305	87.123	5.407	Ja		Realisatieplan I&A 2015-2018 is afgerond
I&A plan 2015-2018 2. Midoffice 5 jaar	89.470	151.972	17.115	169.087	-79.617	Nee	9.555	Bedrag is benodigd voor resterende kosten werkzaamheden BCT in 2018. Bedrag wordt pas uitbetaald als de koppeling werkt.
I&A plan 2015-2018 3.Backoffice 1 jaar	83.685	74.574	1.160	75.734	7.951	Ja		Realisatieplan I&A 2015-2018 is afgerond
I&A plan 2015-2018 3..Backoffice 5 jaar	156.818	122.520	41.107	163.626	-6.808	Ja		Realisatieplan I&A 2015-2018 is afgerond
I&A plan 2015-2018 4. Basisregistraties 1 jaar	59.500	85.597	-	85.597	-26.097	Ja		Realisatieplan I&A 2015-2018 is afgerond
I&A plan 2015-2018 4. Basisregistraties 5 jaar	79.000	37.692	1.000	38.692	40.308	Ja		Realisatieplan I&A 2015-2018 is afgerond
I&A plan 2015-2018 5. ICT en inform.bev. 1 jaar	16.000	8.846	-	8.846	7.154	Ja		Realisatieplan I&A 2015-2018 is afgerond
I&A plan 2015-2018 5. ICT en inform.bev. 5 jaar	75.500	82.348	-	82.348	-6.848	Ja		Realisatieplan I&A 2015-2018 is afgerond
Aanschaf schafteel 2018(K)	13.113	-	-	-	13.113	Nee	13.113	Aanschaf is uitgesteld naar 2019.
Klimaatmaatregelen Keizerdijk Lijnbaan(K)	23.000		10.411	10.411	12.589	Ja		Werk is afgerond, restant blijft binnen de voorziening riolering.
Totaal	1.423.810	923.910	335.601	1.259.511	164.299		188.463	

Programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Verschil rekening/ begroting	
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten						
Lasten	1.132	101	613	146	467	
Baten	24.948	33.418	34.431	33.867	564	
Saldo	-23.816	-33.317	-33.818	-33.721	-97	
Resultaat bestemming						
Lasten	734	779	779	1.004	-225	
Baten	949	294	606	640	-34	
Saldo	-215	485	173	364	-191	
Gerealiseerd resultaat						
Lasten	1.866	880	1.392	1.150	242	
Baten	25.897	33.712	35.037	34.507	530	
Saldo	-24.031	-32.832	-33.645	-33.357	-288	

*bedragen x1.000

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	Omschrijving	Verschil
08.03A	Treasury	5.000 (V)
08.04	Onvoorzien en Reserves	402.000 (V)
08.05	Investerings	61.000 (V)
		467.000 (V)

08.03A Treasury **€ 5.000 (V)**

Algemeen **€ 5.000 (V)**

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een voordelig verschil van € 5.000.

08.04 Onvoorzien en Reserves **€ 402.000 (V)**

Onvoorzien **€ 29.000 (N)**

Het nadeel is van administratieve aard en wordt veroorzaakt door genomen raadsbesluiten, waarvoor dekking is aangegeven uit de post onvoorzien. De aanwending van de post onvoorzien was groter dan het beschikbare budget. Omdat de aanspraak op onvoorzien is achtergebleven bij de verwachtingen, is geen onttrekking uit de reserve noodzakelijk. Dit wordt administratief boekhoudkundig als nadeel beschouwd. Een overzicht van het beslag op onvoorzien is in onderstaande tabel opgenomen.

SALDO ONVOORZIEN 2018	RBS	BGW	Bedrag
Primitieve begroting	9-11-2017	0	53.000
Besluiten 2017			
Hermenzeil	11-9-2017	5	-15.150
Besluiten juli 2018			
Gymzaal Raamsdonk	5-7-2018	28	-1.750
Besluiten augustus 2018			
Verkoopproces Hermenzeil	30-8-2018	36	-47.500
Besluiten november 2018			
Verkoopproces Hermenzeil	29-11-2018	37	-17.500
Besluiten november 2018			
Verkoopproces Hermenzeil	29-11-2018	37	-17.500
EINDSALDO ONVOORZIEN			-28.900

Invloed invoering BBV € 29.000 (N)

Op diverse onderdelen binnen de begroting wordt rekening gehouden met een fictieve doorbelasting van kosten. Met name de BTW op de producten riolering en afvalverwijdering is hiervan een voorbeeld. Fictieve BTW mag worden meegerekend in de berekening van de kostendeckende tarieven. Omdat, zowel riolering als reiniging op onderdelen (die aan de BTW onderhevig zijn) goedkoper zijn uitgevoerd, kan minder fictieve BTW worden toegerekend. Administratief is dit een nadeel.

Vennootschapsbelasting (VPB) € 10.000 (V)

Voor de uitvoering van de Vennootschapsbelasting is een post van € 10.000 opgenomen. Op deze post moet het werkelijke bedrag worden verantwoord dat aan belasting moet worden betaald. Op basis van de ingediende aangifte 2016 hebben wij momenteel een bedrag van € 219.000 aan verrekenbare verlies, zodat over 2016 geen VPB verschuldigd is. Voor de aangifte 2017 en 2018 is uitstel aangevraagd.

Resultaat van de rekening van baten en lasten € 450.000 (V)

Dit voordeel is van administratieve aard. De begroting is begonnen met een beginsaldo. Hierop zijn in de loop van het jaar een veelvoud van mutaties aangebracht. Mutaties als gevolg van raadsbesluiten, maar ook -en vooral het positieve saldo van de TURAP 1- leidt tot een begrote storting van € 450.000. Een begrote storting blijft bij het opstellen van de jaarrekening achterwege (zodat een zuiver resultaat getrokken kan worden). Het niet storten is een administratief voordeel voor het saldo.

08.05 Investeringsplan € 61.000 (V)

Gevolgen investeringsplannen € 61.000 (V)

Dit bedrag is een (administratief) voordeel als gevolg van de onderuitputting op de investeringen. De feitelijke kapitaallasten worden gedurende het jaar functioneel geboekt.

Lasten	Omschrijving	Verschil
08.01	Lokale heffingen	358.000 (N)
08.02	Uitkering gemeentefonds	240.000 (N)
08.03A	Treasury	8.000 (N)
08.04	Onvoorzien en Reserves	42.000 (V)
		564.000 (N)

08.01 Lokale heffingen € 358.000 (N)

Onroerende Zaakbelastingen gebruikers € 147.000 (N)

Als gevolg van diverse controles en bezwaarschriften is de WOZ-waarde gedurende het jaar naar beneden bijgesteld. De geraamde opbrengst blijft hierdoor achter bij de verwachtingen. Gedurende het jaar zijn ook nog aanslagen opgelegd over voorgaande dienstjaren. Daardoor neemt de opbrengst toe. Het saldo van de vermeerderingen en verminderingen bedraagt € 4.000. Daarnaast is uitspraak gedaan door het Gerechtshof betreffende

de WOZ-beroepsprocedure Amercentrale. Over de jaren 2014 en 2015 leidt dit tot een nadeel van € 143.000.

Onroerende Zaakbelastingen eigenaren niet woningen € 131.000 (N)

Als gevolg van diverse controles en bezwaarschriften is de WOZ-waarde gedurende het jaar naar beneden bijgesteld. De geraamde opbrengst blijft hierdoor achter bij de verwachtingen. Gedurende het jaar zijn ook nog aanslagen opgelegd over voorgaande dienstjaren. Daardoor neemt de opbrengst toe. Het saldo van de vermeerderingen en verminderingen bedraagt € 50.000. Daarnaast is uitspraak gedaan door het Gerechtshof betreffende de WOZ-beroepsprocedure Amercentrale. Over de jaren 2014 en 2015 leidt dit tot een nadeel van € 181.000.

Onroerende Zaakbelastingen eigenaren woningen € 49.000 (N)

Als gevolg van diverse controles en bezwaarschriften is de WOZ-waarde gedurende het jaar naar beneden bijgesteld. De geraamde opbrengst blijft hierdoor achter bij de verwachtingen.

Precariobelasting € 31.000 (N)

De precariobelasting wordt met name opgelegd voor kabels en leidingen (€ 596.000). Hiervoor is € 600.000 geraamd. Voor overige precario (m.n. terrassen e.d.) is € 38.000 geraamd. De werkelijke opbrengst is € 17.000. Dit laatste bedrag is al enkele jaren stabiel. Daarnaast is voor een bedrag van € 6.000 gecorrigeerd/terugbetaald over oude dienstjaren.

08.02 Uitkering gemeentefonds € 240.000 (N)

Uitkering gemeentefonds € 254.000 (N)

Uitkering deelfonds sociaal domein € 14.000 (V)

Algemene uitkering € 240.000 totaal structureel nadeel

De raming van de uitkering van het Rijk uit het gemeentefonds bestaat uit ramingen van een algemene uitkering en van integratie-

en decentralisatie-uitkeringen, waaronder (sinds 2015) de uitkering op het terrein van het sociaal domein.

Eerst verklaren wij de raming van deze batenpost 2018, daarna de werkelijke boekingen in 2018 en tenslotte een analyse van het verschil.

Verklaring raming 2018

De uitkering uit het gemeentefonds over 2018, die is opgenomen in de begroting 2018, bedraagt € 27.020.000. De uitkering is vooral gebaseerd op de meicirculaire 2017.

Daarnaast is in deze begroting, via een begrotingswijziging, een stijging van de algemene uitkering op grond van de september-circulaire 2017 met een bedrag van € 50.000 verwerkt, gesplitst in een algemene stijging met € 45.000 en een stijging van het deel sociaal domein met € 5.000.

De decembercirculaire 2017 heeft zeer beperkte financiële consequenties voor 2018 (€ 200).

De (extra verschenen) maartcirculaire 2018 is uitsluitend gebaseerd op de financiële gevolgen van het Regeerakkoord en de programma-start van het Interbestuurlijk programma. Ook deze circulaire heeft beperkte financiële consequenties voor 2018 (€ 23.000 negatief). De circulaire vermeldt vooral voor latere jaren fors oplopende accressen.

De meicirculaire 2018 laat een positief bedrag zien van € 750.000. Deze stijging wordt voor 2/3e veroorzaakt door de economische ontwikkelingen, die het algemene deel verhogen (m.n. loon- en prijsstijgingen) en voor 1/3e door een plus in het sociaal domein. De decembercirculaire 2017, alsmede de maart- en meicirculaire 2018, zijn bij de tussenrapportage 2018 als raming verwerkt voor een positief bedrag van € 727.000. Daar is ook een raming van oude dienstjaren verwerkt van € 70.000.

In totaal is nu in 2018 een bedrag geraamd voor de uitkering uit het gemeentefonds van € 27.880.000. Dit is inclusief een raming voor het onderdeel Sociaal domein van € 8.850.000.

Verklaring werkelijkheid 2018

De werkelijke uitkering is als volgt berekend:

- voor het onderdeel algemene uitkering excl. sociaal domein € 18.765.000, die is € 255.000 lager dan de voor dit onderdeel over 2018 geraamde uitkering van € 19.020.000 en
- voor het onderdeel sociaal domein € 8.865.000, die € 15.000 hoger is dan de voor dit onderdeel over 2018 geraamde uitkering van € 8.850.000.

De totale werkelijke uitkering is € 27.640.000. Deze is € 240.000 lager dan de geraamde uitkering van € 27.880.000.

Verklaring lagere opbrengst ad € 240.000:

- Extra uitkeringen over oudere dienstjaren: € 5.000 negatief (incidenteel).

In de tussenrapportage 2018 is een bedrag geraamd van € 70.000 voor extra baten van oudere dienstjaren. Nu is in de jaarrekening een totaalbedrag opgenomen over de jaren 2016 en 2017 van € 65.000. Een negatieve bijstelling derhalve van € 5.000.

- Het uitkeringsjaar 2018 (excl. sociaal domein) is € 250.000 negatief.

De uitkering 2018 zal € 250.000 lager uitvallen dan bij de tussenrapportage 2018 is geraamd. In de tussenrapportage is de meicirculaire 2018 verwerkt, zodat de navolgende verschillen voor 2018 ook veroorzaakt worden door aanpassingen in de septembercirculaire 2018 en de decembercirculaire 2018. De volgende vier aanpassingen zijn voor 2018 van belang:

- De uitkeringsfactor is m.n. in de septembercirculaire 2018 neerwaarts bijgesteld (nadeel van € 400.000).
- Eind 2018 is een bedrag toegekend van € 60.000 voor een extra vergoeding aan raadsleden (in kleine gemeenten).
- De gemeente ontvangt € 10.000 meer door lagere WOZ-waarden.
- Het restant (€ 80.000 positief) betreft het saldo van de overige aanpassingen binnen een vijftigtal verdeelmaatstaven o.a. het aantal inwoners.

- Het uitkeringsjaar 2018, onderdeel sociaal domein, is € 15.000 positief.

Dit betreft een geringe aanpassing van m.n. de decentralisatie-uitkering Participatie.

Algemeen

€ 1.000 (N)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 1.000.

08.03A Treasury

€ 8.000 (N)

Kleine afwijkingen op diverse posten geeft een nadelig verschil van € 8.000.

08.04 Onvoorzien en Reserves

€ 42.000 (V)

Incidentele baten en lasten

€ 42.000 (V)

Voordeel wordt veroorzaakt door de vrijval vanuit de voorziening dubieuze belasting debiteuren (€ 10.000) en een verplichting voor btw-afracht van voorgaande jaren blijkt niet noodzakelijk (€ 32.000).

RESULTAATBESTEMMINGEN (mutaties in reserves)

60980960 Mutatie reserves functie 960

€ 191.000 (V)

Het nadeel op deze post is te verdelen in 2 onderdelen. Op de vrije algemene reserve een administratie nadeel van € 95.000 en op de bestemmingsreserve een nadeel van € 96.000.

De uitgaven voor diverse projecten zoals Zelfstandige voortzetting ICT, Privacyproof, handhaving en AOV, varianten studie hooipolder e.d. vielen mee in 2018. Een deel wordt doorgeschoven naar 2019. Vandaar dat de onttrekking uit de algemene reserve lager is dan begroot. Administratief is dit een nadeel voor het exploitatiesaldo. Uit de bestemmingsreserve I&A wordt minder onttrokken omdat de uitgaven in 2018 ook lager zijn dan begroot. Dit is een administratief nadeel voor het exploitatiesaldo.

60980980 Mutatie reserves functie 980 € 226.000 (N)

Als gevolg van de herrekening van de gemeentelijke risico's wordt de weerstandsreserve verhoogd. Deze storting is van administratieve aard omdat de verhoging wordt gecompenseerd met een verlaging van de algemene reserve.

60980980 Mutatie reserves functie 980 € 226.000 (V)

Als gevolg van de herrekening van de gemeentelijke risico's wordt de algemene reserve verlaagd. Deze verlaging is van administratieve aard omdat de verlaging wordt gecompenseerd met een verhoging van de weerstandsreserve.

Financiële resultaten op hoofdlijnen		Lasten		Baten	
Programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
Treasury					
Algemeen			-4.000 (V)		8.000 (N)
Onvoorzien en Reserves					
Onvoorzien			29.000 (N)		
Invloed invoering BBV			29.000 (N)		
Vennootschapsbelasting (VPB)			-10.000 (V)		
Resultaat van de rekening van baten en lasten			-450.000 (V)		
Incidentele baten en lasten					-42.000 (V)
Lokale Heffingen					
Onroerende Zaakbelastingen gebruikers			-61.000 (V)		147.000 (N)
Onroerende Zaakbelastingen eigenaren niet woningen					131.000 (N)
Onroerende Zaakbelastingen eigenaren woningen					49.000 (N)
Precariobelasting					31.000 (N)
Uitkering Gemeentefonds					
Uitkering deelfonds sociaal domein					254.000 (N)
Algemeen					-14.000 (V)
Reserves					
Mutaties reserves programma 8			0		191.000 (N)
Totaal		0	-467.000 (V)	0	755.000 (N)

Programma Overhead

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018	Verschil rekening/ begroting
--	----------------------	-------------------	--------------------------------	----------------------	------------------------------------

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	4.431	4.685	4.780	4.143	637	
Baten	0	0	0	-220	-220	
Saldo	4.431	4.685	4.780	4.363	417	

Resultaat bestemming

Lasten	0	0	0	0	0	
Baten	0	0	0	0	0	
Saldo	0	0	0	0	0	

Gerealiseerd resultaat

Lasten	4.431	4.685	4.780	4.143	637	
Baten	0	0	0	-220	-220	
Saldo	4.431	4.685	4.780	4.363	417	

*bedragen x1.000

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Lasten	Omschrijving	Verschil
09.01	Overzicht overhead	637.000 (V)
		637.000 (V)

09.01 Overzicht overhead **€ 637.000 (V)**

Overhead, ondersteuning organisatie **€ 637.000 (V)**

Activiteiten die onder de overhead vallen, zijn grofweg in te delen in: ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën) en ondersteunende personen op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevenden, secretariaat).

In de jaarrekening wordt € 637.000 minder aan overhead doorberekend dan begroot. Het bedrag is een saldo van alle lagere uitgavenposten op de onderdelen gemeentehuis, gemeentewerf, tractiemiddelen en alle salarisposten.

Het resultaat op de diverse overheadposten wordt geregistreerd onder taakveld 0.4.

Baten	Omschrijving	Verschil
09.01	Overzicht overhead	220.000 (V)
		220.000 (V)

09.01 Overzicht overhead **€ 220.000 (N)**

Overhead, ondersteuning organisatie **€ 220.000 (N)**

Het bedrag is een saldo van alle lagere inkomstenposten op de onderdelen Gemeentehuis, Gemeentewerf, Tractiemiddelen en alle salarisposten.

Het resultaat op de diverse overheadposten wordt geregistreerd onder taakveld 0.4.

Gemeente Geertruidenberg Jaarstukken 2018

Onderstaand op hoofdlijnen een weergave van de afwijkingen zoals deze op de kostenplaatsen zijn geregistreerd en waarvan het resultaat wordt opgenomen onder Overhead.

Lasten			
Omschrijving	Begroting	Werkelijk	Verschil
1 Loonbetalingen	10.275.895	8.829.167	1.446.728
2 Terugontvangen salarissen (UWV)		-88.892	88.892
3 Rente en afschrijvingen	539.153	437.134	102.019
4 Personeel derden	330.764	1.485.536	-1.154.772
5 Onderhoud en beheer	545.051	567.872	-22.821
6 Diensten van derden	159.325	229.748	-70.423
7 Personeelskosten en scholing	368.936	357.049	11.887
8 Kantoor en bureaukosten	451.607	474.957	-23.350
9 Overige lasten op de kostenplaatsen	367.006	328.025	38.981
10 Verrekening kostenplaatsen	243.382	870.752	-627.370
	13.281.119	13.491.348	-210.229
Overige mutaties overhead			-10.000
			-220.229

Baten			
Omschrijving	Begroting	Werkelijk	Verschil
1 Leges, opbrengsten en bijdragen	-80.758	-39.382	-41.376
2 Vergoeding personeel	0	-49.237	49.237
3 Overige inkomsten	0	-25.399	25.399
4 Doorsluizen	-234.947	-202.947	-32.000
5 Doorbelasting naar de producten	-12.965.414	-13.174.383	208.969
	-13.281.119	-13.491.348	210.229
Overige mutaties overhead			10.000
			220.229

Bij het opstellen van de begroting worden alle directe kosten zoveel mogelijk direct toegerekend aan de betreffende taakvelden. Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren derhalve tot de overhead. De kosten van overhead worden inzichtelijk gemaakt in het taakveld Overhead.

Een eventueel tekort of overschot wordt als resultaat kostenplaats aan de overhead toegevoegd. In de jaarrekening wordt eenzelfde methodiek toegepast. Alle directe kosten worden direct toegerekend. Ook hier wordt een eventueel tekort of overschot gesaldeerd als resultaat kostenplaats. In 2018 is een positief resultaat bereikt van € 417.000. Uit de bovenstaande tabel wordt duidelijk dat dit met name veroorzaakt wordt door lagere loonbetalingen en van het UWV terugontvangen (zwangerschaps)-vergoedingen in combinatie met hogere inhuur van personeel derden en van diensten van derden.

Financiële resultaten op hoofdlijnen	Lasten		Baten	
Programma Overhead	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
Overhead, ondersteuning organisatie		-637.000 (V)		220.000 (N)
Reserves				
Mutaties reserves programma 9				
Totaal	0	-637.000 (V)	0	220.000 (N)

Overzicht baten en lasten per taakveld

Conform het gewijzigde BBV, artikel 24 lid 3.d, is een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld opgenomen, zie onderstaande tabel. De verdeling van de baten en lasten naar taakveld is gebaseerd op het verdelingsprincipe in de IV3

voorschriften. Het bruto resultaat betreft de gerealiseerde baten en lasten inclusief kostenplaatsen. In het netto resultaat zijn de kostenplaatsen hierop in mindering gebracht.

Tabel baten en lasten per taakveld begroot versus werkelijk

Omschrijving programma / product	Primitieve begroting 2018			Begroting na wijziging 2018			Jaarrekening 2018			Begroting +/- werkelijk 2018		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Bestuur	1.129.787	0	1.129.787	1.112.787	0	1.112.787	1.290.959	312.309	978.650	-178.172	-312.309	134.137
0.10 Mutaties reserves	2.425.187	2.379.269	45.918	2.522.118	5.415.319	-2.893.201	2.355.166	3.613.299	-1.258.133	166.952	1.802.020	-1.635.068
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	24.759	0	24.759	449.912	0	449.912	0	0	0	449.912	0	449.912
0.2 Burgerzaken	638.025	345.736	292.289	652.025	345.736	306.289	737.284	378.261	359.023	-85.259	-32.525	-52.734
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	91.754	166.010	-74.256	91.754	166.010	-74.256	79.563	447.839	-368.276	12.191	-281.829	294.020
0.4 Overhead	17.946.175	12.236.760	5.709.415	19.151.534	13.281.119	5.870.415	18.587.160	13.270.884	5.316.276	564.374	10.235	554.139
0.5 Treasury	20.854	182.252	-161.398	623.710	989.390	-365.680	620.040	988.000	-367.960	3.670	1.390	2.280
0.61 OZB woningen	474.169	2.482.652	-2.008.483	490.169	2.482.652	-1.992.483	467.816	2.433.831	-1.966.015	22.353	48.821	-26.468
0.62 OZB niet-woningen	0	2.985.172	-2.985.172	0	2.985.172	-2.985.172	0	2.706.554	-2.706.554	0	278.618	-278.618
0.64 Belastingen Overig	13.685	756.203	-742.518	9.556	726.203	-716.647	9.556	695.435	-685.879	0	30.768	-30.768
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	10.396	27.010.382	-26.999.986	10.396	27.880.382	-27.869.986	10.396	27.640.038	-27.629.642	0	240.344	-240.344
0.8 Overige baten en lasten	-28.680	0	-28.680	113.998	0	113.998	115.918	42.066	73.852	-1.920	-42.066	40.146
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	10.000	0	10.000	10.000	0	10.000	0	0	0	10.000	0	10.000
Totaal 0. Bestuur en ondersteuning	22.756.111	48.544.436	-25.788.325	25.237.959	54.271.983	-29.034.024	24.273.857	52.528.517	-28.254.660	964.102	1.743.466	-779.364
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.454.408	28.157	1.426.251	1.397.712	28.157	1.369.555	1.306.835	33.045	1.273.790	90.877	-4.888	95.765
1.2 Openbare orde en veiligheid	565.224	11.332	553.892	1.226.094	294.767	931.327	1.801.084	590.561	1.210.522	-574.990	-295.794	-279.195
Totaal 1. Veiligheid	2.019.632	39.489	1.980.143	2.623.806	322.924	2.300.882	3.107.919	623.606	2.484.312	-484.113	-300.682	-183.430

Gemeente Geertruidenberg Jaarstukken 2018

Omschrijving programma / product	Primitieve begroting 2018			Begroting na wijziging 2018			Jaarrekening 2018			Begroting +/- werkelijk 2018		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
2.1 Verkeer en vervoer	2.252.911	248.838	2.004.073	2.426.311	322.838	2.103.473	2.320.314	265.523	2.054.791	105.997	57.315	48.682
2.2 Parkeren	1.125	0	1.125	11.125	0	11.125	1.125	689	436	10.000	-689	10.689
2.3 Recreatieve havens	72.428	29.624	42.804	35.428	29.624	5.804	26.543	23.038	3.505	8.885	6.586	2.299
2.4 Economische havens en waterwegen	213.605	43.010	170.595	445.605	43.010	402.595	394.035	28.233	365.802	51.570	14.777	36.793
Totaal 2. Verkeer, vervoer en waterstaat	2.540.069	321.472	2.218.597	2.918.469	395.472	2.522.997	2.742.017	317.483	2.424.534	176.452	77.989	98.463
3.1 Economische ontwikkeling	207.030	0	207.030	229.030	0	229.030	216.577	0	216.577	12.453	0	12.453
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	69.662	14.405	55.257	69.662	14.405	55.257	72.976	13.249	59.727	-3.314	1.156	-4.470
3.4 Economische promotie	171.332	0	171.332	196.332	0	196.332	183.171	510	182.661	13.161	-510	13.671
Totaal 3. Economie	448.024	14.405	433.619	495.024	14.405	480.619	472.724	13.759	458.965	22.300	646	21.654
4.1 Openbaar basisonderwijs	136.652	0	136.652	166.652	0	166.652	160.518	0	160.518	6.134	0	6.134
4.2 Onderwijshuisvesting	1.068.223	119.445	948.778	2.093.832	119.445	1.974.387	1.222.626	113.701	1.108.925	871.206	5.744	865.462
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	790.338	166.837	623.501	793.566	166.837	626.729	808.268	225.950	582.318	-14.702	-59.113	44.411
Totaal 4. Onderwijs	1.995.213	286.282	1.708.931	3.054.050	286.282	2.767.768	2.191.412	339.651	1.851.762	862.638	-53.369	916.006
5.1 Sportbeleid en activering	250.359	5.000	245.359	250.359	5.000	245.359	264.359	37.194	227.165	-14.000	-32.194	18.194
5.2 Sportaccommodaties	1.010.575	52.959	957.616	930.537	60.959	869.578	781.925	53.534	728.391	148.612	7.425	141.187
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuur-participatie	589.737	157.783	431.954	585.666	157.783	427.883	559.791	123.533	436.258	25.875	34.250	-8.375
5.4 Musea	23.812	0	23.812	25.383	0	25.383	30.801	9.766	21.035	-5.418	-9.766	4.348
5.5 Cultureel erfgoed	217.202	22.848	194.354	205.202	22.848	182.354	181.869	28.143	153.726	23.333	-5.295	28.628
5.6 Media	594.569	30.529	564.040	624.569	30.529	594.040	657.783	64.471	593.312	-33.214	-33.942	728
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.657.354	14.391	1.642.963	1.718.354	14.391	1.703.963	1.728.719	12.648	1.716.071	-10.365	1.743	-12.108
Totaal 5. Sport, Cultuur en Recreatie	4.343.608	283.510	4.060.098	4.340.070	291.510	4.048.560	4.205.248	329.290	3.875.957	134.822	-37.780	172.603

	Primitieve begroting 2018			Begroting na wijziging 2018			Jaarrekening 2018			Begroting +/- werkelijk 2018		
Omschrijving programma / product	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.070.236	106.781	1.963.455	2.682.701	106.781	2.575.920	2.245.019	103.678	2.141.341	437.682	3.103	434.579
6.2 Wijkteams	1.179.086	0	1.179.086	1.219.086	0	1.219.086	1.196.859	0	1.196.859	22.227	0	22.227
6.3 Inkomensregelingen	5.700.072	4.317.755	1.382.317	5.859.072	4.317.755	1.541.317	6.297.074	4.787.692	1.509.382	-438.002	-469.937	31.935
6.4 Begeleide participatie	2.237.142	0	2.237.142	2.187.662	0	2.187.662	2.193.986	0	2.193.986	-6.324	0	-6.324
6.5 Arbeidsparticipatie	583.388	0	583.388	642.388	0	642.388	668.140	39.501	628.639	-25.752	-39.501	13.749
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.374.578	3.959	1.370.619	1.374.578	3.959	1.370.619	1.285.977	5.895	1.280.082	88.601	-1.936	90.537
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	2.949.045	393.101	2.555.944	2.962.045	393.101	2.568.944	3.320.953	194.520	3.126.432	-358.908	198.581	-557.488
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	2.181.512	1.000	2.180.512	2.615.562	1.000	2.614.562	3.061.439	0	3.061.439	-445.877	1.000	-446.877
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	535.274	0	535.274	568.574	0	568.574	667.376	0	667.376	-98.802	0	-98.802
Totaal 6. Sociaal domein	18.810.333	4.822.596	13.987.737	20.111.668	4.822.596	15.289.072	20.936.823	5.131.286	15.805.537	-825.155	-308.690	-516.465
7.1 Volksgezondheid	710.993	0	710.993	713.493	0	713.493	694.859	10.000	684.859	18.634	-10.000	28.634
7.2 Riolerings	2.642.184	2.791.354	-149.170	2.565.292	2.714.462	-149.170	2.566.134	2.710.520	-144.386	-842	3.942	-4.784
7.3 Afval	2.623.658	2.703.865	-80.207	2.777.658	2.857.865	-80.207	2.685.197	2.791.032	-105.835	92.461	66.833	25.628
7.4 Milieubeheer	596.585	5.432	591.153	744.785	5.432	739.353	672.072	26.615	645.457	72.713	-21.183	93.896
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	87.373	48.138	39.235	87.373	48.138	39.235	95.315	74.024	21.291	-7.942	-25.886	17.944
Totaal 7. Volksgezondheid en milieu	6.660.793	5.548.789	1.112.004	6.888.601	5.625.897	1.262.704	6.713.577	5.612.191	1.101.386	175.024	13.706	161.318
8.1 Ruimtelijke ordening	776.328	885.982	-109.654	1.022.321	919.982	102.339	1.037.171	492.337	544.834	-14.850	427.645	-442.495
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	50.787	33.412	17.375	5.997.111	5.979.736	17.375	4.109.728	4.048.142	61.586	1.887.383	1.931.594	-44.211
8.3 Wonen en bouwen	826.000	446.525	379.475	1.236.333	994.625	241.708	918.244	1.511.623	-593.379	318.089	-516.998	835.087
Totaal 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.653.115	1.365.919	287.196	8.255.765	7.894.343	361.422	6.065.143	6.052.102	13.040	2.190.622	1.842.241	348.382
TOTAAL BATEN EN LASTEN BRUTO	61.226.898	61.226.898	0	73.925.412	73.925.412	0	70.708.719	70.947.886	-239.167	3.216.693	2.977.526	239.167
Dienstverlening kostenplaatsen (0.4 overhead)	12.325.205	12.325.205	0	13.369.564	13.369.564	0	13.585.393	13.585.393	0	-215.829	-215.829	0
TOTAAL BATEN EN LASTEN NETTO	48.901.693	48.901.693	0	60.555.848	60.555.848	0	57.123.326	57.362.493	-239.167	3.432.522	3.193.355	239.167

In onderstaande tabel een specificatie van de baten en lasten per taakveld naar programma.

Tabel baten en lasten per taakveld naar programma		0. Bestuur en Ondersteuning								
		0.1	0.10	0.11	0.2	0.3	0.4	0.5	0.61	0.62
Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid	Lasten					74.361				
	Baten					172.743				
Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme	Lasten							664.518		
	Baten							638.567		
Programma 3 Sportvoorzieningen	Lasten									
	Baten									
Programma 4 Onderwijs	Lasten									
	Baten									
Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen	Lasten									
	Baten									
Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur	Lasten									
	Baten									
Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering	Lasten	1.290.959			737.284	5.202	14.444.191		362.310	
	Baten	312.309			378.261	275.096	13.491.348			
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	Lasten									
	Baten									
Subtotaal programma's		978.650	0	0	359.023	-368.276	952.843	25.951	362.310	0
Algemene Dekkingsmiddelen										
Lokale heffingen	Lasten								105.506	
	Baten								2.433.831	2.706.554
Uitkering gemeentefonds	Lasten									
	Baten									
Treasury	Lasten							-44.478		
	Baten							349.433		
Onvoorzien en reserves	Lasten									
	Baten									
Investerings	Lasten									
	Baten									
	Totaal saldo	0	0	0	0	0	0	-393.911	-2.328.325	-2.706.554
Overzicht overhead	Totaal saldo						4.363.433			
Gerealiseerd saldo baten en lasten		0	0	0	0	0	4.363.433	-393.911	-2.328.325	-2.706.554

Tabel baten en lasten per taakveld naar programma		0. Bestuur en Ondersteuning				1. Veiligheid		2. Verkeer, vervoer en waterstaat				3. Economie		
		0.64	0.7	0.8	0.9	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.3	3.4
Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid	Lasten					1.306.835	1.801.084	2.319.938	1.125		394.035			
	Baten					33.045	590.561	265.523	689		28.233			
Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme	Lasten									26.543		216.577	72.976	183.171
	Baten									23.038			13.249	510
Programma 3 Sportvoorzieningen	Lasten													
	Baten													
Programma 4 Onderwijs	Lasten													
	Baten													
Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen	Lasten													
	Baten													
Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur	Lasten							376						
	Baten													
Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering	Lasten			53.619										
	Baten													
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	Lasten													
	Baten													
Subtotaal programma's		0	0	53.619	0	1.273.790	1.210.522	2.054.791	436	3.505	365.802	216.577	59.727	182.661
Algemene Dekkingsmiddelen														
Lokale heffingen	Lasten	9.556												
	Baten	695.435												
Uitkering gemeentefonds	Lasten		10.396											
	Baten		27.640.038											
Treasury	Lasten													
	Baten													
Onvoorzien en reserves	Lasten			62.299										
	Baten			42.066										
Investerings	Lasten													
	Baten													
	Totaal saldo	-685.879	-27.629.642	20.233	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overzicht overhead	Totaal saldo													
Gerealiseerd saldo baten en lasten		-685.879	-27.629.642	20.233	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

* Het saldo van baten en lasten ad €661.532 is nog niet financieel verwerkt. Wanneer het saldo definitief is wordt het resultaat ten laste van de post onvoorzien en reserves gebracht welke is gekoppeld aan taakveld 11.

Tabel baten en lasten per taakveld naar programma		4. Onderwijs			5. Sport, cultuur en recreatie							6. Sociaal Domein		
		4.1	4.2	4.3	5.1	5.2	5.3	5.4	5.5	5.6	5.7	6.1	6.2	6.3
Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid	Lasten										1.646.035			
	Baten										12.648			
Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme	Lasten						339.683			13.323	82.684	4.370		
	Baten						86.029							
Programma 3 Sportvoorzieningen	Lasten				264.359	781.925								
	Baten				37.194	53.534								
Programma 4 Onderwijs	Lasten	160.518	1.128.580	708.469										
	Baten		19.655	225.950										
Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen	Lasten			99.799								2.240.649	1.196.859	6.297.074
	Baten											103.678		4.787.692
Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur	Lasten						209.461	30.801	181.869	644.460				
	Baten						37.504	9.766	28.143	64.471				
Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering	Lasten		94.046				10.647							
	Baten		94.046											
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	Lasten													
	Baten													
Subtotaal programma's		160.518	1.108.925	582.318	227.165	728.391	436.258	21.035	153.726	593.312	1.716.071	2.141.341	1.196.859	1.509.382
Algemene Dekkingsmiddelen														
Lokale heffingen	Lasten													
	Baten													
Uitkering gemeentefonds	Lasten													
	Baten													
Treasury	Lasten													
	Baten													
Onvoorzien en reserves	Lasten													
	Baten													
Investerings	Lasten													
	Baten													
	Totaal saldo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overzicht overhead	Totaal saldo													
Gerealiseerd saldo baten en lasten		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabel baten en lasten per taakveld naar programma		6. Sociaal Domein						7. Volksgezondheid en milieu				
		6.4	6.5	6.6	6.71	6.72	6.82	7.1	7.2	7.3	7.4	7.5
Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid	Lasten								2.566.134	2.685.197	672.072	
	Baten								2.710.520	2.791.032	26.615	
Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme	Lasten											
	Baten											
Programma 3 Sportvoorzieningen	Lasten											
	Baten											
Programma 4 Onderwijs	Lasten											
	Baten											
Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen	Lasten	2.193.986	668.140	1.285.977	3.320.953	3.061.439	667.376	694.859				95.315
	Baten		39.501	5.895	194.520			10.000				74.024
Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur	Lasten											
	Baten											
Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering	Lasten											
	Baten											
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	Lasten											
	Baten											
Subtotaal programma's		2.193.986	628.639	1.280.082	3.126.432	3.061.439	667.376	684.859	-144.386	-105.835	645.457	21.291
Algemene Dekkingsmiddelen												
Lokale heffingen	Lasten											
	Baten											
Uitkering gemeentefonds	Lasten											
	Baten											
Treasury	Lasten											
	Baten											
Onvoorzien en reserves	Lasten											
	Baten											
Investeringen	Lasten											
	Baten											
	Totaal saldo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overzicht overhead	Totaal saldo											
Gerealiseerd saldo baten en lasten		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabel baten en lasten per taakveld naar programma		8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			Totaal
		8.1	8.2	8.3	
Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid	Lasten	1.037.171	4.109.728	674.563	19.288.277
	Baten	492.337	4.048.142	1.094.612	12.266.701
Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme	Lasten				1.603.845
	Baten				761.393
Programma 3 Sportvoorzieningen	Lasten				1.046.284
	Baten				90.729
Programma 4 Onderwijs	Lasten				1.997.567
	Baten				245.605
Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen	Lasten				21.822.426
	Baten				5.215.310
Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur	Lasten			175.745	1.242.713
	Baten			417.011	556.896
Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering	Lasten			64.918	17.063.175
	Baten				14.551.059
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	Lasten				0
	Baten				0
Subtotaal programma's		544.834	61.586	-596.397	30.376.594
Algemene Dekkingsmiddelen					
Lokale heffingen	Lasten				115.062
	Baten				5.835.820
Uitkering gemeentefonds	Lasten				10.396
	Baten				27.640.038
Treasury	Lasten			3.018	-41.461
	Baten				349.433
Onvoorzien en reserves	Lasten				62.299
	Baten				42.066
Investerings	Lasten				0
	Baten				0
	Totaal saldo	0	0	3.018	-33.721.061
Overzicht overhead	Totaal saldo				4.363.433
Gerealiseerd saldo baten en lasten		0	0	3.018	-29.357.628

Tabel baten en lasten per taakveld naar programma		0. Bestuur en Ondersteuning								
		0.1	0.10	0.11	0.2	0.3	0.4	0.5	0.61	0.62
Mutaties reserves										
Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid	Lasten		489.866							
	Baten		1.448.438							
Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme	Lasten									
	Baten		69.000							
Programma 3 Sportvoorzieningen	Lasten		2.000							
	Baten		40.037							
Programma 4 Onderwijs	Lasten		141.218							
	Baten		22.000							
Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen	Lasten		702.000							
	Baten		1.214.259							
Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur	Lasten									
	Baten									
Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering	Lasten		15.600							
	Baten		179.128							
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen	Lasten		1.004.482							
	Baten		640.438							
	Totaal saldo	0	-1.258.133	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL BATEN EN LASTEN BRUTO	Lasten	1.290.959	2.355.166	0	737.284	79.563	18.807.624	620.040	467.816	0
	Baten	312.309	3.613.299	0	378.261	447.839	13.491.348	988.000	2.433.831	2.706.554
	Saldo	978.650	-1.258.133	0	359.023	-368.276	5.316.276	-367.960	-1.966.015	-2.706.554
Dienstverlening kostenplaatsen	Lasten						13.491.348			
	Baten						13.491.348			
TOTAAL BATEN EN LASTEN NETTO	Lasten									
	Baten	1.290.959	2.355.166	0	737.284	79.563	18.807.624	620.040	467.816	0
	Saldo	312.309	3.613.299	0	378.261	447.839	13.491.348	988.000	2.433.831	2.706.554
		978.650	-1.258.133	0	359.023	-368.276	5.316.276	-367.960	-1.966.015	-2.706.554

Tabel baten en lasten per taakveld naar programma		0. Bestuur en Ondersteuning				1. Veiligheid		2. Verkeer, vervoer en waterstaat				3. Economie		
		0.64	0.7	0.8	0.9	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.3	3.4
Mutaties reserves														
Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid	Lasten													
	Baten													
Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme	Lasten													
	Baten													
Programma 3 Sportvoorzieningen	Lasten													
	Baten													
Programma 4 Onderwijs	Lasten													
	Baten													
Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen	Lasten													
	Baten													
Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur	Lasten													
	Baten													
Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering	Lasten													
	Baten													
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen	Lasten													
	Baten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal saldo													
TOTAAL BATEN EN LASTEN BRUTO	Lasten	9.556	10.396	115.918	0	1.306.835	1.801.084	2.320.314	1.125	26.543	394.035	216.577	72.976	183.171
	Baten	695.435	27.640.038	42.066	0	33.045	590.561	265.523	689	23.038	28.233	0	13.249	510
	Saldo	-685.879	-27.629.642	73.852	0	1.273.790	1.210.522	2.054.791	436	3.505	365.802	216.577	59.727	182.661
Dienstverlening kostenplaatsen	Lasten													
	Baten													
TOTAAL BATEN EN LASTEN NETTO	Lasten	9.556	10.396	115.918	0	1.306.835	1.801.084	2.320.314	1.125	26.543	394.035	216.577	72.976	183.171
	Baten	695.435	27.640.038	42.066	0	33.045	590.561	265.523	689	23.038	28.233	0	13.249	510
	Saldo	-685.879	-27.629.642	73.852	0	1.273.790	1.210.522	2.054.791	436	3.505	365.802	216.577	59.727	182.661

Tabel baten en lasten per taakveld naar programma		4. Onderwijs			5. Sport, cultuur en recreatie							6. Sociaal Domein		
		4.1	4.2	4.3	5.1	5.2	5.3	5.4	5.5	5.6	5.7	6.1	6.2	6.3
Mutaties reserves														
Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid	Lasten													
	Baten													
Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme	Lasten													
	Baten													
Programma 3 Sportvoorzieningen	Lasten													
	Baten													
Programma 4 Onderwijs	Lasten													
	Baten													
Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen	Lasten													
	Baten													
Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur	Lasten													
	Baten													
Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering	Lasten													
	Baten													
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen	Lasten													
	Baten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal saldo													
TOTAAL BATEN EN LASTEN BRUTO	Lasten	160.518	1.222.626	808.268	264.359	781.925	559.791	30.801	181.869	657.783	1.728.719	2.245.019	1.196.859	6.297.074
	Baten	0	113.701	225.950	37.194	53.534	123.533	9.766	28.143	64.471	12.648	103.678	0	4.787.692
	Saldo	160.518	1.108.925	582.318	227.165	728.391	436.258	21.035	153.726	593.312	1.716.071	2.141.341	1.196.859	1.509.382
Dienstverlening kostenplaatsen	Lasten													
	Baten													
TOTAAL BATEN EN LASTEN NETTO	Lasten	160.518	1.222.626	808.268	264.359	781.925	559.791	30.801	181.869	657.783	1.728.719	2.245.019	1.196.859	6.297.074
	Baten	0	113.701	225.950	37.194	53.534	123.533	9.766	28.143	64.471	12.648	103.678	0	4.787.692
	Saldo	160.518	1.108.925	582.318	227.165	728.391	436.258	21.035	153.726	593.312	1.716.071	2.141.341	1.196.859	1.509.382

Tabel baten en lasten per taakveld naar programma		6. Sociaal Domein						7. Volksgezondheid en milieu				
		6.4	6.5	6.6	6.71	6.72	6.82	7.1	7.2	7.3	7.4	7.5
Mutaties reserves												
Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid	Lasten											
	Baten											
Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme	Lasten											
	Baten											
Programma 3 Sportvoorzieningen	Lasten											
	Baten											
Programma 4 Onderwijs	Lasten											
	Baten											
Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen	Lasten											
	Baten											
Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur	Lasten											
	Baten											
Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering	Lasten											
	Baten											
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen	Lasten											
	Baten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal saldo											
TOTAAL BATEN EN LASTEN BRUTO	Lasten	2.193.986	668.140	1.285.977	3.320.953	3.061.439	667.376	694.859	2.566.134	2.685.197	672.072	95.315
	Baten	0	39.501	5.895	194.520	0	0	10.000	2.710.520	2.791.032	26.615	74.024
	Saldo	2.193.986	628.639	1.280.082	3.126.432	3.061.439	667.376	684.859	-144.386	-105.835	645.457	21.291
Dienstverlening kostenplaatsen	Lasten											
	Baten											
TOTAAL BATEN EN LASTEN NETTO	Lasten	2.193.986	668.140	1.285.977	3.320.953	3.061.439	667.376	694.859	2.566.134	2.685.197	672.072	95.315
	Baten	0	39.501	5.895	194.520	0	0	10.000	2.710.520	2.791.032	26.615	74.024
	Saldo	2.193.986	628.639	1.280.082	3.126.432	3.061.439	667.376	684.859	-144.386	-105.835	645.457	21.291

Tabel baten en lasten per taakveld naar programma		8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			Totaal
		8.1	8.2	8.3	
Mutaties reserves					489.866
Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid	Lasten				1.448.438
	Baten				0
Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme	Lasten				69.000
	Baten				2.000
Programma 3 Sportvoorzieningen	Lasten				40.037
	Baten				141.218
Programma 4 Onderwijs	Lasten				22.000
	Baten				702.000
Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen	Lasten				1.214.259
	Baten				0
Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur	Lasten				0
	Baten				15.600
Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering	Lasten				179.128
	Baten				1.004.482
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen	Lasten				640.438
	Baten	0	0	0	-1.258.133
	Totaal saldo				
TOTAAL BATEN EN LASTEN BRUTO	Lasten	1.037.171	4.109.728	918.244	70.929.182
	Baten	492.337	4.048.142	1.511.623	71.168.350
	Saldo	544.834	61.586	-593.379	-239.167
Dienstverlening kostenplaatsen	Lasten				
	Baten				
TOTAAL BATEN EN LASTEN NETTO	Lasten	1.037.171	4.109.728	918.244	70.929.182
	Baten	492.337	4.048.142	1.511.623	71.168.350
	Saldo	544.834	61.586	-593.379	-239.167

Overzicht incidentele baten en lasten

Overzicht onttrekking algemene reserve t.b.v. incidentele baten en lasten

Programma	i/u	Omschrijving	Bedrag 2018	Werkelijk uitgave 2018
		Incidentele lasten		
8	u	Zelfstandige voortzetting ICT	63.000	39.967
8	u	Gemeente privacyproof	10.000	10.000
7	u	Uitvoering Baseline Informatiebeveiliging gemeenten(BIG)	77.000	68.321
8	u	Capaciteit handhaving en AOV	84.560	36.355
	u	Formatie sociaal domein vanaf 2018	156.100	156.100
8	u	Capaciteit handhaving en AOV	84.000	84.000
8	u	Capaciteit handhaving en AOV	63.420	63.420
8	u	Aangepaste variant studie Hooipolder plus plan	37.750	28629
7	u	Bijdrage AR tijdelijke formatie-uitbreiding RO	83.000	83.000
7	u	Formatie sociaal domein vanaf 2018	71.000	58.000
7	u	Formatie sociaal domein vanaf 2018	73.500	73.500
7	u	Uitvoering wet Ondernemingsraden	50.000	8.695
7	u	Digitaliseren bouwvergunningen	50.000	0
7	u	Doorontwikkeling dienstverlening	17.500	13.000
7	u	Camera's	6.486	6.486
7	u	Gemeenteraadsverkiezingen 2018	15.000	13.862
1	u	Fruitfestijn	10.000	4.589
1	u	Project Toolbox	20.000	0
1	u	Wijkbudget 2018	53.957	53.957
1	u	Leefbaarheidstimulering wijken/buurtten	24.000	10.000
1	u	Vorbereiding Haven	12.157	12.157
1	u	Exploitatiekosten wegen, straten en pleinen		
1	u	Advisering verbreding A27	20.000	20.000
1	u	Hooipolderplusplan variantenstudie parallelstructuur	10.000	10.000
1	u	Verkeerszaken	18.000	

Overzicht onttrekking algemene reserve t.b.v. incidentele baten en lasten

Programma	i/u	Omschrijving	Bedrag 2018	Werkelijk uitgave 2018
1	u	Ontwikkeling/verbreding A27 Lisseveld	25.000	25.000
1	u	Aangepaste variant studie Hooipolder plus plan	50.000	27.500
1	u	Aangepaste variant studie Hooipolder plus plan	22.000	0
1	u	Initiatiefvoorstel Hertogshoef pilotwijk parkeren	10.000	0
1	u	Waterwegen/vaarwegen	62.000	0
1	u	Verdiepen Zuidergat	170.000	167.537
1	u	Bestemmingsplan wonen	10.000	4.000
1	u	Bestemmingsplannen	-10.999	0
1	u	Bestemmingsplan bedrijventerrein	10.000	0
2	u	Ondernemersinitiatieven bedrijfsterreinen	25.000	15.000
2	u	Werkbudget duurzaamheid	15.000	15.000
2	u	Uitvoering visie toerisme en economische zaken	15.000	15.000
2	u	Economisch beleid	7.000	7.000
2	u	Extra bijdrage Rewin vergroting slagkracht	17.000	17.000
4	u	Tijdelijke huisvesting De Wilsdonck	269.875	0
4	u	Vervroegde afschrijving Wilsdonck	261.000	0
5	u	Asbestverwijdering Meidoornlaan	60.000	40.037
4	u	Vervangende nieuwbouw De Wilsdonck	95.000	5.000
4	u	Vervangen nieuwbouw brugklasgebouw Dongemond	350.000	0
4	u	Onderwijshuisvesting	17.000	17.000
3	u	Advies en onderhoud sportvelden	112.000	0
3	u	Sportterreinen voor voetbal	4.525	0
2	u	Uitvoering visie toerisme en economische zaken	50.000	50.000
2	u	Uitvoering projecten Zuiderwaterlinie	15.000	15.000
2	u	Haalbaarheidsstudie doortrekken Halvezolenpad	25.000	0
5	u	Instroom in de uitkering WWB	779.000	779.000
5	u	Programmaopdracht Wonen, Welzijn, Zorg	22.000	
5	u	Algemene Voorzieningen WMO	11.056	
5	u	Krediet Langer Thuis	126.000	89.000

Overzicht onttrekking algemene reserve t.b.v. incidentele baten en lasten

Programma	i/u	Omschrijving	Bedrag 2018	Werkelijk uitgave 2018
5	u	Uitbreiding jongerenwerk	30.000	30.000
5	u	Cofinanciering subsidie Ontmoetingscentrum Raamsdonk	47.000	47.000
1	u	Uitvoering project duurzaamheidsplan	40.000	40.000
1	u	Amendement extra budget duurzaamheid	45.000	2.000
1	u	Zienswijze "voorgenomen besluiten" Algemeen Bestuur RMD	100.000	100.000
1	u	Bestemmingsplan Wonen	14.000	4.000
1	u	Bestemmingsplan Bedrijventerrein	25.000	13.000
1	u	Bestemmingsplan Bedrijven	10.000	0
1	u	Bestemmingsplan Donge-oever	20.000	0
1	u	Bestemmingsplannen	-10.999	0
1	u	Bestemmingsplannen	7.817	7.817
1	u	Toekomstvisie 2025 - Versnellingsagenda	50.000	32.000
1	u	Energiedossiers	40.000	22.000
1	u	Locatieconcepten strategie Donge-oever	16.675	7.800
1	u	Communicatieplan Donge-oever	20.000	20.000
1	u	Invoering Omgevingswet	120.000	120.000
6	u	Uitvoering erfgoedbeleid	25.000	10.000
1	u	Inwerkingtreding Omgevingswet	111.400	29.470
7	u	Wijziging taxatiemethodiek	22.500	6.175
7	u	Saldo kosten plaatsen	-5.000	0
1	u	JRR 2014: Correctie onttrekking Pilot BBSC	52.766	0
1	u	JRR 2014: Div mutaties grondexploitatie	32.797	0
7	u	Naar exploitatie vanuit jr resultaat tbv toegang soc domein	90.000	0
7	u	Accommodatiebeleid	15.000	0
8	u	Vraaggericht werken	7.963	3.146
1	u	S-tika	5.750	5.750
ADO	u	Aansluiting paragraaf Weerstandsvermogen		225.840
		Totaal incidentele lasten t/m 2018	4.667.556	2.868.811

Programma	i/u	Omschrijving	Bedrag 2018	Werkelijk uitgave 2018
		Incidentele baten		
8	i	overheveling van Weerstandsreserve naar Algemene Reserve storting (afronding)	145	0
5	i	Toename rijksbijdrage WWB	702.000	702.000
1	i	Opbrengsten precariobelasting	600.000	600.000
8	i	Aansluiting paragraaf Weerstandsvermogen	283.804	0
4	i	Nieuwbouw Wilsdonk vrijval afschrijvingslasten	131.218	131.218
8	i	Jaarrekening 2017	90.000	90.000
		Totaal incidentele baten t/m 2018	1.807.167	1.523.218

		Saldooverloop vrije algemene reserve		
		Saldo Vrijde algemene reserve	4.385.222	4.385.222
		Stortingen	1.807.167	1.523.218
		Onttrekkingen	4.667.556	2.642.270
		Af te dekken door een onttrekking uit de vrije algemene reserve cumulatief	1.524.833	3.266.170

Van vorenstaande incidentele baten en lasten wordt in het raadsvoorstel opgenomen welke moeten worden overgeheveld naar 2019. Een verkorte weergave van deze bedragen treft u in de tabel aan.

Overzicht budgetoverhevelingen van 2018 naar 2019 met onttrekking uit reserves

Programma	i/u	Omschrijving	Bedrag 2018	Werkelijk uitgave 2018	over naar 2019
		Incidentele lasten			
8	u	Zelfstandige voortzetting ICT	63.000	39.967	23.033
7	u	Formatie sociaal domein vanaf 2018	71.000	58.000	13.000
7	u	Digitaliseren bouwvergunningen	50.000	0	50.000
1	U	Verkeerszaken	18.000		18.000
1	u	Aangepaste variant studie Hooipolder plus plan	50.000	27.500	22.500
1	u	Aangepaste variant studie Hooipolder plus plan	22.000	0	22.000
1	u	Initiatiefvoorstel Hertogshoef pilotwijk parkeren	10.000	0	10.000
1	u	Bestemmingsplan bedrijventerrein	10.000	0	10.000
2	u	Ondernemersinitiatieven bedrijfsterreinen	25.000	15.000	10.000
4	u	Tijdelijke huisvesting De Wilsdonck	269.875	0	269.875
4	u	Vervroegde afschrijving Wilsdonck	261.000	0	261.000
4	u	Vervangende nieuwbouw De Wilsdonck	95.000	5.000	90.000
4	u	Vervangen nieuwbouw brugklasgebouw Dongemond	350.000	0	350.000
3	u	Advies en onderhoud sportvelden	116.525	0	116.525
5	u	Programmaopdracht Wonen, Welzijn, Zorg	22.000		22.000
5	U	Algemene Voorzieningen WMO	11.056		11.056
5	u	Krediet Langer Thuis	126.000	89.000	37.000
1	u	Amendement extra budget duurzaamheid	45.000	2.000	43.000
1	u	Bestemmingsplan Wonen	14.000	4.000	10.000
1	u	Bestemmingsplan Bedrijventerrein	25.000	13.000	12.000
1	u	Bestemmingsplan Bedrijven	10.000	0	10.000
1	u	Bestemmingsplan Dongeoevers	20.000	0	20.000
1	u	Toekomstvisie 2025 - Versnellingsagenda	50.000	32.000	18.000
1	u	Energiedossiers	40.000	22.000	18.000
6	u	Uitvoering erfgoedbeleid	25.000	10.000	15.000
1	u	Inwerkingtreding Omgevingswet	111.400	29.470	81.930
7	u	Wijziging taxatiemethodiek	22.500	6.175	16.325
8	u	Naar exploitatie vanuit jr resultaat t.b.v. toegang sociaal domein !?	90.000	0	90.000
1	u	Schimmel problematiek uit weerstandsres.	43.000		43.000
		Totaal incidentele lasten t/m 2018	2.066.356	353.112	1.713.244

SISA verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

OCW	D9	Onderwijsachterstanden- beleid 2011-2018 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (con- form artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezags- organen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijs-achter- standenbeleid 2011-2018				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse af- stemming van de juistheid en volledigheid van de ver- antwoordingsinformatie	
		Gemeenten					
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 04</i>	
			€ 74.237	€ 17.553	€ 59.285	€ 87.738	
		Hieronder per regel één gemeente(code) select- eren en in de kolommen ernaast de verantwoor- dingsinformatie voor die gemeente invullen		Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onder- wijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) select- eren en in de kolommen ernaast de verantwoor- dingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onder- wijsachterstandenbeleid	Eindverantwoording Ja/Nee
			<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: D9 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 06</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: D9 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: D9 / 09</i>
		1					Nee

I&W	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding t/m jaar T	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 va deze regeling ten laste van rijksmiddelen
		Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)						
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 06
			lenM/BSK-2016/252547	€ 11.747	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Eindverantwoording Ja/Nee
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 12
		1	lenM/BSK-2016/252547	€ 123.249	€ 0	€ 0	€ 0	Ja

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2018 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 06</i>
			€ 4.238.835	€ 164.018	€ 411.881	€ 451	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levens-onderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levens-onderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 11</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 12</i>
			€ 54.936	€ 2.218	€ 0	€ 80.583	€ 0	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2017 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 06</i>
			€ 12.118	€ 17.500	€ 1.818	€ 7.602	€ 35.248	€ 494
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G3 / 09</i>			
			€ 11.121	€ 0	Ja			

